

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**1923 – 1950 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN TÜRK ŞİİRİ
ANTOLOJİLERİ ÜZERİNE İNCELEME**

Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU

HAZİRAN - 2024

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**1923 – 1950 YILLARI ARASINDA DÜZENLENEN TÜRK
ŞİİRİ ANTOLOJİLERİ ÜZERİNE İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

**“Bu tez 25/06/2024 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU	Başarılı
Doç. Dr. Birol BULUT	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÜRKMEZ	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ

25/06/2024

ÖN SÖZ

Antoloji için kaba hatlarıyla farklı sanatkârların aynı türdeki ürünlerinin derlenmesiyle oluşan çalışma denilebilir. Edebiyat türleri içinde eski olması bakımından ilk örnekleri şiir olan antolojiler, zamanla öykü, deneme gibi diğer edebî türler için de hazırlanmıştır. Antolojilerin ilk örnekleri diyebileceğimiz çalışmalar, Türk edebiyatı içinde divan edebiyatında ve halk edebiyatında görülmeye başlanmıştır. Antolojinin bugünkü anlamıyla, içeriğiyle ve amacı ile ilk numuneleri Tanzimat Dönemi'nde karşımıza çıkar. Antolojiler edebiyat dünyasında farklı fonksiyonlar icra eden çalışmalardır. Esere bir değer verme aracı oldukları gibi, edebiyat tarihine de hizmet eden kitaplardır ve aynı zamanda ders kitabı mahiyeti de taşırlar. Çalışmamızın kapsamı olan 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan Türk edebiyatı antolojilerine bakıldığında divan edebiyatı ve halk edebiyatı antolojileri genellikle ders kitabı mahiyeti taşır. Cumhuriyet Dönemi'ni ihtiva eden antolojilerin ise sade dille yazılmış, yeni şiiri öne çıkaran ve genç şairleri tanıtan özellik taşıdığı gözlemlenir. Antoloji hakkında yapılan çalışmaların son derece az olması bizi bu alanda çalışmaya teşvik etmiştir. Hazırlayacağımız tezin hem antoloji üzerine hem de Türk edebiyatının bu dönemi üzerine çalışma yapacak araştırmacılara faydalı olacağı inancı ile bu çalışma hazırlanmıştır.

Çalışma kapsamında karşılaştığımız güçlüklerden ilki eserlere ulaşmakta yaşadığımız zorluk olmuştur. Akabinde, en yenisi 74 yıl önce basılmış olan bu kaynak eserlerin oldukça eski ve yıpranmış olması, o yıllardaki kitaplarda var olan baskı ve dizgi hataları, bazı eserlerin “İçindekiler” kısmı ile kitabın içeriğinin tutarsız olması ve bir yazım standardının olmaması çalışmayı güçleştiren unsurlardandır. Yazım hataları, tez çalışmasında ilgili kitapların orijinaline sadık kalınarak değiştirilmemiştir.

Hem lisans hem de yüksek lisans öğrenimim süresince ilminden istifade ettiğim ve bu çalışma esnasında da maddi - manevi desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU'na teşekkürü borç bilirim. Ayrıca sevgili babam Hikmet ÖZDOĞAN'a ve sevgili annem Tülay ÖZDOĞAN'a bu süreçteki anlayış ve destekleri için şükranlarımı sunarım. Son olarak eşim Cemal YILMAZ'a tez sürecindeki destek, tavsiye ve yapıcı eleştirilerinden ötürü ayrıca teşekkür etmek isterim.

Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ

25/06/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: HALK EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI	8
1.1. Yusuf Ziya [Ortaç] – Halk Edebiyatı Antolojisi	8
1.2. Sadettin Nüzhet Ergun – Halk Edebiyatı Antolojisi	12
1.3. Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – İzahlı Halk Şiiri Antolojisi	23
1.4. Eflatun Cem Güney – Halk Şiiri Antolojisi	32
1.5. 1923 – 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Halk Edebiyatı Antolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Değerlendirme	40
1.5.1. Antolojilerin Tamamında Yer Alan Şiirler	43
1.5.2. 4 Antolojinin 3’ünde Yer Alan Şiirler	43
1.5.3. Sadece Tek Antolojide Olan Şairler	44
2. BÖLÜM: DİVAN EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI	46
2.1. Köprülüzade Mehmet Fuat [Köprülü] – Eski Şairlerimiz Divan Şiiri Antolojisi	46
2.2. Mithat Sadullah Sander – Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji (Divan Edebiyatının Seçme Nazımları).....	68
2.3. Necmettin Halil Onan – Divan Şiiri Antolojisi	74
2.4. Vasfi Mahir Kocatürk – Divan Şiiri Antolojisi	83
2.5. 1923 – 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Divan Edebiyatı Antolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Değerlendirme	91
2.5.1. Antolojilerin Tamamında Yer Alan Şiirler	94
2.5.2. 4 Antolojinin 3’ünde Yer Alan Şiirler	95
2.5.3. Sadece Tek Antolojide Olan Şairler	97
3. BÖLÜM: YENİ TÜRK EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI	98
3.1. Ali Canip [Yöntem] – Türk Edebiyatı Antolojisi	98

3.2. Feridun Fazıl Tülbentçi – Büyük Harpten Sonrakiler 1918-1935 Őir	
Antolojisi.....	102
3.3. Mehmet Behçet Yazar – Genç Şairlerimiz ve Eserleri	104
3.4. Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi (Serveti Fünun Zümresi Şairler, Romancılar)	
.....	109
3.5. Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi (Fecriâti Şair ve Romancıları Servetifünuna	
Zeyil)	110
3.6. Murad Uraz – 1908-1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz	111
3.7. Behçet Kemal ağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu – Mütarekeden	
Sonrakiler 1918-1938.....	114
3.8. Murad Uraz – 1923’ten Sonra Yetişen Şairlerimiz	118
3.9. İsmail Habib Sevik – Yeni “Edebî Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat	
Antolojisi	123
3.10. Baki Süha Ediboğlu – Türk Şiirinden rnekler 1920-1944	127
3.11. Âli Tomrukçu – 48 Şair	131
3.12. Fahir Onger – Bugünkü Şiirimiz	135
3.13. Orhan Burian – Kurtuluştan Sonrakiler	138
3.14. Yaşar Nabi Nayır – Türk Yenilik Şiiri Antolojisi (Tanzimat’tan Cumhuriyet’e	
Kadar)	145
3.15. Yaşar Nabi Nayır – Yeni Türk Şiiri Antolojisi (Cumhuriyet’ten Bugüne Kadar)	
.....	148
3.16. Abdullah Rıza Ergüven – Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi	152
3.17. Yaşar Nabi – Yeni Şiirler 1949	154
3.18. Yaşar Nabi – Yeni Şiirler 1950	160
3.19. İsmail Ali Sarar – Yeni Şiir Antolojisi	166
3.20. Sabri Dil / Şahinkaya Dil – Resimli rn Antolojisi	172
3.21. 1923 – 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Yeni Türk Edebiyatı Antolojileri	
zerine Karşılaştırmalı Değerlendirme	178
SONUÇ	189
KAYNAKÇA	192
Z GEÇMİŞ	195

KISALTMALAR

akt.	: Aktaran
ed.	: Editör
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon
vb	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
YKY	: Yapı Kredi Yayınları
y.y.	: Yayıncı Yok

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yusuf Ziya [Ortaç] – Halk Edebiyatı Antolojisi.....	12
Tablo 2: Sadettin Nüzhet Ergun – Âşık Tarzı Halk Edebiyatı.....	18
Tablo 3: Sadettin Nüzhet Ergun – Tasavvufî Halk Edebiyatı.....	22
Tablo 4: Sadettin Nüzhet Ergun – Şifahî Halk Edebiyatı.....	22
Tablo 5: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – 13-15. Asır.....	25
Tablo 6: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – 16-17. Asır.....	28
Tablo 7: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – 18-20. Asır.....	31
Tablo 8: Eflatun Cem Güney – 13-16. Yüzyıllar.....	34
Tablo 9: Eflatun Cem Güney – 17-18. Yüzyıllar.....	36
Tablo 10: Eflatun Cem Güney – 19-20. Yüzyıllar.....	39
Tablo 11: Köprülüzade Mehmet Fuat – 13-14. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	49
Tablo 12: Köprülüzade Mehmet Fuat – 15. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	52
Tablo 13: Köprülüzade Mehmet Fuat – 16. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	58
Tablo 14: Köprülüzade Mehmet Fuat – 17. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	62
Tablo 15: Köprülüzade Mehmet Fuat – 18. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	66
Tablo 16: Köprülüzade Mehmet Fuat – 19. Asır Anadolu Türk Şairleri.....	68
Tablo 17: Mithat Sadullah Sander – Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji.....	73
Tablo 18: Necmettin Halil Onan – 13. Asır.....	75
Tablo 19: Necmettin Halil Onan – 14. Asır.....	75
Tablo 20: Necmettin Halil Onan – 15. Asır.....	76
Tablo 21: Necmettin Halil Onan – 16. Asır.....	78
Tablo 22: Necmettin Halil Onan – 17. Asır.....	80
Tablo 23: Necmettin Halil Onan – 18. Asır.....	82
Tablo 24: Necmettin Halil Onan – 19. Asır.....	82
Tablo 25: Vasfî Mahir Kocatürk – 15. Yüzyıl.....	84
Tablo 26: Vasfî Mahir Kocatürk – 16. Yüzyıl.....	85
Tablo 27: Vasfî Mahir Kocatürk – 17. Yüzyıl.....	87
Tablo 28: Vasfî Mahir Kocatürk – 18. Yüzyıl.....	89
Tablo 29: Vasfî Mahir Kocatürk – 19. Yüzyıl.....	90
Tablo 30: Vasfî Mahir Kocatürk – 20. Yüzyıl.....	91
Tablo 31: Ali Canip [Yöntem] – Türk Edebiyatı Antolojisi.....	102

Tablo 32: Feridun Fazıl Tülbentçi – Büyük Harpten Sonrakiler 1918-1935.....	104
Tablo 33: Mehmet Behçet Yazar – Genç Şairlerimiz ve Eserleri.....	108
Tablo 34: Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi Serveti Fünun Zümresi.....	110
Tablo 35: Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi (Fecri Ati Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil.....	111
Tablo 36: Murad Uraz – 1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz.....	113
Tablo 37: Behçet Kemal Çağlar/Orhan Burian/Halûk Y. Şehsuvaroğlu – Mütarekeden Sonrakiler 1918-1938.....	118
Tablo 38: Murad Uraz – 1923’ten Sonra Yetişen Şairlerimiz.....	122
Tablo 39: İsmail Habib Sevük – Yeni “Edebî Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi.....	127
Tablo 40: Baki Süha Ediboğlu – Türk Şiirinden Örnekler.....	131
Tablo 41: Âli Tomrukçu – 48 Şair.....	135
Tablo 42: Fahir Onger – Bugünkü Şiirimiz.....	138
Tablo 43: Orhan Burian – Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi.....	145
Tablo 44: Yaşar Nabi Nayır – Türk Yenilik Şiiri Antolojisi.....	148
Tablo 45: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Türk Şiiri Antolojisi.....	151
Tablo 46: Abdullah Rıza Ergüven – Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi.....	154
Tablo 47: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Şiirler 1949.....	159
Tablo 48: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Şiirler 1950.....	165
Tablo 49: İsmail Ali Sarar – Yeni Şiir Antolojisi.....	171
Tablo 50: Sabri Dil / Şahinkaya Dil – Resimli Ürün Antolojisi.....	177

ÖZET	
Başlık: 1923 -1950 Yılları Arasında Düzenlenen Türk Şiiri Antolojileri Üzerine İnceleme	
Yazar: Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ	
Danışman: Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU	
Kabul Tarihi: 25/06/2024	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 195 (ana kısım)
Antolojiler, eserlerden parçalar derlenerek oluşturulan sanat seçkileridir. İlk şiir sanatında karşımıza çıkan bu çalışmalar zaman içinde öykü, resim, fotoğraf gibi farklı disiplinler üzerine de yapılmıştır. Antolojiler; sanat eserine değer biçme, edebiyat tarihine hizmet etme, sanatkârı öne çıkarma, tanıtmak, bilgilendirme, propaganda yapma gibi birçok amaca hizmet eder. Bu çalışmalara geniş bir açıdan bakacak olursak antoloji hem bir ders kitabı hem bir eleştiri kitabı hem de bir edebiyat tarihi olarak değerlendirilebilir. Türk edebiyatı üzerine hazırlanan antolojiler hakkındaki çalışmaların azlığı, bizi bu alanda çalışmaya ve üzerine inceleme yapmaya yöneltti. Böylelikle 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan şiir antolojilerinin, bu antolojileri derleyen yazarların, dönemin şiir ve şair seçimindeki değer yargılarının ve dönemin sanat anlayışının tespiti üzerinde çalışıldı. Çalışmanın “Giriş” bölümünde antolojiyle ilgili bilgi verip bu türün Türk edebiyatındaki gelişimi hakkındaki süreçten bahsettik. İkinci bölümde 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan halk edebiyatı antolojilerini inceledik, kendi içinde mukayese ettik ve değerlendirdik. Üçüncü bölümde 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan divan edebiyatı antolojilerini inceledik, kendi içinde mukayese ettik ve değerlendirdik. Dördüncü bölümde 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan Batı etkisinde Türk şiiri antolojilerini inceledik, kendi içinde mukayese ettik ve değerlendirdik. Sonuç bölümünde elde ettiğimiz bulgular üzerinden 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan antolojiler hakkında genel bir değerlendirmeye vardık.	
Anahtar Kelimeler: Antoloji, Şiir, Şairler	

ABSTRACT	
Title of Thesis: A Review of Turkish Poetry Anthologies Edited Between 1923-1950	
Author of Thesis: Mahinur ÖZDOĞAN YILMAZ	
Supervisor: Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU	
Accepted Date: 25/06/2024	Number of Pages: vii (pre text) + 195 (main body)
Anthologies are artistic selections created by compiling fragments of works. These works, which first appeared in the art of poetry, were also made in different disciplines such as short stories, painting and photography over time. Anthologies serve many purposes such as valuing the work of art, serving the history of literature, highlighting the artist, introducing, informing, and spreading propaganda. From a broad perspective, an anthology can be considered as a textbook, a book of criticism and a history of literature. The scarcity of studies on anthologies prepared on Turkish literature led us to study and analyze this field. In this way, we have tried to determine the poetry anthologies prepared between 1923 and 1950, the authors who compiled these anthologies, the value judgments in the selection of poems and poets of the period and the understanding of art of the period. In the "Introduction" section of the study, we gave information about the anthology and talked about the process of the development of this genre in Turkish literature. In the second section, we examined, compared, and evaluated the anthologies of folk literature prepared between 1923 and 1950. In the third section, we examined, compared, and evaluated the anthologies of divan literature prepared between 1923 and 1950. In the fourth section, we examined, compared, and evaluated the anthologies of Turkish poetry under the influence of the West prepared between 1923 and 1950. In the conclusion section, we reached a general evaluation about the anthologies prepared between 1923 and 1950 based on the findings we obtained.	
Keywords: Anthology, Poem, Poets	

GİRİŞ

Sanatçıların eserlerinden; bilgilendirme, biriktirme, sıralama, saklama, estetik gibi prensiplerin biri veya daha fazlası amaçlanarak oluşturulan derlemelere antoloji adı verilir (Karagülle, 2006: 383). Kelime Yunanca “anthos” (çiçek) ve “legein”, “logia” (derlemek, toplamak) kelimelerinin birleşiminden meydana gelerek çiçek toplamak, çiçek seçmek, çiçek derlemek anlamlarını taşır. Buradan da anlaşılacağı üzere kelimenin Antik Yunan’da ortaya çıktığı söylenebilir (Bulut, 2023: 472). Bu adlandırmayla M.Ö. 100 yılında Gadaralı Meleagros’un derlediği ve Stephanos’un çelenk adını verdiği eser, bilinen ilk antolojidir. Bu eserden sonra Yunan ve Latin edebiyatlarında Sardeisli Straton’un *Musa Paidike*, Ereğlili Diogenianos’un *Anthologion* ve Myrinalı Agathias’ın *Kyklos* veya *Sylloge* gibi çok sayıda antoloji derlenmiştir (İnönü Ansiklopedisi, 1949: 134 akt. Tikdemir, 2019: 16).

Antolojiler işlev olarak kaynak oluşturma, bilgilendirme, güzellik değeri ortaya koyma, unutulmayı engelleme, eseri tanıtmaya vb. amaçlarla hazırlanan çalışmalardır. Bu sebeple hazırlayanın bilgisi ve anlayışı antolojinin kıymetini belirleyen önemli hususlardan biridir. Dolayısıyla öznel bir karakter taşımakla birlikte estetik, ideolojik tercihler sebebiyle sahaya yenilik getirmiş, değer atfedilmiş şair ve yazarlara yer verilmemesi antolojinin değerini düşürür. Genellikle antolojiyi hazırlayanlar; sanatçılar, edebiyat tarihçileri ve edebiyat araştırmacıları ya da bir komisyondan oluşur (Karagülle, 2006: 383-384).

Fransızcadan alınan antoloji kelimesi, 1930’lu yıllardan itibaren Türk edebiyatında kullanılmaya başlanmıştır fakat bu kavram yüzyıllar boyunca mecmua, cönk, sefine, güldeste, gülşen, gülzar, müntehabat, numune, seçki, seçme, buket, demet, örnekler, derleme gibi adlar altında varlığını devam ettirmiştir (Kurt, 2001: 583). Türk edebiyatında antoloji, şu anki işleviyle 19. yüzyılda ilk örneklerini vermiştir. Daha öncesinde hazırlanan ister halk edebiyatının cönkleri ister divan edebiyatının mecmuaları olsun temelde bir seçme, ayıklama niyetinden ziyade koruma, saklama gayesiyle derlenmiştir. Bu bağlamda Türk edebiyatı için antolojiye benzeyen ilk eser Kaşgarlı Mahmut’un *Dîvânu Lugâtî’t Türk* adlı eseridir. Asıl amacı bir seçki oluşturmak olmasa da dönemindeki şiir parçalarını ve söz varlığını bir araya getirerek şiir hafızamızı korumuş ve geleneği bugüne aktarmada önemli rol oynamıştır (Kurt, 2001: 583). *Dîvânu Lugâtî’t Türk* adlı eseri dışarı tutacak olursak Anadolu sahasında antoloji türünün ilk örnekleri,

divan edebiyatı geleneğinde şairlerin birbirilerinin şiirlerine yazdıkları nazireleri toplayan nazire mecmuaları olarak kabul edilmiştir (Tikdemir, 2019: 16). Türk edebiyatında antoloji sayılabilecek ilk eser, Ömer Bin Mezid tarafından 1437 yılında derlenen *Mecmûatü'n Nezâir* isimli eserdir. Kitap beş bahir altında kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralanan şiir ve nazirelerden meydana gelmiş, 84 şairden 397 şiirin bulunduğu bir çalışmadır (Canpolat, 16 Nisan 2024). Divan edebiyatı geleneği içinde hazırlanan tezkireler de antoloji özelliği taşır. Özellikle 17. yüzyıldan itibaren biyografilerin kısa, seçilen örneklerin fazla olduğu antoloji tipi tezkirelere rastlanır. Faizî ile başlayan antoloji tipi tezkirecilğe, Yümnî, Seyrekzade Asım, Belîğ, Silahdarzade Mehmet Emin ve Şefkat gibi yazarların eserleri de örnek verilebilir (İsen, 2019: 9). Halk edebiyatında antolojinin yerini cönk kavramı tutar. Saz şairlerinin manzum ve folklorik mahsullerini ihtiva eden bu eserler antoloji özelliği gösterir (Selim, 1996:3).

Günümüzde yaygın anlamıyla antoloji örnekleri, 19. yüzyıldan itibaren Türk edebiyatında görülmeye başlanmıştır. Bu anlamıyla antoloji türünün ilk örneği 1865 yılında 5 cilt olarak neşredilen *Letaif-i İnşa* isimli çalışmadır. Eser üç cilt olup ilk cildi Refik imzası, diğer ciltleri Tevfik imzası taşır. Eski ve yeni nesir parçalarının bir araya getirildiği bu eserde güzel konuşma ve yazma alışkanlığı kazandırmak amaçlanmıştır (Karagülle, 2006: 384).

Antoloji türünün edebiyatımızdaki ilk başarılı örneği Ziya Paşa'nın *Harabat* (1874-1875) adlı üç ciltlik eseridir. Manzum bir ön sözle başlayan bu eser, klasik şiir örneklerinin yanı sıra Arap ve İran şiirinden örneklere de yer vermiştir. Eseri önemli kılan, Türk edebiyatı tarihindeki eski-yeni tartışmasına yol açması ve bu sebeple özellikle Namık Kemal başta olmak üzere başka şair ve yazarların da tenkitlerine maruz kalmış olmasıdır (Karagülle, 2006: 385). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan süreçte Ebuzziya Tevfik'in *Numune-i Edebiyat-i Osmaniyye'si* (1878), Mihran Apikyan tarafından yayınlanan *Beyitler Antolojisi* (1879), Mustafa Reşit'in *Müntehabat-ı Cedide'si* (1886), Faik Reşad'ın *Muharrerat-ı Nadire yahut Hazine-i Müntahabat'ı* (1891-1892), Mehmet Celal'in *Osmanlı Edebiyatı Numuneleri* isimli eseri (1895), Bulgurluzade Rıza'nın *Müntahabat-ı Bedayi-i Edebiye'si* (1909), Reşit Süreyya'nın *Edebiyat-ı Cedide'si* (1910), Mithat Cemal Kuntay'ın *Nefais-i Edebiyye'si* (1913), Nüzhet Haşim'in *Millî Edebiyat'a Doğru* (1918) adlı eseri, Celâl Sahir ve Mehmed Asım'ın *Müntehab Çocuk Şiirleri* (1918-1919) adlı

eseri , Refet Avni ve Süleyman Bahri'nin *Resimli Müntahabat-ı Edebiyye* (1918) isimli eseri bu dönemin belli başlı antoloji çalışmalarıdır.

Kültürel bir hazine niteliği taşıyan şiir antolojileri birçok kıstas gözetilerek hazırlanabilir. Antoloji çeşitleri arasında; genel antolojiler, dönem ya da ekol antolojileri, tematik antolojiler, bir kişi için hazırlanan antolojiler, türlere-şekillere göre düzenlenen antolojiler, kavram antolojileri, mısra-dize-beyit antolojileri, yerel antolojiler, seçene ya da seçilene göre derlenen antolojiler, şairlerin kimliğine göre hazırlanan antolojiler, çeviri şiir antolojileri, şiir yıllıkları, bir dergiden, törenden ya da anma gecesinden derlenen antolojiler sayılabilir (Kurt, 2001: 584-585).

Bu çalışmada 1923 - 1950 yılları arasını kapsayan şiir antolojileri ele alındı. Kitapların seçiminde genel antolojiler, dönem antolojileri, yıllık tipi antolojiler ve bir dergi etrafında oluşturulan antolojiler seçildi. Bunun dışında kalan tematik, yerel, kişiye göre derlenen, cinsiyete ve kimliğe göre derlenen, bir kavram çerçevesinde hazırlanan antolojiler çalışmaya dâhil edilmedi. Yukarıda kapsamı belirtilen 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanan Türk edebiyatı antolojileri aşağıda kronolojik şekilde sıralanmıştır:

1. Ali Canip Yöntem – *Türk Edebiyatı Antolojisi* (1931)
2. Yusuf Ziya – *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1933)
3. Köprülüzade Mehmet Fuat – *Eski Şairlerimiz Divan Şiiri Antolojisi* (1934)
4. Feridun Fazıl Tülbentçi - *Büyük Harpten Sonrakiler* (1935)
5. Mehmet Behçet Yazar – *Genç Şairlerimiz ve Eserleri* (1936)
6. Sadettin Nüzhet Ergun – *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1938)
7. Murad Uraz – *Edebiyat Antolojisi (Serveti Fünun Zümresi Şairleri, Romancılar)* (1938)
8. Murad Uraz – *Edebiyat Antolojisi (Fecriâti Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil)* (1938)
9. Murad Uraz – *1908-1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz* (1938)
10. Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu – *Mütarekeden Sonrakiler 1918 – 1938* (1939)
11. Mithat Sadullah Sander – *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji* (1940)
12. Murad Uraz – *1923'ten Sonra Yetişen Şairlerimiz* (1940)
13. İsmail Habib Sevük – *Yeni “Edebî Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi* (1940)
14. Necmettin Halil Onan – *Divan Şiiri Antolojisi* (1941)

15. Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (1943)
16. Baki Süha Ediboğlu – *Türk Şiirinden Örnekler 1920-1944* (1944)
17. Âli Tomrukçu – *48 Şair* (1944)
18. Fahir Onger – *Bugünkü Şiirimiz* (1946)
19. Orhan Burian – *Kurtuluştan Sonrakiler* (1946)
20. Eflatun Cem Güney – *Halk Şiiri Antolojisi* (1947)
21. Vasfî Mahir Kocatürk – *Divan Şiiri Antolojisi* (1947)
22. Yaşar Nabi Nayır – *Türk Yenilik Şiiri Antolojisi (Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kadar)* (1947)
23. Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Türk Şiiri Antolojisi (Cumhuriyet’ten Bugüne Kadar)* (1947)
24. Abdullah Rıza Ergüven – *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* (1947)
25. Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Şiirler 1949* (1949)
26. İsmail Ali Sarar – *Yeni Şiir Antolojisi* (1949)
27. Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Şiirler 1950* (1950)
28. Sabri Dil / Şahinkaya Dil – *Resimli Ürün Antolojisi* (1950)

Yapılan çalışmada karşılaştığımız güçlüklerden ilki eserlere ulaşmakta yaşadığımız zorluk olmuştur. Araştırma kapsamında olup da en yenisi 74 yıl önce basılmış olan kitaplardan Hammamizade İhsan - Hıfzı Tevfik - Hasan Âli’nin hazırladığı *Türk Edebiyatı Numuneleri* isimli eser temin edilemediğinden ötürü çalışmaya dâhil edilemedi. Ayrıca Devlet Matbaası ve birkaç yayınevi dışında basılan çalışmaların, baskı ve dizgi hataları çalışmamızı güçleştiren bir diğer neden oldu. Tezi hazırlama esnasında yaşadığımız güçlükler arasında, bazı eserlerin “İçindekiler” kısmı ile kitabın içeriğinin tutarsızlığı, aynı kitap içinde şair ve şiirlerin farklı bölümlerde tekrarlanması, uzun ünlülerin kullanımı konusundaki tutarsızlıklar, aynı kitap içinde (divan edebiyatı ve halk edebiyatı antolojileri) bazen şiir türünün bilgileri verilirken bazen verilmemesi sayılabilir. Bu tutarsızlıklar özellikle tasnif aşamasında (şiir, şair, tür, şekil vb.) çalışmamızı güçleştiren diğer unsurlardan oldu.

Değınmemız gereken bir başka konu da özellikle şair isimlerinin, o dönemde bir yazım standardı olmamasından kaynaklı olarak eserlerde farklı yazımı olmuştur. Örneğin bazı çalışmalarda Kaygusuz Abdal, Kaygusuz Aptal şeklinde; Karacaoğlan, Karaca Oğlan şeklinde; Pir Sultan Abdal, Pir Sultan Aptal şeklinde yazılmıştır. Tezi yazarken üzerinde çalışılan antolojilerin yazım yanlışları ya da farklılıkları, eserin orijinaline sadık kalmak

adına değiştirilmemiş, ilgili eserde olduğu hâliyle teze alınmıştır. Aynı tutum şiirlerin ilk dizelerinin yazımında da sürdürölmüştür.

Üç bölüme ayırdığımız tezin ilk bölümü halk edebiyatı antolojilerine ayrılmıştır. Bu bölümde kronolojik olarak 4 antoloji incelenmiştir. Bu antolojiler; Yusuz Ziya [Ortaç] - *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1933), Sadettin Nüzhet Ergun - *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1938), Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı - *İzahlı Halk şiiri Antolojisi* (1943) ve Eflatun Cem Güney - *Halk şiiri Antolojisi* (1947)'dir. Bu bölümde ele aldığımız bu dört çalışmanın yazılış amacına, içindeki şair ve şiirlere, şiirlerin nazım türü ve nazım şekillerine yer verilmiş; bu bilgilere dair sayısal veriler her kitap için ayrı ayrı tablolar şeklinde paylaşılmıştır. Ayrıca şiirlerinden en fazla örnek alınan şairler ve incelediğimiz antolojilerde karşımıza çıkan ortak şiirler de belirtilmiş, her çalışma ayrı ayrı ele alındıktan sonra birbirleriyle mukayese edilmiş, eserlerin ayırıcı ve öne çıkan vasıfları üzerinde durulmuştur.

Tezin ikinci bölümünü oluşturan divan edebiyatı antolojileri kısmında da 4 antoloji incelenmiştir. Bu antolojiler; Köprölüzade Mehmet Fuat [Köprölü]- *Eski şairlerimiz Divan şiiri Antolojisi* (1934), Mithat Sadullah Sander - *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji* (1940), Necmettin Halil Onan - *Divan şiiri Antolojisi* (1941) ve Vasfı Mahir Kocatürk - *Divan şiiri Antolojisi* (1947)'dir. Bu bölümde de ilk bölümde olduğu gibi aynı yöntem izlenerek ele aldığımız bu dört çalışmanın yazılış amacına, içindeki şair ve şiirlere, şiirlerin nazım türü ve nazım şekillerine yer verilmiş; bu bilgilere dair sayısal veriler her kitap için ayrı ayrı tablolar şeklinde paylaşılmıştır. Ayrıca şiirlerinden en fazla örnek alınan şairler ve incelediğimiz antolojilerde karşımıza çıkan ortak şiirler de belirtilmiş, her çalışma ayrı ayrı ele alındıktan sonra birbirleriyle mukayese edilmiş, eserlerin ayırıcı ve öne çıkan vasıfları üzerinde durulmuştur.

Tezin üçüncü bölümünde Tanzimat sonrası Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatı ürünlerini içeren 20 antoloji ele alınmıştır. Bu bölüm eser sayısının çokluğu sebebiyle Tanzimat'tan Cumhuriye'e ve Cumhuriyet sonrası olarak iki bölüme ayrılarak incelenmiştir. Tanzimat Dönemi şiirinden Cumhuriyet Dönemi şiirine kadar olan dönemi ele alan çalışmalar: Ali Canip [Yöntem] - *Türk Edebiyatı Antolojisi* (1931), Murad Uraz - *Edebiyat Antolojisi (Serveti Fünun Zümresi şairleri, Romancılar)* (1938), Murad Uraz - *Edebiyat Antolojisi (Fecriâti şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil)* (1938), Murad Uraz - *1908-1923 Arasında Yetişen şairlerimiz* (1938), ve İsmail Habib Sevük - *Yeni*

“Edebi Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi (1940) ve Yaşar Nabi Nayır – *Türk Yenilik Şiiri Antolojisi (Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kadar)* (1947)’dir.

Cumhuriyet Dönemi şiirlerini içeren antolojiler: Feridun Fazıl Tülbentçi – *Büyük Harpten Sonrakiler* (1935), Mehmet Behçet Yazar – *Genç Şairlerimiz ve Eserleri* (1936), Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu – *Mütarekeden Sonrakiler 1918 – 1938* (1939), Murad Uraz – *1923’ten Sonra Yetişen Şairlerimiz* (1940), Baki Süha Ediboğlu – *Türk Şiirinden Örnekler 1920-1944* (1944), Âli Tomrukçu – *48 Şair* (1944), Fahir Onger – *Bugünkü Şiirimiz* (1946), Orhan Burian – *Kurtuluştan Sonrakiler* (1946), Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Türk Şiiri Antolojisi (Cumhuriyet’ten Bugüne Kadar)* (1947), Abdullah Rıza Ergüven – *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* (1947), Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Şiirler 1949* (1949), İsmail Ali Sarar – *Yeni Şiir Antolojisi* (1949), Yaşar Nabi Nayır – *Yeni Şiirler 1950* (1950), Sabri Dil / Şahinkaya Dil – *Resimli Ürün Antolojisi* (1950)’dir. Diğer bölümlerde olduğu gibi eserlerin yazılış amacı, içerdiği şairler ve şiirleri hakkında bilgiler, ele alınan şair ve şiirlere dair sayısal veriler paylaşılmıştır. Burada tasnif edilen şiirlerin hemen hepsi yeni tarzda şiirler olduğu için tür / şekil tasnifine gidilmemiş, şiir isimleri üzerinden tablolar oluşturulmuştur. Her çalışma ayrı ayrı ele alındıktan sonra birbirleriyle mukayese edilmiş, eserlerin ayırıcı ve öne çıkan vasıfları üzerinde durulmuştur.

Çalışma, Prof. Dr. Orhan Okay’ın danışmanlığında Ömer Selim’in hazırladığı *1860 – 1928 yılları Arasında Düzenlenen Türk Edebiyatı Antolojileri* adlı tez çalışmasının devamı niteliğinde kabul edilebilir. Atıf ve kaynakça SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzunda belirtilen İSNAD 2. edisyon metin içi referans sistemine uygun şekilde oluşturulmuştur.

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusu 1923 – 1950 yılları arasındaki şiir antolojilerini içermektedir. Yapılan araştırmada bu yıllarda hazırlanan antolojilerin hangi dönemi ele aldığı, hangi şairlerin öne çıkarıldığı, kitaba alınan şiirler, değer yargıları, kitapların yazılma amacı irdelenmektedir.

Çalışmanın Amacı

Yazınsal ürünlerden güzel parçalar seçilerek oluşturulan ve türlü yöntemlere göre düzenlenen yapıt olarak (Püsküllüoğlu, 2004: 134) tanımlanan antolojiler, Türk edebiyatında bildiğimiz şekliyle 19. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde artan antoloji çalışmaları hem bir edebiyat tarihi hem ders kitabı hem de bir edebiyat kanonu olarak işlev görür. Yaptığımız bu çalışmanın amacı 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan şiir antolojilerinin özelliklerini ve işlevlerini göstermeye yöneliktir.

Çalışmanın Önemi

Cumhuriyet Dönemi ile birlikte her ne kadar antoloji kitapları artmış olsa da bu alanda akademik çalışmaların azlığı bizi bu konu üzerinde çalışmaya sevk etti. 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanmış şiir antolojileri olarak kapsamını belirlediğimiz bu tez çalışmasında dönemin edebiyat anlayışını, derlemelerde hangi şairlerin öne çıktığını, hangi şiirlerin edebiyat dünyasında daha fazla rağbet gördüğünü kısaca antolojiler açısından 1923 - 1950 yılları arasındaki Türk edebiyatına geniş perspektiften bir bakış sağlamaya çalıştık. Verilerle desteklenen bu çalışma, Türk edebiyatının o dönemki çerçevesini göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Çalışmanın Yöntemi

Tez hazırlanırken 1923 – 1950 yılları arasını kapsayan antoloji kitapları temin edildi bunun yanı sıra başka araştırmacılar tarafından yazılan kitap, dergi, makale, tez vb. konuyla ilgili kaynaklara ulaşıldı. Ulaşılan eserlerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle tasnif edildi. Elde edilen veriler incelendi, tasnif edildi, mukayese edildi ve değerlendirildi.

1. BÖLÜM: HALK EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI

Halk şiirinin kaynaklarına bakıldığında İslamiyet öncesi döneme kadar giden bir geleneğine sahip olduğu gözlemlenir. Baksıların, kamların kopuz eşliğinde törenler ve şöenlerde söylediği şiirler Türklerin İslam dairesine girmesinden sonra âşık edebiyatı geleneğine evrilmiştir. Ayrıca Horasan'dan gelen tasavvuf neşesi bu şiir geleneğine dinî bir boyut kazandırmıştır. Sözlü geleneğin ağır bastığı halk edebiyatında azımsanmayacak derecede anonim ürünlere de rastlanır.

“İslamlık öncesi Orta Asya Türk hayatının yaratması gereken, büyük çoğunluğu ele geçmemiş ilk dönem edebiyatı bir yana; İslam uygarlığı etkisinde gelişen orta dönem Türk edebiyatının kültür merkezleri dışında doğup gelişen bütün ürünlerini "halk edebiyatı" adı altında toplamak genel bir kabul olmuştur. Aydınlar azınlığının Arap-İran dil ve edebiyatı etkisinde geliştirdikleri yüksek zümre eserleri dışında kalan her şey, bu kavramın kapsamına girer.” (Mutluay, 2017: 19).

Halk şiiri geleneği, Cumhuriyet Dönemi'nde dili sadeleştirme çabalarında kaynak olarak görülmüş ve örnek alınmıştır. Bu bağlamda 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan şiir antolojileri içerisinde kendine yer bulmuştur. Hazırlanan antolojiler hem halk şiiri geleneğinin zenginliğini gösterme hem de yeni yetişen nesillere bu geleneği aktarma amacıyla kaleme alınmıştır. Bu sebeple Eflatun Cem Güney'in hazırladığı *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1947) dışında diğerlerinde sadece şiir örneklerine rastanmaz aynı zamanda bu geleneğin özelliklerini anlatan bilgilere de yer verilir ve eserler didaktik özellik taşır. Tezin bu bölümünde 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanmış halk edebiyatı antolojilerine yer verilmiştir.

1.1. Yusuf Ziya [Ortaç] - Halk Edebiyatı Antolojisi

20. yüzyıl şair ve yazarlarından olan Yusuf Ziya [Ortaç] (1895 - 1967) Türk edebiyat tarihine Hecenin Beş Şairi'nden biri olarak geçmiştir. Şair ve yazarlığının yanı sıra öğretmenlik ve milletvekilliği görevlerinde bulunmuştur. Şiir kitaplarının yanında tiyaro ve romanları vardır. Dönemin ünlü mizah dergisi olan *Akbaba* 'yı çıkarmıştır. *Binnaz* adlı manzum tiyatro eseri Türk tiyatro tarihinde heceyle yazılmış ilk başarılı manzum tiyaro eseri kabul edilmiştir (Necatigil, 1995: 254-255).

Yazarın hazırladığı bu antoloji, Kanaat Kütüphanesi tarafından 1933 yılında İstanbul'da basılmıştır ve hacimce bir cep kitabı boyutundadır. Yazarın iddiasına göre alanında

yapılmış ilk eserdir (Yusuf Ziya, 1933: 3). Kitapta herhangi bir yüzyıl tasnifine ya da alışlagelmiş sınıflandırma olan âşık tarzı halk edebiyatı, dinî- tasavvufi halk edebiyatı ve anonim halk edebiyatı bölümlerine rastlanmaz. Fihristten anlaşıldığı üzere yazar, kitaptaki şair sıralamasını kronolojik şekilde yapmıştır. Bu sebeple yazar 28 şaire yer verirken onları, halk ozanı ya da mutasavvıf şair diye sınıflandırmamıştır. Eserde tespit edilen 6 mutasavvıf şaire ve 22 halk ozanına yer verilmiş, bunun yanı sıra anonim halk edebiyatından örnekler vermek adına kitabın sonunda manilerden seçkiler sıralanmıştır. Yazar kitabın ön sözünde Ömer Seyfettin'in *Genç Kalemler*'de yazdığı "Yeni Lisan" makalesinin açtığı dilde sadeleşme hareketini ve bu hareketin Cumhuriyet Dönemi'nde Atatürk ile birlikte hızlandığını belirtir. Dilde sadeleşme fikrini desteklemek adına bu antolojiyi hazırladığını söyler: "Ben, bu küçük eseri, bu büyük işe bir damlacık hizmet olur ümidi ve sevincile hazırladım. Kusursuz, eksiksiz, bir eser değil, baştanbaşa kusurlu eksik bir eser yaptığımı bilmiyorum değilim. Fakat, bütün bu kusurları hoş gördürecek iki şey var: Yolunda ilk eser oluşu, bir ... Çok iyi bir maksat için yapılmış olması, iki..." (Yusuf Ziya, 1933: 3).

Kitapta toplam 28 şair ve 66 şiir yer alır, bu şiirlerin 15'i anonim manilerden oluşur. Kitaptaki sıraya göre ismi geçen şairler; Yunus Emre, Sait Emre, Kaygusuz Aptal, Ozan, Bahşî, Kul Mehmet, Öksüz Dede, Hayalî, Kör Oğlu, Ümmî Sinan, Azmi Baba, Pir Sultan Aptal, Karaca Oğlan, Gevherî, Âşık Ömer, Kayıkçı Kul Mustafa, Ali, Kara Hamza, Mağrıplı Oğlu, Bezmi, Garip Hasan, Dertli, Bayburtlu Zihni, Emrah, Seyranî, Gufrani, Emine Hanım, Rasim'dir.

Çalışmadaki şairlerin şiirlerinin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Yunus Emre'ye ait 5 şiir: "Ben yürürem yane yane", "Aşkın odu ciğerimi", "Ben bu yolu bilmezdim aşk gönlüme düştü gider", "Ben dervişim diyene", "Sen bunda garip mi geldin" dizeleriyle başlar. Sait Emre'ye ait 1 şiir: "Zahir batın bir gerek" dizesiyle başlar. Kaygusuz Aptal'a ait 1 şiir: "Yucelerden yuce gördüm" dizesiyle başlar. Ozan'a ait 1 şiir: "Gerçek âşık olanların" dizesiyle başlar. Bahşî'ye ait 1 şiir: "Sultan Selim cülûsunda" dizesiyle başlar. Kul Mehmet'e ait 3 şiir: "Siyah ebrulerin duruben çatma", "Be yaranlar, yine evvel bahardır", "Herdem yüzüne gül gibi" dizeleriyle başlar. Öksüz Dede'ye ait 1 şiir: "Be bu söyleyen dil kudret dilidir" dizesiyle başlar. Hayalî'ye ait 1 şiir: "Turnam gider olsun bizim ellere" dizesiyle başlar. Kör Oğlu'na ait 1 şiir: "Benden selam olsun Bolu beyine" dizesiyle başlar. Ümmî Sinan'a ait 1 şiir: "Erenlerin sohbeti" dizesiyle başlar. Azmi

Baba'ya ait 1 şiir: “Yeri gökü insü cinni yarattın” dizesiyle başlar. Pir Sultan Aptal'a ait 3 şiir: “Güzel aşık cevrimizi”, “Yine dosttan haber geldi”, “Derdim çoktur hangisine yanayım” dizeleriyle başlar. Karaca Oğlan'a ait 7 şiir: “Aman tanrım bana yarım gücenmiş”, “Ela gözlerini sevdiğim dilber”, “Ela gözlerini sevdiğim dilber”, “On birinde bir yar sevdim”, “Hasta düştüm hey ağalar”, “Yürü bire yalan dünya”, “Evvel sen de yücelerden uçardın” dizeleriyle başlar. Gevherî'ye ait 3 şiir: “Deli gönül yine nedir feryadın”, “Badı saba yare bizden selam et”, “Beyaz göğsün bana karşı” dizeleriyle başlar. Âşık Ömer'e ait 2 şiir: “Gurbet elde deldin bağrım”, “Camı aşkın içen ey peri peyker” dizeleriyle başlar. Kayıkçı Kul Mustafa'ya ait 2 şiir: “Vaktine hazır ol ey Acem Şahı”, “Eğer sorarsan halimden” dizeleriyle başlar. Ali'ye ait 1 şiir: “Her taraftan ferman oldu üstüne” dizesiyle başlar. Kara Hamza'ya ait 1 şiir: “Urumdan acemden sana gelirler” dizesiyle başlar. Mağrıplı Oğlu'na ait 1 şiir: “Gurbet ellerine saldı yar beni” dizesiyle başlar. Bezmi'ye ait 2 şiir: “Ben tatlı canımdan bezdim usandım”, “Sabahın yelleri” dizeleriyle başlar. Garip Hasan'a ait 1 şiir: “Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış” dizesiyle başlar. Dertli'ye ait 2 şiir: “Sakıya camında nedir bu esrar”, “Girdabı mihnente kapandın kaldın” dizeleriyle başlar. Bayburtlu Zihni'ye ait 1 şiir: “Vardım ki yurdundan ayak götürmüş” dizesiyle başlar. Emrah'a ait 2 şiir: “Ellerin kırılın a naşı hoyrat”, “Tutam yar elinden tutam” dizeleriyle başlar. Seyranî'ye ait 2 şiir: “Mahkeme meclis icat olduğu”, “Hak yoluna gidenlerin” dizeleriyle başlar. Gufrani'ye ait 2 şiir: “Emrini terk eder nehyini tutar”, “Şairim tam on beş yaşındanberi” dizeleriyle başlar. Emine Hanım'a ait 1 şiir: “Ak çeşmeden çıktım talimin eder” dizesiyle başlar. Rasim'e ait 1 şiir: “Çünkü dilber sen vadinde durmadın” dizesiyle başlar.

Kitapta şairlerin şiirlerinden örneklerin yanı sıra hayatları ve sanatları hakkında oldukça kısa bilgi ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Hacim olarak küçük olan bu eserde şairler arasında en çok Yunus Emre'nin şiirleri yer bulur. Yazar, Yunus Emre hakkında Türk edebiyatının öz şöhretlerinden biri belki de birincisi ifadesini kullanmıştır (Yusuf Ziya, 1933: 4).

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

YUSUF ZİYA [ORTAÇ] – HALK EDEBİYATI ANTOLOJİSİ

Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma				Semai		Destan	Türkü	Mani	Şahtiye	Nefes	Nutuk	İlahi
			Güzelleme	Koçaklam	Ağıt	Taşlama	Güzelleme	Koçaklam							
1	Ali	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	Anonim	15	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-
3	Âşık Ömer	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Azmi Baba	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
5	Bahşî	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
6	Bayburtlu Zihni	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Bezmi	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Dertli	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Emine Hanım	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
10	Emrah	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Garip Hasan	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Gevherî	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Gufrani	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Hayalî	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
15	Kara Hamza	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
16	Karaca Oğlan	7	4	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Kaygusuz Aptal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
18	Kayıkçı Kul Mustafa	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
19	Kör Oğlu	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Kul Mehmet	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Mağrıplı Oğlu	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
22	Ozan	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Öksüz Dede	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
24	Pir Sultan Aptal	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
25	Rasim	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Sait Emre	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
27	Seyranî	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-

28	Ümmî Sinan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
29	Yunus Emre	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Toplam Sayı	66	14	1	1	4	11	1	6	1	15	2	3	1	6

Tablo 1: Yusuf Ziya [Ortaç] – Halk Edebiyatı Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yusuf Ziya'nın hazırladığı bu çalışma, Cumhuriyet Dönemi Türk şiirine kök arama çabalarının bir ürünü olarak değerlendirilebilir. Bu antolojinin içinde yer alan şairlerin ve şiirlerin yeni yetişen şairlere hem dil hem de biçim açısından örnek olması amaçlandığı söylenebilir.

1.2. Sadettin Nüzhet Ergun - Halk Edebiyatı Antolojisi

20. yüzyılın edebiyat tarihçilerinden olan Sadettin Nüzhet Ergun (1901 - 1946), edebiyat öğretmenliğinin yanı sıra kütüphane memurluğu ve müdürlüğü yapmıştır. Belli başlı saz şairlerinin yanında divan edebiyatının önemli isimleri üzerine tanıtım kitapları çıkarmıştır. Yarım kalan bir *Türk Şairleri* ansiklopedisi mevcuttur (Necatigil, 1995: 132). Yazar tarafından hazırlanan *Halk Edebiyatı Antolojisi*, 1938 yılında Devlet Basımevi tarafından yayımlanmıştır. Bu kitap üç ayrı bölümden oluşmaktadır; birinci bölüm âşık edebiyatı, ikinci bölüm tasavvufi halk edebiyatı, üçüncü bölüm ise şifâhî halk edebiyatı olarak tasnif edilmiştir. Kitapta şairlerin şiirlerinden alınan örneklerin yanı sıra ozanların hayatı hakkında kısa bilgilere yer verilmiş, edebî kişilikleri hakkında ise tek cümlelik kısa ve öznel yargılarda bulunulmuştur. Her bölüm ayrıca kronolojik şekilde şairlerin yaşadığı yüzyıllara göre tasnif edilmiştir. Eser, âşık tarzı halk edebiyatı örnekleri ile başlar. Bu bölümde 35 halk ozanı yer alır ve toplamda bu ozanlara ait 222 şiir mevcuttur. Çalışma, 16. yüzyılda yaşamış şairlerle başlayıp 19. yüzyılda yaşamış şairlerle son bulur.

16. yüzyılda yaşamış halk ozanları içinde kitaptaki sıralamaya göre; Kul Mehmet, Öksüz Dede, Köroğlu ve Âşık Garip'in eserleri yer alır, bu 4 ozanın toplamda 28 şiiri bulunur. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Kul Mehmet'e ait 6 şiir: "Takatim tak oldu bican olmuşum", "Bunca demdir hasretliğin çekerim", "Hakiki âşıkı bulmak istersen", "Yavrum kuzum seni aldıldım elden", "Be hey elâ gözlü canım", "Her dem yüzüme gül gibi" dizeleriyle başlar. Öksüz Dede'ye ait 5 şiir: "Bu garip gönlümün nesin sorarsın", "Ela gözlerine kurban olduğum", "Bülbülüm başladım feryadü zâra", "Gene evvel bahar oldu", "Misali cennettir evvel baharı" dizeleriyle başlar. Köroğlu'na ait 11 şiir: "Yiğit olan gümbür gümbür gürlesin", "Yürün

aslanlarım savaş edelim”, “Yürü beyler korkman gününüz doldu”, “Benden selâm eylen o beybabama”, “Benden selâm eylen Bolu beyine”, “Hemen Mevlâ ile sana dayandım”, “Kimisi pınar başında”, “Selâm verdim selâm almaz”, “Kaçma hey yekçeşim kaçma”, “Seferim var Gürcistan’a”, “Pınar başından bulanır” dizeleriyle başlar. Âşık Garip’e ait 6 şiir: “Arzulayıp çıktım gurbet eline”, “Gurbet elde baş yastığa gelende”, “Bir sözile ben tozağa tutuldum”, “Dinleyin ağalar tarif edeyim”, “Name geldi vatanımdan”, “İşte geldim gidiyorum” dizeleriyle başlar.

Bu yüzyılda kitapta yer alan halk ozanları içinde en çok Köroğlu’nun şiirlerine yer verilmiştir. Şiir örneklerine bakıldığında, ağırlıklı olarak güzelleme nazım türünün ilk sırada yer aldığı görülür. Köroğlu dışındaki diğer şairlerin yalnızca güzellemelerine yer verilirken Köroğlu’nun daha çok koçaklamalarına yer verilmiştir. Bu bağlamda 16. yüzyılda şiirlerinden örnekler verilen 4 şairin toplamda 28 şiirine yer verilmiş, bu şiirlerin de nazım biçimi olarak 18’ini koşma 10’unu ise semai oluşturmuştur. Nazım türü olarak ise 28 şiirin 21’ini güzelleme 7’sini ise koçaklama teşkil eder.

17. yüzyılda yaşamış halk ozanları içinde kitaptaki sıraya göre; Âşık, Kâtibi, Kuloğlu, Kayıkçı Kul Mustafa, Gedayi, Âşık Ömer, Gevheri, Âşık Hasan, Kerem, Karacaoğlu, Emrah, Âşık Ali’nin eserleri yer alır ve 12 halk ozanının toplam 102 şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Âşık’a ait 8 şiir: “Sabah sabah esen seher yelleri”, “Her seher efendim yolun beklerim”, “Divaneyim aklım kaldı serde”, “Âlem bizar oldu benim zârımdan”, “Güzel senden ayrılalı”, “Be güzel senin derdinden”, “A bülbülüm garip garip”, “Kuğumu yâra gönderdim” dizeleriyle başlar. Kâtibi’ye ait 12 şiir: “Efendim lûtfeyle Hakkı seversen”, “Gönül dürr-i meknun getirir dile”, “Efkâr atı ile menzil görenler”, “Gönül senin ile kavil edelim”, “Kış eyyamı gidip bahar gelince”, “Gönül aşk atına binelden beri”, “Sevdiğim vaslına ereyim deyi”, “Gönül melûl olup eyleme âhı”, “Deli gönül melûl olup gam yeme”, “Bulandı aşkımın seli”, “Evvel baharda açılır”, “Söyle canım neme küstün” dizeleriyle başlar. Kuloğlu’na ait 6 şiir: “İşit avazımı ben de varayım”, “Şevkımı arttırır akşamın demi”, “Kime söyliyeyim ben de derdimi”, “Sana derim elâgözlü meleğim”, “Dağlar başı oldu yurdum”, “Karşımda salınan dilber” dizeleriyle başlar. Kayıkçı Kul Mustafa’ya ait 9 şiir: “İptida Bağdad’a sefer olanda”, “Gele dilber gel Allah’ı seversen”, “Kıyamet haşrede beklerim seni”, “Gönül bir belâdır sana düşerse”, “Yine geldi evvel bahar günleri”, “Saba selâm eyle gül yüzlü yâre”, “Gece gündüz uyku girmez gözüme”, “Canım

sen güzel olmağa”, “Bugün ben bir güzel gördüm” dizeleriyle başlar. Gedayi’ye ait 4 şiir: “Gel a nazlım bizim bağdan derelim”, “Sanadır niyazım derunu dilden”, “Görüp beni ne çatarsın kaşını”, “Dilber bana sitem etme” dizeleriyle başlar. Âşık Ömer’e ait 9 şiir: “Dilbera süre göre zevku safayı”, “Çün dilek geçmedi sen peri rûya”, “Şita hengâmının şiddeti geçti”, “Beni bana komaz aşkı cünunum”, “Ârızın nihan et berki ter içre”, “Beni bülbül gibi şirin sözlerin”, “Çıkmaz hatırımdan nakşı hayalin”, “Yar hayalin sevdasında gezerim”, “Yine müjde kıldı sultanı nevrüz” dizeleriyle başlar. Gevheri’ye ait 17 şiir: “Hamdülillâh geldi bahar eyyamı”, “Deli gönül yine nedir feryadın”, “Hoş geldin efendim şahı levendim”, “Badı saba yâre bizden selâm et”, “Görüp cemalini âşık olduğum”, “Sevdiğim şad olup gönlün açılışın”, “Kıyamet kopunca severim seni”, “Görüp cemalini divane olduğum”, “Badı saba vakti seher hakkıçün”, “Çünkü güzel gönlüm alup giderse”, “Ahır beni bu dert sine gönderir”, “Ahu gözlüm senin hüsnün baharı”, “Bana yardan vaz geç derler”, “Elâ gözlü nazlı dilber”, “Be hey elâgözlü dilber”, “Ey benim nazlı cananım”, “Yardan ayrılmışım hemdemim gamdır” dizeleriyle başlar. Âşık Hasan’a ait 6 şiir: “Bilmem sarhoş mudur uykudan kalmış”, “Şunda bir canane gönül düşürdüm”, “Senin yazın kışa benzer”, “Bugün ben bir güzel gördüm”, “Ne çeker kulların serhad elinde”, “Hey ağalar benim nem var illerden” dizeleriyle başlar. Kerem’e ait 11 şiir: “Gurbet elde yaman oldu halimiz”, “Şu fani dünyaya geldim geleli”, “Turnam ne diyardan gelip geçersin”, “Medet medet âlemleri yaradan”, “Gör ki felek bize neler işledi”, “Sakin incitmeyin nazlı bacılar”, “Arzuladım geldim Karadağ seni”, “Sevdiğim elâ gözlüden”, “Ağlayı ağlayı düştüm dağlara”, “Behey elâ gözlü dilber”, “Sana derler sultan dağı” dizeleriyle başlar. Karacaoğlan’a ait 12 şiir: “Yeşil başlı gövel ördek”, “Garbî yeli garbî yeli”, “Garipçe garipçe öter”, “İncecikten bir kar yağar”, “Hey ağalar böyle m- olur”, “Yazın evel baharında”, “Erzurum dağından esen ruzigar”, “Elâ gözlerini sevdiğim dilber”, “İlgıt ılgıt esen seher yelleri”, “Çıktım ücesine seyran eyledim”, “Yaz gelip te beş ayları doğunca”, “Bir yiğit gurbete çıksa” dizeleriyle başlar. Erçişli Emrah’a ait 7 şiir: “Sallanı sallanı gelen sevgilim”, “Yüz bin mihnet ile bir bağ yetirdim”, “Yine bahar oldu coştı yüreğim”, “Yüce yüce karlı dağlar”, “Bizim sahraların başı”, “Ağalar gurbetten geldim”, “Bir dilberi metheylerim”; Âşık Ali’ye ait 1 şiir “Kara gözlü yardan murat alınmaz” dizeleriyle başlar.

Kitabın yazarı Sadettin Nüzhet Ergun bu yüzyılda yer alan Karacaoğlan’ı en kıymetli halk şairimiz olarak niteler (Ergun, 1938: 77) fakat yazar bu yüzyılda kitapta yer alan ozanlar

içinde 17 şiirle en çok Gevheri'nin şiirlerine yer vermiştir. Ozanların şiirlerine bakıldığında nazım türü olarak en çok güzellemeye rastlanır. Bu asırda örnekleri verilen şiirler içinde yalnızca 1 destana yer verilmiştir ve bu destan da Kayıkçı Kul Mustafa'ya aittir. Ayrıca 17. yüzyılda 12 şairin 102 şiirine yer verilmiş, bu şiirlerin de nazım biçimi olarak 68'ini koşma, 32'sini semai, 1'ini destan, 1'ini de türkü oluşturmuştur. Nazım türü olarak ise 102 şiirin 99'u güzelleme 1 ise koçaklamadır.

18. yüzyılda yaşamış halk ozanları içinde kitaptaki sıraya göre; Kabasakal Mehmet, Hocaoğlu, Hükmi, Âşık Ali'nin eserleri yer alır ve bu 4 ozanın toplamda 5 şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Kabasakal Mehmet'e ait 2 destan: “Yedi kıral sizden hazer kılurlar”, “Fukara kulların arzuhal kıldı” dizeleriyle başlar. Hacoğlu'na ait 1 destan: “Nasuh Paga ile Hacca gidenler” dizesiyle başlar. Hükmi'ye ait 1 destan: “Eyyam devletinde Osman oğluydum” dizesiyle başlar. Âşık Ali'ye ait 1 destan: “Dört tarafa ferman gitti kaskına” dizesiyle başlar. Kitabın bu bölümünde dikkat çeken özellik 18. yüzyılda verilen bu 5 şiirin tamamının nazım biçimi olarak destan olması ve bu destanların da tamamının Nasuh Paşa hakkında yazılmış olmasıdır. Şiirlere bakıldığında eserlerin Nasuh Paşa'nın başına gelenlerden duyulan üzüntüyü konu edinmesi dikkat çekicidir.

19. yüzyılda yaşamış halk ozanları içinde kitaptaki sıraya göre; Dertli, Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihni, Gedayi, Ruhsati, Nuri, Seyrani, Hezari, Sümmani, Pesendi, Gündeşlioğlu, Dadaloğlu, Deli Boran, Âşık Hacı, Alu Beşe, Karamanlı Gufrani'nin eserleri yer alır ve bu 16 ozanın toplamda 88 şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir: Dertli'ye ait 6 şiir: “Ervahı ezelde evvelki safta”, “Bahar seli gibi dağlar başında”, “Bana olan cefa senden değildir”, “Sakıya meyinde nedir bu esrar”, “Harabe kul olduk bezmi âlemde”, “Girdabı mihnette kapandın kaldın” dizeleriyle başlar. Erzurumlu Emrah'a ait 8 şiir: “Ne kaçarsın benden ey melek sima”, “Badı sana selâm eyle o yare”, “Badı saba bir Mevlâyı seversen”, “Elâ gözlerini sevdiğim dilber”, “Ne feryat edersin divane bülbül”, “Sevmişim bir canı bir nevcivanı”, “Ben bir seyyah Arap olsam”, “Tutam yar elinden tutam” dizeleriyle başlar. Bayburtlu Zihni'ye ait 6 şiir: “Vardım ki yurdundan ayak götürmüş”, “Yıkılmış çadırların göçetmiş Leylâ”, “Ah elinden zülfü kemendim benim”, “Kâtip sen yaz saba sen de kerem kıl”, “Badı saba selâm söyle o yare”, “Seni bağı İrem'den mi kaçırmış” dizeleriyle başlar. Gedâyî'ye ait 4 şiir: “Desti dilber tutar giribanımı”, “Nura

garkeyledi bugün mekânı”, “Sevdana tutuldum ben bile bile”, “Beni mecruh etti hançeri büran” dizeleriyle başlar. Ruhsatî’ye ait 7 şiir: “Seher yeli dost köyüne uğrarsan”, “Bir vakta erdi ki bizim günümüz”, “Vardım nazlı yarin ziyaretine”, “Perişan hâlimi göre mi geldin”, “Gene bahar geldi bülbül sesinden”, “Nasıl methetmeyim huplar hasını”, “Ayrılık badesin tatlı mı sandın” dizeleriyle başlar. Nurî’ye ait 6 şiir: “Bana kan yutturdu sahbayı hicran”, “Ben sana dil verdim ey şuhi gül fem”, “Ben derdim söyleyim sen dinle kâtip”, “Ben tatlı canımdan bezdim usandım”, “Ben bülbülüm gülistanı beklerim”, “Yine defterlerden silmişler beni” dizeleriyle başlar. Seyranî’ye ait 10 şiir: “Nice defterlerden ismin sildirdin”, “Merhemlerin telef etme tabibim”, “Gönül serden geçer yardan geçemez”, “Eski libas gibi âşıkın gönlü”, “Âşkın arısına düşürme talaş”, “Hüsne mağrur olma ey ruyi mahım”, “Ne hikmettir şu dünyaya”, “Şu kimsesiz sahralarda”, “Hak yoluna gidenlerin”, “Kahrı çeken ehli dilin”; Hezarî’ye ait 1 şiir “İşte geldi ilkbaharın ayları” dizeleriyle başlar. Sümmanî’ye ait 6 şiir: “Dağlar bülbül oldu gülşen bağında”, “Penek kazasında bağlar seyrinde”, “Yahşi güzel olsa yaman denilmez”, “Ervahı ezelde Levhü kalemde”, “Kime sual edem kimden öğrenem”, “Tevbekâr ol gönül tarikten çıkma” dizeleriyle başlar. Pesendî’ye ait 3 şiir: “Bezmi muhabbeti zevki sohbeti”, “Yâr derdi aşkınla bilmezem noldum”, “Âşkın göz açup bakmak ne mümkün” dizeleriyle başlar. Gündeşlioğlu’na ait 5 şiir: “İki bülbül geldi tüyü yeşilden”, “Kadir Mevlâm bir dileğim var sana”, “Kaçamadım ben züğürtlük elinden”, “Sürü sürü sürülerim var idi”, “Kulak verdim çar köşeyi dinledim” dizeleriyle başlar. Dadaloğlu’na ait 10 şiir: “İlgıt ılgıt seher yeli esiyor”, “Yalancı dünyaya geldim geleli”, “Gönülden gönüle yol gider derler”, “Yükseklerde şahin gibi süzülür”, “Cillenler’de bir güzele uğradım”, “Yine bir dilbere meyil aldırıldım”, “Kalktı göç eyledi avşar illeri”, “Yürü yiğit yürü yol ile yürü”, “Çıktım yücesine seyran eyledim”, “Aşağıdan Yusuf Paşam geliyor” dizeleriyle başlar. Deli Boran’a ait 5 şiir: “Bu gün bir vezirin vekili sensin”, “Gökte doğan yıldız ile ay isa”, “Çıktım ücesine baktım”, “İncil Kuran Zebur olsun”, “Haydi bire deli gönül” dizeleriyle başlar. Âşık Hacı’ya ait 3 şiir: “İki güzel karşımda oynadı güldü”, “Eğer bizim ili sorup sorarsan”, “Sizden şefaât ummağa” dizeleriyle başlar. Alu Beşe’ye ait 3 şiir: “Ala gözlü benli dilber”, “Yürü bre yalan dünya”, “Ben ağladım iller güldü” dizeleriyle başlar. Karamanlı Gufranî’ye ait 3 şiir: “Emrini terkeder nehyini tutar”, “Ne hikmettir taliimiz”, “Elhamdülillahi aliyülâlâ” dizeleriyle başlar. Çalışmada âşık tarzı halk şiiri içinde en çok Gevheri’nin akabinde ise Karacaoğlu’nın şiirleri yer bulmuştur.

Yukarıda belirtilen âşık tarzı halk edebiyatı şairlerinin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

SADETTİN NÜZHET ERGUN - ÂŞIK TARZI HALK EDEBİYATI BÖLÜMÜ											
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma			Semai			Destan	Türkü	Varsağı
			Güzelleme	Koçaklama	Taşlama	Güzelleme	Koçaklama	Taşlama			
1	Alu Beşe	3	-	-	-	2	-	-	-	-	1
2	Âşık	8	4	-	-	4	-	-	-	-	-
3	Âşık Ali	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
4	Âşık Garip	6	4	-	-	1	1	-	-	-	-
5	Âşık Hacı	3	1	-	-	1	-	-	-	1	-
6	Âşık Hasan	6	4	-	-	2	-	-	-	-	-
7	Âşık Ömer	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Bayburtlu Zihni	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Dadaloğlu	10	3	7	-	-	-	-	-	-	-
10	Deli Boran	5	1	1	-	1	-	1	-	-	1
11	Dertli	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Emrah (Erçişli)	7	3	-	-	4	-	-	-	-	-
13	Erzurumlu Emrah	8	7	-	-	1	-	-	-	-	-
14	Gedâyi	4	3	-	-	1	-	-	-	-	-
15	Gedayi (Beşiktaşlı)	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Gevheri	17	13	-	-	4	-	-	-	-	-
17	Gündeşlioğlu	5	1	1	3	-	-	-	-	-	-
18	Hezarî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Hocaoğlu	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
20	Hükmi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
21	Kabasakal Mehmet	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
22	Karacaoğlu	12	5	-	-	7	-	-	-	-	-
23	Karamanlı Gufranî	3	-	-	1	1	-	-	1	-	-
24	Katibi	12	8	1	-	3	-	-	-	-	-
25	Kayıkçı Kul Mustafa	9	6	-	-	2	-	-	1	-	-
26	Kerem	11	8	-	-	3	-	-	-	-	-
27	Köroğlu	11	-	6	-	5	-	-	-	-	-
28	Kul Mehmet	6	4	-	-	2	-	-	-	-	-
29	Kuloğlu	6	4	-	-	2	-	-	-	-	-

30	Nurî	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
31	Öksüz Dede	5	4	-	-	1	-	-	-	-	-
32	Pesendî	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
33	Ruhsatî	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-
34	Seyranî	10	6	-	-	4	-	-	-	-	-
35	Sümmanî	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam Sayı	222	139	16	4	51	1	1	6	2	2

Tablo 2: Sadettin Nüzhet Ergun - Âşık Tarzı Halk Edebiyatı

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tasavvufî halk şiiri örneklerinin olduğu bölümde 33 şaire ve bu şairlerin toplamda 124 şiirine yer verilmiştir. Bu bölüm 13-14. yüzyılda yaşamış şairlerle başlar, 19. yüzyılda yaşamış şairlerle son bulur. Çalışmanın rutini şairleri yüzyıllara göre tasnif etmekken 13-14. yüzyıl aynı bölümde ele alınmıştır. Bunun sebebi de bu yüzyıllarda fazla şair olmayışı ya da onlar hakkında yeteri bilgiye sahip olunmayışı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca dinî-tasavvufî şiirlerin yanında az da olsa âşık tarzı halk edebiyatı ürünlerine de rastlanır. Toplam 3 şiir âşık tarzı halk edebiyatından seçilmiştir. Seçilen şiirlerden biri koşma şeklindeki güzelleme nazım türüdür. Diğer iki şiir toplumu, düzeni ve kişileri eleştiren taşlamalardan oluşmuş ve Bektaşî şairlerinden seçilmiştir.

Kitapta 13-14. yüzyıllardaki tasavvufî halk edebiyatı örneklerinden toplamda 12 şiire yer verilmiş ve bu şiirlerin 9'unu ilahi, 1'ini nefes, 1'ini şathiye, 1'ini de dolapname teşkil etmiştir. 13-14. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairler içinde kitaptaki sıraya göre; Yunus Emre, Kaygusuz Abdal ve Sait Emre'nin eserleri yer alır. Yazar, Yunus Emre'yi tasavvufî halk şiirinin ilk ve en kıymetli sanatkârı olarak nitelerken (Ergun, 1938: 165) kitapta onun 8 ilahisine yer verir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Yunus Emre'ye ait 8 şiir: “Ey âşıkân ey âşıkân”, “Bir ben değil seni seven”, “Ben yürürüm yana yana”, “Aşkın aldı beni benden”, “Mana eri bu yolda”, “Hak'tan nazar oldu bana”, “Yakdun beni yandırdun”, “Sen bu cihan mülkini” dizeleriyle başlar. Kaygusuz Abdal'a ait 3 şiir: “Yücelerden yüce gördüm”, “Bu kimdür ki bize mihman olubdu”, “Suâl itdüm bugün ben bir dolaba” dizeleriyle başlar Sait Emre'ye ait 1 şiir: “Zâhir bâtın bir gerek” dizesiyle başlar.

15. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairler içinde kitaptaki sıraya göre Ebu Hamid, Hacı Bayramı Veli, Emir Sultan, Eşrefoğlu Rumi, İbrahim Tennuri, Abdürrahim Tırsi'nin

eserleri yer alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Ebu Hâmid'e ait 2 şiir: "Biz ol uşşak-ı serbazüz", "Senden dolu iki cihan" dizeleriyle başlar. Hacı Bayramı Veli'ye ait 4 şiir: "Hiç kimse çekebilmez", "Çalabım bir şar yaratmış", "Bilmek istersen seni", "Noldı bu gönlüm noldı bu gönlüm" dizeleriyle başlar. Emir Sultan'a ait 1 şiir: "Gerçek âşıklara salâ dinildi" dizesiyle başlar. Eşref Oğlu Rumî'ye ait 5 şiir: "Ey Allah'ım beni senden ayırma", "Düşeli aşkın bu cânım iline", "Ben dost hevâsına düştüm", "Ey dervişim diyen kişi", "Aşkın odu ciğerimi" dizeleriyle başlar. İbrahim Tennurî'ye ait 2 şiir: "Hak bir gönül verdi bana", "Cana cefa ya kıl vefa" dizeleriyle başlar. Abdurrahim Tırsî'ye ait 2 şiir: "Ey dost senin derdin ile", "Yücelerden döndüreyin" dizeleriyle başlar. Kitap 15. yüzyılda yaşamış 6 mutasavvıf şaire ve onların toplamda 16 şiirine yer vermiştir. Şiirlerin 15'i ilahi, 1'i ise nutuk nazım türündedir.

16. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairler içinde kitaptaki sıraya göre; Üftade, Memi Can, Kaygusuz Alaeddin, Nizamoğlu Seyfullah, Emir Osman Haşimi, Hatayi, Pir Sultan Abdal, Azmi'nin eserleri yer alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Üftade'ye ait 7 şiir: "Ey âşıkân ey sâdıkân", "Ey dostlarım tanman bana", "Ey âşıkân-ı sadıkân", "Erden Hak'ka irmek gerek", "Görmez isen cemalini", "Gönül ayrı değilsin sen", "Yürüken kendi hâlimde" dizeleriyle başlar. Memi Can'a ait 2 şiir: "Ağlayup gözlerim gökme yaşı", "Acepdir âşıkân hâli" dizeleriyle başlar. Kaygusuz Alâeddin'e ait 11 şiir: "Gönül gözün açtın ise", "Eğer zâhid sorar isen", "Şükür Hak'kın keremine", "Aşktan haber duyam dersin", "Yüce sultanlar sultanı", "Baştan ayağa yâreyin", "Yüce sultanlar sultanı", "Ariflerin irfânı var", "Ben bu yolu böyle buldum", "Ey miskin derdimend âdem", "Baş açık meydân-ı aşkıta" dizeleriyle başlar. Nizamoğlu Seyfullah'a ait 9 şiir: "Estağfirullahel'azim", "Yâ Rab Aşkın ver bana", "Aşkınla çâk olsa bu ten", "Beni bu nefsim eyledi hayran", "Mevlâm ver aşkını bana", "Yandıklarım şâm ü seher", "Mevlâm gözüm yaşı akar sel olur", "Bu aşk bir bahr-i ummandır", "Zâhid bize ta'n eyleme" dizeleriyle başlar. Emir Osman Haşimî'ye ait 2 şiir: "Bihamdilillâh ey dervişler", "Ey dost bilmem neyleyeyin" dizeleriyle başlar. Hatayî'ye ait 6 şiir: "Gönül ne gezersin seyran yerinde", "Bu yolun yolcusu olayım dersin", "Gel gönül incinme bizden", "Bâtınımda dedi bana bir aziz", "Karşiki karlıca dağı gördün mü", "Kırklar meydanına vardım" dizeleriyle başlar. Pir Sultan Abdal'a ait 6 şiir: "Güzel aşık cevrimizi çekemezsin demedim mi", "Derdim çoktur kangısına

yanayım”, “Sabahtan cemalin seyran eyledim”, “Aman hey erenler mürvet sizindir”, “Ey benim divane gönlüm”, “Gel güzelim kaçma bizden” dizeleriyle başlar. Azmî’ye ait 1 şiir “Yeri gökü insü cinni yarattın” dizesiyle başlar. Kitapta yazar, 16. yüzyılda yaşamış 8 mutasavvıf şaire ve onların toplamda 44 şiirine yer vermiştir. Şiirlerin 25’i ilahi, 11’i nefes, 7’si nutuk 1’i ise şathiye nazım türündedir.

Çalışmada 17-18. yüzyıllar aynı bölümde ele alınmıştır. Bu yüzyıllarda yaşamış mutasavvıf şairler içinde kitaptaki sıraya göre; Hakikioğlu Osman, Hüdayî Aziz Mahmut, Abdülmecid Şeyhi, Oğlan Şeyh İbrahim, Gaybi Sunullah, Sinan Ümmi, Akkirmanlı Nakşi, Niyazi Mısri, Himmet, Kul Nesimi, Abdal, Kazak Abdal’ın eserleri yer alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Hakikîoğlu Osman’a ait 3 şiir: “Dostan var mı belli haber”, “Açıldı vuslat gülleri”, “İçtim şarâb-ı aşkını” dizeleriyle başlar. Hüdayî Aziz Mahmut’a ait 7 şiir: “Kuldan sana lâıyk nola”, “Buyruğun tut Rahmân’ın”, “Açıldı çün bezm-i Elest”, “Neyleyeyim dünyayı”, “Tahkîk eder tasdîkini”, “İsteyen yârın”, “Ey dertlilerin derdine dermân eden Allah” dizeleriyle başlar. Abdülmecid Şeyhi’ye ait 1 şiir: “Şehâ tevîdîn esrârın” dizesiyle başlar. Oğlan Şeyh İbrahim’e ait 4 şiir: “Yaban yerde ne gezersin”, “Hak’kın feyzini âleme”, “Cânâ dostun tecellîsi”, “Heft âsmânın gerdişi” dizeleriyle başlar. Gaybi Sun’ullah’a ait 6 şiir: “Tac ma’rifet tâcıdır”, “Âşık özün bilmeğe”, “Gönül gitti elimden”, “Yüce yerde akar dağlarda sular”, “Aşka heves itmen sakın”, “Dervişim sanma” dizeleriyle başlar. Sinan Ümmi’ye ait 3 şiir: “Mevlâm aşkın meydanına”, “Acap hayrân oldum aşka uyaldan”, “Dilerse gözümlü gıryan eden dost” dizeleriyle başlar. Akkirmanlı Nakşî’ye ait 5 şiir: “Öttü yine can bûlbûli”, “Sevmişem ben seni gayra meyl itmeyim”, “Ey gönül âh eyleme”, “Gel ey divane gönül”, “Hiç bilmezem bana noldu” dizeleriyle başlar. Niyazi Mısri’ye ait 5 şiir: “Bahır içre katreyim”, “Ey çerh-i dun nettim sana”, “Sevdim seni hep varım”, “Bakup cemâl-i yâre”, “Can yine bûlbül oldu” dizeleriyle başlar. Himmet’e ait 6 şiir: “Eğer dosttan belli haber sorarsan”, “Bâd-i sabâya sorsunlar”, “Ey âşık-ı sâdıklar”, “Yine bir sevdaya düştüm”, “Mest olduğum etmen aceb”, “Vakti-i seherde” dizeleriyle başlar. Kul Nesimî’ye ait 1 şiir: “Ben yitirdim ben ararım” dizesiyle başlar. Abdal’a ait 3 şiir: “Yana yana gelmeyenin”, “Bûlbül olsam gül dalında şakırım”, “Hakikatin kilidini” dizeleriyle başlar. Kazak Abdal’a ait 2 şiir: “Ormanda büyüyen adam azgını”, “Eşeği saldırm çayıra” dizeleriyle başlar. Yazar kitapta 17. ve 18. yüzyılda

yaşamış 12 mutasavvıf şaire ve onların toplamda 46 şiirine yer vermiştir. Şiirlerin 29'u ilahi, 3'ü nefes, 11'i nutuk, 1'i devriye, 2'si taşlama nazım türündedir.

19. yüzyılda yaşamış mutasavvıf şairler içinde kitaptaki sıraya göre; Kuddusî, Miratî, Türebî, Ebip Harabî'nin eserleri yer alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir: Kuddusî'ye ait 1 şiir: “Ey rahmeti bol padişah” dizesiyle başlar. Mir'atî'e ait 2 şiir: “Amenna söyledik hem ikrar ittik”, “Zincir kâr eylemez bizlere sofi” dizeleriyle başlar. Türebî'ye ait 2 şiir: “Eski sebaktan geçübün”, “Dedim dilber senin aslın nereli” dizeleriyle başlar. Edip Harabî'ye ait 2 şiir: “Ey zahit şaraba eyle ihtiram”, “Kâfu nun hitabı ızrar olmadan” dizeleriyle başlar. Kitapta 19. yüzyılda yaşamış 4 mutasavvıf şaire ve onların toplamda 7 şiirine yer vermiştir. Şiirlerin 1'i ilahi, 3'ü nutuk, 1'i devriye, 1'i taşlama ve 1'i de güzelleme nazım türündedir. Bu çalışmada mutasavvıf şairler içerinden en fazla Kaygusuz Alaeddin'in şiirlerine yer verilmiştir. Onu Nizamoğlu Seyfullah ve Yunus Emre takip eder.

Yukarıda belirtilen tasavvufî halk edebiyatı şairlerinin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

SADETTİN NÜZHET ERGUN – TASAVVUFİ HALK EDEBİYATI BÖLÜMÜ										
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma		İlahi	Nefes	Nutuk	Şahıye	Devriye	Dolapname
			Güzelleme	Taşlama						
1	Abdal	3	-	-	-	2	1	-	-	-
2	Abdülmeccid (Şeyhi)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
3	Abdürrahim Tirsî	2	-	-	2	-	-	-	-	-
4	Akkirmanlı Nakşî	5	-	-	4	-	1	-	-	-
5	Azmî	1	-	-	-	-	-	1	-	-
6	Ebu Hâmid	1	-	-	1	-	-	-	-	-
7	Edip Harabî	2	-	1	-	-	-	-	1	-
8	Emir Osman Haşimî	2	-	-	1	-	1	-	-	-
9	Emir Sultan	1	-	-	1	-	-	-	-	-
10	Eşref Oğlu Rumî	5	-	-	4	-	1	-	-	-
11	Gaybi Sun'ullah	6	-	-	2	-	4	-	-	-
12	Hacı Bayramı Veli	4	-	-	4	-	-	-	-	-
13	Hakikîoğlu Osman	3	-	-	3	-	-	-	-	-
14	Hatayî	6	-	-	-	5	1	-	-	-

15	Himmet	6	-	-	5	-	1	-	-	-
16	Hüdayî Aziz Mahmud	7	-	-	5	-	2	-	-	-
17	İbrahim Tennurî	2	-	-	2	-	-	-	-	-
18	Kaygusuz Abdal	3	-	-	-	1	-	1	-	1
19	Kaygusuz Alâeddin	11	-	-	6	-	5	-	-	-
20	Kazak Abdal	2	-	2	-	-	-	-	-	-
21	Kuddusî	1	-	-	1	-	-	-	-	-
22	Kul Nesimî	1	-	-	-	1	-	-	-	-
23	Memi Can	2	-	-	2	-	-	-	-	-
24	Mir'atî	2	-	-	-	-	2	-	-	-
25	Niyazi Mısrî	5	-	-	5	-	-	-	-	-
26	Nizamoğlu Seyfullah	9	-	-	9	-	-	-	-	-
27	Oğlan Şeyh İbrahim	4	-	-	1	-	3	-	-	-
28	Pir Sultan Abdal	6	-	-	-	6	-	-	-	-
29	Sait Emre	1	-	-	1	-	-	-	-	-
30	Sinan Ümmi	3	-	-	3	-	-	-	-	-
31	Turabî	2	1	-	-	-	1	-	-	-
32	Üftade	7	-	-	7	-	-	-	-	-
33	Yunus Emre	8	-	-	8	-	-	-	-	-
Toplam Sayı		124	1	3	78	15	23	2	1	1

Tablo 3: Sadettin Nüzhet Ergun – Tasavvufi Halk Edebiyatı

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kitabın üçüncü ve hacim olarak en kısa bölümü şifahî halk edebiyatı bölümüdür. Bu kısım; türküler, ağıtlar ve maniler başlığı altında tasnif edilmiştir. Kitabın bu bölümünde herhangi bir bilgi verilmez sadece şiirlerden örnekler mevcuttur. Türkü başlığı altında 12 şiire, ağıt başlığı altında 5 şiire ve mani başlığı altında 35 şiire, toplamda 52 şiire yer verilmiştir. Yukarıda belirtilen tasavvufi halk edebiyatı şairlerinin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

SADETTİN NÜZHET ERGUN – ŞİFAHÎ HALK EDEBİYATI BÖLÜMÜ					
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Ağıt	Mani	Türkü
1	Anonim	52	5	35	12
TOPLAM SAYI		52	5	35	12

Tablo 4: Sadettin Nüzhet Ergun – Şifahî Halk Edebiyatı

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar; kitabın ön sözünde son on beş yılda halk edebiyatı alanında birçok araştırmamanın yapıldığını, yeni yeni halk ozanlarının tanıtıldığını fakat bu alanda derli toplu bir antolojinin hazırlanmamış olduğunu ve bu eserin de bu alandaki eksikliği doldurmak adına hazırlanmış olduğunu dile getirir (Ergun, 1938: 1).

1.3. Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı - İzahlı Halk Şiiri Antolojisi

Pertev Naili Boratav (1907 - 1998), İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirip Türkiyat Enstitüsünde asistanlık yapmıştır. Ankara Üniversitesinde profesör olarak halk edebiyatı dersleri okutmuştur. 1952 yılından sonra Fransa'ya gitmiş ve orada inceleme ve araştırmalarına devam etmiştir. Halk edebiyatı, folklor ve Türk masalları ile ilgili akademik çalışmalarıyla bilinir (Necatigil, 1995: 83-84). Halil Vedat Fıratlı (1902 - 1969) İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde ve Berlin'de felsefe okumuş ve sonrasında öğretmenlik, eğitim idareciliği yapmıştır. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarının kurucuları arasındadır (Nebioğlu, 1962: 202).

Pertev Naili Boratav ve Halil Vedat Fıratlı tarafından hazırlanan bu antoloji, Maarif Matbaası tarafından 1943 yılında Ankara'da basılmıştır. Yazarlar, uzun bir giriş yazısının ardından alt başlıklar hâlinde halk şiirinin çeşitli özelliklerine değinmişlerdir.

Kronolojik olarak tasnif edilen bu eser iki ana bölümden meydana gelir. İlk bölüm, “Zamanları Belli Halk Şairleri” başlığı altında ele alınırken ikinci bölüm ise “Halk Hikâyeleri” başlığı altında hazırlanmıştır. Eserin birinci bölümü 13-15. asır, 16-17. asır, 18-20. asır olmak üzere 3 alt başlıkta tasnif edilmiştir. Ayrıca yüzyıllara ait bu başlıkların altında da din ve tasavvuf şairleri ile lâik (laik) şairler bölümleri bulunmaktadır. Ancak 13-15. asır bölümünün içindeki sınıflandırmada din ve tasavvuf şairleri ile destan ve hikâye edebiyatı sınıflandırılmasına gidilmiştir. “Destan ve Hikâye Edebiyatı” başlığı altında *Dede Korkut Hikâyeleri*’nden örnek verilmiştir. *Dede Korkut Hikâyeleri*’nin kitabın ikinci bölümü olan “Halk Hikâyeleri” kısmına alınmayıp da kitabın ilk bölümünün alt başlığı olan 13-15. asır kısmında olmasının sebebini bu hikâyelerin 12, 13 ve 14. yüzyıllarda oluşmuş olduğunun varsayılması olarak değerlendirebiliriz. Bu hikâyelerin aynı zamanda destandan hikâyeye geçiş özelliğini taşımasından ötürü ve mensur olan hikâyelerin içinde manzum parçaların da yer alması sebebiyle (Genç vd., 2014: 1/27) yazarların bu hikâyelere, onların oluştuğu yüzyılı referans alıp 13-15. asır başlığı altında yer vermesinin nedeni olarak düşünülebilir. Kitapta ayrıca çalışmanın

sonuna bir lûgatçe eklenmiş, eski kelimelerin günümüz Türkçesindeki karşılıklarının yanı sıra mazmunların simgelediği hikâyeler ve anlam karşılıkları da verilmiştir. Kitapta şairlerin şiirlerine yer verilmeden önce onların hayatları ve sanat anlayışları hakkında bilgi verilmiştir. Dikkatli bakıldığında bu antolojide sanat anlayışlarından ziyade özellikle hayatları üzerinde durulduğu söylenebilir.

Kitabın 13-15. asır bölümünde 5 mutasavvıf şair yer alır ve toplamda 28 şiir mevcuttur. Bu bölümde kitaptaki sıralamaya göre adı geçen şairler sırasıyla; Yunus Emre, Âşık Paşa, Kaygusuz Abdal, Hacı Bayram ve Eşrefoğlu'dur. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Yunus Emre'ya ait 16 şiir: "Acep şu yerde varm'ola", "Ağlamaktır benim işim", "Dolap niçin inilersin", "Ey aşk eri aç gözünü", "Ey dost seni severim", "Ey yarenler ey kardeşler", "Geldi geçti ömrüm benim", "Gider idim ben yol sora", "Taştın yine deli gönül", "Vücudun çünkü fânidir", "Yeryüzünde gezer idim", "Aşkın aldı benden beni", "O Çalabımın aşkı", "Dağlar ile taşlar ile", "Ey dost aşkın denizine", "İşidin ey yarenler" dizeleriyle başlar. Âşık Paşa'ya ait 2 şiir: "Her kim bana ağyar ise", "Benden mi bana bu elem" dizeleriyle başlar. Kaygusuz Abdal'a ait 7 şiir: "Dost senin yüzünden özge", "Benk ile seyretmeye", "Cümle kaplumbağalar", "Bu âdem dedikleri", "Yamru yumru söylerim", "Bu dünyanın misali", "Bir kaz aldım ben karıdan" dizeleriyle başlar. Hacı Bayram'a ait 2 şiir: "Çalabım bir şar yaratmış", "N'oldu bu gönlüm n'oldu bu gönlüm" dizeleriyle başlar. Eşrefoğlu'na ait 1 şiir: "Seni seven âşıkların" dizesiyle başlar. Bu şairler içinde en fazla şiiri alınan isim Yunus Emre'dir. Yazarlar, Yunus Emre hakkında dinî ve lâyük (laik) halk şiirinin ifade şeklinin Yunus Emre ile kazanıldığını belirtirler (Boratav-Fıratlı, 1943: 24).

Yukarıda belirtilen mutasavvıf şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

PERTEV NAILİ BORATAV / HALİL VEDAT FIRATLI – 13 - 15. ASIR BÖLÜMÜ					
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	İlahi	Nefes	Şathiye
1	Âşık Paşa	2	2	-	-
2	Eşrefoğlu	1	1	-	-
3	Hacı Bayramı Veli	2	2	-	-
4	Kaygusuz Abdal	7	-	1	6
5	Yunus Emre	16	16	-	-
	Toplam Sayı	28	21	1	6

Tablo 5: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı – 13 - 15. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

16-17. asır bölümünde 23 şair yer alır ve toplamda 92 şiir mevcuttur. Kitaptaki sıraya göre ismi geçen şairler sırasıyla; Hatâyî, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet, Ümmî Sinan, Bahşî, Usulî, Hüseyinî, Hayâlî, Köroğlu, Öksüz Dede, Kul Mehmet, Kul Deveci, Tamaşvarlı Gazi Âşık Hasan, Âşık, Kâtibî, Kayıkçı Kul Mustafa, Kuloğlu, Karacaoğlu, Gevheri, Âşık Ömer, Çırpanlı, Geda Muslu ve Benli Ali'dir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Hatâyî'ye ait 4 şiir: “Karşiki karlıca dağı gördün mü”, “İçmişim bi dolu olmuşum ayık”, “Gece gündüz hayaline dönerim”, “Bizim içtiğimiz dolu” dizeleriyle başlar. Pir Sultan Abdal'a ait 12 şiir: “Kul olayım kalem tutan eline”, “Hızır Paşa bizi berdar etmeden”, “Şu görünen yayla ne güzel yayla”, “Bize de Banaz'da Pir Sultan derler”, “Bir bülbülcük konmuş dağlar başına”, “Seher vaktinde cünbüşe geldim”, “Dağdan kütür kütür hezen indirir”, “Öt benim sarı tamburam”, “Bülbül olsam varsam gelsem”, “Ben de şu dünyaya geldim geleli”, “Sabahtan cemâlin seyrân eyledim”, “Sordum sarı çiğdeme” dizeleriyle başlar. Kul Himmet'e ait 2 şiir: “Bu âlemi seyrân edip gezerken”, “Seyyah oldu şu âlemi gezerim” dizeleriyle başlar. Ümmî Sinan'a ait 1 şiir: “Erenlerin sohbeti” dizesiyle başlar. Bahşî'ye ait 1 şiir: “Sultan Selim cülûsunda” dizesiyle başlar. Usulî'ye ait 2 şiir: “Gönül heç olmaz havâdan”, “Yarenler ecel gelmeden” dizeleriyle başlar. Hüseyinî'ye ait 1 şiir: “Şunda bir dilberin sallanışında” dizesiyle başlar. Hayâlî'ye ait 2 şiir: “Turnam gider olsan bizim illere”, “Leylâm gelir deyü yollar gözlerim” dizeleriyle başlar. Köroğlu'na ait 2 şiir: “Osman Paşa eydür devletli Hünkâr”, “Osman Paşa Tebrizde ölür olunca” dizeleriyle başlar. Öksüz Dede'ye ait 5 şiir: “Misal-i cennettir evvel baharı”, “Be bu söyliyên dil kudret dilidir”, “Gül budanmış dal dal olmuş”, “Dağlar yârîmi gördün mü”, “Terk eyleyip

vatanını ilini” dizeleriyle başlar. Kul Mehmet’e ait 3 şiir: “Be yarenler yine evvel bahardır”, “Bunca demdir hasretliğin çekerim”, “Yavrum kuzum seni aldıldım elden” dizeleriyle başlar. Kul Deveci’ye ait 1 şiir: “Alaylar bağlandı Murat Paşaya” dizesiyle başlar. Tamaşvarlı Gazi Âşık Hasan’a ait 3 şiir: “Ne çeker kulların serhad ilinde”, “Eşrefoğlu al haberi”, “Senin yazın kışa benzer” dizeleriyle başlar. Âşık’a ait 9 şiir: “Ulu ulu kervan geçmiş”, “Girit defterleri irsal olundu”, “Ağalar beyler zulüm değil mi bize”, “Yüce dağlar duman olmaz”, “Be güzel senin derdinden”, “A sultanım düşman gözü kör olsun”, “Sabah sabah esen bahar yelleri”, “İl diline bakıp nefsin incitme”, “Dünyayı gezdim dolaştım” dizeleriyle başlar. Kâtibî’ye ait 6 şiir: “Ah medet Allahım sendendir medet”, “Kış eyyamı gidip bahar gelince”, “İşte gider olduk senden”, “Havâ vü hevesten kaçmak isterim”, “Gönül aşk atına bineldenberi”, “Gurbet ile düştü yolum” dizeleriyle başlar. Kayıkçı Kul Mustafa’ya ait 5 şiir: “Hazret’i Eyub’da kılıç kuşandı”, “İptida bağdada sefer olanda”, “Burcumuz evliya serhad bekleriz”, “Yücesi dumanlı boralı dağlar”, “Eğer sorarsan halimden” dizeleriyle başlar. Kuloğlu’na ait 2 şiir: “Âlemde doğru dost yoktur”, “Sultan Murad eydür şimdi zamâne” dizeleriyle başlar. Karacaoğlu’na ait 14 şiir: “Bana kara diyen dilber”, “İncecikten bir kar yağar”, “Çıktım yükseğine baktım”, “Ala gözlü nazlı dilber”, “İzin ver hey ağam ben de gideyim”, “Gönül ne gezersin sarp kayalarda”, “Hey ağalar böyle m’olur”, “Yüce dağlar ne kararıp pusarsın”, “Çıktım ucasına seyran eyledim”, “Çukurova bayramlığın giyerken”, “Nedendir de kömür gözlüm nedendir”, “Hazır ol vaktine Nemse Kırallı”, “Ak kuğular sökün etti yurdundan”, “Çıktım seyreyledim Niğdeyi Boru” dizeleriyle başlar. Gevherî’ye ait 7 şiir: “Hey Ağalar zaman azdı”, “Gönlümüz bağlandı zülfün teline”, “Ben âşıkım deyü lâf urma bülbül”, “Bir gün mecnun olup çıkar giderim”, “Âh elinden zülfü kemendim benim”, “Bad-ı saba efendime gidersem”, “Ala gözlü nazlı dilber” dizeleriyle başlar. Âşık Ömer’e ait 5 şiir: “Kurula neler çekmiş”, “Gam yükleriyle yükümüz tuttuk”, “Çün garip garip ötersin”, “Şu karşıdan gelen dilber”, “Gel dilberim kan eyleme” dizeleriyle başlar. Çırpanlı’ya ait 1 şiir: “Gazi Murat Reis’ten haber soranlar” dizesiyle başlar. Geda Muslu’ya ait 3 şiir: “İspanya Cezayir’e haber göndermiş”, “Görmez imdi ne demiş Cezayirli de”, “Bahar eyyamı erdi de” dizeleriyle başlar. Benli Ali’ye ait 1 şiir: “Padişahım Cezayirin” dizesiyle başlar. Bu bölümden verilen 92 şiirin 73’ü âşık edebiyatı örnekleriyken 19’u ise tasavvufî halk edebiyatı ürünleridir. Âşık tarzı halk edebiyatı nazım şekli olarak koşma, semai, destan ve türkünün olduğu bu bölümde 34 koşmaya, 29

semaiye, 9 destan ve 1 trkye yer verilmiştir. Nazım türü olarak ise 50 güzellemeye, 11 koçaklamaya, 2 taşlamaya rastlanır. Tasavvufi halk edebiyatı türleri içinde ise 1 ilahi ve 18 nefes yer alır.Yazarların bu asırlarda layık (laik) şairler içinde en fazla Karacaoğlan ve dinî şairler içinde en fazla Pir Sultan Abdal'ın şiirlerine yer vermesi, kitapta buna ilişkin herhangi bir değerlendirme olmasa da bu şairleri döneminin önemli isimleri olarak gördüklerini işaret eder.

Yukarıda belirtilen 16-17. asır arasında yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

PERTEV NAILİ BORATAV / HALİL VEDAT FIRATLI 16 - 17. ASIR BÖLÜMÜ												
			Âşık Tarzı Halk Edebiyatı								Tasavvufî Halk Edebiyatı	
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma			Semai			Destan	Türkü	Nefes	İlahi
			Güzelleme	Koçaklama	Taşlama	Güzelleme	Koçaklama	Taşlama				
1	Âşık	9	3	2	-	3	1	-	-	-	-	-
2	Âşık Ömer	5	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
3	Bahşî	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
4	Benli Ali	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
5	Çırpanlı	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
6	Geda Muslu	3	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-
7	Gevherî	7	1	-	1	5	-	-	-	-	-	-
8	Hatâyî	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
9	Hayâlî	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Hüseynî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Karacaoğlu	14	8	-	-	5	-	-	1	-	-	-
12	Kâtibî	6	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-
13	Kayıkçı Kul Mustafa	5	1	1	-	1	-	-	2	-	-	-
14	Köroğlu	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Kul Deveci	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Kul Himmet	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
17	Kul Mehmet	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Kuloğlu	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
19	Öksüz Dede	5	1	1	-	2	-	-	1	-	-	-
20	Pir Sultan Abdal	12	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-
21	Gazi Âşık Hasan	3	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-
22	Usulî	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
23	Ümmî Sinan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Toplam Sayı		92	24	9	1	26	2	1	9	1	18	1

Tablo 6: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı - 16 - 17. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

18-20. asır bölümünde 19 şair yer alır ve toplam şiir sayısı 58’dir. Kitaptaki sıraya göre ismi geçen şairler sırasıyla; Harâbi, Kara Hamza, Nakdî, Erzurumlu Emrah, Dertli, Bayburtlu Zihni, Seyrânî, Dadaloğlu, Deli Boran, Ruhsatî, Sümmânî, Celâlî, Meslekî, Kağızmanlı Hıfzı, Yusufelili Huzûrî, Poshoflu Müdâmî, Veysel, Ali İzzet ve Tâlibî’dir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Harâbî’ye ait 1 şiir: “Yâ Rab senin mekânın yok” dizesiyle başlar. Kara Hamza’ya ait 1 şiir: “Gelin ey gaziler hayra yoralım” dizesiyle başlar. Nakdî’ye ait 2 şiir: “Yedi kral düştü senin kasdına”, “Mağrip İlleri’nden ey Şâh-ı âlem” dizeleriyle başlar. Erzurumlu Emrah’a ait 7 şiir: “El çek tabib el çek yaram üstünden”, “Gönül gurbet ile varma”, “Aramızı karlı dağlar alınca”, “Ben beyan edeyim derd-i derunum”, “Yine bahar oldu açıldı güller”, “Ben bir seyyah arap olsam”, “Tutam yar elinden tutam” dizeleriyle başlar. Dertli’ye ait 4 şiir: “Telli sazdır bunun adı”, “Girdâb-ı mihnette kapandım kaldım”, “Gerçi esp-i naza süvar olmuşsun”, “Nahnü kassemna da taksimde Mevlâ”, “Bahar seli gibi dağlar başında” dizeleriyle başlar. Bayburtlu Zihni’ye ait 1 şiir: “Vardım ki yurdundan ayak götürmüş” dizesiyle başlar. Seyrânî’ye ait 8 şiir: “Ne hikmettir şu dünyaya”, “Kaçan validemi rüyada görsem”, “Gönül bir boyadan rengin almadı”, “Mahkeme meclisi icad olduğu”, “Muhabbet küpünün olsam şarabı”, “Eski libas gibi âşıkın gönlü”, “Pintinin dik kulaklısı”, “Gönül serden geçer yârden geçemez” dizeleriyle başlar. Dadaloğlu’na ait 11 şiir: “Dumanlıdır Aladağ’ın alanı”, “Kalktı göç eyledi Avşar illeri”, “İlgıt ılgıt seher yeli esiyor”, “Mağara çölünde kavga kuruldu”, “Bereket var toprağında taşında”, “Dinlen ağalar birem birem söyleyim”, “Yürü yiğit yürü yoliyle yürü”, “Şu yalan dünyaya geldim gelesi”, “Çıktım yücesine seyrân eyledim”, “Yine tuttu Gâvur dağı boranı”, “Cerit Rakiye’den sökün eyledi” dizeleriyle başlar. Deli Boran’a ait 2 şiir: “Çıktım yücesine baktım”, “Haydi bire deli gönül” dizeleriyle başlar. Ruhsatî’ye ait 3 şiir: “Perişan halimi göre mi geldin”, “Vardım nazlı yârin ziyaretine”, “Gene bahar geldi bülbül sesinden” dizeleriyle başlar. Sümmânî’ye ait 2 şiir: “Şu karşiki yüce dağlar”, “Ko desinler ateşin yok közün yok” dizeleriyle başlar. Celâlî’ye ait 4 şiir: “Yurt yuva kıldığın tenli mereği”, “Karşı yatan ulu dağlar”, “Çekmiş gam kervanın yük tutmuş Leylâ”, “Göçümü kaldırdım yurttan” dizeleriyle başlar. Meslekî’ye ait 2 şiir: “Azrail serime çöktüğü zaman”, “Ayrılık bâdesin tatlı mı sandın” dizeleriyle başlar. Kağızmanlı Hıfzı’ya ait 3 şiir: “Sefil baykuş ne gezersin bu yerde”, “Emmi zade küsmemişem ben senden”, “Dertli fırkatlı hasretli” dizeleriyle başlar. Yusufelili Huzûrî’ye ait 1 şiir: “Yeni bir destanı eyledim icad” dizesiyle

başlar. Poshoflu Müdâmî'e ait 1 şiir: "Kan ağlar gözlerim hicran elinden" dizesiyle başlar. Veysel'e ait 1 şiir: "Dinle çiftçilerin garip halini" dizesiyle başlar. Ali İzzet'e ait 2 şiir: "Benden yâre selâm edin turnalar", "Yönünü döndermiş sabah gününe" dizeleriyle başlar. Tâlibî'ye ait 1 şiir: "Hakka tapınan âşıklar" dizesiyle başlar.

Bu bölümde verilen 58 şiirin 56'sı Âşık edebiyatı örnekleriyken 2'si ise tasavvufi halk edebiyatı ürünleridir. Âşık tarzı halk edebiyatı nazım şekli olarak koşma, semai, destan, ağıt ve varsağının olduğu bu bölümde 35 koşmaya, 12 semaiye, 5 destana, 3 ağıta ve 1 varsağıya yer verilmiştir. Nazım türü olarak ise 27 güzellemeye, 9 koçaklamaya, 11 taşlamaya rastlanır. Tasavvufi halk edebiyatı türleri içinde ise 2 şathiye yer alır.

Yazarlar bu asırlarda en fazla Dadaloğlu'nun şiirlerine yer vermiştir. Eserde Dadaloğlu değerlendirilirken onun kudretli bir sanat ifadesinin olduğundan ve içinde bulunduğu zümrenin (Türkmen) duyuş ve düşüncesini yansıtmaya bakımından değerli bir şahsiyet olduğu aktarılır (Boratav-Fıratlı, 1943: 171). Kitabın içinde var olan halk hikâyeleri örnekleri ve *Dede Korkut Hikâyeleri* çalışma kapsamının dışında olması sebebiyle değerlendirmeye dâhil edilmemiştir.

Yukarıda belirtilen 18-20. asır arasında yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

PERTEV NAILİ BORATAV / HALİL VEDAT FIRATLI - 18 - 20. ASIR BÖLÜMÜ												
			Âşık Tarzı Halk Edebiyatı									Tasavvufi Halk Edebiyatı
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma			Semai			Destan	Ağıt	Varsağı	Şathiye
			Güzelleme	Koçaklam	Taşlama	Güzelleme	Koçaklam	Taşlama				
1	Ali İzzet	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	Bayburtlu Zihni	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Celali	4	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-
4	Dadaloğlu	11	2	8	-	-	-	-	1	-	-	-
5	Deli Boran	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
6	Dertli	5	-	-	3	-	-	1	-	-	-	1
7	Erzurumlu Emrah	7	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-
8	Harâbî	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
9	Kağızmanlı Hıfzı	3	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-
10	Kara Hamza	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Mesleki	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
12	Nakdî	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
13	Posoflu Müdami	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
14	Ruhsati	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Seyrânî	8	2	-	4	1	-	1	-	-	-	-
16	Sümmani	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
17	Talibi	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
18	Veysel	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Yusufelili Huzuri	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Toplam Sayı		58	18	8	9	9	1	2	5	3	1	2

Tablo 7: Pertev Naili Boratav / Halil Vedat Fıratlı - 18 - 20. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Pertev Naili Boratav ve Halil Vedat Fıratlı antolojinin yazılış amacı olarak halk şairlerini Türk milletinin edebiyatının dışında görmediğini, edebiyatımızın ve kültürümüzün anlaşılabilmesi için diğer şairlerle birlikte incelenmesi gerektiğini ve onların eserlerinin Türk edebiyatının bir parçasını teşkil ettiğini ifade ederler. Yazarlara göre halk şairliği bir sanâtkarı kıymetten düşürecek bir damga değildir, her ne kadar yüksek edebiyatın şairlerinden ayrı olsalar da üslup ve mahallilik özellikleriyle yüksek edebiyat

sanatkârlarıyla eşdeğer seviyededirler ve aynı metodla incelenmeye değerdirler (Boratav-Fıratlı, 1943: 19).

1.4. Eflatun Cem Güney - Halk Şiiri Antolojisi

Eflatun Cem Güney (1896 - 1981), öğretmenlik, Millî Eğitim müdür yardımcılığı ve Halk Eğitimi başkanlığı yapmıştır. *Matem Sesleri* (1920) isimli bir şiir kitabı yayımlamış ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde dergiler çıkarmıştır. Elli yaşından sonra folklor çalışmalarına hız veren yazar, birçok eser derlemiş ve onları değerlendirmiş ve aynı zamanda masallar kaleme almıştır. *Açıl Sofram Açıl* (1956) isimli eseri uluslararası ödüller almıştır (Necatigil, 1995: 156).

Yazarın hazırladığı bu antoloji, Varlık yayınları tarafından 1947 yılında basılmıştır. Bir cep kitabı hacminde olan çalışma kronolojik bir şekilde tasnif edilmiştir. Halk şiirinin klasik tasnifi olan âşık edebiyatı, tasavvufi halk şiiri, anonim halk şiiri tasnifinin dışına çıkılarak eser 13– 16. yüzyıllar, 17-18. yüzyıllar ve 19-20. yüzyıllar şeklinde üç başlık altında ele alınmıştır. Eflatun Cem Güney, çalışmada şairlerin hayatına ya da sanat anlayışına dönük herhangi bir değerlendirme bulunmaz, eserde sadece şairlerin şiirlerine yer verir.

13-16. yüzyıllar bölümünde 12 ozan yer alır ve derlemede bu ozanların toplam 39 şiiri mevcuttur. Kitapta sıralama kronolojik şekildedir bu sebeple mutasavvıf şairlerle halk ozanları iç içedir. Eflatun Cem Güney 13-16. yüzyıllarda yaşamış ozanlar içinde sırasıyla Yunus Emre, Âşık Paşa, Hacı Bayram Veli, Kaygusuz Abdal, Eşrefoğlu Rumi, Hatayi, Köroğlu, Kul Mehmet, Öksüz Dede, Pir Sultan Abdal, Hayali ve Ozan'ın şiirlerine antolojisinde yer vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Yunus Emre'ye ait 10 şiir: “Aşkın aldı benden beni”, “İlâhî bir aşk ver bana”, “Acep şu yerde var m'ola”, “Hak Çalabım hak Çalabım”, “Bir nazarda kalmayalım”, “Düşd'önüme hübbü vatan”, “Ben dervişim diyene, “Taştın yine deli gönül”, “Sabahın sinliye vardım”, “Teferrüc eyleyü vardım” dizeleriyle başlar. Hacı Bayram Veli'ye ait 1 şiir: “N'oldu bu gönlüm n'oldu bu gönlüm” dizesiyle başlar. Âşık Paşa'ya ait 1 şiir: “Benden mi bana bu elem” dizesiyle başlar. Kaygusuz Abdal'a ait 3 şiir: “Yucalardan yuca gördüm”, “Bir kaz aldım ben karıdan”, “Âdemi balçıktan yuğurdun yaptın” dizeleriyle başlar. Eşrefoğlu'na ait 1 şiir: “Yücelerden döndüreyim” dizesiyle başlar.

Hatayi'ye ait 1 şiir: "Vardım kırklar yaylasına" dizesiyle başlar. Köroğlu'na ait 10 şiir: "Tan yeri atmadan şafak sökende", "Mert dayanır namert kaçar", "Yiğitler silkinip ata binende", "İki koçak bir meydana koşanda", "İki koçak bir araya gelende", "Muhannetlik etmek değil kârımız", "Yiğit olan gümbür gümbür gürlesin", "Koşun at çatlasın kuvvet bacakta", "Yol verin dumanlı dağlar", "Siyah kâküllerin dökmüş" dizeleriyle başlar. Kul Mehmet'e ait 3 şiir: "Be yarenler yine evvel bahardır", "Bugün koyun tuz taşına gelmedi", "Behey ala gözlü canım" dizeleriyle başlar. Öksüz Dede'ye ait 3 şiir: "Sabahtan uğradım ben bir güzele", "Bâdi saba eser seher vaktinde", "Gül budanmış dal dal olmuş" dizeleriyle başlar. Pir Sultan Abdal'a ait 4 şiir: "Hızır Paşa bizi berdar etmeden", "Güzel âşık cevrimizi", "Bir nefescik söyliyeyim", "Uyur iken uyardılar" dizeleriyle başlar. Hayali'ye ait 1 şiir: "Leylâm gelir deyü yollar gözlerim" dizesiyle başlar. Ozan'a ait 1 şiir: "Gerçek aşık olanların" dizesiyle başlar.

Bu yüzyıllarda en çok Yunus Emre ve Köroğlu'nun şiirine yer vermesi, kitapta herhangi bir değerlendirme olmasa da eserleri alınan sanatçılar içinde en üstte tuttuğu şairlerin bu isimler olduğuna işaret eder. Kitapta bölümler her ne kadar kronolojik olsa da bölümün içinde sıralanan isimler arasında titiz bir sıralama yapılmadığı dikkati çeker. Bu kısımda verilen 39 şiirin 21'i tasavvufi halk şiiri örnekleriyken 18'i âşık edebiyatı ürünleridir. Âşık tarzı halk edebiyatı nazım şekli olarak koşma, semai ve varsağının olduğu bu bölümde 13 koşmaya, 5 semai ve 1 varsağıya yer verilmiştir. Nazım türü olarak ise 9 güzellemeye, 8 koçaklamaya, 1 taşlamaya rastlanır. Tasavvufi halk edebiyatı türleri içinde ise 13 ilahi, 5 nefes ve 2 şathiye yer alır.

Yukarıda belirtilen 13-16. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

EFLATUN CEM GÜNEY 13 - 16 YÜZYILLAR BÖLÜMÜ											
			Âşık Tarzı Halk Edebiyatı						Tasavvufi Halk Edebiyatı		
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Koşma			Semai		Varsağı	İlahi	Nefes	Şathiye
			Güzelleme	Taşlama	Koçaklama	Güzelleme	Koçaklama				
1	Âşık Paşa	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
2	Eşrefoğlu	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
3	Hacı Bayramı Veli	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-
4	Hatayi	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
5	Hayali	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Kaygusuz Abdal	3	-	1	-	-	-	-	-	-	2
7	Köroğlu	10	-	-	7	2	1	-	-	-	-
8	Kul Mehmet	3	2	-	-	-	-	1	-	-	-
9	Ozan	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
10	Öksüz Dede	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-
11	Pir Sultan Abdal	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-
12	Yunus Emre	10	-	-	-	-	-	-	10	-	-
Toplam Sayı		39	5	1	7	4	1	1	13	5	2

Tablo 8: Eflatun Cem Güney – 13–16. Yüzyıllar

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kitabın ikinci kısmı olan 17-18. yüzyıllar bölümünde 15 ozan yer alır ve bu ozanların tamamının kitapta 58 şiiri mevcuttur. Kitapta sıralama kronolojik şekildedir bu sebeple mutasavvıf şairlerle halk ozanları iç içedir. Eflatun Cem Güney bu yüzyıllarda yaşamış ozanlar içinde sırasıyla; Âşık, Âşık Hasan, Kul Mustafa, Kuloğlu, Katibi, Gedayi, Âşık Halil, Karacaoğlu, Gevheri, Âşık Ömer, Kul Himmet, Haki, Hasan Dede, Âşık Sefer, Kerem Dede'nin şiirlerine çalışmasında ver vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Âşık'a ait 3 şiir: "Yüce dağlar duman olmaz", "Kuğumu yâre gönderdim", "Dünyayı gezdim dolaştım" dizeleriyle başlar. Âşık Hasan'a ait 3 şiir: "Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış", "Gelinim alına elif yazılmış", "Ne çeker kulların serhad ilinden" dizeleriyle başlar. Kul Mustafa' ya ait 3 şiir: "Seni terk eylesem kaşları keman", "Yücesi dumanlı borali dağlar", "Şu karşiki karlı dağlar" dizeleriyle başlar. Kuloğlu'na ait 2 şiir:

“İşit avazımı ben de var idim”, Evvelki yâarımdan vaz geldim ise” dizeleriyle başlar. Katibi’ye ait 6 şiir: “Salınarak yürü ceylân kuzusu”, “Bir dem kararın yok dağlar başında”, “Sevdiğim vuslata ireyim deyü”, “Elâ gözlü dilberlerin lezzeti”, “Evvel baharda açılır”, “Bâdisaba melek yüzlü cânanın” dizeleriyle başlar. Gedayi’ye ait 1 şiir: “Deli gönül melûl olma” dizesiyle başlar. Âşık Halil’e ait 1 şiir: “Can bûlbûlüm cûda düstün gülümnden” dizesiyle başlar. Karacaoğlan’a ait 16 şiir: “Sunayı da deli gönül sunayı”, “Ala gözlü benli dilber”, “Sevdiğim arzımı demek’çün sana”, “Yâra selâm söylen seher yelleri”, “Dağlar geçit verin konup göçeyim”, “Değirmenden geldim beygirim yüklü”, “Çıkıp yucasına seyran eyledim”, “Eğer benim ilen gitmek dilersen”, “İncecikten bir kar yağar”, “Bûlbûl ne yatarsın bahar erişti”, “Ala gözlerini sevdiğim dilber”, “Seher yelinin estiği”, “Ayağına giymiş altından nalın” dizeleriyle başlar. Gevheri’ye ait 5 şiir: “Bahar oldu yine güller açıldı”, “Ala gözlerini sevdiğim dilber”, “Kara gözlü yâarım ben gider oldum”, “Bûlbûl ne yatarsın yaz bahar oldu”, “Sözün bilmez bazı nâdan elinden” dizeleriyle başlar. Âşık Ömer’e ait 3 şiir: “Be gaziler aşka düşeldenberi”, “Dedim dilber yanakların kızarmış”, “Göğsün açıp bana karşı” dizeleriyle başlar. Kul Himmet’e ait 1 şiir: “Seyyah oldum şu âlemi gezerim” dizesiyle başlar. Hâki’ye ait 1 şiir: “Bûlbûl ne durursun kılâgör figan” dizesiyle başlar. Hasan Dede’ye ait 2 şiir: “Eşref oğlu al haberi”, “Dağda kulak verdim ben bir fidana” dizeleriyle başlar. Âşık Sefer’e ait 1 şiir: “Bâdı saba eser seher vaktında” dizesiyle başlar. Kerem Dede’ye ait 10 şiir: “Bizden selâm eylen nazlı dilbere”, “Kara gözlüm hasretinden derdinden”, “Melemez dağından indi sürüsü”, “Hey ağalar nice olur”, “Eğlen Murat eğlen haber sorayım”, “Sana geldim Zengi dağı”, “Her kaçan göründü dağlar”, “Aşa idim karlı dağın ardına”, “Silkinip boyun uzatma”, “Medet medet Aslı senin elinden” dizeleriyle başlar.

Bu yüzyıllar içinde ele alınan şairler arasında yazar en çok Karacaoğlan’ın şiirine onun akabinde de en çok Kerem Dede’nin şiirlerine yer vermiştir. Eflatun Cem Güney’in 17-18. yüzyıllarda örneklerini aldığı şairlerin hemen tamamı âşık edebiyatı tarzında şiir yazmıştır. Bu bölümde sadece Hasan Dede’ye ait bir nefese rastlanır. Âşık tarzı halk edebiyatı nazım şekli olarak sadece koşma ve semailerin olduğu bu bölümde 43 koşmaya 14 semaiye ver verilmiştir. Nazım türü olarak ise 54 güzellemeye, 1 koçaklamaya, 2 taşlamaya ve 1 nefese rastlanır.

Yukarıda belirtilen 17-18. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

EFLATUN CEM GÜNEY / 17 - 18 YÜZYILLAR BÖLÜMÜ							
			Tasavvufi Halk Edebiyatı	Âşık Tarzı Halk Edebiyatı			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Nefes	Koşma			Semai
				Güzelleme	Taşlama	Koçaklama	Güzelleme
1	Âşık	3	-	-	-	-	3
2	Âşık Halil	1	-	1	-	-	-
3	Âşık Hasan	3	-	2	-	1	-
4	Âşık Ömer	3	-	2	-	-	1
5	Âşık Sefer	1	-	1	-	-	-
6	Gedayi	1	-	-	-	-	1
7	Gevheri	5	-	5	-	-	-
8	Haki	1	-	-	1	-	-
9	Hasan Dede	2	1	1	-	-	-
10	Karacaoğlu	16	-	12	-	-	4
11	Katibi	6	-	6	-	-	-
12	Kerem Dede	10	-	6	-	-	4
13	Kul Himmet	1	-	-	1	-	-
14	Kul Mustafa	3	-	2	-	-	1
15	Kuloğlu	2	-	2	-	-	-
	Toplam Sayı	58	1	40	2	1	14

Tablo 9: Eflatun Cem Güney – 17 - 18 Yüzyıllar

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kitabın üçüncü kısmı olan 19. ve 20. yüzyıl bölümünde 35 halk ozanı yer alır ve bu ozanların toplamda 74 şiiri mevcuttur. Yazar bu yüzyıllar içinde yaşamış ozanlar içinde sırasıyla; Emrah, Dertli, Bayburtlu Zihni, Seyrani, Tokatlı Nuri, Dadaloğlu, Deli Boran, Kusuri, Ruhsati, Zülali, Mihnaci, Âşık Necip, Celali, Muhibbi, Ceyhuni, Kemali, Sefil Ali, Serdari, Fikri, Biçare, Şevki, Mesleki, Siyahi, Zülaloğlu, Kağızmanlı Hıfzi, Noksani, Emiri, Âşık Ahmet, Derdiçok, Talibi, Habip Karaaslan, Ali İzzet, Veysel, Osman Darıcı'nın şiirlerine çalışmasında yer vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Emrah'a ait 8 şiir: "Gönül gitmek ister gurbet illere", "Bir sabah uğradım göl kenarına",

“Sabahtan uğradım ben bir fidana”, “Bir nazenin bana gel gel eyledi”, “Tutam yâr elinden tutam”, “Gönül gurbet ele çıkma”, “Şu karşiki karlı dağlar”, “Kerem kıl ey sâki yüz verme bana” dizeleriyle başlar. Dertli’ye ait 3 şiir: “Şairlik dâvasın sürme ey gönül”, “Yâr neden hazzeder neden hoşlanır”, “Haraba kul olduk bezmi Âdemde” dizeleriyle başlar. Bayburtlu Zihni’ye ait 3 şiir: “Vardım ki yurdundan ayak göçürmüş”, “Saba gider isen bizim diyare”, “Yıkmiş çadırların göç eylemiş Leylâ” dizeleriyle başlar. Seyrani’ye ait 6 şiir: “Mahkeme meclisi icad olduğu”, “Kavuşmadım cananıma”, “Şu kimsesiz sahralarda”, “Ne hikmettir ki şu dünya”, “Aşkın arasına düşürme telâş”, “Hüsne mağrur olma ey yüzü mâhım” dizeleriyle başlar. Tokatlı Nuri’ye ait 1 şiir: “Ey Felek bir derde düşürdün beni” dizesiyle başlar. Dadaloğlu’na ait 3 şiir: “Kalktı göç eyledi Avşar elleri”, “İlgınca sılınca görünen dağlar”, “Yürü yiğit yürü yoluna yürü” dizeleriyle başlar. Deli Boran’a ait 2 şiir: “Evvel bahar yaz ayları gelende”, “Kadir Allahım kadir” dizeleriyle başlar. Kusuri’ye ait 3 şiir: “Neyleyim Feleğin ihmal işini”, “Başımıza erdi belâ tufanı”, “Ey zülfü siyahım fettan bakışlım” dizeleriyle başlar. İrfani’ye ait 3 şiir: “Gezer iken derde düştüm gaziler”, “Gizli aşka düşüp sevda çekenler”, “Gitme yârim bir Mevlâyı seversen” dizeleriyle başlar. Ruhsati’ye ait 11 şiir: “Mansur aşkı Hakla kendini dâra”, “Toplanıp toplanıp gelmen yanıma”, “Gönül eğlenir mi gurbet ellerde”, “Mevlâyı seversen gel doğru söyle”, “Yine bahar geldi bülbül sesinden”, “Keklik gibi taştan taş sekerek”, “Siyah sürme çeksın elâ gözüne”, “Bölük bölük olmuş gelir güzeller”, “Belâ babında nasibim”, “Bir vakte erdi ki bizim günümüz”, “Acep sizler hangi ilden gelirsiniz” dizeleriyle başlar. Zülali’ye ait 1 şiir: “Hey ağalar efkârım var gamım var” dizesiyle başlar. Minhaci’ye ait 3 şiir: “Aman seher yeli çar sende kaldı”, “El’aman elinden ey suna boylum”, “Neme şad olayım neme güleyim” dizeleriyle başlar. Âşık Necip’e ait 2 şiir: “Karakuşum gökte uçar”, “Gece rüyada sohbetin” dizeleriyle başlar. Celali’ye ait 2 şiir: “Karadeniz olsa âşıkın aşkı”, “Lûtfeyle sevdiğim sana yazuktur” dizeleriyle başlar. Muhibbi’ye ait 2 şiir: “Seherde uğradım göl kenarına”, “Pencereden melûl melûl” dizeleriyle başlar. Ceyhuni’ye ait 1 şiir: “Tıflı nâzım yine geldin hâtıra” dizesiyle başlar. Kemali’ye ait 1 şiir: “Dedim dilber niçin eylersin cefa” dizesiyle başlar. Sefil Ali’ye ait 1 şiir: “Üç turna uçurdum Yozgat dağından” dizesiyle başlar. Serdari’ye ait 1 şiir: “Yiğit de yiğidin sırrını gizler” dizesiyle başlar. Fikri’ye ait 1 şiir: “Gurbetten özendim geldim” dizesiyle başlar. Biçare’ye ait 1 şiir: “Bir selâm gönderdim cânan iline” dizesiyle başlar. Şevki’ye ait 1 şiir: “Mektup selâm eyle bizden vatana” dizesiyle başlar. Mesleki’ye ait 2

şair: “Dolanı dolanı gelir”, “Bugün bir özge gamım var” dizeleriyle başlar. Siyahi’ ye ait 1 şiir: “Birkaç dilber gördüm dostlar geçende” dizesiyle başlar. Zülaloğlu’na ait 1 şiir: “Düşmanın acı sözleri” dizesiyle başlar. Kağızmanlı Hıfzı’ya ait 1 şiir: “Ecel tuzağını açamaz mısın” dizesiyle başlar. Noksani’ye ait 1 şiir: “Dinleyin ağalar methin edeyim” dizesiyle başlar. Emiri’ye ait 1 şiir: “ Bak efendi hoş ilkbahar erişti” dizesiyle başlar. Âşık Ahmet’e ait 1 şiir: “Gelir geçer âşinalık veremezsin” dizesiyle başlar. Derdiçok’a ait 1 şiir: “Ne diye bağlattın alnını kara” dizesiyle başlar. Talibi’ye ait 1 şiir: “Güneş gibi şahsım olsa” dizesiyle başlar. Habip Karaarslan’a ait 1 şiir: “ Çıkıp gidem yaylasına yurduna” dizesiyle başlar. Ali İzzet’e ait 1 şiir: “Gidin kışlar gidin yazlar geliyor” dizesiyle başlar. Veysel’e ait 1 şiir: “Genç yaşında felek vurdu başıma” dizesiyle başlar. Osman Darıcı’ya ait 1 şiir: “ Çırpınıp gönüller halay çekerken” dizesiyle başlar.

Bu yüzyıllar içinde ele alınan şairler arasında yazar en çok Ruhsati’nin şiirine onun akabinde de en çok Emrah’ın şiirlerine yer vermiştir. Eflatun Cem Güney 19-20. yüzyıllarda örneklerini aldığı şairlerin hemen tamamı âşık edebiyatı tarzında şiir yazmış ozanlardır. Nazım biçimi olarak sadece koşma ve semailerin örneklerinin ele alındığı bölümde 57 koşmaya ve 15 semaiye yer verilmiştir. Bu koşma ve semailerde de nazım türü olarak güzelleme öne çıkar. 64 güzellemenin yanı sıra 3 koçaklamaya, 4 taşlamaya, 1 şathiye ve 1 nefese yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen 19-20. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

EFLATUN CEM GÜNEY – 19 - 20 YÜZYILLAR BÖLÜMÜ									
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Âşık Tarzı Halk Edebiyatı					Tasavvufi Halk Edebiyatı	
			Koşma			Semai		Şathiye	Nefes
			Güzelleme	Taşlama	Koçaklama	Güzelleme	Taşlama		
1	Ali İzzet	1	1	-	-	-	-	-	-
2	Âşık Ahmet	1	1	-	-	-	-	-	-
3	Âşık Necip	2	-	-	-	2	-	-	-
4	Bayburtlu Zihni	3	3	-	-	-	-	-	-
5	Biçare	1	1	-	-	-	-	-	-

6	Celali	2	1	1	-	-	-	-	-
7	Ceyhuni	1	1	-	-	-	-	-	-
8	Dadaloğlu	3	-	-	3	-	-	-	-
9	Deli Boran	2	1	-	-	-	-	-	1
10	Derdi Çok	1	1	-	-	-	-	-	-
11	Dertli	3	3	-	-	-	-	-	-
12	Emiri	1	1	-	-	-	-	-	-
13	Emrah	8	5	-	-	3	-	-	-
14	Fikri	1	-	-	-	1	-	-	-
15	Habip Karaaslan	1	1	-	-	-	-	-	-
16	İrfani	3	3	-	-	-	-	-	-
17	Kağızmanlı Hıfzı	1	-	1	-	-	-	-	-
18	Kemali	1	1	-	-	-	-	-	-
19	Kusuri	3	3	-	-	-	-	-	-
20	Mesleki	2	-	-	-	2	-	-	-
21	Minhaci	3	3	-	-	-	-	-	-
22	Muhibbi	2	1	-	-	1	-	-	-
23	Noksani	1	1	-	-	-	-	-	-
24	Osman Darıcı	1	1	-	-	-	-	-	-
25	Ruhsati	11	9	1	-	-	-	1	-
26	Sefil Ali	1	1	-	-	-	-	-	-
27	Serdari	1	1	-	-	-	-	-	-
28	Seyrani	6	2	1	-	2	1	-	-
29	Siyahi	1	1	-	-	-	-	-	-
30	Şevki	1	1	-	-	-	-	-	-
31	Talibi	1	-	-	-	1	-	-	-
32	Tokatlı Nuri	1	1	-	-	-	-	-	-
33	Veysel	1	1	-	-	-	-	-	-
34	Zülali	1	1	-	-	-	-	-	-
35	Zülaloğlu	1	-	-	-	1	-	-	-
Toplam Sayı		74	51	4	3	13	1	1	1

Tablo 10: Eflatun Cem Güney / 19–20. Yüzyıllar

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar, bu antolojiyi zevkine ve sanatına güvendiği Varlık Yayınevi'nin sahibi Yaşar Nabi'nin isteği üzerine hazırladığını ve halk şiirinin bilinen parçalarının yanında bilinmeyen parçalarını da kitaba aldığını belirtir. Yazar hazırladığı eserin, halk edebiyatı

meraklıları için bir dilim çıra, öğrenciler için bir yudum su ve Türk halkı için kendi ruhunu bulmada bir araç olabilirse mutlu olacağını dile getirir (Güney, 1954: 4).

1.5. 1923 - 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Halk Edebiyatı Antolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Değerlendirme

1923 - 1950 yılları arasında yayımlanan 4 halk edebiyatı antoloji çalışmasının içeriğine dair detaylı bilgileri kitap bazında yukarıda paylaştık. Bu 4 antolojide toplam 123 şaire ait şiirler ve anonim şiirler olmak üzere 750 şiir tasnif edilmiştir. Çalışma kapsamında tasnif edilen bu şiirlerden 8'i ağıt, 20'si destan, 2'si devriye, 1'i dolapname, 119'u ilahi, 50'si mani, 366'sı koşma, 43'ü nefes, 24'ü nutuk, 85'i semai, 16'sı şathiye, 14'ü türkü ve 2'si varsağı kalanı da anonim ürünlerdir. Âşık tarzı halk edebiyatında en çok yer bulan ozan 42 şiiriyle Karacaoğlan iken, dinî tasavvufi halk edebiyatında en çok yer bulan şair 39 ilahisiyle Yunus Emre'dir. Veriler göz önüne alındığında, âşık tarzı halk edebiyatından en çok örneğin alındığı nazım şekli koşma, nazım türü ise güzellemedir; dinî tasavvuf halk edebiyatından en çok örneğin alındığı nazım türü ise ilahidir.

4 kitap ele alındığında içlerinden en hacimli Sadettin Nüzhet Ergun'un hazırladığı *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1938) adlı çalışmadır. Bu antoloji halk edebiyatı alanındaki antoloji açığını kapatmak amacıyla hazırlanmıştır (Ergun, 1938 :1). Çalışmanın diğer 3 antolojiden farkı, kitabın içindeki şairlerin ve onlara ait şiir sayısının çokluğudur. Yazar belki de şair ve şiir sayısındaki niceliksel çokluktan dolayı şairlerin hayatı ve sanatı üzerinde oldukça az durmuştur. Bir iki kelimelik değerlendirmelerden sonra şairlerin eserlerinden örnekler verilmiştir. Kitabı diğer halk edebiyatı antolojilerinden ayıran diğer bir vasf da anonim halk edebiyatın ürünlerine yer vermesidir. Pertev Naili Boratav ve Halil Vedat Fıratlı'nın hazırladığı *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (1943) isimli kitapta ve Eflatun Cem Güney'in hazırladığı *Halk Şiiri Antolojisi* (1947) adlı eserde anonim şiirler yer almazken Yusuf Ziya'nın eserinde anonim türlerden yalnızca mâni örneklerine yer verilmiştir. Sadettin Nüzhet Ergun'un bu çalışmasında ise "Şifahî Halk Edebiyatı" başlığı altında türkü, ağıt ve mâni örnekleri kendine yer bulur. Kitapta eksik kabul edebileceğimiz bir husus, diğer üç çalışma kitabın basıldığı yıllarda henüz hayatta olan halk ozanlarına yer verirken bu antoloji 19. yüzyıl şairleriyle son bulur.

Ele alınan antolojiler içinde kapsamı en dar çalışma kendisinin ön sözünde belirttiği gibi Yusuf Ziya'nın hazırladığı *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1933)'dir. Yusuf Ziya'nın

hazırlamış olduğu kitap, kendi iddiasına göre bu alandaki ilk eser oluşu yönüyle diğerk çalışmalardan ayrılır. Yazar Türkçeyi sadeleştirme çalışmalarına ufak bir katkı sunmak amacıyla bu antolojiyi hazırladığını belirtir (Yusuf Ziya, 1933: 3). Yusuf Ziya'nın hazırladığı antoloji, Sadettin Nüzhet Ergun'un hazırladığı antolojiyle birlikte çalışmasına manilere de yer vererek anonim şiirler olan iki antolojiden biridir. Çalışmanın diğerk antolojilerden bir diğerk farkı da yazarın kitapta belirttiğine göre kitabı hazırladığı sırada henüz hayatta olan Emine Hanım adlı kadın bir şaire bir türküsüyle yer vermesidir.

Pertev Naili Boratav ve Halil Vedat Fıratlı'nın hazırlamış olduğu *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (1943) nitelik bakımından şairlerin hayatları hakkında diğerk kitaplara nazaran daha detaylı bilgi vermesi ve sanat anlayışları hakkında değerlendirmelerde bulunması açısından öne çıkar. Çalışmada şairler ve eserlerine geçmeden önce detaylı bir şekilde halk şiirinin tarihsel gelişimi üzerinde durulur. Daha sonrasında ise halk şiirinin hususiyetlerinden ve halk ozanlarının ortak özellikleri ve muhit farklılıkları ve bu farklılıkların ozanların sanatı üzerindeki etkisine değinir. Uzun bir giriş yazısından sonra şairler ve onların şiirleri üzerinde durulur. Kitap, şairlerin hayatı ve sanatı üzerine de eğilmesi bakımından diğerk antolojilerden olumlu bir şekilde ayrışır. Ayrıca şiirler daha iyi anlaşılсын diye dipnot kullanarak bilgi de verilir. Çalışma sadece bir şiir antoloji özelliği taşımakla kalmaz aynı zamanda içinde halk hikayesi örnekleri de barındırır. Bu bağlamda diğerk 3 antolojiden ayrılır. Bunun yanında Aşık Veysel, Ali İzzet gibi çağdaş ozanlara da yer verilir. Kitap, içinde ayrıca müstakil olarak bir lügatçe bölümünü de ihtiva eder. Kitapta eksik kabul edebileceğimiz bir husus; âşık tarzı halk edebiyatı, dinî-tasavvufi halk edebiyatı ürünlerine yer verilirken anonim halk edebiyatı ürünlerine yer verilmemiş olmasıdır.

Eflatun Cem Güney'in hazırladığı *Halk Şiiri Antolojisi* (1947), Varlık Yayınları'nın 1940 ve 50'li yıllarda cep kitabı boyutlarında basılmış kitaplarından biridir. Eser yalnızca şairlerin şiirlerinden örneklerin olmasıyla diğerk çalışmalardan ayrılır, şairler ve sanat anlayışları hakkında herhangi bir bilgi içermez. Bu sebeple eser hacim olarak ne kadar küçük görünse de sadece şiirlerden oluştuğu için şiir örnekleri bakımından diğerk kitaplara göre daha zengindir. Eser hazırlandığı dönemde Aşık Veysel, Osman Darıcı gibi kendi çağdaşı isimleri de içermesi bakımından dikkate değerdir. Kitapta eksik kabul edebileceğimiz bir husus; âşık tarzı halk edebiyatı, dinî-tasavvufi halk edebiyatı ürünlerine yer verilirken anonim halk edebiyatı ürünlerine yer verilmemiş olmasıdır.

Antoloji, bir eser seçkisi ve sınıflandırma çalışmasıdır. Bahsi geçen 4 kitap incelendiğinde eserlerde sınıflandırmanın ortak özellik olarak kronoloji üzerinden oluşturulduğunu gözlemleyebiliriz fakat şair ve onların şiirlerinin tasnifine daha dikkatli bakıldığında yöntemlerde farklılıklara rastlanır. Yusuf Ziya [Ortaç]'nın *Halk Şiiri Antolojisi* (1933) eserindeki sınıflandırma yalnızca kronolojiktir dolayısıyla halk ozanları ile mutasavvıf şairler iç içe verilmiştir. Eflatun Cem Güney'in *Halk Şiiri Antolojisi* (1947) adlı çalışmada ise şairlerin kronolojik olarak sıralanmasının yanı sıra bu sıralama belirlenirken yüzyıl alt başlıkları da kullanılarak çalışma kendi içinde bölümlere ayrılmıştır. Sadettin Nüzhet Ergun'un *Halk Edebiyatı Antolojisi* (1938) isimli çalışmada ise şairler âşık edebiyatı, tasavvufi halk edebiyatı şeklinde tasnif edilmiş ve bu sınıflandırma üzerinden kronoloji oluşturulmuştur. Pertev Naili Boratav ve Halil Vedat Fıratlı'nın ortak hazırladığı *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (1943) isimli çalışma, sınıflandırma bakımından en detaylı antoloji olarak karşımıza çıkar. Kitap iki bölüme ayrılır. Kitabın ilk bölümü "Zamanları Belli Halk Şairleri"dir, kitabın ikinci bölümünü ise "Halk Hikayeleri" oluşturur. Birinci bölüm kendi içinde yüzyıllara ayrılır, bu yüzyıllar da "Dinî Tasavvufi Şairler", "Lâyük (laik) Şairler" gibi alt başlıklardan oluşur. Bu alt başlıkların "Cezayir Şairleri", "Mağrıpı Ocakları Şairleri" gibi kendi içinde yine alt başlıkları bulunur.

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bu halk edebiyatı antoloji çalışmalarında dikkati çeken hususlardan biri de bilgi verme konusundaki tutarsızlıktır. Nazım şekilleri, nazım türleri Eflatun Cem Güney'de hiç belirtilmezken Yusuf Ziya [Ortaç]'nın, Sadettin Nüzhet Ergun'un ve Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın çalışmalarında bazen belirtilmiş bazen ise belirtilmemiştir. Bu bağlamda yazarların nazım türü ve nazım şeklini belirtmede bir standardı olmadığı söylenebilir. Ayrıca şairlerin isimleri konusunda da bir yazım birliğine rastlanmaz. Söz gelimi Karacaoğlan; Sadettin Nüzhet Ergun'un çalışmasında bugün yazılan hâli gibi birleşik yazılırken Yusuf Ziya [Ortaç]'nın eserinde Karaca Oğlan şeklinde ayrı olarak yazılmıştır. Yine bir başka örnek olarak Kaygusuz Abdal ve Pir Sultan Abdal'ın yazımı gösterilebilir. Diğer çalışmalarda Kaygusuz Abdal ve Pir Sultan Abdal olarak yazılan mutasavvıf şairler, Yusuf Ziya [Ortaç]'nın eserinde Kaygusuz Aptal ve Pir Sultan Aptal şeklinde yazılmıştır. Bu yazım farklarının sebebi o yıllarda henüz Türkçenin yazımına bir standart getirecek TDK gibi bir kurumun olmayışına bağlanabilir.

İncelediğimiz dört halk edebiyatı antolojisi çalışmasının her birinde şiiirlerine yer verilen ortak isimler; Yunus Emre, Kaygusuz Abdal, Kul Mustafa, Öksüz Dede, Köroğlu, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu, Gevherî, Aşık Ömer, Dertli, Bayburtlu Zihni, Erzurumlu Emrah ve Seyranî olmak üzere 13 şairdir.

Şiir sanatı her ne kadar öznel zevklere hitap etse de ses, imaj, anlam gibi ayırıcı özellikler, bazı şiiirleri diğerlerinden daha ön plana çıkarır. Bu durum özellikle şiiir antolojilerinde gözlemlenebilir çünkü bu çalışmalar şiiir seçkileri olması sebebiyle antolojilerde şairlerin en güzel şiiirlerine yer verilir. Bu bağlamda incelediğimiz 4 çalışmada aynı şairlerin aynı şiiirlerine rastlarız. Aşağıda en az 3 antolojide bulunan şiiirler tasnif edilmiştir. Halk edebiyatında şiiirlerin başlığı olmadığı için metinlerin ilk dizelerinin tamamı yazılmıştır.

1.5.1. 4 Antolojinin Tamamında Yer Alan Şiiirler

Bu kategoride bulunan tek şiiir Bayburtlu Zihnî'ye ait olan “Vardım ki yurdundan ayak götürmüş” dizesiyle başlayan şiiiridir.

1.5.2. 4 Antolojinin 3'ünde Yer Alan Şiiirler

Bu kategoride bulunan şiiir 11 şiiir yer aldıkları antoloji ile birlikte aşağıda belirtilmiştir: Yunus Emre'ye ait “Aşkın aldı benden beni” dizesiyle başlayan ilahi; hem Eflatun Cem Güney, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Kul Mehmet'e ait “Be yarenler yine evvel bahardır” dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney, hem Yusuf Ziya (Ortaç) hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Karacaoğlu'na ait “Çıkıp yücesine seyran eyledim” dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Karacaoğlu'na ait “Ala gözlerini sevdiğim dilber” dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Yusuf Ziya (Ortaç)'nın antolojisinde yer alır.

Dertli'ye ait “Girdabı mihnette kapandın kaldın” dizesiyle başlayan koşma; hem Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Yusuf Ziya (Ortaç)'nın antolojisinde yer alır.

Pir Sultan Abdal'a ait "Güzel aşık cevrimizi çekemezsin demedim mi?" dizesiyle başlayan nefes; hem Eflatun Cem Güney, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Yusuf Ziya (Ortaç)'nın antolojisinde yer alır.

Dadaloğlu'na ait "Kalktı göç eyledi Avşar elleri" dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney, hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Seyrani'ye ait "Mahkeme meclisi icad olduğu" dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney, hem Yusuf Ziya (Ortaç) hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Hacı Bayram-ı Veli'ye ait "Noldu bu gönlüm noldu bu gönlüm" dizesiyle başlayan ilahi; hem Eflatun Cem Güney hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

Kaygusuz Abdal'a ait "Yücelerden yüce gördüm" dizesiyle başlayan şathiye; ; hem Eflatun Cem Güney hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Yusuf Ziya (Ortaç)'nın antolojisinde yer alır.

Dadaloğlu'na ait "Yürü yiğit yürü yol ile yürü" dizesiyle başlayan koşma; hem Eflatun Cem Güney hem Sadettin Nüzhet Ergun hem de Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın antolojisinde yer alır.

1.5.3. Sadece Tek Antolojide Olan Şairler

Yalnızca Yusuf Ziya [Ortaç]'nın *Halk Edebiyatı Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler: Ali, Bezmî, Emine Hanım, Garip Hasan, Mağrıplı Oğlu ve Rasim'dir.

Yalnızca Pertev Naili Boratav-Halil Vedat Fıratlı'nın *İzahlı Halk Edebiyatı Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler: Benli Ali, Geda Muslu, Harabî, Hüseyinî, Kul Deveci, Nakdî, Poshoflu Müdami, Usulî, Tamaşvarlı Gazi Aşık Hasan ve Yusufelili Huzurî'dir.

Yalnızca Eflatun Cem Güney'in *Halk Edebiyatı Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler: Âşık Ahmet, Âşık Halil, Âşık Necip, Âşık Sefer, Bîçare, Ceyhunî, Çırpanlı, Derdiçok, Emirî, Fikrî, Habip Karaaslan, Hâkî, Hasan Dede, İrfanî, Kemalî, Kerem Dede, Kul Mustafa, Kusrî, Minhacî, Muhibbî, Noksanî, Osman Darıcı, Sefil Ali, Serdarî, Siyahî, Tokatlı Nuri, Şevkî, Zülalî ve Zülaloğlu'dur.

Yalnızca Sadettin Nüzhet Ergun'un *Halk Şiiri Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler: Abdal, Abdülmecid (Şeyhî), Abdurrahim Tursi, Akkirmanlı Nakşî, Âşık Garip, Âşık

Hacı, Ebu Hamid, Edip Harabi, Emir Osman Haşimî, Emir Sultan, Erçişli Emrah, Gaybi Sunullah, Gedayî (Beşiktaşlı), Gündeşlioğlu, Hakikioğlu Osman, Hezarî, Himmet, Hüdayî Aziz Mahmud, İbrahim Tennuri, Kaygusuz Alaeddin, Kerem, Kuddusi, Kul Nesimi, Memi Can, Miratî, Niyazi Mısrî, Nizamoğlu Seyfullah, Nuri, Oğlan Şeyh İbrahim, Pesendî, Sinan Ümmî, Üftâde ve Turabî'dir.

2. BÖLÜM: DİVAN EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI

Divan edebiyatı, Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra Anadolu sahasında gelişen yüksek edebiyat geleneğidir. Özellikle gücün ve imkanların temerküz ettiği ve şehirleşmenin olduğu yerlerde gelişen bu gelenek, Osmanlı İmparatorluğu’nun damıtılmış şiir zevkini yansıtır.

“Türk edebiyatının umumi gelişimi içinde, nazarî ve estetik esaslarını İslâmî kültürden alarak meydana gelen ve özellikle örnek kabul ettiği Fars edebiyatının her yönden kuvvetli ve sürekli tesiri altında şekillenip belirgin örneklerini vermeye başladığı XIII. yüzyıl sonlarından, XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar, bünyesini sarsıcı ve zayıflatıcı bir tepki ve değişikliğe uğramadan Arapça-Farsça kelimelerin geniş ölçüde yer aldığı bir dille varlığını altı asır sürdürmüş bir edebiyat geleneğidir.” (Akün, 20 Mayıs 2024).

Divan şiiri geleneği hem dil hem mazmun varlığı hem de aruz ölçüsünün kullanımı olarak uzmanlık gerektiren bir şiir geleneğidir. Bu sebeple 1923 – 1950 yılları arasında ele alınan divan şiiri antolojilerinde sadece bu geleneğin şiir varlığını yansıtmak amaçlanmamış aynı zamanda bu çalışmalar bir ders kitabı özelliği taşımıştır. Bir kitap dışında diğer çalışmalardaki sözlükler, şiirlerin günümüz Türkçesine aktarımı ve mazmunların izahı bu görüşü destekler niteliktedir. Tezin bu bölümünde 1923 – 1950 yılları arasındahazırlanmış divan şiiri antolojilerine yer verilmiştir.

2.1. Köprülüzade Mehmet Fuat [Köprülü]- Eski Şairlerimiz Divan Şiiri Antolojisi

Köprülüzade Mehmet Fuat [Köprülü] (1890 - 1966) 20. yüzyılın önemli yazar ve edebiyat tarihçilerindendir. Profesörlük, milletvekilliği ve bakanlık yapmıştır. Edebiyat dünyasına Fecriati Dönemi’nde giren Köprülü, sonrasında akademik çalışmalarla öne çıkmıştır. Edebiyat tarihimizin çeşitli devir ve şahıslarını modern tarih yöntemlerine göre belgelere dayanarak ilk defa Köprülü kaleme almıştır. Eski kitaplara geçmemiş birçok Türk şair ve nasirini edebiyat dünyasına tanıtmıştır. Birçok Avrupa Üniversitesi ve bilim kurullarına üye seçilen ilk Türk bilgini olmuştur (Necatigil, 1995: 208-209). Yazar tarafından hazırlanan kitap, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi tarafından 1934 yılında İstanbul’da basılmıştır. Bu çalışma, 1923 - 1950 yılları arasında incelediğimiz divan edebiyatı antolojileri içinde kapsamı en geniş kitaptır. Kronolojik şekilde hazırlanmış çalışma; “13 ve 14. Asırlarda Anadolu Türk Şairleri”, “15. Asır Anadolu Türk Şairleri”, “16. Asır

Anadolu Türk Şairleri”, “Fuzulî”, “Bakî”, “17. asır Anadolu Türk Şairleri”, “Nef’î”, “18. asır Anadolu Türk Şairleri”, “Nedim”, “Şeyh Galip”, “19. asır Anadolu Türk Şairleri” olmak üzere 11 bölümden oluşmaktadır. Kitap 13. yüzyılda yaşamış Mevlana şiiriyle başlar, 19. yüzyılda yaşamış Namık Kemal şiiriyle son bulur. Mehmet Fuat, bu yıllarda hazırlanmış diğer divan edebiyatı antolojisi çalışmalarından farklı olarak bu şiir geleneğinin önemli şairlerine müstakil bölümler ayırmıştır. Ayrıca kitabın ön sözünden anladığımız kadarıyla bir ders kitabı olma özelliği de gösteren çalışma, her yüzyıl bölümünün başında divan şiirinin tarihsel gelişiminden ve bahsi geçen yüzyılın önemli şairlerinin sanat anlayışlarından, birbirilerini nasıl etkilediklerinden ve dönemin önemli eserlerinden bahseder. Bu bağlamda şairler ve sanatları hakkındaki değerlendirmeler - müstakil bölümlerde ele alınan şairler hariç- her bölümün başında ele alınmıştır. Kitapta müstakil bölümleri olan Fuzuli, Baki, Nef’i, gibi şairlerin hayatı detaylı anlatılmış ve sanat anlayışları derinlemesine incelenmiştir. Ayrıca bu isimlerin şiirlerinden örnekler sayısal olarak diğer şairlere göre oldukça fazladır. Fuat Köprülü hazırladığı bu antolojide toplamda 106 şaire ve bu şairlerin 779 şiirine yer vermiştir.

İlk bölüm olan “13-14. Asır Anadolu Türk Şairleri”nde toplam 15 şair ve 65 şiir yer alır. Yazar bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Mevlâna, Sultan Veled, Şeyyat Hamza, Yunus Emre, Dehhanî, Tursun Fakîh, Gülşehrî, Âşık Paşa, Sait Emre, Kaygusuz Aptal, Nesimî, Hoca Mes’ud, Şeyhoğlu, Ahmedî ve Kadı Bürhaneddin’in şiirlerine yer verir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Mevlâna’ya ait 2 şiir: “Mâhest nemidânem hurşîd ruhat yâ ne”, “Danî ki men zi âlem yalguz seni severmin” dizeleriyle başlar. Sultan Veled’e ait 2 şiir: “Senin yüzün güneştür yohsa aydur”, “Hem sen göresin beni elden varavum bir gün” dizeleriyle başlar. Şeyyat Hamza’ya ait 1 şiir: “Ecel tutmuş elinde bu ulu câm” dizesiyle başlar. Yunus Emre’ye ait 12 şiir: “Ben dost ile dost olmuşam”, “Acep bu benim canım”, “Sen bu cihan mülkünü Kaftan Kafa tuttun tut”, “Canım kurban olsun senin yoluna”, “Ben bu yolu bilmezdim aşk gönlüme düştü gider”, “Hak bir gönül verdi bana ha demeden hayran olur”, “Ben dervişim diyene”, “Hocam âşık olanların”, “Ben yürürüm yane yane”, “Bir ben değil seni seven”, “Yoldaş olalım ikimiz”, “Araya araya bulsam izini” dizeleriyle başlar. Dehhanî’ye ait 2 şiir: “Bahar erişti vü kıldı cihanı nûranî”, “Sabreyle gönül derdine derman ere umma” dizeleriyle başlar. Tursun Fakîh’e ait 1 şiir: “Kamçı urdu Halit ol dem

atına” dizesiyle başlar. Gülşehrî’ye ait 1 şiir: “Kamu kuşlar çün sūal eylediler” dizesiyle başlar. Âşık Paşa’ya ait 1 şiir: “İşit imdi eydeyim aslıyile” dizesiyle başlar. Sait Emre’ye ait 2 şiir: “Zâhir bâtin bir gerek”, “Hudavenda kulum hükmüne ferman” dizeleriyle başlar. Kaygusuz Aptal’a ait 2 şiir: “Yucalardan yuca gördüm”, “Beylerimüz elvan gülün üstüne” dizeleriyle başlar. Nesimî’ye ait 26 şiir: “Merhaba hoş geldin ev ruhi revanım merhaba”, “Acep lâ’lin mi şol ya canı ahbap”, “Çün beni bezmi ezelde eyledi ol yâr mest”, “Şem’i felek hüsnüne pervanedir”, “Ummâna giren aşk ile dürdaneye uğrar”, “Aşl yolunda her kim ol yarına can feşan gider”, “Leplerin kandine şeker dediler”, “Ey diriga kim cihanda yârı hemdem kimdürür”, “Sensüz yediğim her ne yesem dert ile kandır”, “Gel ey dilber beni gör kim nice hoş yanarım sensiz”, “Gerçek hadîs imiş bu ki hûbun vefası yok”, “Bahar oldu vü açıldı yüzünden perde gülzarın”, “Firkat içinde yanarım derdime eyle çare gel”, “Gel ey dilber ki müştakım seni görmek diler gönlüm”, “Senden ırağ ey sanem şamû seher yanarım”, “Yandırdı şevkin canımı ey derde derman kandesin”, “Kıblei iman göründü sen büti ayyâreden”, “Düştü yine deli gönlüm gözlerinin hayâline”, “Gitmeğe azmeylemişsin ey dilaram eyleme”, “Koyma yüzünü nikap içinde”, “Suphdem dildarımı gördüm utağından gelür”, “Getür getür getür ol kâsei revanperver”, “Bugün ol şahidin şekli kamudan ihtiyarımdır”, “Ey saçın devrinde mestrur afitap”, “Ey tabibi hazıkı nazik mizaç”, “Ey güneş suretli yarı dilpezir” dizeleriyle başlar. Hoca Mes’ud’a ait 1 şiir: “Meger şah bir gün dedi durayım” dizesiyle başlar. Şeyhoğlu’na ait 1 şiir: “Ki ne peeri vü ne insana benzer” dizesiyle başlar. Ahmedî’ye ait 6 şiir: “Suphdem İsa-nefes olup eser badı saba”, “Senin hüsnüne yohdurur nihayet”, “Şad ol ey yanağı gül kameti şimşat şât”, “Havayı gör ki nice hoş havadır”, “Bursa sultanlara nişimendür”, “Nice bezenüp düzense gülzar” dizeleriyle başlar. Kadı Bürhaneddin’e ait 5 şiir: “Gönülüne ben dedim ki kandesin”, “Dedim ki lebin dedi ne şirin söyler”, “Ben leblerüni canuma emsem görürüm”, “Hakka şükür koçların devranıdır”, “Gözi can esrütmeğe hammar imiş” dizeleriyle başlar. Nazım şekli olarak 35 gazel, 3 kaside, 5 mesnevi, 2 rubai, 5 tuyuğuna; nazım türü olarak ise 1 şathiye, 13 ilahi ve 1 nefese yer verilmiştir. Bu yüzyıllarda en fazla şiirine yer verilen şair Nesimî’dir.

Yukarıda belirtilen 13-14. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT / 13-14. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ										
Sıra No	Şair Adı	Şiir Sayısı	Divan Edebiyatı					Halk Edebiyatı		
			Gazel	Kaside	Mesnevi	Rubai	Tuyuğ	Şahtiye	İlahi	Nefes
1	Ahmedî	6	3	3	-	-	-	-	-	-
2	Âşık Paşa	1	-	-	1	-	-	-	-	-
3	Dehhanî	2	2	-	-	-	-	-	-	-
4	Gülşehrî	1	-	-	1	-	-	-	-	-
5	Hoca Mes'ud	1	-	-	1	-	-	-	-	-
6	Kadı Bürhaneddin	5	1	-	-	2	2	-	-	-
7	Kaygusuz Aptal	2	-	-	-	-	-	1	-	1
8	Mevlâna	2	2	-	-	-	-	-	-	-
9	Nesimî	26	23	-	-	-	3	-	-	-
10	Sait Emre	2	1	-	-	-	-	-	1	-
11	Sultan Veled	2	2	-	-	-	-	-	-	-
12	Şeyhoğlu	1	-	-	1	-	-	-	-	-
13	Şeyyat Hamza	1	1	-	-	-	-	-	-	-
14	Tursun Fakîh	1	-	-	1	-	-	-	-	-
15	Yunus Emre	12	-	-	-	-	-	-	12	-
Toplam Sayı		65	35	3	5	2	5	1	13	1

Tablo 11: Köprülüzade Mehmet Fuat – 13 – 14. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“15. Asır Anadolu Türk Şairleri” bölümünde toplam 22 şair ve 74 şiiri yer alır. Yazar bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Süleyman Çelebi, Hacı Bayram, Yazıcıoğlu, Kemal Ümmî, Ahmet Daî, Şeyhî, Ahmet Paşa, Necati, Atayî, Ahî, Cemalî, Nizamî, Mesihî, Halilî, Hümmî, Elvanî Şirazî, Safî, Akşemsettin Zade Hamdi, Ruşenî, Visalî, Mihrî ve Cafer Çelebi’nin şiirlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Süleyman Çelebi’ye ait 1 şiir: “Âmine hatun Muhammed ânesi” dizesiyle başlar. Hacı Bayram’a ait 1 şiir: “Noldu bu gönlüm noldu bu gönlüm” dizesiyle başlar. Yazıcıoğlu’na ait 1 şiir: “Eğer Rumun revanında görürsem ben dilârayı” dizesiyle başlar. Kemal Ümmî’ye ait 1 şiir: “Can gözün aç gör ki yine ol kerimü kârsaz” dizesiyle başlar. Ahmet Daî’ye ait 1 şiir: “Eya hurşidi mehpeyker cemalin Müşteri-nazar” dizesiyle başlar. Şeyhî’ye ait 3 şiir: “Bir eşek var idi zaifü nizar”, “Bir dün ki per bırakmış idi beyzai

gurap”, “Gider Şeyhî dilü can gussasını” dizeleriyle başlar. Ahmet Paşa’ya ait 20 şiir: “Ey muhiti keremin katresi ummanı kerem”, “Can bana barı giran olurdu canan olmasa”, “Yine dil ıstıraba düşmüştür”, “Yine biçare gönül hasret ile yâra gider”, “Gönlüm esiri çahi zenahdan olup gider”, “Ah kim yâr bozup kaidei yârlığı”, “Biçtim kabâyı methi çü dildarım üstüne”, “Eya peri nicesin hoş musun safaca mısın”, “Ey fitnesi çok kavli yalan yandım elinden”, “Gül istedim diken oldu yerim ne çare kılam”, “Feryadü nâlem işidüp ey yâr kaçma gel”, “Etti zemanе canımı tenden cüda diriğ”, “Methin çemeninde bülbül olsam”, “Gördüm kenarı nâmede namın nigârımın”, “Can ne ârâm eylesün ârâmı canımdır giden”, “Sor dili miskinimin halin perişan zülfüne”, “Arızın arz et güle gülşende zibâlanmasun”, “Nergisin sihrinden efsun öğrenir sâhir dahi”, “İsterim hüsnün gibi cevrine payan olmasun”, “Gül yüzünde görelî zülfî semensay gönül” dizeleriyle başlar. Necatî’ye ait 17 şiir: “Gülşende reîs olmağa ezhare benefşe”, “Çıkalı göklere ahım şereri döne döne”, “Dostum serv-kamet olmuşsun”, “Ölürsem sen gözü bimâr elinden”, “Lâle-hadler yine gülşende neler etmediler”, “Yaraşır kim seni ser-defteri huban yazalar”, “Nice kâkûl nice mû sünbülî gülbudur bu”, “Faslı bahardır hevesi sebzezar edin”, “Gülşeni aşkında ahu nâle bülbüldür bana”, “Gerçi verir dilbere her kişi can”, “Bir gün sen aftaba mukarin olam deyu”, “Bezmi belâde bir kişi hüşyâr kalmadı”, “Tenha salın ey dost sen ağyarı nidersin”, “Kanlara döndü göz yaşı ey mehlika yetiş”, “Meryem âsâ kareler giymiş salınur naz ile”, “Defterü tumara yazduğum mahabbet sözlerin”, “Al ele ayine ol hüsnî cihan-efruza bak” dizeleriyle başlar. Atâyî’ye ait 1 şiir: “Yine azmi rezm kıldı serveri haver güneş” dizesiyle başlar. Âhî’ye ait 3 şiir: “Cahilin fahrî cem’i mâl iledir”, “Meğer bir suph-dem bu zâli gerdun”, “Çemende narı nesrin nura dönmüş” dizeleriyle başlar. Cemâlî’ye ait 1 şiir: “Hüdâyâ ben kulundan müptelâ yok” dizesiyle başlar. Nizamî’ye ait 4 şiir: “Vasfında ol cemalin zikrettiğini bu dil”, “Gussanı âlemde şâdî bilmeyen şâdolmasun”, “Tebessüm ile nigârım ki katli merdüm eder”, “Nigârâ aldı zülfünden benefşe renk sünbül bû” dizeleriyle başlar. Mesihî’ye ait 2 şiir: “Dinle bülbül kıssasın kim geldi eyyamı bahar”, “Hâbı gafletten uyanmağa uyunı ezhar” dizeleriyle başlar. Halilî’ye ait 1 şiir: “Ey güneş tal’at kamer-behçet habibi gül’izar” dizesiyle başlar. Hümamî’ye ait 2 şiir: “Kaçan hayâlin ile ben ki bîkarar olurum”, “Elâ ey serv kaddü lâlepeyker” dizeleriyle başlar. Elvan-ı Şirazi’ye ait 2 şiir: “Bağrım doldurur gamzen oku yârelerinden”, “Bir gonceyi sevdim ki bugün güller içinde” dizeleriyle başlar. Safî’ye ait 4 şiir: “Güller açıldı câymızı cûybar edin”, “Derdin gönüle devadır ey dost”, “Yârsız

canım bana ağyardır var olmasun”, “Hûn olsa ne gam gamzen okundan ciğer ey dost” dizeleriyle başlar. Akşemsettin Zade Hamdi’ye ait 1 şiir: “Kârbân çün yola revan oldu” dizesiyle başlar. Ruşenî’ye ait 2 şiir: “Hüsünün aksin ruhi dilberde peyda eyledin”, “Her ki görür Hâlıkı her lâhzede mahlûktan” dizeleriyle başlar. Visalî’ye ait 1 şiir: “Gözlerimdir güzelim gözünü canile seven” dizesiyle başlar. Mihrî’ye ait 2 şiir: “Hâbdan açtım güzüme nagâh kaldırdım seri”, “Neyleyim biçare gönlüm bir dem olmaz yârsız” dizeleriyle başlar. Cafer Çelebi’ye ait 3 şiir: “Devretti çün kenarı gülistanı cûybar”, “Sakıyâ zer sâgare doldur şerabi nablar”, “... sahrası çevre yanı kühsar” dizeleriyle başlar. Bu asırda nazım şekli olarak 33 gazel, 7 kaside, 11 mesnevi, 6 kıta, 2 murabba, 1 tahmis, 1 müstezade yer verilirken nazım birimi olarak 12 beyit ve nazım türü olarak da 1 ilahi bulunur. 15. asır içinde şiirinden en fazla örnek bulunan şair Ahmet Paşa’dır. Yukarıda belirtilen 15. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT – 15. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ											
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Divan Edebiyatı								Halk Edebiyatı
			Gazel	Kaside	Mesnevi	Kıta	Murabba	Tahmis	Müstezad	Beyit	İlahi
1	Âhî	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-
2	Ahmet Dâî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Ahmet Paşa	20	9	2	-	3	1	-	-	5	-
4	Akşemsettin Zade Hamdi	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
5	Atâyi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
6	Cafer Çelebi	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-
7	Cemâli	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
8	Elvan-ı Şirazî	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-
9	Hacı Bayram	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10	Halîf	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
11	Hümamî	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
12	Kemal Ümmî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Mesihî	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-
14	Mihrî	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Necatî	17	7	1	-	2	-	-	-	7	-
16	Nizamî	4	2	1	-	1	-	-	-	-	-
17	Ruşenî	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Safî	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Süleyman Çelebi	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
20	Şeyhî	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-
21	Visalî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Yazıcıoğlu	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Toplam Sayı		74	33	7	11	6	2	1	1	12	1

Tablo 12: Köprülüzade Mehmet Fuat – 15. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“16. Asır Anadolu Türk Şairleri” bölümünde toplam 23 şair ve 262 şiiri yer alır. Yazar bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Zatî, Hayalî, Yahya Bey, Edirneli Nazmî, Kara Fazlî, Hayretî, Agehî, İshak Çelebi, Rahmî, Figanî, Emri, Hüdayî, Nev’î, Ruhî-i

Bağdadî, Fevrî, Selikî, Lâmiî, Azerî İbrahim Çelebi, Gazalî, Hakanî, Cenânî, Fuzûlî ve Bakî'nin şiirlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Zâtî'ye ait 11 şiir: “Dembedem seylâp-veş eşki revanım çağlar”, “Mehlikalar gördüğünce dide pürhun olmada”, “Her kimin kim lâle-veş destinde la'lin câmı var”, “Noldu inlersin felek hercai cananın mı var”, “Ah kim çok sevdiğim sanma ki az az ağlarım”, “Âteşi hasret benim kârettiğini canıma”, “Şu denlu bikes olmuştur ki Zâtî ölicecek anı”, “Gördüğüm dem hâle içre mahı sen nazik teni”, “Ne güzel vâkiadır bu ki açup can gözünü”, “Görüp hüsnün güneş divanen olmuş çarha girmiştir”, “Meğer var idi bir nakkaşî kâmil” dizeleriyle başlar. Hayâlî'ye ait 17 şiir; “Bîvefadır gül ol ey bülbül çemenden bir yana”, “Agyâr âh edermiş ol gül'izâra karşı”, “Haddi nedir sevdiğim ebri bahârın giryesi”, “Ârızın vesfeyleyler iken gülşen içre gül güle”, “Yârî kılursa biz ölücek rûzgârımız”, “Cihânârâ cihan içindedir arayı bilmezler”, “Gamından özge dermen istemez bir derd-nâkim ben”, “Anı hoş tut garibindir efendim işte biz gittik”, “Ah elinden bir mehi Leyli izârın âh kim”, “Ol gün kani ki gün gibi sûzan idim sana”, “Kasrı cefayı yapmağa şahanı mülki hüsn”, “Sorarsa sergüzeştinden benim şehrimde yârânım”, “Kadîmî aşinalardan görüp bigânelik resmin”, “Nedir can kim anı sen nâzenin cânâne vermezler”, “Değil içindeki merdüm bu çeşmi giryanın”, “Ey sanem bir diyeyim bu resme kâfirliklerin”, “Yâr ile hemsohbet ol cisminde canın duymasun” dizeleriyle başlar. Yahya Bey'e ait 2 şiir: “Âşıkın namesi pür ateş olur”, “Amelden kaldı hasroldu Zeliha” dizeleriyle başlar. Edirneli Nazmî'e ait 1 şiir: “Her ne gün kim göresin bir yanağı ay gönül” dizeleriyle başlar. Kara Fazlî'ye ait 1 şiir: “Nice müddet bu resm ile bülbül” dizesiyle başlar. Hayretî'ye ait 3 şiir: “Neylerim ben gülşeni kûyi nigârım var yeter”, “Teslimi rızâ mülki dilü canım”, “Acep âlemde bu gavga nedendir” dizeleriyle başlar. Agehî'ye ait 1 şiir: “Çektirüp firkatini benden irağ oldun sen” dizesiyle başlar. İshak Çelebi'ye ait 2 şiir: “Bu çeşmim çeşmesarının acep hûnîn akar yaşı”, “Âh kim bir âşıkı şûrîdehâl oldum yine” dizeleriyle başlar. Rahmî'ye ait 4 şiir: “Ne kanlar döktüğün arzetse çeşmim yâre âl anlar”, “Nice bir kâhı fena içre ikamet edelim”, “Za'fdan günci belâda kim dili şeydâ yatur”, “Sehergeh keştii şahı hilâli idi ekberdir” dizeleriyle başlar. Figanî'ye ait 1 şiir: “Ağlamazsa beni bir dem acıyup didelerim” dizesiyle başlar. Emrî'ye ait 2 şiir: “Gitsen seher arduna senin şems uyardı”, “Bana bir tenhaca yer olsa ferâvân ağlasam” dizeleriyle başlar. Hüdâyî'ye ait 6 şiir: “Belâların dili uşşakı dîlfikâre gerek”,

“Ey ruhi bağı letafette güli handanım”, “Derunı sine sad-çâk olmağı biz şaneden gördük”, “Dirig o taze nihâlim hevâ nedir bilmez”, “Belâların dili uşşakı dîlfikâre gerek”, “Ruhının dagdarı olmaz ise lâle dagıdır” dizeleriyle başlar. Nev’î’ye ait 11 şiir: “Bir suphdem ki surı güle ebri nevbahâr”, “Ne mümkün oldu gamı firkatinle ülfet edem”, “Tali’ bu veçhile dun serkeş nigâr böyle”, “Dün gice sohbetimiz yâr ile rindâne idi”, “O yâre yâramadım sine doldu yâre ile”, “Gonciler dilden kulun güller kulaktan âşıkın”, “İçtikçe mahabbet meyini bezmi ezelde”, “Söz gevherine yok bilirüz ihtiyacınız”, “Bağı cemâle ben kulunu mahrem eyleyüp”, “Marîzi aşka bulunmaz bu dârı mihnette”, “Mir’at içinde gördü senin aksi ruyunu” dizeleriyle başlar. Ruhî-i Bağdadî’ye ait 1 şiir: “Sanman bizi kim şirei engûr ile mestiz” dizesiyle başlar. Fevrî’ye ait 1 şiir: “Mekânım meclisi mihnet mahabbet yâri cânımdır” dizesiyle başlar. Selikî’ye ait 1 şiir: “Düşüptür bir peri aşkına dil divanedir şimdi” dizesiyle başlar. Lâmiî’ye ait 2 şiir: “Sinemi gül gibi sad-çâk etti hârı gurbetin”, “Süleymannâme der Firdevsi yia’ni” dizeleriyle başlar. Azerî İbrahim Çelebi’ye ait 1 şiir: “Ey dili gâmdide vü endûhgin” dizesiyle başlar. Gazâlî’ye ait 1 şiir: “Çün emiri mücerredan oldum” dizesiyle başlar. Hakanî’ye ait 1 şiir: “Sende ey şâhı salâtın efken” dizesiyle başlar. Cenânî’ye ait 1 şiir: “Nevbehar oldu güzellendi seraser âlem” dizesiyle başlar. Fuzûlî’ye ait 78 şiir: “Saçma ey göz eşkten gönlümdeki odlara su”, “Münşii hikmet ki çekmiş hâmei hikmet nigâr”, “Yarep hemîşe lûtfunu et rehnüma bana”, “Ey melek-sîma ki senden özge hayrandır sana”, “Dostum âlem seninçün ger olur düşmen bana”, “Kemali hüsn veriptür şarabı nap sana”, “Gamdan öldüm demedim hali dili zâr sana”, “Ey bîvefa ki âdet oluptur cefa sana”, “Benim tek hiç kim zarü perişan olmasun yarep”, “Ol ki her saat gülerdi çeşmi giryanım görüp”, “Rengi ruyından dem urmuş sâgarı sahbaya bah”, “Leblerin tek la’lû lafzın tek düri şehvar yoh”, “Bende Mecnun’dan füzun âşıklık isti’dadı var”, “Aşiyânı mürğî dil zülfî perişanındadır”, “Hansı gülşen gülünü servi hıramanınca var”, “Demiş her gonceye âşıklığım razın saba derler”, “Ezel kâtipleri uşşak bahtın kare yazmışlar”, “Figan kim ol lâle-ruh hiç bağrımın kan olduğun bilmez”, “Gönülde bir gamım var ki pinhan eylemek olmaz”, “Nice yıllardır seri kûyi melâmet bekleriz”, “Büti nevresim nemaza şebü ruz ragıp olmuş”, “Olur ruhsarına gün lâ’line gülberki ter âşık”, “Ey fîrakı lebi canan ciğerim hunettin”, “Canlar verüp senin gibi canana yetmişem”, “Dili zârımda ne kim var biliptür bilürem”, “Dutuşdu gam oduna şât gördüğün gönlüm”, “Ey kemânebru şehidi hanceri müjgânınem”, “Dost bîperva felek bîrahm devran bîsükûn”, “Yüceldin kabrim ey bîdertler sengi melâmetten”, “Kerem kıl

kesme sakî iltifatın bînevalardan”, “Şifa lûtfet dili bîmara lâ’li nuşhandinden”, “Ey giyüp gülğûn demadem azmi cevlan eyliyen”, “Beni candan usandırdı cefadan yâr usanmaz mı”, “Her gören aybetti abı didei giryanımı”, “Gönül yetti ecel zevkı ruhi dildar yetmez mi”, “Ey bana sabret diyen hali dilimden bîhaber”, “Ah bilmem neyleyim kurtulmak olmaz kayttan”, “Harap olan gönül ey büt senin makamındır”, “Hayali ârızın cevân eder bu çeşmi pür-nemde”, “Gözümde mesken et hârı müjemden ihtiraz etme”, “Sana ey şuhı sengindil demem büt nice kim büt hem”, “Çekti Mecnun ayağın badiyeden lik yeri”, “Çekme gurbet azmine ey sârban mahmil sakın”, “Bir nefes kalmış hayatımdan habibim suph tek”, “Bir peri silsilesi aşkına düştüm nageh”, “Ömrlerdir eylerem ahvali dünya imtihan”, “Dediler gam giderir bâde çoh içtim sensiz”, “Sureti bîcan ile cennet dolar büthane tek”, “Perişanlıktan ey ehli cihan siz cem’edin hatır”, “Ta’nei ağyar çekmektir işim bir yâr içün”, “Gerçi meyhaneden el mesti meyi aşkın olup”, “Ün verir can riştesi ham kametimden çeksem ah”, “Bilemez oldu beni ta’ne eden ehli riya”, “Zalim olsan ne acep yoh sana dûzeh vehmi”, “Yimek içmek fikrin ehli ruzeden kes ey güneş”, “Aşk sergerdaniyem göğsümde bin bin dağlar”, “Dâdlar kılmağa ol kâfir elinden giceler”, “Hasılım ruhsarü lâ’lü çeşmi gamzen olmasa”, “Edayı şükri hadengindir ol sada ki çıhar”, “Ey hoş ol kim aşk harfin bir dahi tekrar edem”, “Tereşşuh kabrimin daşından etmiş çeşmimin yaşı”, “Ne zibasın kisuret bağlamaz tasviri ruhsarın”, “Zülfü siyeh sanemler olmuş senin esirin”, “Anın tek kim perişanlığ ziyasın arturur sem’in”, “Severim ol nigârı sîmberi”, “Sakî kerem et şarabı gülfâm yürüt”, “Her dil ki esiri gamı hicran olmaz”, “Kimdir ki gamında nale vü zâretmez”, “Efkandır işim servi hıramanın içün”, “Müjgânımı ey şem’ güherbar etme”, “Perişan-halin oldum sormadın hali perişanım”, “Hasılım berkı havadisten melâmet dağıdır”, “Candadır suphı ezelden mihri ruhsarın senin”, “Vay yüz bin vay kim dildârdan ayrılmışem”, “Ten bozuldı eşki çeşmi hunfeşanımdan benim”, “Ey harir içre tenin mutlak bilûr içre gülap”, “Dün saye saldı başıma bir servi serbülen”, “Sakî dut elim ki haste-halim” dizeleriyle başlar. Bakî’ye ait 113 şiir: “Bihamdillâh refik oldu yine tevfikı Rabbanî”, “Urunup farkına bir tacı mücevher sümbül”, “Ruhbahş oldu Mesihâ-sıfat enfası behar”, “Ne hoş yaraştı sipihre kevâkiğ içre hilâl”, “Perdei şâm olıcak mihre nikabı ruhsâr”, “Ey paybendi damgehi kaydı namü nenk”, “Râyeti fitne çeküp ol kadi dilcu beyler”, “Geştü güzârı bağ ne hoştur nigâr ile”, “Ezelden şahı aşkın bendei fermanıyuz cânâ”, “Ayaklarda kalur sümbül o zülfî nîm-tap âsâ”, “Hurşidi ruhün kendiyi kim göstere cânâ”, “Gün yüzün arzeyledi nevrüzda ol

mehlika”, “Nedir bu handeler bu işveler bu nâzü istiğna”, “ Ârızın âbı nabtır gûya”, “Gel ey dil halkai müşkilini zülfî pürşikenden geç”, “Eylesin vuslatı derman dili bimara medet”, “Etti şikâr gönlümü bir şahî şehlevent”, “Ruhün ateş hatü hâlin buhurı miskü amberdir”, “Açıl bağın gülü nesrini ol ruhsarı görsünler”, “Abı hayatı lâ’line serçeşmei can teşnedir”, “Methuşî câmı lâ’lin mestanedir sanurlar”, “Mir’atı dilde hüsnî dilefruzı yârı gör”, “Sakî zamanı ayşü mey i hoşgüvardır”, “Cânâne cefa kılsa nola cana sefadır”, “Cündî şitayı taşta tutup yine jaleler”, “Ruhun aksiyle sahnî dide bağı gülsitanımdır”, “Halka halka zülf kim ol hattü hal üstündedir”, “Dil kaydı aklı selbedeli şadolup gider”, “Suzı aşkıyla kaçan kim dilde ahü zar olur”, “Küne ebrûsun hayal et gûşei gülzarı gör”, “Eser ahım yeli kûyunda cismi natevan titrer”, “Fermanı aşka can iledir inkiyadımız”, “Gönül bir rindi âlemsûz şahî şehlevend ister”, “İçilse bade lebinsiz harareti yoktur”, “Kızırır badeden ol nerkisi mestane biraz”, “Âlemde zerre denlü değilken vücudumuz”, “Gel ey saki bulunmaz böyle âli dilküşa meclis”, “Pakize dil safadan ruhsarı yâre düşmüş”, “Zülfü siyahı sayei perri hümâ imiş”, “Müje haylın dizer ol gamzei fettan saf saf”, “Pür olup devredicek meclisi mestanı kadeh”, “Hali âlem ezeli böyle perişan ancak”, “Sine mecrûhı gamı gurbetü efgârı fırak”, “Kemâlü fazl ile âlemde iftiharım yok”, “Nola dehr içre nişanım yoğise ankayım”, “Geceler kâkülü sevdası ile dildarın”, “Bir safabahş kani câmı musaffadan yeğ”, “Şöyle olmuş câmı aşkı yârdan mestü harâp”, “Saki elinde bülbüleyi bülbul eylesen”, “Dilâ cihanı sirişk ile pür şerap ettin”, “Çeşmi pürhûnum yolunda eşkbar etsem gerek”, “Şikâyet cevri dilberden dili şeydayı söylesen”, “Ayinei cemali hakikatnümâ yüzün”, “Gül gibi olmak dilersen şadü hurrem ey gönül”, “Rahmeyle âbı didei gevhernisare gel”, “Fitnei âlemi ol kameti ra’nadan bil”, “Beter buldum dili divaneyi her çent pendettim”, “Lâ’lin göricek kana döner gözden akanım”, “Âlem hayatı nev bulur canlar bağışlar demdedem”, “Nevbahar oldu gelin azmi gülistan edelim”, “Erdim figanü zâr ile ol âsitane ben”, “Namü nişane kalmadı faslı behardan”, “Ne belâlar çekile zülfî perişanından”, “Teselli vermez ey dil derdin ol cânâne söylersin”, “Müheyyâ oldu meclis sâkiya peymaneler dönsün”, “Câyetmiş idi Leyli’ye Mecnun dil içinde”, “Ten pâymâlü serde gamı aşkı yâr ise”, “Firkatinde gönlüm eğlerdim güli gülzâr ile”, “Gülşen istersen işte meyhane”, “Yoktur sebât çünkü cihanı harapta”, “Göster ruhin ki nuri tecellî zuhur ede”, “Düşse zülfünden arak ruhsârı canan üstüne”, “Çıkar eflâke derunum şereri döne döne”, “Çıktı metâi hüsnü melâhat behalara”, “Ârzu eyler kemendi kâküli cânaneyi”, “Şarâbı bezmi gam zevkın ne mirü ne vezir etti”, “Hoş geldi bana meykedenin

abü havası”, “Sular çağlar tuyûr avazesinden kûhsar inler”, “Sakın sakın ki ey kaşı ya tiri ahtan”, “Gönül haki harimi asitanın arzu eyler”, “Namü nenk ehli ne bilsin revîşi rindanı”, “Bîbasar farkedemez kanda basar ol ahu”, “ Kimlerin ruşen eder menzilin ayâ bilsem”, “Men’eyleme yanınca sürünsün ko saye-vâr”, “Bârı giranı gussayı çekmez şu kimse kim”, “Zinhar eline ayine vermen şu kafirin”, “Güzeri eşki revanım komadı dilde karar”, “Rahî çeşmimden dile tabı ruhı canan gelür”, “Eş’arım içre vasdı lebi yar gûyiya”, “Mevzun kaddi şi’ri bülendim misalidir”, “Yollarda kalur rahrevi kâ’bei maksut”, “Bakiya ger soralar cana cefasın yârin”, “Bulup sakkayı hicran teşne-lep sahrada Mecnun’u”, “Temaşa kılmağa gülzari hüsnî yâri bîminnet”, “Reşki zülâli hanceri halkın belin bükür”, “Âvâre dil eğerçi ki benden remîdedir”, “Halkai zülfi hayali gözümüzden gitmez”, “Dilde hıraşı harı gam didede eşki dembedem”, “Can cana olurduk demi vuslatta seninle”, “Zâhit ol sıklet ile uçmağa hazırlanma”, “Olmasan ger cihanda bir dâne”, “Zevrakı sahbâyı saki sundı çün nûşeyledim”, “Abdar olsa nola meyvei şi’ri Bakî”, “Mâhrûlar bîadet bir âşıkı rûsvâyî ben”, “Garaz yâr ile işrettir bu nûzhetgâhı hurremden”, “Görmesün kimse sakın deyu lebin dişler bana”, “Nâle benzer tenimin dedi gören tasvirin”, “Meyi nap ile şarap olsun iki kafîyesi”, “Kan içmek ola badei gülgûn içilmeye”, “Saf saf çemende serv dizilsün selâmına”, “Gönül bağı cihandan arzuyu berki ayşeyler”, “Getürsem pendini bir bir yerine vaız şehrîn”, “Hecrin gamiyle dîde ne demler geçürdügün” dizeleriyle başlar. Bu asırda nazım şekli olarak 131 gazel, 9 kaside, 7 mesnevi, 12 kıta, 3 murabba, 4 tahmis, 6 rubai, 2 terkihibent, 1 terciibent, 1 müsemmen, 5 muhammes, 2 müseddes, 2 müstezada yer verilirken nazım birimi olarak 77 beyit bulunur. 16. asır içinde şiirinden en fazla örnek bulunan şair Bakî’dir.

Yukarıda belirtilen 16. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT – 16. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ																
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Kaside	Mesnevi	Kıta	Murabba	Tahmis	Rubai	Terkibibent	Tercüibent	Müsemmen	Muhammes	Müseddes	Müstezad	Beyit
1	Agehî	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Azerî İbrahim Çelebi	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Ruhî-i Bağdadî	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
4	Bakî	113	69	5	-	4	-	2	-	1	-	-	-	-	-	32
5	Cenani	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	E. Nazmî	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Emrî	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
8	Fevrî	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
9	Figani	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Fuzûlî	78	33	2	1	1	2	1	6	-	-	-	3	1	-	28
11	Gazâlî	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Hakanî	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Hayâlî	17	6	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	9
14	Hayretî	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
15	Hüdâyî	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
16	İshak Çelebi	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	K. Fazlî	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Lâmîî	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Nevî	11	2	1	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	4
20	Rahmî	4	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
21	Selikî	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Yahya Bey	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Zatî	11	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Toplam Sayı	262	131	9	7	12	3	4	6	2	1	1	5	2	2	77

Tablo 13: Köprülüzade Mehmet Fuat – 16. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“17. Asır Anadolu Türk Şairleri” bölümünde toplam 18 şair ve 168 şiiri yer alır. Yazar bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Sabrî, Şeyhülislâm Yahya, Nailî, Neşatî,

Vecdî, Cevrî, Hâletî, Ganizade Nâdirî, Nâbî, Râmi Paşa, Sabit, Nev'îzade Atâyî, Fayizî, Fehim, Behayî, Riyazî, Fasîh ve Nef'î, nin şiirlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Sabrî'ye ait 1 şiir: “Ne nakştır bu ki ressamı sun'ı yezdânî” dizesiyle başlar. Şeyhülislâm Yahya'ya ait 13 şiir: “Aşkın oduna ey gül yanarsa canı şeydâ”, “Hemişe merdümü çeşmim izârı yâra bakar”, “Lisanı ehli dilde aşka gülzârı belâ derler”, “Sun sagarı saki bana mestâne desünler”, “Nice demlerdir ki diltengiz mükedder hâlimiz”, “Bir dilrübaya düştü gönül müptelâsı çok”, “Aşka kabil dil mi yok şehir içre ya dilber mi yok”, “Rehi talep tutalım kûyi dilrübâ diyerek”, “Dilrübâ hercâyî sen âvâre oldun ey gönül”, “Safâyı hatırım oldur seni safada görem”, “Pîrâneser ne hâl ise kâm al behardan”, Sîma âyînei kalbim hazer kıl inkisarımdan”, “Mecliste dolu piyâle döndü” dizeleriyle başlar. Nailî'ye ait 5 şiir: “Fırâşım sengi hârâ pûşîşim şevki katat olsun”, “Oldu eşkim gülşen arayı heves cûlar gibi”, “Her didede bir suret ile cilve nümâsın”, Söyletüp nâz ile ruhsârını gülgül mü eder”, “Şarabı naz getirdikçe nîm hap sana” dizeleriyle başlar. Neşatî'ye ait 4 şiir: “Bîsafayı aşk olup bîderdi yâr olmak ta güç”, “Hâli dili ne yârü ne ağyar ile söyleş”, “Gittin amma ki kodun hasret ile canı bile”, “Hurûşî meyden eser yok humi şarap tehî” dizeleriyle başlar. Vecdî'ye ait 7 şiir: “Gönül sabrû sükûtun nâle vü feryâde verdim hep”, “Ruyuna eylesem nîgeh rengi haya nikap olur”, “La'lin tebessüm ile pür abü tap göster”, “O kûhi dert kim ana dili nâşât ayak basmış”, “Benimdir nevbeti feryat bülbüller hamuş olsun”, “Varırsan ey sabâ ol zülfi şepgûna selâm eyle”, “Dili çeşm-âşına sâman ile bigâne olmaz mı” dizeleriyle başlar. Cevrî'ye ait 2 şiir: “Mestoldı yine gönlüm sahbayı mahabbetle”, “Âlem şikûfte bağ müferrih hava lâtif” dizeleriyle başlar. Hâletî'ye ait 25 şiir: “Gamzen ki kasdı canü dili natevan eder”, “Demâdem ahü efgan eylerim sabrû kararım yok”, “Kârî dilimi hemîşe âhet yarap”, “Saki yine bezmi reşki Ferverdîn et”, “Kıldı dili neş'ei mahabbet sermest”, “Yarap beni sen bu hâptan bîdar et”, “Ey dertkeşi fîrak her şep ahêt”, “Akl ile edüp hemîşe cengü nâvert”, “Aşkınla olup vâlihü sergeşte vü zâr”, “Düşmenler olup harîfi hâlvetgehi yâr”, “Temkini melâli eyleyüp kendüme kâr”, “Ol dem ki tecelliyatı aşk etti zuhûr”, Erbâbî tarîkata tarîkat gamdır”, “Şevkinle derunı hatırım rûşen olur”, “Ben bîdille çarh zehrden tûşe verir”, “Geh derdü gam ile gonce-veş diltengiz”, “Hükmi kalemi kaza ile nâliz biz”, “Biz guşei gamda ahı şephîz ederiz”, “Dil naktini dilberâna öğdül komuşuz”, “Aklı giderir de derdi cânân aluruz”, “Ol kim dili nakşî cevre âmâde komuş”, “Erdi dili zâra şastı gamdan navek”, “Alçaklara meylin ey hümâ âz gerek”, “Bir

mertebesiyle yârdan bîdadın”, “Ol afeti zûtrenci mihman etsek” dizeleriyle başlar. Ganizade Nâdirî’ye ait 1 şiir: “Taalâllah zehi şâmı sürur-encamü gamfersa” dizesiyle başlar. Nâbî’ye ait 47 şiir: “Nedir ey şûh bu bîhûde gazap noldı sana”, “Va’dei hatırfırîbin düzdi hâp ettin bu şep”, “Ne dâdei mahlûka ne sîmü zere minnet”, “Şevkı teniyle cûda olup pâre pâre mevç”, “Çemende cûy veş bu cüstü cûlar hep seninçündür”, “Zevkı gam dilde midir dağda mı tende midir”, “Cemin تماما erüp devri câm kalmıştır”, “Ruhı renginini guşetmeden berki semen ditrer”, “Bağı dehrin hem hazanın hem baharın görmüşüz”, “Yâri açtım açıl ey goncedehanım diyerek”, “Def’eyle medet saki bu derdi seri benden”, “Yâre varsun peyki nâlem ahü zârım söylesün”, “Vücut rubeseferdir karar olunsa bile”, “Bahar geldi yine deste câm alınmaz mı”, “Kande konardı hânebedûşanı kûyî gam”, “Benden sorun hakayıkî esrarı âlemi”, “Ey meh leyâli vesvesehîzi fırakta”, “Çarh keçrevliğı terketti desem kim dinler”, “Güç neşatın kademin kalbe alıştırmaştır”, “Gelse mîzanı cemâl ortaya ey Yusuf’ı hüsn”, “Dil seri kûyî yâre âzimdir”, “Avâre dil seni sakınur sâyeden bile”, “Bir kerre girse destine dâmânı yâr dil”, “Kim ki mekri zeni dünyaya zebun olmaz ise”, “Olmaz resîde kimse sadayı derâsına”, “Suhani bîhüdeden hoş gelür âvâzı horoz”, “Kimi görsen bile bazîçe edersin ey çarh”, “Kimi terkiye asar bilsem o saydefkeni nâz”, İmkân ki seraperdesidir nûrî vücudın”, “Bilinse kadri hayatı azîz racihtir”, “Mecalisi cûhelâda gûzar eden eyyam”, “Bir gelmişiz hünerkedei dehre Nâbiyâ”, “Bir gûne zevkyabı gamı fırkat olmuşuz”, “Ne idi encümeni kurpte süzân olmak”, “Bizimle ey hîret âmâdesin vedâa yine”, “Misâli halka tuttum gûşumu ebvâbı afaka”, “Bir bahri gamda urmadayız destü pây kim”, “Nâtevanlık o kadar etti sirayet tene kim”, “Kitabı kainat esrarı hikmetle lebâleptir”, “Bakılır mı o şehi kişveri hüsn âbâda”, “Hep şikâyetmeyiz amma ki yine başımıza”, “Eyyamı zimistanda beni gerdişi devran”, “Erzan metâî fazlu hüner ta o denlü kim”, “Ey şâmı kesel nehârın olmaz mı senin”, “Gel gülşene sînesûzı sahnı çemen ol”, “Etmış turalım yâr atâyı buse”, “Ey mihr vefa olaydı tahvilinde” dizeleriyle başlar. Râmi Paşa’ya ait 2 şiir: “Hayali lâ’li nâbın câmı çeşmi terde kalmıştır”, “Yok sinemizde zerre kadar kînemiz bizim” dizeleriyle başlar. Sabit’e ait 6 şiir: “Alup aguşı merâma yarı rametmek te güç”, “Ne denlü olsa eya ruşenâyı dide leziz”, “Zannetme merkadindeki sengi mezarıdır”, “Ey canı haste kalka düşe kuyi yâre düş”, “Nişlesem ben de dili hasteme bilmem netsem”, “Münasebetle edüp ol peri mahalhanlık” dizeleriyle başlar. Nev’izade Atâyî’ye ait 2 şiir: “Âh kim bağrım yine peymâne gibi doldu hûn”, “Getür sakıyâ sagarı işreti” dizeleriyle başlar. Fayizî’ye ait 2 şiir: “Eğerçi hırmeni

uşıka nâz âteştir”, “Gidermiş elden evvel sohbetinle gussa vü gamlar” dizeleriyle başlar. Fehim’e ait 12 şiir: “Figan kim câmei ömrüm kabayı hasret olmuştur”, “Ederse o büti şirin-dehan raks”, “Şu’leyim tâp niydüğün bilmem”, “Goncei âteş-nesimiz âp düşmendir bize”, “Hücumı nâle komaz cana bir dem âsûde”, “Tâ gamgedei bezmi safa meskenimizdir”, “Tâ kevkebi taliimle oldum mâbeyn”, “Nâcâr ki mesti aşkı Hayyâm oldum”, “Aybetme Fehîm çekse güftâra taap”, “Âlemde belâ her elemi iz’andır”, “Ey kâ’bei kûyu kiblei ehli niyâz”, “Tûtîye olup nûşu tekellüm mahsus” dizeleriyle başlar. Behayi’ye ait 6 şiir: “Herasan olmasa gülden dili nâşadın ey bülbül”, “Gelse nesimi suph ile müjde şehi behârdan”, “Dağıttın hâbı nâzı yâri ey feryat neylersin”, “İnsafa gelüp ol goncei bülbülü nâz”, “Aşkın beni ey çerağı bezmi huban”, “Ey rahmeti çok olan Hüdayı müteâl” dizeleriyle başlar. Riyazi’ye ait 1 şiir: “Zemanı ayşü şâdidir demi ikbali devrandır” dizesiyle başlar. Fasih’e ait 3 şiir: “Cânâ bu kısmet olmuş ezelden sana bana”, “Meğer ki kâküli cânânedan sabâ geliyor”, “Her bâr ki zâiri kilisâ olurum” dizeleriyle başlar. Nef’î’ye ait 29 şiir: “Ukdei serriştei râzı nihânîdir sözüm”, “Her ma’nii latif ki candan nişan verir”, “Bahar erdi yine düştü letafet gülistan üzre”, “Sanman ki felek devr ile şamı seher eyler”, “Aferin ey rûzgârın şehsüvarı safderi”, “Esti nesîmi nevbahar açıldı güller suphdem”, “Barekâllah zehi rahşı hümayun-sima”, “Muzaffer ola serdarın eya şahenşehi gazi”, “Gamzen ne dem ki tiğ çeküp hunfeşan olur”, “Minnet Allaha ki bîminneti bahtu ikbal”, “Bahar erdi yine bağa döşendi nat’ı jengârî”, “Merhaba ev câmı minayı meyi yakût-renk”, “Benim ol Nef’ii ruşen-dilü safî gevher”, “Gamze dilduz olıcak nazü tegafül ne belâ”, “Göz ucuyla âşıka geh lûtfeder gâhi itap”, “Öyle mi nazik geçer ol gamzei cadu-firip”, “Bildirirdim derdimi bir ah ile canana hep”, “Meyhanei naz olmuş o çeşmi siyehi mest”, “Yazanlar peykerim destimde bir peymane yazmışlar”, “Ne tende can ile sensiz ümidi sıhhat olur”, “Nazederse gamzesi uşıka zâra nazedere”, “Baht uyansa hâba varsa didei bidarımız”, “Eşk ile sinedeki şerhayı nemnâk ederiz”, “Yâre derdim diyemem bezmi şerap olmayıcak”, “O şeh canü dile rahmeyleyüp dad ettiğin görsek”, “Hem kadeh hem bade hem bir şûh sakîdir gönül”, “Âşıka ta’netmek olmaz mütelâdır neylesün”, “Bir dolu nûş et şarabı nâp gelsün çeşmine”, “Gürce hınziri a samsunı muazzam a köpek”, “Zehi hüsrânı dinî devletü nengi müselmânî” dizeleriyle başlar. Bu asırda nazım şekli olarak 83 gazel, 16 kaside, 1 mesnevi, 1 kıta, 38 rubai, 1 terakibibent, 1 müseddes, 1 tesdise yer verilirken nazım birimi olarak 26 beyit bulunur. 17. asır içinde şiirinden en fazla örnek bulunan şair Nabî’dir.

Yukarıda belirtilen 17. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT – 17. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ											
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Kaside	Mesnevi	Kıta	Rubai	Terkibibend	Müseddes	Tedis	Beyit
1	Behayi	6	3	-	-	-	3	-	-	-	-
2	Cevrî	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Fasih	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-
4	Fayizî	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Fehim	12	6	-	-	-	6	-	-	-	-
6	Ganizade Nâdirî	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
7	Hâletî	25	2	-	-	-	23	-	-	-	-
8	Nâbî	47	15	-	-	1	5	-	-	-	26
9	Nailî	5	4	-	-	-	-	-	1	-	-
10	Nefî	29	15	13	-	-	-	1	-	-	-
11	Neşatî	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Nev'izade Atâyî	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-
13	Râmi Paşa	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Riyazi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
15	Sabit	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Sabrî	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
17	Şeyhülislâm Yahya	13	13	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Vecdî	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam Sayı	168	83	16	1	1	38	1	1	1	26

Tablo 14: Köprülüzade Mehmet Fuat – 17. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“18. asır Anadolu Türk Şairleri” bölümünde toplam 17 şair ve 158 şiiri yer alır. Yazar bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Osman Zade Taip, Nazîm, Nahifî, Samî, Raşit, Kâmî, İzzet Ali Paşa, Neylî, Seyit Vehbi, Çelebizade Âsım, Selim, Ragıp Paşa, Sümbülzade Vehbi, Sürûrî, Fâzılı Enderûnî, Nedîm ve Şeyh Galip’in şiirlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Osman Zade Taip’e ait 1 şiir: “Hayrı makdem acep mahallinde” dizesiyle başlar.

Nazîm'ye ait 3 şiir: "Görmek olur mu almadan Allah canımı", "Didem ruhunu gözler gözler ruhunu didem", "Ey mutrıbı hoş terennümi naz" dizeleriyle başlar. Nahifî'ye ait 6 şiir: "Bana güftarı canbahşın gibi şirin hitap olmaz", "Tasmimi dil o serv ile seyri hisaredir", "Seherde başlayıp ahü figana ey bülbül", "Sensiz cihanda âşika işret reva mıdır", "Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mahım", "Şevkinle Nahifi gibi pür-dağ olayım" dizeleriyle başlar. Samî'ye ait 6 şiir: "Âmacı nişanı sehmi ahbâr", "Ahı şererfeşan ki dilü sineden çıkar", "Farkı mahiyyeti dil çeşmi temaşadandır", "Nigeh gülbûseçin olmak ne mümkün la'li nabından", "Damangir olur müjeler çeşmi hasrete", "Cuşişi eşke dili pürhun bir mecra iki" dizeleriyle başlar. Raşit'e ait 5 şiir: "Yeter ey dil nice bir giryei şep noldu sana", "Ârızı dilberde sanma hâli anber-fâmdır", "Kimsenin haline zannetme ki im'an ederiz", "Dil hâpta kim fursatı vaslın buladüştü", "İstimaı nağmedendir tab'larda cuşlar" dizeleriyle başlar. Kâmî'ye ait 6 şiir: "Ruhum devrinde halli bahsi piçâpiçi kakül güç", "Naceste naveki nigehin canı ditredir", "Saba şerhetmek içün zülfünü tûli emel söyler", "Geçüp eyyamı gül bülbül dahi feryattan kalmış", "Düştü rindi laubalî câmı sahbada yana", "Bahar geldi demidir çemende seyranın" dizeleriyle başlar. İzzet Ali Paşa'ya ait 3 şiir: "Hiç görmedik nigâr âlemedir acep", "Ebrûya yâr çini girihgir vermesün", "Rûhsun canâ gönülde bir mekân lâzım sana" dizeleriyle başlar. Neylî'ye ait 3 şiir: "Eğer can görmek istersen bedensiz", "Âlem bakılsa safhai ibret değil midir", "Tudei hüsn mi ol ârızı gül renk midir" dizeleriyle başlar. Seyit Vehbi'ye ait 1 şiir: "Biz ki dilbestei zenciri hamı giysuyuz" dizesiyle başlar. Çelebizade Âsım'a ait 4 şiir: "Ey sârban zimamı çek semti kûyı yâre", "Bidert ta'nı ko dili biçarem üstüne", "Serapa ehli aşkın şekvesi ağyardandır hep", "Lâlezarî matlabı sirap eder cû kalmamış" dizeleriyle başlar. Selim'e ait 2 şiir: "Hayli sirişki verdim akın kûyı dilbere", "Garip ol gurbet ehli derde sahrayı selâmettir" dizeleriyle başlar. Ragıp Paşa'ya ait 4 şiir: "Nekadar olsa edep perdekeşi râz bana", "Elinden çektiğim sakii dehrin nişü semdir hep", "Nedir ey gönül bu hayret neden ahu vaha ruhsat", "Harabatı görenler herbiri bir haletin söyler" dizeleriyle başlar. Sümbülzade Vehbi'ye ait 1 şiir: "Suhan oldur ki ola ayeti kübrayı suhan" dizeleriyle başlar. Sürûrî'ye ait 10 şiir: "Sümbüli baştan çıkarmış yâr giysu koymuş ad", "Hayali neş'e ki dâmi nigâhım olmuştur", "Kıldık çemende serv ile bahsi dirazı naz", "Şeh Selim indirdi iki def'adır üç fülki nev", "Çerhi keçrev galata düştü yine", "Asdikayı kodu matemde semiyi Sıddık", "Mer'aşiyul'asıl Sümbülzade kim kılmıştı Hak", "Muhammed Vehbi'i dâna ki Sümbülzade neslinde", "Bilmem ey menhus adın

Es'at mıdır Galip midir", "Kodular hapse seninle beni de ey Vehbi" dizeleriyle başlar. Fâzılî Enderûnî'ye ait 10 şiir: "Ne haddin eylemek methi şehenşah", "Çöz tükmelelerin sîne ko hemvare görünsün", "Eylesün şahidi baktı siyehim naz bana", "Olsun feda o afete dünya ve ahret", "Gönül o gonçei gülzara taze bülbüldür", "Behey afet ne kıyametsin sen", "Derunum dağ dağ olsun", "Gözlerin nergisi şehlâ mı acep", "Hele ey bivefa ettin mi âhir azmi padaşî", "Rahmeder yok bana hiç nalelerimden gayrı" dizeleriyle başlar. Nedim'e ait 58 şiir: "Gâhî sehabı seyf ki hükmün revan verir", "Sepidedem ki olup dide hâptan bidar", "Zehi o kuvveti bazu ki Hindu garbîden", "Alessabah ki banuyi mihri ferruh-fâl", "Bağteten sabit olup gurre fıraşında imam", "O rütbe etti bu keskin soğuk zemine eser", "Gel ey faslı baharan mayei ârâmü hâbımsın", "Seherî dünkü gün oldukça cihan nûrânî", "Bak Stanbul'un şu sa'dâbâdı nev-bünyanına", "Hoşâ ey bürci izzü devletin hurşidi tabanı", "Çarha peyveste edüp ah ile efganı bile", "Derdin nedir gönül sana bir halet olmasun", "Kani saki ol câmi firûzerenk", "Haddeden geçmiş nezaket yalü bâl olmuş sana", "Gör kaddi yarı servi çeman söylerim sana", "Çünkü bülbülsün gömül bir gülistan lâzım sana", "Aşka düştüm canü dil müfti cevanan oldu hep", "Muradin anlarınız ol gamzenin iz'anımız vardır", "Saba ki dest ura ol zülfe müşki nap kokar", "Her turrasında bin şikenî dîlrübası var", "Cefayı talîi nâsâzgârı benden sor", "Sâkiyâ hûşum alan zemzemei çenk midir", "tahammül mülkini yıktın Hülâgû han mısın kâfir", "Hattın ki reşki faslı baharan olup gelür", "İyd oldu rûzei gama iftar vaktıdır", "Ey şûh kerempîşe dili zâr senindir", "O zalimde yine dildade-küşlükten nişan vardır", "Bir dem tegafül etmez isek bir dem eyleriz", "Bu şep uşşaktan ol mahı nev rûyin nihan tutmuş", "Yine bugün acaba kaç cihan harap olmuş", "Hele iyd oldu ol gülgonce handan olduğın gördük", "Lâ'li nâbın çâşnisenci itap etmez misin", "Hasteliklerden aman görmeye çeşmi siyehin", "Fırkai erbabı dilden zümrei zühhadadek", "Naz olur dembeste çeşmi nîm-hâbından senin", "Çoktan ey sakî gelüp sinemde mihman olmadın", "Beççei muğ cûşî mey mahiyyetin olmuş senin", "Ey turra bağı hüsnde sümbül misin nesin", "Esdikçe badı suph perişansın ey gönül", "Tezervi hoşhırâmım sînem olsun cilvegâhın gel", "Ey tıflı nâz bir gece mihmanım ol benim", "Gel ey esiri zülfi perişanın olduğum", "Ben kimseye açılmaz idim dâmedin olsam", "Sen gülersin gül gibi ben bülbülü nâlânınım", "Akıbet gönlüm esir ettin o giysûlarla sen", "Ben olsam bir de mutrip bir de tarfı cûybar olsa", "Söz cihan içre ne gülşen ne gülistan almada", "Bir zeban söylersin ol çeşmi suhan perdaz ile", "Tek kemergâhine dek gamzesi hâbâlûde", "Busi lâ'lin şöyle sîrabı zülâl eyler beni", "Sinede

evvel ne muhrik ârzular var idi”, “Mesti nazım kim büyüttü böyle bîperva seni”, “Gamze pür zehr çıkar çeşmi tünük-husundan”, “Kimlerin çeşmine ol sine bu şep nur oldu”, “Yine oldun esiri ah bir şûhı sitemgârın”, “Yine bezmi çemene lâlefürüzan geldi”, “Canfezâ turrai huban gibi zülfi sümbül”, “Yine تنها elime girdi hele cânânım”, “Serâpâ hüsnü ansın dilsitansın nâz-perversin”, “Sevdiğim cemalin çünkü göremem”, “Bir safa bahşedelim gel şu dili nâşâde”, “Sinemi deldi bugün bir afeti çarpâreli” dizeleriyle başlar. Şeyh Galip’e ait 35 şiir: “Gönül bir beyti ma’murü safadır aşk mi’marı”, “Alessabah ki ahengi nağme etti hezar”, “Kabul eyler mi yarap pür nâsûrumuz bihbut”, “Ey dil ey dil neye bu rütbede pür gamsın sen”, “Küfri zülfün yadeden mü’mîn müsûlman olmasun”, “Dilberle her şep eyler iken ayşü işreti”, “Yek nazrada kıldın ey yüzü gül”, “Kan ağlasun bu didei dürbârım ağlasun”, “Şu’lei rengi letafet ruyi âlindir senin”, “Arzuvi vuslatın her dem dili pakimdedir”, “Dil hayli zaman kalmış idi valihü hayran”, “Ölürsem şam gamde rûyi yâre intizarımdan”, “Ol şairi kemyap benim kim Galip”, “Açıl ey gonce lep nur eylesin bezmi tekellümler”, “Görmedinse bahri aşkın lü’lûi menşûrunu”, “Ey padişehi murat bahşı fuat”, “Fem namına bir sırrı hüveydadır bu”, “Şekvâ edüp ol dilbere bethu diyemem”, “Narı gama oldu dil kebab ey sakî”, “Şem’i ruhuna yandığım ey mah yeter”, “Leşker leşker bütânı hulya geçti”, “Sagar hababı mevcei mehtaptır bu şep”, “Ol gamzei gurur ne âlemededir acep”, “Canlar üzmüş zulmeti hecrinde gisû koymuş ad”, “Çeşmim acı yaş ile ağularla kanuptur”, “Ben söyledikçe aşkımı Mecnun hamuş olur”, “Şairleriz alâkai dildir kelâmımız”, “Gül ateş gülün ateş gülşen ateş cûybar ateş”, “Âlemi bâlâdan uşşaka belâdır kametin”, “Vardık deri saadetini yârı görmedik”, “Dûzah baharı hüsnüne bir gülsitan senin”, “Mevç urur nazı bahar hatı müşkininden”, “Gencinen olsam vîran edersin”, “Bağlanup zülfünde bozdum ahdi de peymanı da”, “Ağlama ey bülbülü divâne Allah aşkına”, “Seraser dağ cismim sinem ateş âh var dilde”, “Yine zevrakı derunum kırılup kenara düştü”, “Bir meclisi ünse mahrem oldum” dizeleriyle başlar.

Bu asırda nazım şekli olarak 16 gazel, 2 kaside, 1 mesnevi, 5 kıta, 7 rubai, 2 terciibent, 1 muhammes ve 2 müseddes, 14 şarkı, 2 tahmis, 1 taştir, 3 tazmin, 7 tarih düşürmesine (manzume) yer verilirken nazım birimi olarak 1 beyit bulunur. 18. asır içinde şiirinden en fazla örnek bulunan şair Nedîm’dir.

Yukarıda belirtilen 18. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT – 18. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ																
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Kaside	Mesnevi	Terkibibent	Kıta	Rubai	Muhammes	Müseddes	Şarkı	Tahmis	Taştir	Tazmin	Beyit	Manzume (Tarih)
1	Ç. Âsım	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Fâzılî Enderûnî	10	4	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	1	-
3	İzzet Ali Paşa	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Kâmî	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Nahîfî	6	4	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
6	Nazîm	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
7	Nedîm	58	37	7	1	-	-	-	-	-	9	1	1	2	-	-
8	Neylî	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	O. Taip	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Ragıp Paşa	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Raşit	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Samî	6	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Selim	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Seyit Vehbi	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	S. Vehbi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	Sürûrî	10	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
17	Şeyh Galip	35	16	2	1	2	5	6	1	-	2	-	-	-	-	-
	Toplam Sayı	158	98	12	3	2	5	7	1	2	14	2	1	3	1	7

Tablo 15: Köprülüzade Mehmet Fuat – 18. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“19. Asır Anadolu Türk Şairleri” bölümünde toplam 11 şair ve onlara ait 52 şiiri yer alır. Yazar, bu yüzyıllarda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Keçecizade İzzet Molla, Vasıfî Enderuni, Şeyhülislâm Arif Hikmet, Âkif Paşa, Leskofçalı Galip Bey, Yenişehirli Avni Bey, Hersekli Arif Hikmet, Kâzım Paşa, Üsküdarlı İbrahim Hakkı Bey, Ziya Paşa ve Namık Kemal’in şiirlerine yer vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Keçecizade İzzet Molla’ya ait 3 şiir: “Bir yare açtı sineme kim yâre söylerim”, “Acep bu ateşi fırkatle kimler yane gönlümden”, “Zuhur eyledikte bizim kılû kal” dizeleriyle başlar. Vasıfî Enderuni’ye ait 10 şiir: “Şehrahı mahabbet ki tarıkı ezelimdir”, “Senin hali

izarından nişan amberde kalmıştır”, “O kudretten mükehhâl çeşmine dilbeste ahular”, “Zulmetresanı âlem olup dudı ahımız”, “Görenler duşta câmı la’lin kanlar ağlarmış”, “Güli gülzarı gamım hârım ile eğlenirim”, “Çözülme zülfüne ey dilruba dil bağlayanlardan”, “Senin bir rengi ruyun var ki gülberki izarında”, “Gelüp faslı bahar âlem safayı gülşen ettikte”, “Hevayı kâkülünle başka bir halet olur serde” dizeleriyle başlar. Şeyhülislâm Arif Hikmet’e ait 3 şiir: “Ateş almış rengi gül ruhsarı al olmuş sana”, “Olur olmaz işe karışma deyu”, “Mecbur eden mezalime erkânı devleti” dizeleriyle başlar. Âkif Paşa’ya ait 2 şiir: “Can verir âdeme endişei sahbayi adem”, “Arifan yokluk ile etmedi isbati vücut dizeleriyle başlar. Leskofçalı Galip Bey’e ait 9 şiir: “Çeşmi yârim hâpgâhı fitne kâküldür bana”, “Dostum mağrur olup bilmem ne naz eyler bana”, “Tehafûlgüne evzai perişan nabecadır hep”, “Her ne dem kim ruyun üzre kâkülün avenk olur”, “Eşkim ki derdi aşk ile seylân olup gider”, “Hadenki çeşmi sanma sinei zühhtattan geçmiş”, “Şulei hasret gelir dağı serimden renk renk”, “Yarap beni azadei derdü keder etme”, “Huda meyus kılma gönlümü ikbali milletten” dizeleriyle başlar. Yenişehirli Avni Bey’e ait 2 şiir: “Yâre faşet razını amma zebanın duymasun”, “Hıraman ol ki nahli Tur reftar etti sansunlar” dizeleriyle başlar. Hersekli Arif Hikmet’e ait 5 şiir: “Fıraşı arş idi bir dem mekânın ey bülbül”, “Derdimi nalelerim eyledi ızhar sana”, “Bak hüsni yâre cilvei nazikterini gör”, “Fikri kadınle dide ki garkabı hun olur”, “Tecellizar olur âlem şerarı dudı ahımdan” dizeleriyle başlar. Kâzım Paşa’ya ait 1 şiir: “Zalimler el urup hep şemşiri canrübaya” dizesiyle başlar. Üsküdarlı İbrahim Hakkı Bey’e ait 2 şiir: “Aferin ey zafer-areste hakani dilir”, “Barekâllah ey bihin eyvanı darayı cihan” dizeleriyle başlar. Ziya Paşa’ya ait 11 şiir: “Bu kârgâhı sun’acep dershanedir”, “Ecramı binihaye ile pürdür asüman”, “Bir zerredir ki zerrei namüntehayı hâk”, “Dendanı şire lokma olur ahuvanı zar”, “Gâh afıtab’ü gâh kevakip gehi cemat”, “Güller güler figanla geçer ömri andelip”, “Saki getir ol badeyi kim mayei candır”, “Bitmez mi bu kasrı revîşi agrebi âlem”, “Ey kudretine olmıyan agaz’ü tenahi”, “Bir katre içen çeşmei pürhuni fenadan”, “Dehrin ne safa var acaba sim’ü zerinde” dizeleriyle başlar. Namık Kemal’e ait 4 şiir: “Görüp ahkâmı asrı münharif sıdku selâmetten”, “Duzehi dağı cünundur cismi berk-efzudumuz”, “Vakfeyledim vücudumu ben rahı millete”, “Çekmedim dünyada zinciri esaret bârını” dizeleriyle başlar. Bu asırda nazım şekli olarak 24 gazel, 6 kaside, 1 mesnevi, 7 terciibent, 5 terakibibent, 2 kıta, 1 muhammes, 4 şarkıya yer verilirken nazım birimi olarak 2 beyit bulunur. 19. asır içinde şiirinden en fazla örnek bulunan şair Ziya Paşa’dır.

Yukarıda belirtilen 19. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

KÖPRÜLÜZADE MEHMET FUAT – 19. ASIR ANADOLU TÜRK ŞAİRLERİ BÖLÜMÜ											
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Kaside	Mesnevi	Tercüibent	Terkibibent	Kıta	Muhammes	Şarkı	Beyit
1	Âkif Paşa	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
2	Hersekli Arif Hikmet	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-
3	Kâzım Paşa	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
4	Keçecizade İzzet Molla	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-
5	Leskofçalı Galip Bey	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Namık Kemal	4	1	1	-	-	-	2	-	-	-
7	Şeyhülislâm Arif Hikmet	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2
8	İbrahim Hakkı Bey	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
9	Vasıfı Enderuni	10	5	-	-	-	-	-	1	4	-
10	Yenişehirli Avni Bey	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Ziya Paşa	11	-	-	-	6	5	-	-	-	-
	Toplam Sayı	52	24	6	1	7	5	2	1	4	2

Tablo 16: Köprülüzade Mehmet Fuat – 19. Asır Anadolu Türk Şairleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Köprülüzade Mehmet Fuat [Köprülü] bu çalışmayı, yayınevinin sahibi Muallim Ahmet Bey'in talebi üzerine hazırladığını dile getirir. Bu antolojinin liseler için Anadolu Türk şiirinin tekâmülünü gösterebilmek adına hazırladığını, şu ana kadar hazırlanan çalışmaların bu gelişim sürecini göstermekten uzak olduğunu belirtir. Bu maksatla Türk lehçelerine ait şiirlerin bu antolojiye alınmadığını yalnızca Anadolu Türk şairlerden örneklerin bu çalışmaya alındığını ifade eder (Köprülü, 1934: 2). Yazar aynı zamanda bu çalışmasında divan şiirinin tarihsel gelişimini de ortaya koymaya çalışır.

2.2. Mithat Sadullah Sander - Lûgatçeli Ve İzahlı Antoloji (Divan Edebiyatının Seçme Nazımları)

Mithat Sadullah Sander (1892 - 1961), Darülfünun Hukuk Fakültesinden mezun olmuş ve lise edebiyat öğretmenliği yapmıştır. İlk yazıları *Mizan* ve *Devr-i Cedid* isimli dergilerde yayımlanmıştır. Batılı tarzda okuma, tarih, yurt bilgisi ve gramer dersleri için

okul kitapları hazırlamıştır (OA, 1 Mayıs 2024). Yazar tarafından hazırlanan kitap, Kültür Basımevi tarafından 1940 yılında İstanbul’da basılmıştır. Bu çalışma 1923 - 1950 yılları arasında incelediğimiz divan edebiyatı antolojileri içinde kapsamı en dar olan kitaptır. Kronolojik bir şekilde hazırlanmamış olan kitapta herhangi bir bölüm başlığı da bulunmaz. Bu sebeple çalışma için belli bir düzenden söz etmek güçtür. Antoloji, 16. asırda yaşamış Fuzuli ile başlar ve sırasıyla 16,17,18. asır şairlerinden örneklerle ilerler fakat daha sonra yine 16. asırda yaşamış Bağdatlı Ruhi ile devam eder. Bağdatlı Ruhi’nin şiirinden sonra kitap, farklı yüzyıllarda yaşamış muhtelif şairlerin beyitlerinden örneklerle son bulur. Mithat Sadullah Sander hazırladığı antolojide divan edebiyatının 16,17 ve 18. yüzyıllarında yaşamış belli başlı 10 şairinin hayatını ve onların şiirlerinden örnekleri ele almıştır. Kitabına aldığı şiirleri günümüz Türkçesine aktarmış ve şiirlerde geçen eski kelimelerin anlamını vermiştir. Ayrıca muhtelif şairlerden beyit örneklerinin olduğu başlıkta, şairlerin hayatına girmeden beyitleri günümüz Türkçesine aktarmıştır. Kitapta sadece izahı yapılan seçme beyitlerin hangi şaire ait olduğu belirtilmemiş, yaptığımız taramalardan sonra üç beyit dışında diğer beyitlerin hangi şairlere ait olduğu tespit edilmiştir. Antolojide, şairi belli olmayan 3 beyit dışında hayatları ile birlikte ele alınan 10 şairin şiirlerine; sadece beyitleri izah edilen 17 şairin şiirlerine toplamda ise 27 şairin – yazarı tespit edilemeyen 3 beyitle birlikte- 160 şiire yer verilmiştir.

Kitap 16. yüzyıl şairi Fuzuli’nin şiirlerinden örneklerle başlar, Ruhi’nin terakibibendine yer verildikten sonra bazı beyit seçkileriyle nihayete erer. Antolojide yer alan şairler içinde sırasıyla; Fuzuli, Baki, Nef’i, Naili, Şeyhülislâm Yahya, Nabi, Nedim, Ragıp Paşa, Şeyh Galip ve Ruhi yer alır. Bununla birlikte Kanuni Sultan Süleyman; Cevdet Paşa gibi şairlerin beyitlerine de yer verilir.

Antolojide Fuzuli’ye ait 21 şiir: “Dehr bir bazardır herkes metân arzeder”, “Kalem olsun eli ol kâtibi bedtahririn”, “Aşıyanı mürgi dil zülfi perişanıdadır”, “Kimi huşyar gördünse ana sun câmı mey saki”, “Düştüm belâyı aşka hiredmendi asr iken”, “Ben geda sen şaha yâr olmak yok amma neyleyeyim”, “Nezretmişem fırakına kim yok nihayeti”, “Ne yanar kimse bana âteşi dilden özge”, “Derdi aşkın def’ine zahmet çeker daim tabip”, “Şem’i rûyun âfıtabı âlemâradır senin”, “Ruhsârına aybetme nigâh ettiğimi”, “Sabâ lûtfettin ehli derde dermandan haber vermedin”, “Bende Mecnundan füzun âşıklık istidadı var”, “Sadayı ney haram olsun dedin ey sofî salûs”, “Canımı canân eğer isterse minnet canıma”, “Her dil ki esiri gamı hicran olmaz”, “Menim tek hiç kim zârü perişan olmasun

yâ Rab”, “Dost bîperva felek bîrahm devran bîsükûn”, “Düşmüşem gamhanei hicrana zârü dertnâk”, “Olaydı bendeki gam Ferhadı müptelâda”, “Beni candan usandırdı cefadan yâr usanmaz mı”, “Min cân olaydı kâş meni dilşikestede” dizeleriyle başlar. Baki’ye ait 14 şiir: “Doyulmaz lûtfü ihsana kanaat gelmez insana”, “Ruhun ateş hatu halin behurü miskü anberdir”, “Çeşmi hûni o mehin kaddi ise serkeştir”, “Feryadıma ol kameti şimşat yetişmez”, “Derunum pürmaarif hemnişinin merdi ârif kıl”, “Bezmi gamında canü dil yandı yıkıldı sâkiyâ”, “Nâmü nişâne kalmadı faslı bahardan”, “Fermanı aşka can iledir inkiyadımız”, “Rûhbaş oldu Mesîhasıfât enfası bahar”, “Gafil geçirme fırsatı kim bağı âlemin”, “Dil zevrakını lüccei gamdan hevayı aşk”, “Sahnı gülzara gelüp eyledi arzı didâr”, “Açıl bağın gülü nesîmi ol ruhsarı görsünler”, “Ey paybendi dâmgehi kaydi namü neng”, “İnsân odur ki âyineveş kalbi sâf ola”, “Yüz yîre koydu lûtfile gülberki ter gibi”, “Olsun gamında bencileyin zârü bîkarâr”, “Yansun yıkılsın âteşi hecrinle âfitap” dizeleriyle başlar. Nef’î’ye ait 20 şiir: “Akla mağrur olma Eflatûni vakt olsan eğer”, “Meşhûr meseldir bunu hod sen de bilürsün”, “Tab’ım arûsi maniye meşşatalık eder”, “Âlemi teshir için hâtem ne lâzım tab’ıma”, “Nola tayin etse zaptı mülki hüsnü gamze”, “Meclisi erbabı dil bir lâhza sensiz olmasın”, “Dönsün yine peymaneler olsun tehi humhaneler”, “Gözü meyhanei nazü kaşı mihrabı niyaz”, “Şairi nadiregûyem ne disem hisse çıkar”, “Neylesin râyıldı endişe nice zaptetsin”, “Taklit ile olmaz bu kadar lezzeti güftar”, “Şöyle pür emn oldu devrânında dünya kim senin”, “Saflar düzüp hücum edicek hayli düşmene”, “Esti nesîmi nevbahâr açıldı güller suphdem”, “Tûti-i mu’cize-guyem ne desem lâf değil”, “Âşıka ta’netmek olmaz müptelâdır neylesün”, “Ağyâr elemin çekme gönül nâfile gamdır”, “Mecnun ne bilür kaidei nâzü niyazı”, “Etme Nef’î nola ger gönlüyle daim bezmi hâs”, “Turralar gökte hüma saydına âmâde iken”, “Ne dünyadan safa bulduk ne ehlinden recamız var” dizeleriyle başlar. Naili’ye ait 7 şiir: “Yıkanlar hâtırı nâşadımını ya Rap şâd olsun”, “Hevâyı aşka uyup kûyi yâre dek gideriz”, “Baharı neyleriz ol gül’izarı goncefemin”, “Ne gamzeden ne gamı yârı pürcefadandır”, “Nâyin ki çıkar zemzeme sûrahlarından”, “Gül hâra düştü sinefigâr oldu andelip”, “Ne şâdmanîi bezmi visali yâr kalır” dizeleriyle başlar. Şeyhülislam Yahya’ya ait 17 şiir: “Gül maksudu el buldu benim zâr olduğum kaldı”, “Zevâli gussasın çeksün deyu nimet verir yohsa”, “Kim kaçır yalvarmadan dildara amma neylesün”, “Yahyayı ağlatırsa eğer yâr gam değil”, “Hemişe merdümü çeşmim izarı yâre bakar”, “Gülü mül bezmine meyletme sözüm tut Yahya”, “Bülbüller öter güller açar şâd gönül yok”, “Kim anar yoluna can verdiğini ey

Yahya”, “Hırka vü tac ile zâhit kerem et sıkleti ko”, “Ruhun göster unuttur gülsitanın verdi rânâsın”, “Bir ben bilirim çektiğimi bir dahi Allah”, “Söyliyenler kendüsün bilmez bilenler söylemez”, “Nâsıh ko biraz kâm alalım bezmi cihandan”, “Sun sâgarı sâki bana mestane desünler”, “Ney gibi bir âşıkı demsâz buldum kendime”, “Bir dile Yahya dokunsa pertevi feyzi Huda”, “Mefruhtur erbabı dile bâbı mahabbet” dizeleriyle başlar. Nabi’ye ait 18 şiir: “Etme âr öğren oku ehlinde”, “Değildir zate mail hak mal-ü halk câhadır rağbet”, “Hayrdır bîdarlıktan hâp o bîdrake kim”, “Cefa gördük o nahli nazpervenden vefa derken”, “Ebna-yi dehr her hünere âferin verir”, “O şuh ayîne aksile eyler güftügü Nabi”, “Mücevher tac-ı devlet kimseye sûd etmez ey Nabi”, “Serâpa çeşmi i ibretten geçirdim nüsha-i dehri”, “Buna meydan-ı mükâfat denir ey Nabi”, “Hâh-ü nâbâh olur âvize-i gûş-i ahbap”, “Oldu sermaye-i hayret bana bîm-ü ümmî”, “Bir devlet için çerha temennadan usandık”, “Hüsn-i tâbir verir ma’niye hüsn-i diğer”, “Dahi kimden ümid-i sıtk edersin Nabiyâ bilmem”, “Zâhit yürü var savmaada çillenişin ol”, “Gülistan-ı dehre geldik renk yok bû kalmamış”, “Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz”, “Hicran çekerek zevk-i mülâkatı unuttuk” dizeleriyle başlar. Nedim’e ait 19 şiir: “Şâh-ı gül teşbih ederdim sana ispat eyledin”, “Mest-i nâzım kim büyüttü böyle bîperva seni”, “Bu şehri İstanbul ki bîmisli-ü bahâdır”, “Haddeden geçmiş nezaket yâl ü bâl olmuş sana”, “Gel ey fasl-ı baharân mâye-i ârâm-ü hâbımsın”, “Bir safâ bahşedelim gel şu dil-i nâşâde”, “Çîn-i ebrûdan heman maksut nâziştir bize”, “Kerem et fûruğ-u tâbını ey âfitab-ı naz”, “Canfeza turre-i hûbân gibi zülf-i sünbül”, “İd irişsün bâis-i şevk-ı cedit olsun da gör”, “Sîne bir lâhza ârâm eyle gel canım gibi”, “Atan anan senin var ise mihr-ü mâhtır cânâ”, “Ayağın sakınarak basma aman sultanım”, “Bir çeşmi var ki bir nice yüz bin lisan bilür”, “Ol hoş-hiram-i işve acep hangi sûdadır”, “Nâzdan hâmuşsun yoksa zebanın duymadan”, “Zâhit ölür gider gam-i havz-i behiştten”, “Her sözüm gülşen-i manâya gönül bezminden”, “Tab’ım o bağban-i giran-destmayedir” dizeleriyle başlar. Ragıp Paşa’ya ait 10 şiir: “Muzaffer vakt-i fırsatta adûdan intikam almaz”, “Sorsalar mağdurunu gaddar kendin gösterir”, “Bir güler yüz görmedim ben talii pürşûrdan”, “Âzâdegân-ı kayd-ı emel serfiraz olur”, “Nekadar pest ise bünyan-ı kanaat Ragıp”, “Cihan âlâyışinden dest-şûyol rahat istersen”, “Eğer maksut eserse mısra-ı berceste kâfidir”, “Ragıp müdahaneyle riya zamanede”, “Eylemez îras-ı hüsn ârâyışı bettîynetin”, “Harâbatı görenler herbiri bir hâletin söyler” dizeleriyle başlar. Şeyh Galip’e ait 4 şiir: “Giydikleri âfitab-ı temmuz”, “Kadr-i dürr-ü gevheri âdem bilir”, “Efendimsin

cihanda itibarım varsa sendendir”, “Budur dâd-ü sitâd-i dehrden sûd-ü ziyan ancak” dizeleriyle başlar. Ruhi’ye ait 3 şiir: “Sanman bizi kim şîre-i engûr ile mestiz”, “Hâk ol ki Huda mertebeni eyliye âli”, “Hoş kûşei zevk idi safâ ehline âlem” dizeleriyle başlar. İzzet Molla’ya ait 2 şiir: “Meşhurdur ki fîsk ile olmaz cihan harap”, “Dest-i kûtahımızı etmemiş Allah resâ” dizeleriyle başlar. Vasıf’a ait 3 şiir: “Elemi kenduya zevk eylemedir âlemde hüner”, “O gülendam bir al şale bürünsün yürüsün”, “Bülbül-i dilşüdenin bir gülüne göz dikenin” dizeleriyle başlar. Kanuni Sultan Süleyman’a ait 2 şiir: “Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi”, “Kaddi dildara kimi ar’ar dedi kimi elif” dizeleriyle başlar. Talip’e ait 1 şiir: “Mukteza-yı taliimdir şemsten nur istesem” dizesiyle başlar. Bursalı Talip’ ait 1 şiir: “Çeşm-i insaf gibi kâmile mizan olamaz” dizesiyle başlar. Necati’ye ait 1 şiir: “Gönül mahabbeti bir adet edinmiş yoksa” dizesiyle başlar. Haşmet’e ait 1 şiir: “Sille-i dârüşşifadır sanmayın gök gürlüyor” dizesiyle başlar. Avni’ye ait 1 şiir: “Gel ser-i kabrimde dur bir lahzâ ey sîmîn-beden” dizesiyle başlar. Sabit’e ait 2 şiir: “Sunar bir câm-ı memlû bin tehi peymaneden sonra”, “Nushan maraz-ı aşka deva eylemedi hiç” dizeleriyle başlar. Âli’ye ait 1 şiir: “Neş’e ümmîtt ettiğin sagar da senden gamlıdır” dizesiyle başlar. Yahya’ya ait 1 şiir: “Taklid-i zağ kebk-i hıramanı güldürür” dizesiyle başlar. Cevdet Paşa’ya ait 1 şiir: “Şane-i zülf-i sühandur itiraz” dizesiyle başlar. Rahmi’ye ait 1 şiir: “Gün doğmadan meşîme-i şepten neler doğar” dizesiyle başlar. Nazım şekli olarak 24 gazel, 4 rubai, 2 terakibibent, 7 kaside, 3 kıta, 1 muhammes, 2 şarkısı yer alırken nazım birimi olarak 105 veyit ve 12 mısra bulunur. Yukarıda belirtilen antolojideki şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MİTHAT SADULLAH SANDER – LÛGATÇELİ VE İZAHLI ANTOLOJİ												
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Rubai	Terkibibent	Kaside	Mısra	Kita	Muhammes	Şarkı	
1	? (Yazarsız)	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Ali	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Avni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Bağdatlı Ruhi	3	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-
5	Baki	14	2	9	-	1	2	-	-	-	-	-
6	Bursalı Talip	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Cevdet Paşa	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
8	Enderunlu Vasıf	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Faruk Nafiz Çamlıbel	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Fuzuli	21	6	10	2	-	-	-	2	1	-	-
11	Haşmet	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Kami	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Kanuni Sultan Süleyman	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
14	Keçecizade İzzet Molla	2	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
15	Nabi	18	4	13	-	-	-	1	-	-	-	-
16	Naili	7	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Necati	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Nedim	19	3	11	1	-	2	-	-	-	-	2
19	Nef'i	20	2	15	-	-	3	-	-	-	-	-
20	Ragıp Paşa	10	1	5	-	-	-	4	-	-	-	-
21	Rahmi	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
22	Sabit	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
23	Şehri	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
24	Şeyh Galip	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Şeyhülislam Yahya	17	2	12	-	-	-	3	-	-	-	-
26	Talip	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
27	Yahya	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
28	Ziya Paşa	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam Sayı	160	24	105	4	2	7	12	3	1	2	

Tablo 17: Mithat Sadullah Sander – Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar kitabın ön sözünde -kendi tecrübelerinden yola çıkarak- edebiyat derslerinde kuru biyografinin dersi sıkıcı kıldığını, güzel metinlerin tahlili üzerinden işlenen edebiyat derslerinin talebenin ilgisini çektiğini belirtir. Kitabı bu maksatla lise talebeleri için hazırladığını dile getiren yazar, eserin diğer antolojilerden farklı olarak “en güzide şairlerimizin en güzel parçalarından” oluştuğunu ve kitapta bu seçkinin tahlilleri ve kelime anlamları verilerek zenginleştirildiğini ifade eder. Çalışmanın talebelere faydalı bir rehber olabileceğini ve atalarımızın hafızalarını tezyin eden bu edebi bediaların yeni nesillerce de okunup anlaşılabilirliğini ümit ettiğini dile getirir (Sander, 1940: 4).

2.3. Necmettin Halil Onan - Divan Şiiri Antolojisi

Necmettin Halil Onan (1902 - 1968), Yüksek Öğretmen Okulu Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirmiş, öğretmenlik yanında müfettişlik ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde profesörlük yapmıştır. Şiire Mütareke yıllarında aruz vezni ile başlayan Onan daha sonra hece ölçüsünü kullanmıştır (Necatigil, 1995: 250). Yazarın hazırladığı bu antoloji, Maarif Matbaası tarafından 1941 yılında Ankara’da basılmıştır. Bu çalışma, bir ön söz ve ardından kitaba alınan şairlerin şiirlerinden oluşur. Bunun yanı sıra kitapta örnekleri verilen metinlerin günümüz Türkçesine aktarılmış hâli ve ayrıca kitaptaki şiirlerde geçen bilinmeyen kelimelerin ve mazmunların açıklamalarına da yer verilir. Bu kelimeler ve mazmunlar ayrıca kitabın sonunda “Lûgatçe” başlığı altında tekrar ele alınır. Yazar, şairleri kronolojik sıralarken aynı zamanda asır başlıkları altında onları bölümlere ayırır. Kitap 13. asırda Sultan Veled’in şiiriyle başlar, 19. asırda Leskofçalı Galip şiiriyle son bulur. Çalışmanın ön sözünde divan edebiyatı geleneği üzerinde durulur ve ayrıntıya girilmeden bu gelenek tanıtılır. Çalışmada şairlerin hayatına ya da sanat anlayışına dönük herhangi bir değerlendirmede bulunulmaz fakat şiir örnekleri detaylıca tahlil edilir ve bu divan geleneği şiirler üzerinden ele alınır. Kitapta dikkat çekici diğer bir husus, ele aldığımız başka antolojilerde olmayan uzun ünlülerin ve ulamaların transkripsiyon işaretleriyle belirtilmesi ve şiirlerin vezinlerinin yazılmasıdır.

Eser; “13. Asır”, “14. Asır”, “15. Asır”, “16. Asır”, “17. Asır”, “18. Asır” ve “19. Asır” olmak üzere 7 başlık altında ele alınmıştır. Antolojide toplam 43 şair ve 183 şiire yer verilmiştir.

“13. Asır” bölümünde toplam 3 şaire ve bu şairlere ait birer şiire yer verilir. Çalışmanın bu yüzyıldaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Sultan

Veled’e ait 1 şiir: “Senün yüzün güneştür yoksa aydur” dizesiyle başlar. Şeyyat Hamza’ya ait 1 şiir: “Ecel tutmuş elinde bir ulu cam” dizesiyle başlar. Dehhani’ye ait 1 şiir: “Sabr ile gönül derdine derman ire umma” dizesiyle başlar.

Yukarıda belirtilen 13. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 13. ASIR BÖLÜMÜ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel
1	Dehhani	1	1
2	Sultan Veled	1	1
3	Şeyyat Hamza	1	1
	Toplam Sayı	3	3

Tablo 18: Necmettin Halil Onan – 13. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“14. Asır” bölümünde toplam 4 şair ve onların birer şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Âşık Paşa ait 1 şiir: “Ey padişah ey padişah çün ben beni verdim sana” dizesiyle başlar. Kadı Bürhaneddin’e ait 1 şiir: “Dil hod anundur veli can aparur” dizesiyle başlar. Nesimi’ye ait 1 şiir: “Gerçek hadis imiş bu ki hubun vefası yoh” dizesiyle başlar. Ahmedi Dai’ye ait 1 şiir: “Şükrane senin yoluna bin can ola bir gün” dizesiyle başlar. Bu bölümde verilen şiir örneklerinin içinde yalnızca Kadı Bürhaneddin’e ait bir tuyuğ örneği bulunurken diğer şairlere ait örneklerin tamamı gazeldir.

Yukarıda belirtilen 14. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 14. ASIR BÖLÜMÜ				
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Tuyuğ
1	Ahmet Dai	1	1	-
2	Âşık Paşa	1	1	-
3	Kadı Bürhaneddin	1	-	1
4	Nesimi	1	1	-
	Toplam Sayı	4	3	1

Tablo 19: Necmettin Halil Onan – 14. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“15. Asır” bölümünde toplam 4 şair ve bu şairlerin birer şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Şeyhi’ye ait 1 şiir: “Bahar mevsimidir hemdem-i saba olalım” dizesiyle başlar. Hümmami’ye ait 1 şiir: “Kaçan hayalin ile ben ki bikarar olurum” dizesiyle başlar. Ahmet Paşa’ya ait 1 şiir: “Karar ü sabrım alan zülf-i bikararındır” dizesiyle başlar. Necati’ye ait 1 şiir: “Lâle-hadler yine gülşende neler etmediler” dizesiyle başlar. Örnek olarak verilen şiirlerin tamamı gazel nazım şeklinden seçilmiştir.

Yukarıda belirtilen 15. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 15. ASIR BÖLÜMÜ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel
1	Ahmet Paşa	1	1
2	Hümmami	1	1
3	Necati	1	1
4	Şeyhi	1	1
Toplam Sayı		4	4

Tablo 20: Necmettin Halil Onan – 15. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“16. Asır” bölümünde toplam 10 şair ve bu şairlere ait 61 şiire yer verilmiştir. Yazar bu asırda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Fuzuli, Hayali, Baki, Ruhi, Gazi Giray, Zati, Figani, Nev’i, Kanuni Süleyman ve Selim’in şiirlerinden örnekler vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Antolojide Fuzuli’ye ait 17 şiir: “Saçma ey göz eşkten gönlümdeki otlare su”, “Beni candan usandırdı cefadan yar usanmaz mı”, “Hasılım yoh ser-i kûyunda belâdan gayri”, “Aheylediğim serv-i hiranın içündür”, “Küfr-i zülfün salalı rahneler imanımıza”, “Ey keman-ebri şehid-i hancer-i müjgânınem”, “Aşıyan-i mürğ-i dil zülf-i perişanındadır”, “Tedbir-i katl-i Al-i aba kıldın ey felek”, “Gönül yetti ecel zevk-i ruh-i dil-dar yetmez mi”, “Min can olaydı kâş men i dil-şikeste”, “Can vermeyim mi gurbete kim bim-i ta’neden”, “Dil-i sad-pareden bidadı kesmez gamze-i mestin”, “Zülfü gibi ayağın koymaz öpem nigârım”, “Ferhada zevk-i suret Mecnuna seyr-i sahra”, “Merhem koyup unarma sinemde kanlu dağı”, “Can ü dil kaydini çekmekten özüm kurtardım”, “Mecnun dedi ey büt-i periveş” dizeleriyle başlar. Hayali’ye ait 7 şiir: “Cihan-ara cihan içindedir

arayılmazlar”, “Anı hoş tut garibindir efendim işte biz gittik”, “Hayali devlet-i bii’tibare bakmadın gittin”, “Gülün derdinden ey bülbül ne çektin gerçi ün verdin”, “Aşk bir şem’i ilâhîdir benim pervanesi”, “Ol gün kani ki gün gibi suzan idim sana”, “Ne gülde reng ü bu var idi ne sab da fer” dizeleriyle başlar. Baki’ye ait 25 şiir: “Ezelden şah-i aşkın bende-i fermanıyüz cana”, “Feryadıma ol kameti şimşad yetişmez”, “Ferman-ı aşka can iledir inkıyadımız”, “Lâle-hadler kıldılar gülgeşt-i sahra semt semt”, “Ab-i hayat-i lâ’line serçeşme-i can teşnedir”, “Nam ü nişane kalmadı fasl-i bahardan”, “Ey pay-bend-i damgeh-i kayd-i nam ü neng”, “Tiğın adem diyarına ruşen tariktir”, “Derya-misal askerin içre alemlerin”, “Açıl bağın gül ü nesrini ol ruhsarı görsünler”, “Pürhaya-i ruh-i ma’şuka iken dide-i Kays”, “Çeksün liva-yı saltanat-i hüsnü kadd-i yar”, “Hakka bu kim berat-i hümayun-i hüsnüne”, “Sular çağlar tuyur avazesinden kûhsar inler”, “Asib-i ruzgârı gülistan-ı dehrde”, “Ma’mure-i derunu harab etti gam veli”, “Biz talib-i teveccüh-i ikbal-i ruzgâr”, “Zinhar eline ayine virmen o kâfirin”, “Avazeyi bu aleme Davud gibi sal”, “Kadrini seng-i musallâda bilüp ey Baki”, “Giydin boyunca naz ü letafet libasını”, “Zenger-i kâmilidir san’at-, şi’rin Baki”, “Bu devr içinde benim padişah-i mülk-i sühan”, “Tab’-i sahir-pişene Baki gönüller meyleder”, “Derme çatma giydirir eller libası şi’rine” dizeleriyle başlar. Ruhî Bağdadi’ye ait 3 şiir: “Sanman bizi kim şire-i engûr ile mestiz”, “Hak ol ki Huda mertebeni eyle ali”, “Karşımda durma git demek ey meh ne ihtiyac” dizeleriyle başlar. Gazi Giray’a ait bir şiir: “Rayete meylederiz kamet-i dil-cu yerine” dizesiyle başlar. Zati’ye ait 1 şiir: “Ne güzel vakıadır bu ki açup can gözünü” dizesiyle başlar. Figani’ye ait 1 şiir: “Şemim-i kâkülün almış nesim gülşende” dizesiyle başlar. Nev’î’ye ait 1 şiir: “Halk içinde mu’teber bir nesne yok devlet gibi” dizesiyle başlar. Selim’e ait 1 şiir: “Biz bülbül-i muhrık-dem-i gülzar-i fırakız” dizesiyle başlar.

Yukarıda belirtilen 16. asırda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 16. ASIR BÖLÜMÜ							
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Kaside	Mesnevi	Terkibibent
1	Baki	25	18	6	1	-	-
2	Figani	1	-	1	-	-	-
3	Fuzuli	20	6	11	1	1	1
4	Gazi Giray	1	1	-	-	-	-
5	Hayali	7	1	6	-	-	-
6	Kanuni Süleyman	1	-	1	-	-	-
7	Nev'i	1	-	1	-	-	-
8	Ruhii Bağdadi	3	-	2	-	-	1
9	Selim	1	-	1	-	-	-
10	Zati	1	-	1	-	-	-
Toplam Sayı		61	26	30	2	1	2

Tablo 21: Necmettin Halil Onan – 16. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“17. Asır” bölümünde toplam 11 şair ve ve bu şairlere ait 48 şiir örneğine yer verilmiştir. Yazar bu asırda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Nef'i, Şeyhülislam Yahya, Behai, Naili, Nedimi Kadim, Neşati, Nabi, Rasih, Cevri, Riyazi ve Sabit'in şiirlerine yer vermiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Nef'i'ye ait 10 şiir: “Gamzen ne dem ki tiğ çeküp hun-feşan olur”, “Tuti-i mu'cize gûyem ne desem lâf değil”, “Ne tende can ile sensiz ümid-i sıhhat olur”, “Kalmazsa ger ol gûşe-i daman elimizde”, “Biz güft ü gûdayız nigh-i çeşm-i yar ile”, “Dildedir mihrin ko hak olsun yolunda can ü ten”, “Etse Nef'i nola ger gönlüyle daim bezm-i has”, “Nicebir gam-i zülfünle perişan olsun”, “Biz hazan ü har kaydinden beri bülbülleriz”, “Ağyar elemin çekme gönül nafiye gamdır” dizeleriyle başlar. Şeyhülislam Yahya'ya ait 4 şiir: “Hemişe merdüm-i çeşmim izar-i yara bakar”, “Bülbüller öter güller açar şad gönül yok”, “Her kişi nakd-i canını amade eylesün”, “Getirdin ey dil-i avare sineye bir bir” dizeleriyle başlar. Behai'ye ait 1 şiir: “Dağıttın hab-i naz-i yarı ey feryad neylersin” dizesiyle başlar. Naili'ye ait 14 şiir: “Oldu eşkim gülşen-ara-yı heves cular gibi”, “Heva-yı aşka uyup kuy-i yaredek gideriz”, “Nalesiz var harem-i yara ki ey dil nalen”, “Dil-i zarı haste kıldı ne yaman nezaredir bu”, “O şuhu bağda gördüm şikufte-ru taze”, “Biziz o mest-i temaşa ki lâ'l-i sakiden”, “Gülzardan ol şuh i dil-ara ile geçtik”, “Dil verdiğimiz yara nigah-i

gazabından”, “Mestane nukuş-i suver-i aleme baktık”, “Eczamızı hep rik-i beyaban-i gam etsek”, “Nayin ki çıkar zenzeme surahlarından”, “Baharı neyleriz ol gül-izar-ı goncemin”, “Kadem kadem gece teşrifi Naili o mehin”, “Ey Naili hamuşı mahz-i hikemdir amma” dizeleriyle başlar. Nedimi Kadim’e ait 1 şiir: “Derdin nedir gönül sana bir halet olmasun” dizesiyle başlar. Neşati’ye ait 3 şiir: “Şevkiz ki dem-i bülbül-i şeydada nihanız”, “Gittin amma ki kodun hasret ile canı bile”, “Gûşet cereyanında olan sit-i safayı” dizeleriyle başlar. Nabi’ye ait 9 şiir: “Bir devlet için çerhe temennadan usandık”, “Ey meh leyal-i vesvese-hiz-i firakta”, “Tevbe-i meyde sebat-i kademimden sorma”, “Cemin tamama erüp devri cam kalmıştır”, “Rûsum-i lûtf ü kerem halk içinde mensidir”, “Bezm-i safada sagar-i sahba gelür gider”, “Dehan-i gonceden ümmid-i nimhande ile”, “Biz razıyız derunumuz olsun harab-i gam”, “Ebna-yi dehr her hünere aferin verir” dizeleriyle başlar. Rasih’e ait 1 şiir: “Süzme çeşmin gelmesün müjgân müjgân üstüne” dizesiyle başlar. Cevri’ye ait 1 şiir: “Şayed terahhum ide görüp haksarını” dizesiyle başlar. Riyazi’ye ait 1 şiir: “Bu nevbaharda ancak açıldı lâle-i dağ” dizesiyle başlar. Sabit’e ait 3 şiir: “Dam-i belâda hicre düşürdün fütadeni”, “Bu harabatta sabit olamam sultanım”, “Sunar bir cam-i memlû bin tehi peymaneden sonra” dizeleriyle başlar. Nazım şekli olarak 13 gazele ve 1 kasideye, nazım birimi olarak ise 34 beyite yer verilmiştir. Yazar, bu yüzyılda en çok Nef’î ve Naili’nin şiirlerinden örnekler sunmuştur. Yukarıda belirtilen 17. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 17. ASIR BÖLÜMÜ					
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Kaside
1	Behai	1	1	-	-
2	Cevri	1	-	1	-
3	Nabi	9	1	8	-
4	Naili	14	3	11	-
5	Nedimi Kadim	1	1	-	-
6	Nef'i	10	3	6	1
7	Neşati	3	2	1	-
8	Rasih	1	1	-	-
9	Riyazi	1	-	1	-
10	Sabit	3	-	3	-
11	Şeyhülislam Yahya	4	1	3	-
	Toplam Sayı	48	13	34	1

Tablo 22: Necmettin Halil Onan – 17. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“18. Asır” bölümünde toplam 8 şair ve 56 şiir örneğine yer verilmiştir. Yazar bu asırda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Nedim, Şeyh Galip, Koca Ragıp Paşa, Nahifi, Esrar Dede, Veysi, Mahir ve Fıtnat’ın şiirlerine yer vermiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Nedim’e ait 31 şiir: “Bak Stanbulun şu Sa’dabad-i nev bünyanına”, “Naz olur dem-beste çeşm-i nimhabından senin”, “Estikçe bad-i subh perişansın ey gönül”, “Mest-i nazım kim büyüttü böyle biperva seni”, “Bir nim neş’e say bu cihanın baharını”, “Sevdiğim canım yolunda hake yeksan olduğum”, “Gülzara salın mevsimidir geşt ü güzarin”, “O bütün haneme teşrifini gûşetti meğer”, “Her sözüm gülşen-i manaya gönül bezminden”, “Kad-i güftarıma evvel biçilüp came-i reng”, “Tab’ım o bağban-i giran-destmayedir”, “Gülüm şöyle gülüm böyle demektir yara mu’tadım”, “Ne halettir sana baktıkça ey cü ömrüm eksilmez”, “Ben şairim o kamet-i mevzunu doğrusu”, “Geçmez yolundan öpmeyicek nakş-i payini”, “Aceb ne bezmde şeb-zinde-dar-i sohbet idin”, “Çıkmış henüz hane-i ayineden o mah”, “Pabusuna tekaddüm için yine bad-i subh”, “Serapa şöyle pürdür naz ü ima vü işaretten”, “Aceb kim nermdir sinen a zalim neyleyim amma”, “Ol hoş-hiram-i işve aceb kangî südadır”, “Nazdan hamuşsun yoksa zebanın duymadan”, “Şuhtur ta şöyle

reftarın ki farketmez bakan”, “Koyun şarab-i muhabbetle kendüden gitsin”, “Tarik-i aşkıta pamal-i salikân ol kim”, “Cam-i tehi nevana kulak tuttu sakiya”, “Sen bihaber hayalin ile gûşelerde biz”, “Zahid ölür gider gam i havz i behiştten”, “Gamzen fûsun ile sühan eyler nezaketi”, “Geh sürme gâh vesme vü gâhi piyale çek”, “Gördüm ol ahu nigah ardınca sergerdan gönül” dizeleriyle başlar. Şeyh Galip’e ait 9 şiir: “Dil-i zaide bir afet güzel beğendiremem”, “Yine zevrak-i derunum kırılıp kenare düştü”, “Nevbahar-i gamına bülbülüz ol gonçe-femin”, “Vukufum yok bu rütbe hahişin hayranıyım Galib”, “ Budur dad ü sitad-i dehrden sud ü ziyan ancak”, “Çerağ-i bezm-i hicri olduğum yapmış yakıştırmış”, “Yek nazrada kıldın ey yüzü gül”, “Dil zinde-i feyz-i Şemsi Tebriz”, “Hoş geldin eya berid-i canan” dizeleriyle başlar. Koca Ragıp Paşa’ya ait 7 şiir: “Ahenden olsa da feleğin çek kemanını”, “Muzaffer vakt i fursatta adudan intikam almaz”, “Azadegân-ı kayd i emel ser-firaz olur”, “Yeksan bilen bahar ü hazanın bu gülşenin”, “Miyan i güft ü gûda bed-meniş iham eder kubhun”, “Gûzar-i başıtab-i ömrü işraba gelür daim”, “Pürbim-i bivefayi-i ahbabım ol kadar” dizeleriyle başlar. Nahifi’ye ait 4 şiir: “Seyl-i sirişki payına yarın nisar edüp”, “Mir’ata bakma bir iki gün eyle tecrube”, “Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mahım”, “Ey seng-dil etmez mi senin kalbine te’sir” dizeleriyle başlar. Esrar Dede’ye ait 2 şiir: “Ağlatmayacaktın yola baktırmayacaktın”, “Seherde bağa geldi seyre canan” dizeleriyle başlar. Veysi’ye ait 1 şiir: “Gider hab i tegafül didelerden durolur bir gün” dizesiyle başlar. Mahir’e ait 1 şiir: “Kani ol gül gülerek geldiği demler şimdi” dizesiyle başlar. Fıtnat’a ait 1 şiir: “Güller kızarır şerm ile ol gonçe gülünce” dizesiyle başlar. Nazım şekli olarak 6 gazel, 1 kaside, 1 mesneviye; nazım biçimi olarak 2 şarkı, 1 muhammes ve 1 tardiyyeye; nazım birimi olarak ise 44 beyite yer verilmiştir. Yazar, bu yüzyılda en çok Nedim’in şiirlerinden örnekler sunmuştur.

Yukarıda belirtilen 18. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 18. ASIR BÖLÜMÜ									
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Kaside	Şarkı	Mesnevi	Muhammes	Tardiye
1	Esrar Dede	2	-	2	-	-	-	-	-
2	Fıtnat	1	-	1	-	-	-	-	-
3	Koca Ragıp Paşa	7	-	7	-	-	-	-	-
4	Mahir	1	-	1	-	-	-	-	-
5	Nahifi	4	-	4	-	-	-	-	-
6	Nedim	31	4	24	1	2	-	-	-
7	Şeyh Galip	9	2	4	-	-	1	1	1
8	Veysi	1	-	1	-	-	-	-	-
	Toplam Sayı	56	6	44	1	2	1	1	1

Tablo 23: Necmettin Halil Onan – 18. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“19. Asır” bölümünde toplam 3 şaire ve bu şairlere ait 3 şiire yer verilmiştir. Bu şairler İzzet Molla, Enderuni Vasıf ve Leskofçalı Galip’tir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. İzzet Molla’ya ait 4 şiir: “Ne sabra çare ne terk-i diyara yer kaldı”, “Gerdun sitem-i baht i siyah etmeğe değmez”, “Bir mevsim-i baharına geldik ki alemin”, “Tarmar etti nice kâkül i leylâyı felek” dizeleriyle başlar. Enderuni Vasıf’a ait 2 şiir: “Çözülme zülfüne ey dil-rüba dil bağlayanlardan”, “O gül-endam bir al şale bürünsün yürüsün” dizeleriyle başlar. Leskofçalı Galip’e ait 1 şiir: “Mecruh-i tiğ-i aşkın olan merhem istemez” dizesiyle başlar.

Yukarıda belirtilen 19. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

NECMETTİN HALİL ONAN – 19. ASIR BÖLÜMÜ					
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Şarkı
1	Enderunlu Vasıf	2	-	1	1
2	İzzet Molla	4	1	3	-
3	Leskofçalı Galip	1	1	-	-
	Toplam Sayı	7	2	4	1

Tablo 24: Necmettin Halil Onan – 19. Asır

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar, divan edebiyatı zamanında yazılmış eserlerin önemli bir kısmının bugünün sanat anlayışına göre kıymetsiz ve kıymetten düşmüş olduğunu fakat Nedim, Fuzulî gibi önemli şairlerden bize kalan kısmının sanat kıymetlerini daima muhafaza edecek şiirler olduğunu belirtir. Necmettin Halil Onan, bugünkü ve yarınki Türk nesillerinin bu kıymetlere bîgâne kalmamaları düşüncesiyle bu izahlı antolojiyi hazırladığını dile getirir (Onan, 1941: 1).

2.4. Vasfi Mahir Kocatürk - Divan Şiiri Antolojisi

Cumhuriyet Dönemi şair ve yazarlarından olan Vasfi Mahir Kocatürk (1907 - 1961), edebiyat öğretmenliğinin yanı sıra müfettişlik ve milletvekilliği görevlerinde bulunmuştur. Epik tarzda şiirleriyle tanınan şair aynı zamanda manzum oyunlar da kaleme almıştır. Vefatından sonra *Türk Edebiyatı Tarihi* (1964) isimli eseri yayımlanmıştır (Necatigil, 1995: 203-204). Yazarın hazırladığı bu antoloji, Varlık yayınları tarafından 1947 yılında İstanbul’da basılmıştır. Çalışma bir ön sözden ve şiir örneklerinden oluşur, kitapta şairler ve sanat anlayışları hakkında herhangi bir bilgi bulunmaz. Bunun yanı sıra örnekleri verilen şiirlerin, günümüz Türkçesiyle karşılıklarına da yer verilir. Kitaptaki şairlerin şiirlerinden örnekler kronolojik şekilde sıralanmıştır ve bu sıralama içinde yüzyıl başlığı altında 6 bölüm mevcuttur. Antoloji, 15. yüzyıl şairi Nesimi ile başlar, 20. yüzyıl şairi Yahya Kemal şiirleriyle son bulur ve toplamda 61 şairin 164 şiirine yer verilir.

“15. Yüzyıl” bölümünde 7 şair yer alır ve bu bölümde toplamda 21 şiir mevcuttur. Yazar bu yüzyılda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Nesimî, Şeyhî, Ahmet Paşa, Şehzade Cem, Necatî, Zeyneb Hatun ve Mihrî Hatun’un şiirlerini antolojiye alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Nesimî’ye ait 3 şiir: “Getir getir getir ol kâse-i revanperver”, “Subhdem dildarımı gördüm otağından gelir”, “Gel gel beru ki savm ü salâtın kazası var” dizeleriyle başlar. Şeyhî’ye ait 2 şiir: “Bahâr mevsimidir hemdem-i sabâ olalım”, “Ne haber verdi sabâ zülf-i perişanın için” dizeleriyle başlar. Ahmet Paşa’ya ait 5 şiir: “Gül istedim diken oldu yerim ne çare kılam”, “Sermaye-i muhabbeti cânane yazmışım”, “Nalemi zemzeme-i mürğ-i seherden sorasın”, “Şeb-i hayâlde ol mâh geldi revzenime”, “Ol sîm-ten ne dem soyunup çıksa cameden” dizeleriyle başlar. Şehzade Cem’e ait 3 şiir: “Ol dem kani ki kâ’b-i kûyün mekân idi”, “Taşlarla döğünüp yürür âb-i revanı gör”, “Dedim ey can çün lebin candır bana bir buse ver” dizeleriyle başlar. “Necatî’ye ait 6 şiir: “Lâle-hadler yine gülşende neler etmediler”,

“Çıkalı göklere âhım şereri döne döne”, “Dil sevdi yine can ile canan olacağı”, “Can gülşeninde zülf ü izarın hevasına”, “Şöyle oldum ki ecel yastığına baş koyanı”, “Beni ağlan beni kim üstüme gelmez ölicecek” dizeleriyle başlar. Zeyneb Hatun’a ait 1 şiir: “Keşfet nikabını yeri göğü münevver et dizesiyle başlar. Mihrî Hatun’a ait 1 şiir: “Hâbdan açtım gözüm nâgâh kaldırdım seri” dizesiyle başlar. Bu bölümde nazım şekli olarak 14 gazel ve nazım birimi olarak 7 beyit bulunur. Kitapta şairlerin sanatı hakkında herhangi bir değerlendirmeye yer verilme de yazar, bu yüzyılda en çok Necatî’nin şiirine yer vererek bu asrın en öne çıkan şairi olarak onu göstermek istemiştir.

Yukarıda belirtilen 15. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFİ MAHİR KOCATÜRK – 15. YÜZYIL BÖLÜMÜ				
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit
1	Ahmet Paşa	5	3	2
2	Mihri Hatun	1	1	-
3	Necatî	6	3	3
4	Nesimi	3	2	1
5	Şehzade Cem	3	2	1
6	Şeyhi	2	2	-
7	Zeynep Hatun	1	1	-
	Toplam Sayı	21	14	7

Tablo 25: Vafî Mahir Kocatürk – 15. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“16. Yüzyıl” bölümünde 9 şair yer alır ve bu bölümde toplamda 31 şiir mevcuttur. Yazar bu yüzyılda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Fuzulî, Hatayî, Hayalî, Yahya Bey, Bakî, Nev’î, Ruhî, Âlî ve Hakanî’nin şiirlerini antolojiye alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Bu bölümde Fuzulî’ye ait 11 şiir: “Ya Rab belâ-yi aşk ile kıl âşına beni”, “Can verme gam-i aşka ki aşk âfet-i candır”, “Küfr-i zülfün salalı rahneler imanımıza”, “Dil-i zârımda ne kim vâ bilüptür bilürem”, “Dost biperva Felek bîrahm devran bisükûn”, “Ah eylediğim serv-i hırâmânın içündür”, “Beni candan usandırdı cefadan yâr usanmaz mı”, “Benim tek hiç kim zar ü perişan olmasın ya Rab”, “Öyle sermestim ki idrak etmezem dünya nedir”, “Perde çek çehreme hicran günü ey kanlı sirişg”, “Canı kim cananı için sevse cananı sever” dizeleriyle başlar. Hatayî’ye ait 1 şiir: “Eya gönül kuşu derler behar imiş mene ne” dizesiyle başlar.

Hayalî'ye ait 3 şiir: “Ey aşk-i yâre bende-i ferman olan başım”, “Cihanârâ cihan içindedir arayılmazlar”, “Ol gün kani ki gün gün gibi suzan idim sana” dizesiyle başlar. Yahya Bey'e ait 3 şiir: “Dâri dünya deli gönlüm gibi viran olsa”, “Uyutmaz kimseyi sensiz benim feryad ü efganım”, “Bîmarım ey ecel bu gece bekle canım al” dizeleriyle başlar. Bakî'ye ait 10 şiir: “Sakıyâ cam-i mey ne hoş gül olur”, “Hoş geldi bana meykedenin âb-ü havası”, “Gel ey sâki bulunmaz âlî dilgüşa meclis”, “Dilâ cihanı sirişgimle pür şerab ettin”, “Şebnem gibi saçılınsın kon eşg-i firavanım”, “Nam ü nişane kalmadı fasl-ı bahârdan”, “Eyyam-i ayş ü bezm-i hoşgüvârdır”, “Bezm-i gamında can ü dil yandı yakıldı sakıya”, “Alemin neyliyeim bağ ü baharın sensiz”, “Kadrini seng-i musallade bilüp ey Bakî” dizeleriyle başlar. Nev'î'ye ait 2 şiir: “Tâli' bu veçhile dun serkeş nigâr böyle”, “Câm safa gerekmez dünya-yi dîn elinden” dizeleriyle başlar. Ruhî'ye ait 2 şiir: “Yolunda öldüğüm ol yar-i cane kim söyler”, “Ey dil yine tab'ında mahabbetten eser var” dizeleriyle başlar. Âlî'ye ait 1 şiir: “Düşümde Kays'e sordum aşk-i Leylâ ile ahvalın” dizesiyle başlar. Hakanî'ye ait 1 şiir: “Ol zülfi hambeham kim ruy-i nigâre düşmüş” dizesiyle başlar. Bu bölümde nazım şekli olarak 29 gazel ve nazım birimi olarak 5 beyit bulunur. Yazar, bu yüzyılda en çok Fuzulî'nin akabinde ise Bakî'nin şiirine yer vererek bu asrın en öne çıkan şairleri olarak bu iki ismi göstermek istemiştir.

Yukarıda belirtilen 16. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFÎ MAHİR KOCATÜRK – 16. YÜZYIL BÖLÜMÜ				
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit
1	Ali	1	1	-
2	Baki	10	7	3
3	Fuzuli	11	10	1
4	Hakani	1	1	-
5	Hatayi	1	1	-
6	Hayali	3	3	-
7	Nevi	2	2	-
8	Ruhi	2	2	-
9	Yahya Bey	3	2	1
	Toplam Sayı	34	29	5

Tablo 26: Vasfî Mahir Kocatürk – 16. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“17. Yüzyıl” bölümünde 15 şair yer alır ve bu bölümde toplamda 45 şiir mevcuttur. Yazar bu yüzyılda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Şeyhülislâm Yahya, Haletî, Riyazî, Nef’î, Tıflî, Behayî, Neşatî, Nailî-i Kadim, Fehim-i Kadim, Nedim-i Kadim, Vecdî, Cevrî, Nabî, Sabit, Rasih’in şiirlerini antolojiye alır. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Antolojinin bu bölümünde Şeyhülislam Yahya’ya ait 8 şiir: “Yer yer yetişip hûb-nefes taze güzeller”, “Dil pür heves nesim-i bahar ise hoşnefes”, “Eyler neva hezâr nesim-i bahar eser”, “Açılmadın incitti seni zârı hezarın”, “Gözümde mevc-i hun-i dil değil tuğyan-i âteştir”, “Arz-i niyazi bülbül-i zarın figanladır”, “Gönül mir’atı kim sad pare-i dest-i celâlidir”, “Erdi bahâr sen dahi şad olmadın gönül” dizeleriyle başlar. Haletî’ye ait 5 şiir: “Ol dem ki tecelliyat-i aşk etti zuhur”, “Şevkinle derun-i hatırım gülşen olur”, “Ahval-i cihanı her zaman söyleşelim”, “Ey derdkeşi firak her şeb ah et”, “Ey mader-i dehr subhumu şam ettin” dizeleriyle başlar. Riyazî’ye ait 2 şiir: “Yolda gördüm yarı sermest ü çeman olmuş gelür”, “Elin öptürmez o şeh kûşe-i damanı bile” dizeleriyle başlar. Nef’î’ye ait 8 şiir: “Gül gibi cam-i meyi encümen-efruz edelim”, “Baht uyansa hâbe varsa dide-i bîdarımız”, “Feryadı müessirdir her perdede uşşakın”, “Yine sen istediğin yerde gezersin güzelim”, “Bahar erse yine seyr-i gülistan olduğun görsem”, “Mahşer olmuş sahn-i Kâğıthane dünya bundadır”, “Hem kadeh hem bâde hem bir şûh sâkîdir gönül”, “Âşıka ta’n etmek olmaz mübtelâdır n’eylesin” dizeleriyle başlar. Tıflî’ye ait 2 şiir: “Vereli bağda revnak gül-i âl üstüne gül”, “Meh pertev alır tâbiş-i vech-i hasenimden” dizeleriyle başlar. Behayî’ye ait 2 şiir: “Hirasın olmasa gülden dil-i nâşâdın ey bülbül”, “Dağıttın hâb-i naz-i yarı ey feryâd neylersin” dizeleriyle başlar. Neşatî’ye ait 2 şiir: “Gittin amma ki kodun hasret ile canı bile”, “Bülbüller öter şevk ile ezhâr güşade” dizeleriyle başlar. Nailî-i Kadim’e ait 4 şiir: “Gül hâre düştü sinefigâr oldu andelib”, “Hevayi aşka uyup kûy-i yâre dek gideriz”, “Oldu eşgim gülşen-ârâ-yi heves cûlar gibi”, “Nayın ki çıkar zezeme sûrâhlardan” dizeleriyle başlar. Fehim-i Kadim’e ait 2 şiir: “Garik-i lücce-i aşkım fenâ nedir bilmem”, “Çeşmin gibi diller de âlûfte midir bilsek” dizeleriyle başlar. Nedim-i Kadim’e ait 1 şiir: “Derdin nedir gönül sana bir halet olmasın” dizesiyle başlar. Vecdî’ye ait 1 şiir: “Dil-i çeşm-aşına sâ mân ile bigâne olmaz mı” dizesiyle başlar. Cevrî’ye ait 1 şiir: “Âlem şügüfte bağ müferrih hava lâtif” dizesiyle başlar. Nabî’ye ait 5 şiir: “Yâri açtım açıl ey gonce-dehanım diyerek”, “Yare varsın peyk-i nalem ah ü zarım söylesin”, “Çemende cûyveş bu cüstücular hep seninçündür”, “Gülistan-ı dehre geldik renk yok bû kalmamış”, “Bağ-ı

dehrin hem hazanın hem baharın görmüşüz” dizeleriyle başlar.Sabit’e ait 1 şiir: “N’işlesem ben de dil-i hasteye bilmem n’etsem” dizesiyle başlar. Rasih’e ait 1 şiir: “Süzme çeşmin gelmesün müjgân müjgân üstüne” dizesiyle başlar. Nazım şekli olarak 33 gazele ve 5 rubaiye, nazım birimi olarak ise 7 beyite yer verilmiştir. Yazar, bu yüzyılda en çok Nef’î ve Şeyhülislam Yahya’nın şiirlerine yer vermiştir.

Yukarıda belirtilen 17. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFİ MAHİR KOCATÜRK – 17. YÜZYIL BÖLÜMÜ					
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit	Rubai
1	Behayi	2	2	-	-
2	Cevri	1	1	-	-
3	Fehimi Kadim	2	2	-	-
4	Haleti	5	-	-	5
5	Nabi	5	5	-	-
6	Naili Kadim	4	4	-	-
7	Nedimi Kadim	1	1	-	-
8	Nefi	8	6	2	-
9	Neşati	2	2	-	-
10	Rasih	1	1	-	-
11	Riyazi	2	2	-	-
12	Sabit	1	1	-	-
13	Şeyhülislam Yahya	8	3	5	-
14	Tıfli	2	2	-	-
15	Vecdi	1	1	-	-
	Toplam Sayı	45	33	7	5

Tablo 27: Vasfî Mahir Kocatürk – 17. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“18. Yüzyıl” bölümünde 16 şair yer alır ve bu bölümde toplamda 38 şiir mevcuttur. Yazar bu yüzyılda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Nahifî, Osmanzade Taib, Seyyid Vehbi, Nedim, İzzet Ali Paşa, Kâmi, Neylî, Nevres-i Kadim, Ragıp Paşa, Fıtnat, Şeyh Galip, Esrar Dede, İlhamî, Beylikçi İzzet, Sünbülzade Vehbî ve Fazıl’ın şiirlerine yer vermiştir. Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Antolojinin bu bölümünde Nahifi’ye ait 2 şiir: “Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü

mahım”, “Seherde başlayıp ah ü figane ey bülbül” dizeleriyle başlar. Osmanzade Taib’e ait 1 şiir: “O şuh-i nâzpervardin cefası artar eksilmez” dizesiyle başlar. Seyyit Vehbi’ye ait 1 şiir: “Biz ki dilbeste-i zencir-i ham-i giysuyuz” dizesiyle başlar. Nedim’e ait 14 şiir: “Mest-i nâzım kim büyüttü böyle bîperva seni”, “Haddeden geçmiş nezaket yâl ü bâl olmuş sana”, “Aşka düştü cân ü dil müft-i civanan oldu hep”, “Sabâ ki dest ura ol zülfe müşg-i nâb kokar”, “Estikçe bad-i subh perişansın ey gönül”, “Gülüm şöyle gülüm böyle demektir yâre mu’tadım”, “Ben kimseye açılmaz idim damenin olsam”, “Bir nağme olsa kâse-i tanbure sığmayıp”, “Dimağım tuttu buy-i sünbül âğuşümde döndükçe”, “Gördüm o serv-kametın ardınca ruz-i vasl”, “Çoktan ey sakî gelip sinemde mihman olmadın”, “Ey tıfl-nâz bir gece mihmanım ol benim”, “Dil-i pürnale-i âşıkda hayal-i ruyün”, “Âyağın sakınarak basma aman sultanım” dizeleriyle başlar. İzzet Ali Paşa’ya ait 2 şiir: “Hiç görmedik nigâr ne âlemdedir aceb”, “Hoştur bize meyhane ki işret var içinde” dizeleriyle başlar. Kami’ye ait 1 şiir: “Bahâr geldi demidir çemende seyranın” dizesiyle başlar. Neyli’ye ait 1 şiir: “Eğer can görmek istersen bedensiz” dizesiyle başlar. Nevresi Kadim’e ait 2 şiir: “Bir nale eyle kim dil-i nâlân işitmesin”, “Giryeyi ol dem ki ehl-i aşka âyin ettiler” dizeleriyle başlar. Ragıp Paşa’ya ait 1 şiir: “Harabatı görenler her biri bir haletin söyler” dizesiyle başlar. Fıtnat’a ait 1 şiir: “Hayal-i gamzesini sînede nihan buldum” dizesiyle başlar. Şeyh Galib’e ait 6 şiir: “Lûtfu ağyare kıl ey şûh pişman olarak”, “Başıma ol hüma benim salmadı saye neyleyim”, “Gencinen olsam viran edersin”, “Dolu nükuş-i hevadır hızane-i tanbur”, “Gül ateş gülbün ateş gülşen ateş cûyibar ateş”, “Yine zevrak-ı derunüm kırılıp kenare düştü” dizeleriyle başlar. Esrar Dede’ye ait 2 şiir: “Yâr peymanebekf mest bu şeb geldi bana”, “Azm-i sefer ettin dil-i naçarı unutma” dizeleriyle başlar. İlhami’ye ait 1 şiir: “Ruz-ü şeb didelerim derdin ile kan ağlar” dizesiyle başlar. Beylikçi İzzet’e ait 1 şiir: “Aşk-i cihanı bu dil-i nâlâne verdiler” dizesiyle başlar. Sünbülzade Vehbi’ye ait 1 şiir: “Destini çekti rıza vermedi amma buse” dizesiyle başlar. Fazıl’a ait 1 şiir: “Gönül o gonce-i gülzar-i naze bülbüldür” dizesiyle başlar. Nazım şekli olarak 34 gazele ve nazım birimi olarak ise 4 beyite yer verilmiştir. Yazar, bu yüzyılda en çok Nedim’in şiirlerinden örnek vermiştir.

Yukarıda belirtilen 18. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFİ MAHİR KOCATÜRK – 18. YÜZYIL BÖLÜMÜ				
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel	Beyit
1	Beylikçi İzzet	1	1	-
2	Esrar Dede	2	2	-
3	Fazıl	1	1	-
4	Fıtnat	1	1	-
5	İlhami (3.Selim)	1	1	-
6	İzzet Ali Paşa	2	2	-
7	Kami	1	1	-
8	Nahifi	2	2	-
9	Nedim	14	10	4
10	Nevresi Kadim	2	2	-
11	Neyli	1	1	-
12	Osmanzade Taib	1	1	-
13	Ragıp Paşa	1	1	-
14	Seyyid Vehbi	1	1	-
15	Sünbülzade Vehbî	1	1	-
16	Şeyh Galip	6	6	-
	Toplam Sayı	38	34	4

Tablo 28: Vasfî Mahir Kocatürk – 18. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

“19. Yüzyıl” bölümünde 13 şair yer alır ve bu bölümde toplamda 20 şiir mevcuttur ve bu şiirlerin tamamı gazeldir. Yazar bu yüzyılda yaşamış şairler içinde sırasıyla; Vasıf, İzzet Molla, Leylâ Hanım, Şeref Hanım, Süleyman Fehim, Şinasî, Ziya Paşa, Osman Nevres, Harputlu Hayri, Leskofçalı Galib, Hersekli Arif Hikmet, Namık Kemal ve Muallim Naci’nin şiirlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın bu yüzyılındaki şairlere ait şiirlerin ilk mısrası kitaptaki sırasıyla verilmiştir. Antolojinin bu bölümünde Vasıf’a ait 5 şiir: “Ne dem ol gözleri mestane gelir hatırıma”, “O gülendam bir al şale bürünsün yürüsün”, “Görenler düşte cam-i lâ’l-i âlin kanlar ağarmış”, “Gördüm ol gülnahl-i zibâ ayş-ü nuş etmiş gelir”, “Âlemde eğer olmasa hercaî o mehveş” dizeleriyle başlar. İzzet Molla’ya ait 2 şiir: “Sana ne eyliyeyim n’işleyim aman a gönül”, “Gerçi sabret diyemem âteş-i hicran dır bu” dizeleriyle başlar. Leylâ Hanım’a ait 1 şiir: “Yârin aşıklar ile ülfet pek güçtür güç” dizesiyle başlar. Şeref Hanım’a ait 1 şiir: “Dildeki dag-i fûruzanım ile eğlenirim” dizesiyle başlar. Süleyman Fehim’e ait 1 şiir:

“Câm-i pür mey kâse-i tasvîrdir sensiz bana” dizesiyle başlar. Şinasi’ye ait 1 şiir: “Sakî safa-yi subha sabahat verir sabûh” dizesiyle başlar. Ziya Paşa’ya ait 2 şiir: “Renc-i hatır vermesin feryad ü efganlar sana”, “Diyar-i küfrü gezdim beldeler kâşaneler gördüm” dizeleriyle başlar. Osman Nevres’e ait 1 şiir: “Sinemde müessir bir dud-i ah olaydı” dizesiyle başlar. Harputlu Hayri’ye ait 1 şiir: “Sinemde bir tutuşmuş sönmez ocağ olaydı” dizesiyle başlar. Leskofçalı Galib’e ait 1 şiir: “Eşgin ki derd-i aşk ile seylân olup gider” dizesiyle başlar. Hersekli Arif Hikmet’e ait 1 şiir: “Hevâ-yi aşktan ey dil kelâl gelmedi mi” dizesiyle başlar. Namık Kemal’e ait 1 şiir: “Yok ıstikâ-yi cevri felekten nisabımız” dizesiyle başlar. Muallim Naci’ye ait 2 şiir: “Nedir o nevha şu viranenin civarında”, “Çalıştı gerçi zeban kalbe terceman olalı” dizeleriyle başlar. Şiir örneklerinin tamamının gazel olduğu bu yüzyılda antolojide en çok Vasfî’nin şiirlerine rastlanır.

Yukarıda belirtilen 19. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFÎ MAHİR KOCATÜRK – 19. YÜZYIL BÖLÜMÜ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Gazel
1	Harputlu Hayri	1	1
2	Hersekli Arif Hikmet	1	1
3	İzzet Molla	2	2
4	Leskofçalı Galip	1	1
5	Leylâ Hanım	1	1
6	Muallim Naci	2	2
7	Namık Kemal	1	1
8	Osman Nevres	1	1
9	Süleyman Fehim	1	1
10	Şeref Hanım	1	1
11	Şinasi	1	1
12	Vasfî	5	5
13	Ziya Paşa	2	2
	Toplam Sayı	20	20

Tablo 29: Vasfî Mahir Kocatürk – 19. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Eserde “20. Yüzyıl” bölümünde yalnızca Yahya Kemal’e ait 6 gazele yer verilmiştir. Şiirlerin adı olduğu için metinlerin ilk dizesi belirtilmemiştir.

Yukarıda belirtilen 20. yüzyıl şairi Yahya Kemal’e ait 6 gazel aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

VASFİ MAHİR KOCATÜRK – 20. YÜZYIL BÖLÜMÜ			
Sayı	Şair Adı	Nazım Şekli	Şiir Adı
1	Yahya Kemal	Gazel	Mahurdan Gazel
2	Yahya Kemal	Gazel	Şerefâbâd
3	Yahya Kemal	Gazel	Abdülhak Hâmid'e Gazel
4	Yahya Kemal	Gazel	İstanbul'u Fetheden Yeniçeriye Gazel
5	Yahya Kemal	Gazel	Söyler
6	Yahya Kemal	Gazel	Çubuklu Gazeli

Tablo 30: Vasfî Mahir Kocatürk – 20. Yüzyıl

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar, kitabın ön sözünde divan şiiri geleneğinin oluşumu hakkında genel bilgiler verdikten sonra kitabın basıldığı yıllarda bu geleneğin anlayışına yönelik yapılan eleştirilere cevap verir. Vasfî Mahir Kocatürk, divan şiiri geleneğinin Türk edebiyatı içinde ihmal edilemeyecek bir zenginlik olduğunu bu yüzden divan şiirinin hiç olmazsa seçilmiş mısralarını tanımanın bizim için zaruri olduğunu ve kitabı bu gaye ile tertiplediğini dile getirir (Kocatürk, 1954: 4-5).

2.5. 1923 - 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Divan Edebiyatı Antolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Değerlendirme

1923 - 1950 yılları arasında yayımlanan 4 divan edebiyatı antoloji çalışmasının içeriğine dair detaylı bilgileri kitap bazında yukarıda paylaştık. Bu 4 antolojide toplam 238 şaire ait ve anonim olmak üzere 1286 şiir tasnif edilmiştir.

Çalışma kapsamında tasnif edilen bu şiirlerden 609’u gazel, 64’ü kaside, 30’u mesnevi, 62’si rubai, 29’u kıta, 23’ü şarkı, 5’i murabba, 9’u muhammes, 5’i müseddes, 1’i müsemmen, 3’ü müstezat, 7’si tahmis, 1’i tardiyye, 1’i taştir, 3’ü tazmin, 10’u terciibent, 12’si terkihibent, 1’i tesdis ve 6’sı tuyuğ, 7’si tarih düşürme (manzume), 370’i beyit, 12’si mısra, 14’ü ilahi, 1’i nefes, 1’i şathiyedir. Divan edebiyatı antolojileri içinde en fazla rastladığımız isim 162 şiiri ile Bâkî’dir. 4 antolojide Bâkî’ye ait 84 gazel, 8 kaside, 4 kıta,

2 terakibibent, 2 tahmis ve 62 beyit bulunur. Veriler göz önüne alındığında, divan edebiyatından en çok örneğin alındığı nazım şekli 609 şiir örneğiyle gazeldir.

4 kitap ele alındığında içlerinden en hacimli Köprülüzade Mehmet Fuat'ın hazırladığı *Eski Şairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi* (1934) adlı çalışmadır. Bu antoloji öğrenciler için hazırlanmış olup bu alandaki açığı kapatma iddiasındadır. Yazarın amacı divan şiirini ortaya çıkaran, zirveye ulaştıran ve sona ermesine sebep olan saikleri öğrencilere göstermektir (Köprülü, 1934: 2). Bu bağlamda yazar, divan şiirinin tarihsel gelişimini, yüzyıl başlıkları altında ele alır. Şairlerin şiir örneklerine yer vermeden önce yazdığı değerlendirme yazısında divan edebiyatının o yüzyıldaki durumu, öne çıkan şairleri, hâkim sanat anlayışları, hangi şairin kimi etkilediği, önemli mesnevileri, sanat mahfilleri üzerinde durur. Her yüzyıl başlığı altında divan edebiyatındaki gelişim, değişim, şairler değerlendirilir. Köprülüzade Mehmet Fuat'ın hazırladığı antoloji diğer antolojilere nazaran şair ve şiir sayısı bakımından en kalabalık olanıdır. Belki de bu sebeple yazar her bölümde şairler hakkında genel bir değerlendirmede bulunmuş, yüzyılın öne çıkan isimleri ve eserleri üzerine bir iki cümle ile yetinmiştir. Kitabın yüzyıl başlıklarının dışında divan edebiyatının en önemli şairlerinden olan Fuzuli, Baki, Nefî, Nedim ve Şeyh Galip'e müstakil bölümler ayrılmış, bu isimlerin hayatı ve sanatı hakkında geniş bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu isimlerden verdiği şiir örnekleri de yüzyıl başlıkları altında ele aldığı şairlere göre oldukça fazladır. Kitap, 1923 - 1950 yılları arasında hazırlanmış diğer üç antolojide olan şiirlerin, günümüz Türkçesine aktarımına gitmemiş sadece şiirin orijinal hâlini vermekle yetinmiştir.

Kapsamı en dar çalışma Mithat Sadullah Sander'in hazırladığı *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji Divan Edebiyatının Seçme Nazımları* (1940) adlı çalışmadır. Yazdığı ön sözden edebiyat öğretmenliği yaptığı anlaşılan yazar, kitabı edebiyat dersleri için hazırladığını çünkü izahlı divan şiiri örneklerinden oluşan bir çalışmanın olmadığını belirtir. Bu sebeple yazar, şair ve şiir sayısından çok metne odaklanır. Amacı divan şiirinin tarihsel gelişimi içinde bütün dönemlerde örnek parçalar vermek değil kendi ifadesiyle “en güzide şairlerin en güzel parçalarından” seçme yapmaktır (Sander, 1940: 4). Bu bağlamda divan edebiyatının Fuzuli, Baki, Nefî, Nedim gibi en önemli isimlerinden 10 şairin hayatı, sanatı ve onların şiirleri üzerinde durur. Kitap bu şiirlerin günümüz Türkçesine aktarımını ve eski kelime ve mazmunların anlamlarını ihtiva eder.

Vasfi Mahir Kocatürk'ün hazırladığı *Divan Şiiri Antolojisi* (1947) Varlık Yayınları'nın 1940 ve 50'li yıllarda cep kitabı boyutlarında basılmış kitaplarından biridir. Eser yalnızca şairlerin şiirlerinden örneklerinden örnekleri barındırmasıyla diğer çalışmalardan ayrılır, şairler ve onların sanat anlayışları hakkında herhangi bir bilgi içermez. Fakat bu sebeple hacim olarak ufak bir eser olmasına rağmen nicelik açısından zengin sayılabilecek ölçüde şair ve şiir sayısına sahiptir. Çalışma yüzyıl başlıkları altında kronolojik şekilde hazırlanmış olup her yüzyıldan şair ve onların şiirlerinden örneklerden oluşmaktadır. Ayrıca içinde bir lügatçe olmasa da bu şiirlerin günümüz Türkçesine aktarımına yer verilmiştir. Kitabın dikkat çekici bir yanı bu dört çalışma içinde 20. yüzyıl başlığı altında Yahya Kemal'e yer vermesidir. Çalışmanın hazırlandığı yıllarda, şairin henüz hayatta olması da dikkate değer diğer bir husustur.

Necmettin Halil Onan'ın yazdığı *Divan Şiiri Antolojisi* (1941) diğer üç çalışma göz önüne alındığında orta hacimde bir kitap sayılabilir. Eserde şairler ve şiirleri yüzyıl başlıkları altında kronolojik şekilde sıralanmıştır. Necmettin Halil Onan hazırladığı antolojide şairlerin hayatı ve sanatı üzerine eğilmemiştir. Şairlerin şiirleri üzerinden örnekler vermiş ve şiirleri günümüz Türkçesine aktarmıştır. Bunun yanında şiirleri dil hususiyetlerini göz önünde bulundurarak beyit beyit tahlil etmiştir. Ayrıca yazar metinlerdeki söz sanatları üzerinde durmuş ve tahlillerin altında eski kelime ve mazmunların açıklamalarını yapmıştır. Kitapta şiirlerin nazım şekilleri ve türleri de belirtilmiş ve her şiirin altına o şiirin hangi aruz vezninde yazıldığı da gösterilmiştir. Antolojideki dikkat çekici özelliklerden biri de şiirin orijinal hâli verilirken imla hususiyetlerine dikkat edilip uzun ünlülerin, ulamaların ve imalelerin gösterilmesidir. Bu açıdan divan şiirini metin üzerinden diğer çalışmalarla mukayese edildiğinde derinlemesine inceleyen çalışma olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca kitabın baskısı ve tertibi de diğer antoloji çalışmalarına göre oldukça düzenlidir.

4 kitaptaki şairlerin tasnifi incelendiğinde 3 kitabın içindeki isimlerin kronolojik olarak sıraladığı gözlemlenebilir. Mithat Sadullah Sander'in *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji Divan Edebiyatının Seçme Nazımları* (1940) adlı çalışması dışında diğer üç antoloji kitabı bu yöntemi izler. Bu üç kitap da asır başlıkları altında kronolojik olarak tasnif edilir. Mithat Sadullah Sander'in *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji Divan Edebiyatının Seçme Nazımları* (1940) çalışması 16,17,18. asır şairlerinden müteşekkil iken; Köprülüzade Mehmet Fuat ve Necmettin Halil Onan'ın antolojileri 13. asırda yaşamış şair örnekleri ile başlar, 19.

asırda yaşamış şairlerle son bulur. Vasfi Mahir Kocatürk'ün çalışması ise 15. Asırda yaşamış şairlerle başlar 20. asırda yaşamış Yahya Kemal'le son bulur. Bölüm başlıklarının yanında Köprülüzade Mehmet Fuat'ın ve Necmettin Halil Onan'ın hazırladığı antolojide “Lûgatçe” bölümü bulunur. Mithat Sadullah Sander'in kitabında ayrıca bir lûgat başlığı yoktur fakat şiirlerden eski sonra eski kelimelerin anlamları verilmiştir. Vasfi Mahir Kocatürk'ün antolojisinde ise lûgatçe bölümü ya da eski kelimelerin anlamları verilmemiştir. Ayrıca incelediğimiz bu 4 antolojide toplamda dört kadın şaire yer verilmiştir. Köprülüzade Mehmet Fuat tarafından hazırlanan antolojide Mihrî Hatun; Necmettin Halil Onan tarafından hazırlanan antolojide Fıtnat Hanım; Vasfi Mahir Kocatürk tarafından hazırlanan antolojide ise Zeynep Hatun, Şeref Hanım, Fıtnat Hanım ve Mihrî Hatun'un şiirleri bulunurken Mithat Sadullah Sander'in hazırladığı antolojide kadın şaire yer verilmemiştir.

Bu yıllardaki antoloji çalışmalarında dikkati çeken hususlardan biri de bilgi verme konusundaki tutarsızlıktır. Şiir örneklerinin nazım şekilleri, nazım türleri, aruz ölçüsü Köprülüzade Mehmet Fuat, Vasfi Mahir Kocatürk ve Mithat Sadullah Sander'in çalışmalarında belirtilmezken Necmettin Halil Onan'ın antolojisindeki şiirlerde nazım şekilleri, nazım türleri ve aruz vezni belirtilmiştir. Ayrıca uzun ünlülerin yazımı konusunda da bir kararsızlık söz konusudur. Divan şiirinin ses özelliklerinden olan uzun ünlüler sadece Necmettin Halil Onan'ın kitabında gösterilmiştir. Aynı durum antolojiye girmiş şairlerin isimleri konusunda da karşımıza çıkar. Antolojilerdeki bu yazım farklarının sebebi olarak, 1941 yılına kadar kapsamlı bir İmla Kılavuzu'nun olmayışı gösterilebilir.

İncelediğimiz dört divan edebiyatı antolojisi çalışmasının her birinde şiirlerine yer verilen ortak isimler; Bâkî, Enderunlu Vasıf, Fuzûlî, Nâbi, Necâti, Nedîm, Nefî, Bağdatlı Ruhî, Sâbit, Şeyh Galip ve Şeyhülislâm Yahya olmak üzere 11 şairdir.

Edebî metinler kişisel zevklere hitap etmesine rağmen bazı eserler ortak beğeni neticesinde diğerlerinden öne çıkar. Bu durum daha önceki bölümde de belirttiğimiz üzere özellikle seçime dayalı olan ders kitabı, antoloji gibi eserlerde daha yakından gözlemlenebilir. Bu bağlamda incelediğimiz 4 çalışmada aynı şairlerin aynı şiirlerine rastlarız. Aşağıda en az 3 antolojide bulunan şiirler tasnif edilmiştir. Divan edebiyatında şiirlerin başlığı olmadığı için metinlerin ilk dizelerinin tamamı yazılmıştır:

2.5.1. 4 Antolojinin Tamamında Yer Alan Şiirler

Bu kategoride üç şiir mevcuttur. İlki Bâkî'ye ait olan “Nam-ü nişâne kalmadı fasl-ı bahardan” gazeli, ikincisi Nedîm'e ait “Mest-i Nâzım kim büyüttü böyle bî-pervâ seni” sonuncusu ise Fuzûlî'ye ait “Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı” dizesiyle başlayan şiiridir.

2.5.2. 4 Antolojinin 3'ünde Yer Alan Şiirler

Bu kategoride bulunan 22 şiir yer aldıkları antoloji ile birlikte aşağıda belirtilmiştir:

Nef'î'ye ait “Âşıkta ta'n etmek olmaz mübtelâdır n'eylesin” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır;

Bağdatlı Ruhi'ye ait; “Sanman bizi kim şîre-, engûr ile mestiz” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Bâkî'ye ait “Açıl bağun gül-ü nesrîni ol ruhsârı görsünler” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Bâkî'ye ait “Ey pâ-y-bend-i dâm-geh-i kayd-ı nâm ü neng” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Bâkî'ye ait “Fermân-ı aşka cân iledir inkıyadımız” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Behâyi'ye ait “Dağıttın hâb-ı nâz-ı yârî ey feryâd neylersin” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Enderunlu Vâsıf'a ait “Ol gül endam bir al şâle bürünsün yürüsün” dizesiyle başlayan şiiri hem Vasfî Mahir Kocatürk hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Fuzûlî'ye ait “Aşîyân- ı mürğ-i dil zülf-i perişandadır” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Fuzûlî'ye ait “Dost bî-perva felek bî-rahm-ü devran bî-sükun” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Hayâlî'ye ait “Cihân ârâ cihân içredir ârâyı bilmezler” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Hayâlî'ye ait “Ol gün kanı ki gün gibi sûzân idüm sana” dizesiyle başlayan şiiri Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Nâbî'ye ait “Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Nahîfî'ye ait “Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mâhım” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Necâtî'ye ait “Lâle-hadler yine gülşende neler etmediler” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Nedîm'e ait “Esdikçe bâd-ı subh perîşânsın ey gönül” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Nedîm'e ait “Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Neşâtî'ye ait “Gitdin ammâ ki kodun hasret ile cânı bile” dizesiyle başlayan şiiri Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Koca Râgıp Paşa'ya ait “Harâbâtı görenler her biri bir hâletin söyler” dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

Şeyh Gâlip'e ait "Yine zevrâk-ı derûnum kırılıp kenâre düştü" dizesiyle başlayan şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Vasfî Mahir Kocatürk hem de Necmettin Halil Onan'ın antolojisinde yer alır.

Şeyhülislâm Yahyâ'ya ait "Hemîşe merdüm-i çeşmim izâr-ı yâre bakar" şiiri hem Köprülüzade Mehmet Fuat hem Necmettin Halil Onan hem de Mithat Sadullah Sander'in antolojisinde yer alır.

2.5.3. Sadece Tek Antolojide Olan Şairler

Yalnızca Köprülüzade Mehmet Fuat'ın *Eski Şiirlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler; Âgehî, Âhî, Ahmedî, Akif Paşa, Akşemsettinzâde Hamdi, Âtâyî, Âzerî İbrahim Çelebi, Cafer Çelebi, Cemâlî, Cenânî, Çelebizâde Âsım, Edirneli Nazmi, Elvânî Şirazi, Emrî, Fasih, Fâyizî, Fehîm, Fevrî, Gânizâde Nâdirî, Gazâlî, Gülşehri, Hacı Bayram, Halilî, Hayretî, Hoca Mesut, Hüdâyî, İshak Çelebi, Kara Fazlî, Kaygusuz Abdal, Kazım Paşa, Kemal Ümmî, Lâmî, Mesihî, Mevlâna, Nazim, Nevizâde Atâyî, Nizâmî, Rami Paşa, Râşit, Rûşenî, Sabri, Sâfî, Sait Emre, Sâmî, Selikî, Süleyman Çelebi, Sürûrî, Şeyhoğlu, Şeyhülislâm Ârif Hikmet, Tursun Fakih, Üsküdarlı İbrahim Hakkı, Visâlî, Yazıcıoğlu, Yenişehirli Avni Bey ve Yunus Emre'dir.

Yalnızca Vasfî Mahir Kocatürk'ün *Divan Şiiri Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler; Beylikçi İzzet, Fehimi Kadim, Harputlu Hayri, Hatâyî, İlhamî, Leyla Hanım, Muallim Naci, Naili Kadim, Nevresi Kadim, Osman Nevres, Süleyman Fehim, Şehzade Cem, Şeref Hanım, Şinasi, Tıflî, Yahya Kemal ve Zeynep Hatun'dur.

Yalnızca Mithat Sadullah Sander'in *Lûgatçeli ve İzâhlı Antoloji* eserinde ismi geçen şairler; Âvnî, Mithat Sadullah, Cevdet Paşa, Faruk Nafiz, Haşmet, Şehrî ve Tâlip'tir.

Yalnızca Necmettin Halil Onan'ın *Divan Şiiri Antolojisi* eserinde ismi geçen şairler; Gazi Giray, Mâhir, Nebî ve Veysî'dir.

3. BÖLÜM: YENİ TÜRK EDEBİYATI ANTOLOJİ ÇALIŞMALARI

19. yüzyılda askerî alanda başlayan Batılılaşma çalışmaları kültürel alanlara da sıçramış, 1850’li yıllardan sonra Batı tarzında bir Türk edebiyatı gelişimine zemin hazırlamıştır. Gazete ile birlikte hayatımıza giren Batı edebiyatı türleri zaman içerisinde hem niceliksel hem de niteliksel açıdan gelişim göstermiştir. Tanzimat’ın birinci kuşağı olarak anılan şairlerin gelenekten ayrılığı mekanik bir biçimde gelişmiştir. İkinci kuşak ise eskinin bilinen hayal tarzının dışına çıkarak şiir yazan özne ile şiirde konuşan özne arasındaki mesafeyi ortadan kaldırdıkları için bireyin şiirini ortaya koymuşlardır (Daşcıoğlu, 2019: 14-15). Millî Edebiyat’a kadar olan süreçte bireysellik, içe kapanış, Batı şiiriyle kurulan rabıta giderek çoğalmış ve nihayetinde şiir, divan şiiri geleneğinden uzaklaşmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılış sürecine girmesi bu topraklarda Türk milliyetçiliğinin artmasına neden olmuş ve bu ideoloji Millî Edebiyat’ın ortaya çıkışa zemin hazırlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ile birlikte Millî Edebiyat anlayışı devam etmiş, aruz ölçüsü yerini hece ölçüsüne bırakmış ve şiir dili konuşma diline yaklaşmıştır. Aslında Millî Edebiyat Dönemi’nde ortaya konulan edebiyat anlayışı, en başarılı örneklerini 1900’lü yılların başında doğmuş ilk eserlerini Cumhuriyet Dönemi’nde yazmış şairler tarafından vermiştir.

Dilde sadeleşme çalışmaları Cumhuriyet Dönemi’nin ilk yıllarında çok önemsendiğinden bu yıllarda hazırlanan antolojiler genellikle bu amaca hizmet etmiştir. Tezin bu bölümünde 1923 – 1950 yılları arasında genellikle yukarıda belirttiğimiz amaca hizmet etmek adına yazılan yeni Türk edebiyatı antolojilerine yer verilmiştir.

3.1. Ali Canip [Yöntem] - Türk Edebiyatı Antolojisi

Ali Canip (1887 - 1967) Mektebi Hukuku son sınıfta bıraktıktan sonra öğretmenlik, müdürlük, maarif müfettişliği ve milletvekilliği yapmıştır. İlk eserlerini Fecriati topluluğunda veren Yöntem, sonrasında *Genç Kalemler* dergisine geçip “Yeni Lisan” akımını benimsemiştir. Edebiyat tarihinde şairliğinden çok hazırladığı okul kitapları ve edebiyat tarihi kitaplarıyla tanınmıştır (Necatigil, 1995: 358).

Yazarın hazırladığı bu antoloji, 1931 yılında İstanbul’da Devlet Matbaası tarafından basılmıştır. Eserde şairlerin hayatına ve sanat anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Çalışmada ön söz ve içindekiler kısmı bulunmaz fakat son kısmında eser adlarının alfabetik sırasına göre, yazar ve sayfa numarası belirtilen bir indeks bulunur. Antoloji

yekpare olarak hazırlandığından ötürü içinde klasik anlamda edebiyat tarihlerini belirten bölümlere rastlanmaz, yalnızca kitabın sonunda “Bugünün Genç Şairleri” başlığı altında kısa bir bölüm mevcuttur. Antolojide şiir örneklerinin yanı sıra; tiyatro, roman, makale, fıkra, mektup ve hikâye gibi mensur eserlerden de örnekler yer alır. Bu bakımdan çalışma için yalnızca bir şiir antolojisi demek yanlış olur, içinde aynı zamanda mensur örnekler de barındıran kapsamlı bir edebiyat antolojisi olduğu söylenebilir. Eser, Avrupaî zihniyetten ilham alan edebiyata ait ürünlerden münhasırdır. Kitapta, eserlerinden örnek alınan isimler kronolojik şekilde sıralanmıştır. Tanzimat Dönemi ile birlikte şiirlere her ne kadar isim verilmeye başlanmışsa da hâlâ gelenekten gelen Tanzimat’ın birinci kuşağı şairlerinin gazel, terakibent, murabba gibi isim verilmemiş nazım şekilleri varlığını bu antolojide sürdürmüştür. Antoloji içerisinde yer alan Tanzimat Dönemi şairlerinden Şinasi, Ziya Paşa ve Namık Kemal’in bazı şiirleri eserde bu şekliyle yer alır.

Toplamda 48 şair ve 158 şiire yer verilen eser, Şinasi ile başlar “Bugünün Genç Şairleri” başlığı altında Hüseyin Nail’in şiiri ile son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şair 10 şiiriyle Tefik Fikret’tir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Ethem Pertev Paşa, Sadullah Paşa, Recaizade Mehmut Ekrem, Abdülhak Hâmit [Tarhan], Muallim Naci, Nabi Zade Nâzım, İsmail Safa, Tefik Fikret, Cenap Şehabeddin, Süleyman Nazif Bey, Hüseyin Siret, Hüseyin Suat, Ali Ekrem Bey [Bolayır], Faik Âli, Süleyman Nesip, Celâl Sahir [Erozan], Mehmet Emin [Yurdakul], Mehmet Akif [Ersoy], Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Ahmet Haşim, Mehmet Ali Tefik, Hamdullah Suphi [Tanrıöver], Ali Canip [Yöntem], Köprülüzade Mehmet Fuat [Köprülü], Yahya Kemal [Beyatlı], İbrahim Alâaddin [Gövsâ], Mithat Cemal [Kuntay], Halil Nihat [Boztepe], Halit Fahri [Ozansoy], Yusuf Ziya [Ortaç], Orhan Seyfi [Orhon], Faruk Nafiz [Çamlıbel], Enis Behiç [Koryürek], Hasan Âli [Yücel], Kemaleddin Kâmi [Kamu], Necip Fâzıl [Kısakürek], Ömer Bedreddin [Uşaklı], Sabri Esat [Siyavuşgil], Yaşar Nabi [Nayır], Cevdet Kudret [Solok], Vasfi Mahir [Kocatürk], Şinasi [Gündoğdu], Mehmet Faruk [Gürtunca] ve Hüseyin Nail [Kubalı]’dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

ALİ CANİP [YÖNTEM] -TÜRK EDEBİYATI ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Abdülhak Hamit	5	Makber, Bir Vâıza Mev'ize, Validem, Hacle, Divaneliklerim
2	Ahmet Haşim	4	Merdiven, Bir Günün Sonunda Arzu, Mukaddeme, Yollar
3	Ali Canip	2	Yaz Görüşleri, Sokak Feneri
4	Ali Ekrem Bey	3	Gül On Para, Vasiyet, Yeni Beylerden
5	Celal Sahir	4	Leyali Sahiriyet, Girit, Kafkas Türküsü, Yeis
6	Cenap Şehabettin	4	Yekazatı Leyliye, Tamaşayı Leyal, Elhanı Şita, Münacat
7	Cevdet Kudret	2	Yedikule'de Akşam, Toprağa Bağlı
8	Enis Behiç	5	Turan Kızları, Ey Türkeli, Çanakkale Şehitliğinde, Tuna Kıyısında, Maymunlar
9	Ethem Pertev Paşa	2	Hayat, Destan
10	Faik Ali	2	Üful Etmiş Mehasin Karşısında, Enini Tahassür
11	Faruk Nafiz	9	Akın, Han Duvarları, Denizden Beklediğim, Çoban Çeşmesi, Garipler, Muzdaripier Aç, Sanat, Gurbet Denizi, Melek
12	Halil Nihat	3	Şiir Deemek Ahenk Demek, Parmakla Tegazzül, Yeraltında
13	Halit Fahri	5	Vatan Destanı, Denizde Gurup, Son Bahar, Ufukta Kandiller, Fenerin Karşısında
14	Hamdullah Suphi	1	Annemin Derdi
15	Hasan Ali	2	Koşma, Yeni Hayat
16	Hüseyin Nail	2	Yurdumun Dağlarında, Anama
17	Hüseyin Siret	5	Gece Yarılarında, Nüvidi Hicran, Bülbül, Manşın Sahilinde, Ayşecik
18	Hüseyin Suat	2	Donanma İanesi İçin, Hilali Nev
19	İbrahim Alaaddin	3	Gurbet Denizi, Mum, Bugünün Çocuklarına
20	İsmail Safa	2	Öksüz Ahmet, Zavallı İhtiyar

21	Kemalettin Kami	4	Gurbet Denizi, Hicret, İstiklal Ordusunun Şehitlerine, Kimsesizlik
22	Köprülüzade Mehmet Fuat	2	Akıncı Türküleri, Akıncı Türküleri 2
23	Mehmet Akif	4	Çanakkale Şehitleri İçin, Çanakkale Muharebesi, Birlik, Sayı Medit
24	Mehmet Ali Tevfik	1	Bahar
25	Mehmet Emin	8	Yolcu, Anadolu, Ahretlik, Sürücü, Kesildi mi Ellerin, Bırak Yapma, Yolcu, Irkımın Türküsü
26	Mehmet Faruk	1	Anadolumuz
27	Mithat Cemal	3	Vatan Hisleri, Vatan Hisleri 2, Tesadüfen
28	Muallim Naci	3	Dicle, Şamı Gariban, Kebuter
29	Nabizade Nazım	1	Anadolu Hisarında Mezarlık
30	Namık Kemal	2	Vaveyla, Murabba
31	Necip Fazıl	3	Deniz, İstasyon, Dalgalar
32	Orhan Seyfi	6	Gül ile Bülbül Efsanesi, Kanarya, Çoban Sürün Dağılmasın, Harp İçinde Bahar, Kış Gecelerinde, Annemle Hasbihal
33	Ömer Bedrettin	3	Akdeniz'e Doğru, Gurbetten Sılaya Giderken, Deniz Garibi
34	Ömer Seyfettin	1	Nişanlı
35	Recaizade Mahmut Ekrem	3	Yakışmadı, Makber, Bir Mersiyeden
36	Sabri Esat	3	Vagonda, Bağdat Caddesinde Öğle, Akşam ve Develer
37	Sadullah Paşa	1	On Dokuzuncu Asır
38	Süleyman Nazif	5	Cenk Türküsü, Son Nefesimle Hasbihal, Türk İlahisi, Şantöz, Daüssıla
39	Süleyman Nesip	3	Hakikate Doğru, Yalnız Sen, Adadan Avdete
40	Şinasi	3	Büyük Reşit Paşa Hakkında, Manzume, Tenasuh Hikayesi
41	Şinasi [Gündoğdu]	1	Nal Sesleri
42	Tevfik Fikret	10	Rebabın Cevabı, Haluk'un Defteri, Zerrişte, Yeşil Yurt, Şekvayı Fırak, Haluk'un Bayramı, Sabah Olursa, Balıkçılar, Ramazan Sadakası, Kenan
43	Vasfi Mahir	1	Nöbetçi

44	Yahya Kemal	3	Açık Deniz, Akıncı, Deniz
45	Yaşar Nabi	3	Kağmı Gıcırtiları, Ateşçinin Şarkısı, Serserinin Şarkısı
46	Yusuf Ziya	5	Akıncıdan Akına, Gece Nöbetinde, Şairlere, Bir İlkbahar Akşamı, İnönü
47	Ziya Gökalp	5	Türke Göre Vazife, Ahlak, Din, Hayat Yolunda, Ala Geyik
48	Ziya Paşa	3	Terkibibent, Zafername, Gazel
Toplam Sayı		158	

Tablo 31: Ali Canip [Yöntem] – Türk Edebiyatı Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar; Türk edebiyatının başarılı parçalarına yer vermekle beraber, kitap öğrenciler adına yazıldığı için özellikle sade ve güzel Türkçenin son gelişimini göstermek gayesini takip etmiştir (Canip, 1931: 1). Yazarın yaptığı açıklamalardan ve kitabın kapağından anlaşıldığı üzere çalışma, lise üçüncü sınıf öğrencileri için hazırlanmış bir ders kitabıdır.

3.2. Feridun Fazıl Tülbentçi – Büyük Harpten Sonrakiler 1918 – 1935 Şiir

Antolojisi

Yüksek Ticaret Okulunu bitiren Feridun Fazıl Tülbentçi (1912 – 1982); *Ulus*, *Vatan*, *Hürriyet* gibi gazetelerde çalışmış, İstanbul Radyosunda müşavirlik ve program müdürlüğü gibi görevlerde bulunmuştur. Edebiyata şiir ile başlayan sanatkâr daha îsonrasında birçok tarihî roman kaleme almıştır. 1935 yılında hazırladığı *Büyük Harpten Sonrakiler* adlı şiir antolojisi, o günlerin tek antolojisi olarak yıllarca okunmuştur (Necatigil, 1995: 334).

Feridun Fazıl tarafından hazırlanan bu antoloji, Ulus Basımevi tarafından 1935 yılında Ankara’da basılmıştır. Eser; bir ön söz, şairlerin hayatı hakkında kısa bilgiler, şiir örnekleri ve içindekiler bölümünden oluşur. Çalışmada şiirlerine yer verilen şairlerin edebî kişiliği hakkından herhangi bir değerlendirme bulunmaz. Yazar; kitabın ön sözünde 19. asırdan itibaren gelişen Türk edebiyatını şairler ve yazarlar üzerinden kaba hatlarıyla kısaca değerlendirir, Türk edebiyatının Batılılaşmaktan başka bir çaresinin olmadığını, Fransa’nın kuvvetli romantizm cereyanının Türk edebiyatını da içine aldığını ve Batılı tarzda ilk örneklerin Şinasi ile birlikte hayatımıza girdiğini dile getirir. Eserin savaş sonrası neslin antolojisi olduğunu ve bu kitabın galip sanatkârın yansıması olduğunu iddia eder (Tülbentçi, 1935: 3).

Toplamda 22 şairin 72 şiirine yer verilen eser, Faruk Nafiz Çamlıbel'in şiirleriyle başlar ve Şevket Hıfzı'nın şiiriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şairler beşer şiiriyle Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Kutsi Tecer ve Necip Fazıl Kısakürek'tir. Antoloji yazarın kendi ifadesiyle şairlerin edebî hayata girişleri sırasına göre düzenlenmiştir bu sebeple klasik anlamda bir kronolojiden söz etmek mümkün değildir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Faruk Nafiz Çamlıbel, Kemalettin Kâmi, Nazım Hikmet, Necmettin Halil, Ali Mümtaz, Ahmet Kutsi Tecer, Necip Fazıl Kısakürek, Ömer Bedrettin, Ahmet Hamdi, Şükûfe Nihal, Yaşar Nabi, Sabri Esat, Cevdet Kudret, Vasfi Mahir, Ziya Osman, İlhami Bekir, Sabahattin Ali, Ercüment Behzat, Ahmet Muhip, Behçet Kemal, Cahit Sıtkı ve Şevket Hıfzı'dır.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

FERİDUN FAZIL TULBENTÇİ – BÜYÜK HARPTEN SONRAKİLER 1918 – 1935			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi	3	Ne İçindeyim Zamanın, Sfenks, Bir Gül Bu Karanlıklarda
2	Ahmet Kutsi Tecer	5	Çıngırak, Neredesin, Ölü, Pervane, Çıkmaz Aylar
3	Ahmet Muhip	4	Kargalar, Selam, Her Şeyin Uzaklaştığı Saat, Serenat
4	Ali Mümtaz	3	Bir Gemi Yelken Açtı, Pınar, Havuz
5	Behçet Kemal	2	Görmeğe Geldim, Yunus Emreye
6	Cahit Sıtkı	3	Uzak Bir İklimde, Gece Bir Neticedir, Ömrümde Sükût
7	Cevdet Kudret	3	Cenaze İlâhisi, Venedik Akşamları, Seyahat
8	Ercüment Behzat	2	Kaos, Oda
9	Faruk Nafiz Çamlıbel	5	Yanarım, Han Duvarları, Firari, Kızıl Saçlar, Harç
10	İlhami Bekir	2	Ben, Mustafa Kemal

11	Kemalettin Kâmi	4	Gurbet, Zafer, Hava Yolcusuna, Kimsesizlik
12	Nazım Hikmet	4	Hasret, Salkım Söğüt, Bahrihazer, Mavi Gözlü Dev-Minnacık Kadın ve Hanımcıları
13	Necib Fazıl Kısakürek	5	Geçen Dakikalarım, O Gün Gelecek, Dağlarda Şarkı Söyle, Sayıklama, Bu Yağmur
14	Necmettin Halil	3	Çakıl Taşları, Bir Yolcuya, Dağlar
15	Ömer Bedrettin	3	Deniz Sarhoşları, Denize Hasret, Yayla Dumanı
16	Sabahattin Ali	3	Hapishane Şarkısı 3, Hapishane Şarkısı 5, Uzakta
17	Sabri Esat	3	Odalar ve Sofalar, Basık Şehir, Tatil
18	Şevket Hıfzı	4	Bir Gün, Kördüğüm, Kaybolan Sevdiklerim, Bahar
19	Şükûfe Nihal	3	Çaldın, Dem Olur, Bestekâra
20	Vasfi Mahir	2	Şairin Ölümü, Nöbetçi
21	Yaşar Nabi	3	Onar Mısra 1, Rüyalarm, Bekliyorum
22	Ziya Osman	3	Kışa Girerken, Yağmurlu Bir Günde, Kuyular
Toplam Sayı		72	

Tablo 32: Feridun Fazıl Tülbentçi – Büyük Harpten Sonrakiler 1918 – 1935

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bu antoloji 1918 – 1935 yılları arasını kapsadığı için ders kitabı özelliği göstermeyen ilk antolojilerden biridir. Çalışma ağırlıklı olarak hece ölçüsüyle şiir yazar şairleri ihtiva eder. Tarihsel aralık uygun olmasına rağmen yazar, Faruk Nafiz Çamlıbel dışında Hecenin 1. Kuşağı'ndan kimseye yer vermez. Kitapta ağırlıklı olarak Hecenin 2. Kuşak şairleri ve Yedi Meşaleciler vardır. Bu da Feridun Fazıl'ın bu çalışmayı hazırlarken edebiyatın bir dönemini yansıtmaktan ziyade bu dönemin nitelikli ürünlerini göstermeyi amaçladığı izlenimini uyandırır. Tülbentçi, kitabın ön sözünde ifade ettiği savaş sonrasının “galip sanatkâr”ı iddiasını bu örneklerle kanıtlamaya çalışır.

3.3. Mehmet Behçet Yazar - Genç Şairlerimiz Ve Eserleri

Fecriati şairlerinden olan Mehmet Behçet Yazar (1890 - 1980), Mekteb Hukuku bitirdikten sonra edebiyat öğretmenliği yapmıştır. Fecriati topluluğunda bireysel

duyguları işleyen lirik, dili ve tekniği sağlam şiirler kaleme almıştır. Ayrıca edebiyat tarihimiz için kaynak kitaplar hazırlamıştır (Necatigil, 1995: 352).

Yazarın hazırladığı bu antoloji, 1936 yılında İstanbul’da Ahmet Sait Basımevi tarafından yayımlanmıştır. Eserde şairlerin hayatına ve sanat anlayışlarına dair herhangi bir bilgi bulunmaz. Çalışma ana hatlarıyla iki kısma ayrılır; birinci kısım “Eserlere Toplu Bir Bakış” adını taşır. Bu kısım, “Önsöz”, “Biraz Tarih”, “Eserler”, “Genç Şairlerimizin Eserlerine Ne Diyorlar?” ve “Yeni Şiirimizin Karakteri” başlıkları altında tasnif edilmiştir. İkinci kısım “Eserlerden Örnekler” adını taşır ve şiirler tematik başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Bu kısım; “Melâl”, “Fantastique Şiir”, “Humoristique Şiir”, “Satir”, “Ekzotik Şiir”, “Epik Şiir”, “Hayali Âlem Nostaljisi”, “Yurt Güzellikleri”, “Hayattan İntibalar”, “Lirizm”, “Fertten Cemiyete Doğru”, “Yurt ve Ulus Sevgisi”, “Felsefi Düşünüşler”, “Pure ve Musicale Şiire Doğru”, “Sonsöz” başlıklarından oluşur. Kitabın ön sözünde yazar, genç şairin tanımını yapar. Genç şairi yaşadığı senelere en yakın yıllarda eser veren kişi olarak tanımlarken genç şiiri de genç şairin şahsiyetinin ateşi, yeni hamlelerinin ferî, parlaklığı olarak sanatında yansıttığını dile getirir. Bu sanatın müstakbele doğru sağlam adım atan vaatli şiir olduğunu iddia eder (Yazar, 1936: 5). Kitabın ilk kısmı 1908’den itibaren Türk şiirinin durumu hakkında şairler üzerinden ele alınır. “1908’den Sonra”, “1913’ten Sonra”, “1918’den Sonra”, “Yedi Meş’aleciler”, “Zamanımıza En Yakın Olanlar” başlıkları altında dönemin edebiyat ortamı hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra “Eserler” başlığı altında “1908’den Sonra Basılan Başlıca Şiir Mecmuaları” yıl yıl verilmiştir. Bu bölümde basılan kitaplara dair bilgilerin yanı sıra henüz kitapları basılmamış Kemalettin Kâmi, Ahmet Hamdi, Kemal Tahir, Ahmet Muhip ve Ziya Osman gibi şairlerin isimleri de zikredilmiştir.

Toplamda 33 şair ve 50 şiire yer verilen eserde, şiirlerine en fazla yer verilen şair 5 şiirle Cahit Sıtkı’dır. Birinci kısmın “Yeni Şiirimizin Karakteri” başlığı altında yazar, yeni ve genç şiirimizin özelliklerini sıralamıştır. Yazara göre bu şiirde umumî bir melâl, hasret ve nostalji vardır. Canlılık, samimiyet ve yenilik bu şiirin esasıdır. Bu şiire hece vezni hâkim olmuş, halk şiirinin estetiği yeni şiire bir cephe vermiştir. Türkçe sadeleşmiş, incelmış, yumuşamış çok özlü ve ahenkli olmuştur. Genç şiirimiz ferde ve cemiyete sinesinde yer vermiştir (Yazar, 1936: 28-29).

Kitabın ikinci kısmı olan “Eserlerden Örnekler”, tematik başlıklar altında verilen şiir örneklerini ihtiva eder. Bu başlıklar altında şiir örnekleri verilmeden evvel ilgili tema

hakkında bilgiler verilir. “Melâl” başlığı altında; Niyazi Ahmet’in “Karanlıklar” şiiri, M. Esat’ın “Yalnızlık” şiiri, Ali Kemal Meram’ın “Aksız Karalar” şiiri, Cahit Sıtkı’nın “Zaman Bir Kuşak Gibi” şiirine yer verilmiştir. “Fantastique Şiir” başlığı altında; Mümtaz Zeki’nin “Hayti Adaları” şiiri, Nâzım Hikmet’in “Makinalaşmak” şiiri, Ercüment Behzat’ın “Studyo” şiiri örnek verilmiştir. “Humoristique Şiir” başlığı altında, Sabri Esat’ın “Peyizaj” şiiri ve Sabih İzzet’in “Şövalye ve Kalyon” şiirine yer verilmiştir. “Satir” başlığı altında Nazım Hikmet’in “Orhan Selim’in Portresi” şiirine yer verilmiştir. “Ekzotik Şiir” başlığı altında; Cevdet Kudret’in “Venedik’te Bir Akşam” şiirine, İffet Halim’in “Libi Çölüne Doğru” ve yine aynı şairin “Tul Daireleri” şiirine, Salih Zeki’nin “Persefon” şiirine yer verilmiştir. “Epik Şiir” başlığı altında; Haluk Nihat’ın “Tamar Hatun ile Süleyman Şah” şiirine, İshan Refet’in “Dumlupınar Türküleri” şiirine, Kemalettin Kâmi’nin “Zafer” şiirine, Faruk Nafiz ve Behçet Kemal’in ortak kaleme aldığı “Türkiye Cumhuriyeti Onuncu Yıl Marşı” şiirine yer verilmiştir. “Hayal Âlemi Nostaljisi” başlığı altında; Cahit Sıtkı’nın “Uzak Bir İklimde” ve yine aynı şairin “Maziyi Yâda Daldığım Zaman” şiiri, Necmettin Halil’in “Gençlik” şiiri, Halide Nusret’in “Hatıralar” şiiri örnek olarak verilmiştir. “Yurt Güzellikleri” başlığı altında; İshan Refet’in “Van Gölü” şiirine, Şükûfe Nihal’in “Seyhan Kıyılarında” şiirine, Ömer Bedrettin’in “Bursa’da Akşam” şiirine, Mustafa Seyyid’in “Sütüven” şiirine yer verilmiştir. “Hayattan İntibalar” başlığı altında; Şinasi Gündoğdu’nun “Arkasından” şiiri, Neriman Hikmet’in “Hastahane Kamyonu” şiirine, Yaşar Nabi’nin “Karacaahmet’te Akşam” şiirine ve Ömer Bedrettin’in “Yayla Dumanı” şiirine yer verilmiştir. “Lirizm” başlığı altında; Necip Fazıl’ın “Geçen Dakikalarım” şiiri, Mustafa Seyyid’in “Son Kumaş” şiiri, Ahmet Muhip’in “Serenat” şiiri ve Kemalettin Kâmi’nin “Kitabe” şiiri örnek olarak verilmiştir. “Fertten Cemiyete Doğru” başlığı altında; Yaşar Nabi’nin “Madencinin Şarkısı” şiirine ve Şükûfe Nihal’in “Cevap Ver” şiirine yer verilmiştir. “Yurt ve Ulus Sevgisi” başlığı altında; Kemalettin Kâmi’nin “Akdenizden Geçerken” şiirine, Vasfi Mahir Kocatürk’ün “Türkümüz” şiirine, Hüseyin Nail’in “Bağrına Bas Mehmedim” şiirine ve Necmettin Halil’in “Bir Yolcuya” şiirine yer verilmiştir. “Felsefi Düşünüşler” başlığı altında; Ercüment Behzat’ın “Kaos” isimli şiiri, Necip Fazıl’ın “O Gün Gelecek” isimli şiiri, Ahmet Hamdi’nin “Ne İçindeyim Zamanın” isimli şiiri ve Feyzullah Sacit’in “Ölen Zerrelerime” isimli şiiri örnek olarak verilmiştir. “Pure ve Musicale Şiire Doğru” başlığı altında; Nazım Hikmet’in “Bir Gemici Türküsü” şiirine,

Ali Mümtaz'ın "Romans" şiirine, Necip Fazıl'ın "Heykel" şiirine, Kemalettin Kâmi'nin "Bir Yolcuya" şiirine, Ahmet Kutsi'nin "Anneler" şiirine, Ahmet Muhip'in "Her Şeyin Uzaklaştığı Saat" şiirine ve Cahit Sıtkı'nın "Gece Bir Neticedir" şiirine yer verilmiştir. Çalışmanın son sözünde yazar, Türk şiirinin içinde bulunduğu (Kitap 1936'da kaleme alınmıştır) durumu ümit verici, zengin bir mayalanma devri olarak niteler. Cumhuriyet'e ve Atatürk'e teşekkürden sonra İshak Refet'in "Atatürk" şiiriyle kitabını nihayete erdirir. Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MEHMET BEHÇET YAZAR – GENÇ ŞAİRLERİMİZ VE ESERLERİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi	1	Ne İçindeyim Zamanın
2	Ahmet Kutsi	1	Anneler
3	Ahmet Muhip	1	Serenat
4	Ali Kemal Meram	1	Aksız Karalar
5	Ali Mümtaz	1	Romans
6	Cahit Sıtkı	5	Zaman Bir Kuşak Gibi, Uzak Bir İklimde, Maziye Yada Daldığım Zaman, Maziye Yada Daldığım Zaman 2, Gece Bir Neticedir
7	Cevdet Kudret	1	Venedik'te Bir Akşam
8	Ercüment Behzat	2	Studyo, Kaos
9	Faruk Nafiz - Behçet Kemal	1	Türkiye Cumhuriyeti Onuncu Yıl Marşı
10	Halide Nusrat	1	Hatıralar
11	Haluk Nihat	1	Tamar Hatun ile Süleyman Şah
12	Hüseyin Nail	1	Bağrına Bas mehmedim
13	İffet Halim	2	Libi Çölüne Doğru, Tul Daireleri

14	İshak Refet	1	Dumlupınar Türküleri
15	Kemalettin Kami	4	Zafer, Kitabe, Akdeniz'den Geçerken, Bir Yolcuya
16	M. Esat	1	Yalnızlık
17	Mustafa Seyit	1	İsimsiz Şiir*
18	Mustafa Seyyid	1	Son Kumaş
19	Mümtaz Zeki	1	Hayti Ataları
20	Nazım Hikmet	3	Makinalaşmak, Orhan Selim'in Portresi, Bir Gemici Türküsü
21	Necip Fazıl	3	Geçen Dakikalarım, O Gün Gelecek, Heykel
22	Necmettin Halil	2	Gençlik, Bir Yolcuya
23	Neriman Hikmet	1	Hastane Kamyonu
24	Niyazi Ahmet	1	Karanlıklar
25	Ömer Bedrettin	2	Bursa'da Akşam, Yayla Dumanı
26	Sabih İzzet	1	Şövalye ve Kalyon
27	Sabri Esat	1	Peyizaj
28	Salih Zeki	1	Persefon
29	Seyfullah Sacit	1	Ölen Zerrelerime
30	Şinasi Gündoğdu	1	Arkasından
31	Şükufe Nihal	2	Van Gölü, Cevap Ver
32	Vasfi Mahir Kocatürk	1	Türkümüz
33	Yaşar Nabi	2	Karacaahmet'te Akşam, Madencinin Şarkısı
Toplam Sayı		50	

Tablo 33: Mehmet Behçet Yazar – Genç Şairlerimiz ve Eserleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Mehmet Behçet Yazar, bu çalışmasında Cumhuriyet Dönemi genç şairleri ve onların şiirlerini tematik başlıklar üzerinden bir kompozisyon bütününde ele alır. Eserin, bu izlekler üzerinden ele aldığı Türk şiirine bir değer atfetme ve sınırlarını çizme amacı taşıdığı söylenebilir.

3.4. Murad Uraz - Edebiyat Antolojisi (Serveti Fünun Zümresi Şairler, Romancılar)

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini bitiren Murad Uraz (1894 - 1981) edebiyat öğretmenliği ve İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü yapmıştır. Edebiyat bilgileri üzerine yardımcı kaynak kitapları hazırlayan Uraz, şair ve yazarlar için tanıtım kitapları da kaleme almış aynı zamanda bazı halk hikayelerini de yeniden derlemiştir (Necatigil, 1995: 338).

Yazarın hazırladığı bu antoloji, Suhulet Kitabevi tarafından 1938 yılında İstanbul'da basılmıştır. Çalışmada bir ön söz bulunmaz, içindekiler kısmı mevcut olsa da sayfa numarası bilgisine rastlanmaz. Kitabın kapağında yazarın Vefa Lisesi edebiyat öğretmeni olduğu belirtilmiştir, bu da çalışmanın bir ders kitabı mahiyetinde hazırlanmış olduğunu düşünmemize sebep olmuştur. Kitapta yazarların eserlerinden örnekler verilmeden önce biyografilerine ve sanat anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Hazırlanan bu antolojide en fazla şiiri alınan şair 8 şiiriyle Tevfik Fikret'tir.

Eserde şiirlerin yanı sıra roman, hikaye, fıkra, özdeyiş, anı, gezi yazısı gibi mensur türlere de rastlanır. Toplamda 10 şair ve 34 şiire yer verilen eser, Tevfik Fikret'in şiirleriyle başlar ve H. Nazım'ın şiiriyle son bulur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Tevfik Fikret, Cenab Şahabeddin, Süleyman Nazif, Hüseyin Sîret Özsever, Faik Âli Ozansoy, Ali Ekrem Bolayır, Hüseyin Suad, İsmail Safa, Süleyman Nesib ve H. Nazım'dır.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MURAD URAZ – EDEBİYAT ANTOLOJİSİ SERVETİ FÜNUN ZÜMRESİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ali Ekrem Bolayır	2	Leyli Mikevkeb, Vasiyet
2	Cenab Şahabeddin	3	Yekazatı Leyliye, Temaşayı Leyal, Elhanı Şita
3	Faik Âli Ozansoy	4	Fırtına ve Dalgalar, Bülbül, Mehtab, Bir Şemi Mazi
4	H. Nazım	1	Her Zaman Görülür
5	Hüseyin Siret Özsever	7	Atatürk'e, Marmaraya Karşı, Nevayi Hicran, Yıkık Köy, Boğaziçi Notları, Kumru ile Rebab, Köşkün Bahçesinde
6	Hüseyin Suad	3	Kumru, Leyli Şita, Terane
7	İsmail Safa	3	Ahlafa, İptihal, Sefaleti Baride
8	Süleyman Nazif	2	Son Nefesimle Hasbihal, Daüssıla
9	Süleyman Nesib	1	Hakikate Doğru
10	Tevfik Fikret	8	Sis, Rücu, Ferda, Ümit Ölmez, Balıkçılar, Avengi Şuhur, Hayat, Kılıç
Toplam Sayı		34	

Tablo 34: Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi Serveti Fünun Zümresi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.5. Murad Uraz - Edebiyat Antolojisi (Fecriâti Şair Ve Romancıları Servetifünuna Zeyil)

Murad Araz'ın hazırladığı bu antoloji, Suhulet Kitabevi tarafından 1938 yılında İstanbul'da basılmıştır. Çalışmada bir ön söz ve içindekiler kısmı bulunmaz. Eserde, yazarın bir diğer antolojisinde de olduğu gibi şiirlerin yanı sıra mensur türlere de rastlanır. Kitapta yazarların eserlerinden örnekler verilmeden önce biyografilerine ve sanat anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Toplamda 8 şair ve 21 şiire yer verilen eser, Celal Sahir'in şiirleriyle başlar ve Tahsin Nahit'in şiiriyle son bulur. Kitaptaki sıraya göre

şairleri bulunan şairler; Celal Sahir, Ahmet Haşim, Fuat Köprülü, Ali Canip Yöntem, Fadıl Ahmet Aykaç, Mehmet Behçet Yazar, Emin Bülent ve Tahsin Nahit'tir. Kitapta yazarların eserlerinden örnekler verilmeden önce biyografilerine ve sanat anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Hazırlanan bu antolojide en fazla şiiri alınan şair 5 şiiriyle Celal Sahir Erozan'dır.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MURAD URAZ – EDEBİYAT ANTOLOJİSİ (FECRİ ATİ ŞAİR VE ROMANCILARI SERVETİFÜNUNA ZEYİL)			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Haşim	3	Nehir Üzerinde, Gece, Yollar
2	Ali Canip Yöntem	2	Kurbağalar, Kış Duası
3	Celal Sahir Erozan	5	Başımla Gönlüm, Emine, Soluk Çiçek, Son Şiirlerinden, Zenci Kızı ile Baş Başa
4	Emin Bülent	2	Tiraje, Kin
5	Fadıl Ahmet Aykaç	3	Aldığım Ögüt, Gözümle Gördüm, Rüya Gibi Bir Yazdı
6	Fuat Köprülü	1	Göllerde
7	Mehmet Behçet Yazar	3	Her Akşam, Nisyan, Gurubun Karşısında
8	Tahsin Nahit	2	Ruhu Mağrur, Kış Gecesi
Toplam Sayı		21	

Tablo 35: Murad Uraz – Edebiyat Antolojisi (Fecri Ati Şair ve Romancıları
Servetifünuna Zeyil)

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.6. Murad Uraz - 1908-1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz

Murad Uraz tarafından hazırlanan bu antoloji Suhulet Kitabevi tarafından 1938 yılında İstanbul'da basılmıştır. Çalışmada bir ön söz ve içindekiler kısmı bulunmaz. Eserde; Salih Zeki Aktay'ın “Mağara” ve Halit Fahri Ozansoy'ın “Baykuş” isimli manzum tiyatro

eserlerinin yanı sıra roman, fıkra gibi mensur türlere de rastlanır. Kitapta yazarların eserlerinden örnekler verilmeden önce biyografilerine ve sanat anlayışlarına kısaca yer verilmiştir. Toplamda 15 şair ve 69 şiire yer verilen eser, Yahya Kemal'in şiirleriyle başlar ve Necdet Rüştü'nün şiiriyle son bulur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Yahya Kemal, Mithat Cemal, İbrahim Alâeddin Gövsa, Orhan Seyfi Orhon, Halid Fahri Ozansoy, Enis Behiç, Yusuf Ziya Ortaç, Sali Zeki Aktay, Şükûfe Nihal, Hasan Âli Yücel, Halide Nusret Zorlutuna, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ali Mümtaz, Necmettin Halil ve Necdet Rüştü'dür. Hazırlanan bu antolojide en fazla şiiri alınan şair 8 şiiriyle Faruk Nafiz Çamlıbel'dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MURAD URAZ – 1908 – 1923 ARASINDA YETİŞEN ŞAİRLERİMİZ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ali Mümtaz	4	Sen Mevsim, İlham, Üç Yaprak, Leylekler
2	Enis Behiç	3	Boğulan Çocuklar, Çanakkale Şehitliğinde 1-2, Uğursuz Baskın
3	Faruk Nafiz Çamlıbel	8	Gurbet, Kızıl Saçlar, Eriyen Adam, Yolcu ile Arabacı, Yarıda Kalan Mısıralar 1-2, Üzüntü, Kır Türküsü, Şarkı
4	Halide Nusret Zorlutuna	3	Git Bahar, Güller, Devrilen Çınar
5	Halit Fahri Ozansoy	6	Gölgelerim, Sahilde, Gölde Akşam 1-2-3, Gurbette İlk Bayram, Balkonda Saatler, Bülbül
6	Hasan Ali Yücel	5	Atatürk, Tuna Türküsü, Koşma, Çocuklarımin Nefesi, Manastır Türküsü
7	İbrahim Alaeddin Gövsa	4	Nöbetçi, Kış, Bu Günün Çocuklarına, Çiftçiler
8	Mithat Cemal	2	Vatan Hisleri, Türbe
9	Necdet Rüştü	1	Adak Yerini Buldu 1-2-3
10	Necmeddin Halil	5	Uzaklardan, Akşam, Gece, Keder, Tren Sesleri
11	Orhan Seyfi Orhon	8	Kış Düşünceleri, Yeis, Biri Var, Sana, Bir Kış Masalı, Fırtına ve Kar, Kar, Terennüm
12	Salih Zeki Aktay	2	Terennüm, Baş Başa
13	Şükufe Nihal	5	Bayrağıma, Uyusam, Seyhan Kıyılarında, Dağ Başında, Aşık Sazile
14	Yahya Kemal	6	Mahurdan Gazel, Deniz, Şarkı, Sene 1140, Nazar, Şerefabad
15	Yusuf Ziya Ortaç	7	Gurbet Yolunda, Kurumuş Menba, Ölüm, Gecenin Hamamı, Bir İlkbahar Akşamı, Ayna Karşısında, Radyo
Toplam Sayı		69	

Tablo 36: Murad Uraz – 1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.7. Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu – Mütarekeden Sonrakiler 1918 – 1938

Yüksek Maden Mühendis Okulunu bitiren Behçet Kemal Çağlar (1908 – 1969); Halkevleri müfettişliği, milletvekilliği, öğretmenlik ve TRT’de görev yapmıştır. Edebiyat dünyasında şiirleriyle bilinen Çağlar; Atatürk devrimleri, millî duygular, memleket davaları, yurt güzellikleri temalı şiirler kaleme almıştır (Necatigil, 1995: 98).

Askerî eğitiminin yanı sıra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitiren Hâluk Y. Şehsuvaroğlu (1912 – 1963) yazın hayatına *Yücel* dergisinde başlamış hatta bu derginin düzenlediği hikâye yarışmasında birincilik kazanmıştır. *Akşam*, *Cumhuriyet*, *Hayat* dergilerinde çeşitli makaleler kaleme almıştır. Askerî denizcilik tarihi üzerine eserler vermiş ve müzecilik faaliyetlerinde bulunmuştur (Aydın, 2024: 65-68).

Üç yazar tarafından hazırlanan bu antoloji, Yücel Kitapları tarafından 1939 yılında İstanbul’da basılmıştır. Antoloji; ön söz, şairlerin hayatı, edebî kişiliği, şiirlerden örnekler ve içindekiler kısmından oluşur. Kitapta, şairlerin doğum tarihleri esas alınarak çalışmanın oluşturulduğu belirtilse de kronolojik sıraya uyulmadığı gözlemlenir. Antolojide şairlerin hayatı ve eserleri hakkında kısa bilgiler verilip ağırlıklı olarak edebî kişilikleri üzerinde durulmuştur. Şairler değerlendirilirken öznel yargılar dikkat çekicidir. Kitap, *Yücel* dergisi yazarlarının ortak bir çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Yazarların kendileri de dönemin genç kuşak şair ve yazarları olduğu için kitabın ön sözünde Cumhuriyet Dönemi Türk şiirini savunan bir yazı kaleme almışlardır. Türk şiirine mütarekeden sonra bir durgunluk ve verimsizlik gelmiştir iddiasına bir cevap olarak bu antolojiyi hazırladıklarını aktarmışlardır. Bu bağlamda okumaya değer yeni şiirler nelerdir diyenler için mütareke sonrası en güzel şiir örneklerinden bir seçki hazırladıklarını ifade etmişlerdir (Çağlar vd., 1939: 2).

Toplamda 37 şair ve 269 şiire yer verilen eser, Faruk Nafiz Çamlıbel’in şiirleriyle başlar ve Yusuf Mardin’in şiirleriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şair 23 şiiriyle Necip Fazıl Kısakürek’tir. Oldukça öznel yargıların olduğu eserde yazarlar Faruk Nafiz Çamlıbel’in lisan ve vezne en hâkim şair olduğunu iddia ederler. Ayrıca çalışmada bazı sayfaların kenarında oradaki şiirin izleğine uygun çizimler mevcuttur. Baskı-dizginin düzeni ve kalitesi, mevcut çizimler çalışmayı bu yıllarda hazırlanmış diğer antolojilerden olumlu anlamda ayırıştırır. Kitapta dikkat çekici diğer bir husus da Faruk Nafiz Çamlıbel’e ait manzum tiyatro eserlerinden parçalara yer verilmesidir. Ayrıca dikkate değer bir başka

unsur Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kâmi Kamu ve Sabri Esat Siyavuşgil gibi şairlerin antolojide farklı soyadlarla yer almasıdır. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Faruk Nafiz Çamlıbel, Şükûfe Nihal Başar, Hasan Âli Yücel, Ali Mümtaz Arolat, Ahmet Hamdi Tanpınar, Salih Zeki Aktay, Kemalettin Kâmi Bingöl [Kamu], Halide Nusrat Zorlutuna, Necmettin Halil Onan,ERCÜMENT Behzat Lav, Nazım Hikmet Ran, Haluk Nihat Pepeyi, Orhan Şaik Gökyay, Necip Fazıl Kısakürek, Ömer Bedrettin Gökbelen [Uşaklı], İffet Halim Oruz, Haşim Nezihi Yücel, Sabri Esat Ander [yavuşgil], Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok, Yaşar Nabi Nayır, Behçet Kemal Çağlar, Mustafa Seyyit Sutüven, Cezmi Tahir Berktin, Hâmit Macit Selekler, Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Reşat Cemal Emek, Feridun Fazıl Tülbentçi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ziya Osman Saba, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu, Melih Cevdet Anday ve Yusuf Mardin’dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR / ORHAN BURİAN / HALÛK Y. ŞEHSUVAROĞLU – MÜTAREKEDEN SONRAKİLER 1918 – 1938			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi Tanpınar	8	Hatırlama, Uyanma, Ne İçindeyim Zamanın, Davet,Gül, Yılan, Ayna, Sfenks
2	Ahmet Muhip Dranas	8	Portre, Herşeyin Uzaklaştığı Saat, Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar, Selâm, Ruya, Adamlar, Her Şey Uzaktadır, Atlı Karınca
3	Ali Mümtaz Arolat	7	Bir Gemi Yelken Açtı, Lâleler, Ademe Çıkan Yol, Göz Yaşları, Havuz, Pınar, Ölüm ve Unutulmak
4	Behçet Kemal Çağlar	9	Görmeğe Geldim, Atının Terkisine, Sazımı Terkedeyim, Bizim Nesle Gazel, Bor'da Akşam, Atatürkü Dinlerken, İstiyorum, Dumlupınar İnsanına, Diyebilsem Bir Sabah
5	Cahit Sıtkı Tarancı	7	Gece Bir Neticedir, Gündüz, Gençlik Böyledir İşte, Öldük, Kendiliğinden Söylenen Şarkı, Mezarlık, Allahı Ararken

6	Cevdet Kudret Solok	5	Toprağa Bağlı, Rüya İçinde Rüya, Bir Adam Mâzisinin Üzerinde Eğiliyor, Haliçin Mavnaıarı, Yedikulede Akşam
7	Cezmi Tahir Berktin	3	Hayal ve Hakikat, Kapım ve Pencereim, Gök ve Deniz
8	Ercüment Behzat Lav	5	S.O.S., Parsın Ölümü, Konak, Köroğlundan Memişe Mektup, Yapma Düzen
9	Faruk Nafiz	21	Çoban Çeşmesi, Veraset, Melekülmeyt, Gurbet 1, Gurbet 2, Suda Halkalar, Kadın, Firarî, Sefillerin Ölümü, Dağlar, Ali, Yerden Göğ, e, Melek, Ahmet, Kış Bahçeleri, Hüseyin Pektaş'a Gazel, Han Duvarları, Canavar (manzum piyes), Akın (manzum piyes), Özyurd (manzum piyes), Kahraman
10	Fazıl Hüsnü Dağlarca	10	Havaya Çizilen Dünya, Kaçmak, Eşyalarım, Kelimeler Memleketinde, Kalemle Kâğıt Arasında, Nedir, Akşamüstü, Nasihat, Hikmeti Nedir Bu Karanlığın, Tanrıma
11	Feridun Fazıl Tülbentçi	7	Hayat, Halâsa, Bu Çocuk Bir Çiçek Bahçesinde, Kuşlar-Gece-Yağmur 1, Kuşlar-Gece-Yağmur 2, Kuşlar-Gece-Yağmur 3, Eski Mahalle
12	Halide Nusrat Zorlutuna	6	Git Bahar, Adak 1, Adak 2, Adak 3, Ağla Bahar, Tunada
13	Hâluk Nihat Pepeyi	5	Ey Garip, Uyan Zührem, Denizler Barbarossuz, Esirler İstanbulda, İmanlı ve İmansız
14	Hâmit Macit Selekler	5	Çay, Tarih, Mazi, Antalya, Boğazın Rumeli Yakası
15	Hasan Âli Yücel	5	Yunus Emre'ye, Hep O Hikaye, Şair, Suların Türküsü, Yemen Türküsü
16	Haşim Nezihi Yücel	5	Yalnız Adam, Hayal, Yaz Öğlesi, Ovada Akşam, Geçit Resmi Şarkısı
17	İffet Halim Oruz	4	Hint Bilmece, Libi Çölüne Doğru, Tahayyül, Diyarbakır Şarkısı

18	Kemalettin Kâmi Bingöl	7	Hicret, İstiklal Ordusu Şehitlerine, Dumlupınar Yolunda, Kitabe, Gurbet, Kimsesizlik, Enginde Hatıralar
19	Melih Cevdet Anday	6	Yolculuğun Baladı 1, Yolculuğun Baladı 2, Yolculuğun Baladı 3, Ukte, Beklemek, Günlerimiz
20	Mustafa Seyyit Sütüven	2	Sütüven, Orşelim Kızları
21	Nazım Hikmet Ran	20	Yaralı Hayalet, Salkımsöğüt, Bahri Hazer, Şairin Bir Dakika Tembelliği, Hasret, Veda, Kerem Gibi, Mikrokosmos, Yaşamak, Bir Gemici Türküsü, Roma, Mavi Gözlü Dev, Cülûsu Hümayun, Mülkü Hümayun, Bedrettin'in İdamı, Bugün Pazarı Karıma Mektup 1, Karıma Mektup 2, Karıma Mektup 3, Karıma Mektup 4
22	Necdet Rüştü Efe	4	Ölüm, Ahmed, Baharı Andıran Kadın, Kaçsam
23	Necip Fazıl Kısakürek	23	Örümcek Ağı, Ayrılık Vakti, Ölünün Odasında, Boş Odalar, Guru, Kaldırımlar 2, Otel Odaları, Sayıklama, Gözler, Keder, Tabut, Rüya, Yunus Emreye, Takvimdeki Deniz, Sanatkârın Çilesi, Bu Yağmur, Yolculuk, İstasyon, Gel, Geçen Dakikalarım, Şöhret, Dağlarda Şarkı Söyle, Mangal
24	Necmettin Halil Onan	8	Yıllardan Sonra, Gençlik Günleri, Bir Han Duvarında, Kalp 1, Kalp 2, Bir Yolcuya, Akşamlar Tekin Değildir, Gençlik
25	Oktay Rifaz Horozcu	6	Günler Geçmiş Buradan, Karga, Peyizaj, İthaf 2, Ağaç, Karacaahmet
26	Orhan Şaik Gökyay	3	Gurbet, Üç Nehir, İçlenme
27	Orhan Veli	8	Masal, İnsanlar 1, Uyku, ?, Ağacım, Hicret, Başağrısı, Gölge
28	Ömer Bedrettin Gökbelen	10	Akdenize Doğru, Deniz Sarhoşları, Son Dilek, Yayla Dumanı 1, Bataklık Güneşleri, Telgraf Direkleri, Ufuk Hasreti, Çoruh Akşamları, Uykum, Doğan Güneşe

29	Reşat Cemal Emek	8	Münzevi, Cepheden Mektuplar (Veda), Cepheden Mektuplar (Birinci Mektup), Cepheden Mektuplar (İkinci Mektup), Cepheden Mektuplar (Üçüncü Mektup), Ve İşte Böylece, Şehir, Park
30	Sabri Esat Ander	6	Akşam ve Develer, Bağdat Caddesinde Öğle, İstirahat, Bir Saksı ve Bir Akvaryum, Ut, Küçük Gemi
31	Salih Zeki Aktay	6	Prelüt, Arzu 2, Babamın Evi, Kleopatra, Kışa Maniler, Eleji
32	Şükûfe Nihal Başar	11	Arıburnu Şehitlerine, Bir An Gibi, Umman Yolu, Âşık Sazıyla, Şile Kadını, Günün Son Leyleğine, Fırtına Dindi, İskelet, Su, Yalnızız, Bestekâra
33	Vasfi Mahir Kocatürk	5	Heykelin Karşısında, Attilânın Ölümü 4, Özleyiş 3, Taraklı Kuş, Garip Öldüren Çeşmesi
34	Yahya Saim Ozanoğlu	3	Gam Diyarında, Kırın Sessizliği, Türkü
35	Yaşar Nabi Nayır	3	Kağnı Gıcırtiları, Onar Mısra 6, Onar Mısra 16
36	Yusuf Mardin	6	Gönlüm Gene Rüyalara Dalmış, Antakyadan Gelen Mektup, Unutulmak, Sevda ki, Sonbahar, Kumru ve Serçe
37	Ziya Osman Saba	4	Orda da Geçiyor Günler, İyilik, Artık Yaşamak İçin, Göklerde Öten Kuşlar
Toplam Sayı		269	

Tablo 37: Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu –
Mütarekeden Sonrakiler 1918 – 1938

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yücel dergisi yazarlarının hazırladığı bu antoloji, dönemin yeni şiirlerine yönelik olumsuz yargılarına bir cevap mahiyetinde hazırlanmıştır. Kendilerinin de içinde bulunduğu yeni nesli ve onun şiirini savunmaları bir yerde kendi sanatlarını savunmaları bakımından eseri dikkat çekici hale getirir.

3.8. Murad Uraz - 1923'ten Sonra Yetişen Şairlerimiz

Murad Uraz tarafından hazırlanan bu antoloji Suhulet Kitabevi tarafından 1940 yılında İstanbul’da basılmıştır. Yazarın bu çalışmasında da bir ön söz ve içindekiler kısmı bulunmaz fakat diğer antolojilerinden farklı olarak çalışmada sadece şiirler yer alır. Yazar ayrıca kitabı iki kısma ayırır; birinci kısımda daha bilinir şairlerin biyografisine, sanat anlayışına ve birden fazla şiirine yer verirken ikinci kısım olan “Seçme Şiirler” başlığı altında genç, henüz ismi az duyulmuş şairlerin birer şiirinden örnek verir ve biyografilerine yer vermez. Toplamda 66 şair ve 137 şiire yer verilen eser, Kemalettin Kamu’nun şiirleriyle başlar ve Mümtaz Zeki’nin şiiriyle son bulur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Kemalettin Kamu, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nâzım Hikmet,ERCÜMENT BEHZAT, ÖMER BEDRETTİN GÖKBELN, Mehmet Faruk Gürtunca, Hâşim Nezihi Yücel, Necip Fazıl Kısakürek, İlhami Bekir Tez, Sabri Esat, Vasfi Mahir Kocatürk, Yaşar Nabi Nayır, Behçet Kemal Çağlar, Mustafa Seyit Sütüven, Hâluk Nihat Pepeyi, Tevfik Tanyolaç, Cezmi Tahir Berktin, Şevket Hıfzı Rado, Daniş Remzi Korok, Ahmet Muhip Dranas, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Reşat Cemal Emek, Hâmit Macit, Feridun Fazıl Tülbentçi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Oktay Rifat Horozcu, Orhan Veli Kanık, Neriman Hikmet Öztekin, Fethi Tevet, Yusuf Mardin, Mehmet Nurettin Artam, Cevdet Kudret Solok, Sabahattin Ali, Ekrem Reşit, Osman Nuri, İhsan Boran, Osman İlhami, Osman Nebi, İbrahim Tarık, Kemal Tahir, Galip Naşit, Yakup Sabri, Farık Rıza, Faruk Ömer, Baki Süha, Sabih Alaçam, Ziya İlhan, Munis Faik Ozansoy, Sûzican, İhsan Aygün, Şinasi Gündoğdu, Ali Kemal Meram, Ahmet Cemil Miroğlu, İsmail Safa Egin, Esat Demiray, Fehmi Arman, Nali V., Zeki Ömer Defne, Fahri Belek, Şeref Güzelyazıcı, Niyazi Ergül, Rifat Ilgaz, Emin Ülgener ve Mümtaz Zeki’dir. Hazırlanan bu antolojide en fazla şiiri alınan şairler 5’er şiirle Kemalettin Kamu ve Feridun Fazıl Tülbentçi’dir. Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

MURAD URAZ – 1923’TEN SONRA YETİŞEN ŞAİRLERİMİZ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Cemil Miroğlu	1	Niyet Kuyusu
2	Ahmet Hamdi Tanpınar	4	Sfenk, Bir Göl Bu Karanlıklarda, Şiir, Defne Dalı

3	Ahmet Kutsi Tecer	4	Şeytan, Lahit, İhtiyar Kızlar, Deli Kızın Türküsü
4	Ahmet Muhip Dıranas	4	Selam, Fahriye Abla, Ayaklar, Her Şey Uzaktadır
5	Ali Kemal Meram	1	Gelmiyene
6	Baki Süha	1	Hazimet
7	Behçet Kemal Çağlar	4	Atının Terkisinde, Hey Tuna Tuna, Antakya, Benim Zelzelem
8	Cahit Sıtkı Tarancı	4	Serenad, Aynalarda Gece, Ölümünden Sonra, Gece Bir Neticedir
9	Cevdet Kudret Solok	1	Haliç'in Mavnaıarı
10	Cezmi Tahir Berkün	2	Açılıverelim mi, Gök ve Deniz
11	Daniş Remzi Korok	2	Ayşe, Beyaz Gül
12	Ekrem Reşit	1	Sen ve Ben
13	Emin Ülgener	1	Seyahat
14	Ercüment Behzat Lav	2	Kaos, Stüdyo
15	Esat Demiray	1	Beyaz
16	Fahri Belek	1	Kervan Kıran
17	Faruk Rıza	1	Yollar
18	Fazıl Hüsni Dağlarca	4	Yalnızlığım, Ruhum, Daireler, Kahraman
19	Fehmi Arman	1	Hiç Konuşmıyalım
20	Feridun Fazıl Tülbentçi	5	Gece Şarkısı, Bir Çocuk Bir Çiçek Bahçesinde, Eski Mahalle, Kuşlar Gece Yağmur 1-2-3, Beyaz Günler
21	Fethi Tevet	4	Dağda Su Başı, Çile 1-2-3, Türklüğü Kurban 1-2, Bahar Güldedir
22	Fuat Ömer	1	Gün Gelsin
23	Galip Naşit	1	Utana

24	Hâluk Nihat Pepeyi	2	Cenup Cephesinde Harpler Şiddetleniyor, Tahir ile Zühre
25	Hâmit Macit	3	İşte Çamlarda Sabah, Dönüş, Bekle
26	Haşim Nezihi Yücel	2	Kıyıda Akşam, Sularda Akşam
27	İbrahim Tarık	1	Düşen Yapraklar
28	İhsan Aygün	1	Gemimiz
29	İhsan Boran	1	Türk Köyü
30	İlhami Bekir Tez	2	Otuz Bir, Otuz Üç
31	İsmail Safa Esgin	1	Duyuşlar ve Görüşler
32	Kemal Tahir	1	Devrim Yollarında
33	Kemalettin Kamu	5	Tek Adam, Hicret, Önbaşı Taştan, Zaman İçinde 1-2-3-4-5-6, Ürperme
34	Mehmet Faruk Gürtunca	3	Köy Görüleri, Bindirdim Gönلümü Bir Yağz Ata, Memlekete Bakış
35	Mehmet Nurettin Artam	1	Odam
36	Munis Faik Ozansoy	1	Akşamlar
37	Mustafa Seyit Sütüven	2	Sütüven, Son Kumaş
38	Mümtaz Zeki	1	Ak-Kara 1-2
39	Nali V.	1	İstiklal Şarkıları
40	Nazım Hikmet	3	Simavna Kadısı Oğlu Bedrettin Destanı, Yaralı Hayalet, Çocuklarımıza Nasihat
41	Necip Fazıl Kısakürek	4	Yolculuk, Kaldırımlar, Tanrım Diledi Ki, Senfoni
42	Neriman Hikmet Öztekin	2	Gece, Fırtına-Sükun 1-2
43	Niyazi Ergül	1	Benim Komşularım
44	Oktay Rifat Horozcu	3	Oteldeki Komşu, Saadet Şiirleri, Balıkçılar
45	Orhan Veli Kanık	3	Başagırısı, Asfalt Üzerine Şiirler 1-2-3-4, Deniz

46	Osman İlhami	1	Yeraltının Senfonisi
47	Osman Nebi	1	Ağlıyor Vatan
48	Osman Nuri	1	Başka İklimler
49	Ömer Bedrettin Gökbelen	4	Ayşenin Aşkı, Yayla Dumanı, Anadolu Hasreti, Son Dilek
50	Reşat Cemal Emek	4	Park, Kezban, Filiz, Dönüş
51	Rifat Ilgaz	1	Mevsim Sonu
52	Sabahattin Ali	1	Ruhumun Dalgaları
53	Sabih Alaçam	1	Yapraklar
54	Sabri Esat Siyavuşgil	3	Köyümde Öğle, Sihirli Oda, Akşam ve Develer
55	Sûzican	1	Gelmiyen Yolcu
56	Şeref Güzelyazıcı	1	Sensiz Dağlar
57	Şevket Hıfzı Rado	2	Serseri Huylu Gemiler, Bitmek
58	Şinasi Gündoğdu	1	Nal Sesleri
59	Tevfik Tanyolaç	3	Hatay İstiklal Marşı, Güzel Rüyam Gizlenme, Enginin Derdi Engin
60	Vasfi Mahir Kocatürk	3	Mavi Kuş, Bir Şarkı, Türkümüz
61	Yakup Sabri	1	Bir Günün Sonunda
62	Yaşar Nabi Nayır	3	Bekliyorum, Çoban, Arabacının Şarkısı
63	Yusuf Mardin	4	Kış, Sonbahar, Böyle Her Akşam, Çoban
64	Zeki Ömer Defne	1	İlgaz
65	Ziya İlhan	1	Torosları Aşarken
66	Ziya Osman Saba	4	Baharı Beklerken Yazılmış Şiir, Orda da Geçiyor Günler, Gözümde Tüten Renk, Oda
Toplam Sayı		137	

Tablo 38: Murad Uraz – 1923’ten Sonra Yetişen Şairlerimiz

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Murad Uraz’a ait çalışma kapsamına dâhil edilen 4 antoloji, Tanzimat’tan Cumhuriyet’in 1940’lı yıllarına kadar olan süreci kapsar. Kitabın yazıldığı yıllarda Vefa Lisesi öğretmenliği yapan Uraz, çalışmayı bu alandaki eksikliği gidermek adına lise öğrencilerine yönelik hazırlamıştır.

3.9. İsmail Habib Sevük - Yeni “Edebî Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi

İsmail Habib Sevük (1892 - 1954), İstanbul Hukuk Fakültesinden mezun olmuş, edebiyat öğretmenliği ve milletvekilliği görevlerinde bulunmuştur. Millî Mücadele yıllarında *İzmir’e Doğru* ve *Açıksöz* gazetelerinde başyazarlık yapmıştır. Edebiyat tarihinde *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi* (1925) ile tanınmıştır (Necatigil, 1995: 295-296).

Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji 1940 yılında Remzi Kitabevi tarafından İstanbul’da basılmıştır. Çalışma, Maarif Vekâletinin isteği üzerine *Türk Teceddüd Edebiyatı Tarihi*’nin birtakım ilavelerle yeniden basımıdır. Daha sonra eser bazı kısaltmalarla ve “Edebî Neviler” bölümünün eklenmesiyle, tek cilt hâlinde yayımlanıp *Yeni Edebî Yeniliğimiz* adıyla da basılmıştır (Sağlam, 27 Nisan 2024). Antoloji, lise öğrencileri için hazırlanmış bir ders kitabıdır. Kitapta herhangi bir ön söz bulunmaz fakat kitabın içeriğine ve bölümlerine dair kısa iki not bulunur. Eserde oldukça kapsamlı bir lügatçe mevcuttur ve içindekiler kısmı da detaylı bir şekilde verilmiştir. Örneklerin alındığı bölümde yazar ya da şairlerin hayatları ve sanat anlayışları hakkında bilgi bulunmaz fakat bazı şiirlerin yazılış sebepleri hakkında bilgiler mevcuttur. Ayrıca şiirler hakkında da şekil ve içerik açısından öğretici bilgiler verilir bunun yanında özellikle Tanzimat Dönemi şiirlerinin günümüz Türkçesine aktarılmış hâli de bulunur. Çalışma, edebiyat dönemlerine ayrılmıştır; “Tanzimat Devri Edebiyatı”, “İstibdat Devri Edebiyatı”, “Meşrutiyet Devri Edebiyatı” ve “Son Devir” olmak üzere 4 bölümden oluşur. Yazar, dönemleri isimlendirirken standart adlandırmanın dışına çıkmıştır. Bu bölümler kendi içlerinde genel hatlarıyla nazım ve nesir olmak üzere yine ayrılır. Toplamda 40 şair ve 331 şiire yer verilen eser, Akif Paşa’nın şiirleriyle başlar ve Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın şiirleriyle son bulur. Çalışmada şiirine en fazla yer verilen şair 36 şiiriyle Abdülhak Hamit Tarhan’dır. Dönemlerine göre kitaba alınan şairler kitaptaki sırasıyla aşağıdaki şekildedir.

Tanzimat Dönemi: Akif Paşa, Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hâmit ve Muallim Naci.

İstibdat Devri: Nâbizade Nâzım, İsmail Safa, Mehmet Celâl, Şair Eşref, Tevfik Fikret, Cenab Şehabeddin, Hüseyin Siret, Faik Âli.

Meşrutiyet Devri: Emin Bülent, Mehmet Fuat, Behçet Yazar, Mehmet Akif, Ahmet Haşım, Yahya Kemal, Rıza Tevfik, Mithat Cemal, Samih Rifat, İbrahim Alâeddin, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Halit Fahri, Faruk Nafiz, Fazıl Ahmet, Halil Nihat.

Son Devir: Necip Fazıl, Halide Nusret, Şükûfe Nihal, Kemaleddin Kâmi, Fazıl Hüsni Dağlarca.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

İSMAİL HABİB SEVÜK – YENİ “EDEBİ YENİLİĞİMİZ” TANZİMATTANBERİ EDEBİYAT ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Abdülhak Hâmit Tarhan	36	Makber, Lazımsa Gazeli, 19 Beyit, Bir Rüyadan Sonra, Şair Nedir, Sahra, Kafkas Dağları, Davalaciro’nun Hitabesi, Rakkase-Heykel, Bir İğbirar, Temur-Yıldırım, Merkadi Fatih’i Ziyaret, Merkadi Selim-i Evveli Ziyaret, Nâkâfi, Şair-i Â’zam, Kraliçenin Ağzından Koşma, Devran-ı Muhabbet, Gazub Bir Şair
2	Ahmet Haşım	16	Karanlıkta Beyaz Kuşlar, Mehtapta Leylekler, Kuğular, Tuluği Kamer, Rüsd, Aksi Sada, O Belde, Piyale, Başım, Havuz, Merdiven, Parıltı, Karanfil, Gece, Ölmek, Tahattur
3	Akif Paşa	3	Mersiye, Türkü, Adem Kasidesi
4	Behçet Kemal	1	Sadabattan Geçerken
5	Bülent Emin	2	Hisarlara Karşı, Gurur

6	Cenap Şehabettin	16	Aşkın Teranesi, Temaşayı Hazan, Temaşayı Leyal, Deniz Kenarında, Pür-Hüzn-ü Heves, Kendim İçin, Giysuyi Yar, İhdaiye, Terane-i Sabah, Münacat, Münacat 2, Mersiye, El Sürmeyin Sakın, Tevhit, Hasta, Şairin Kitabı Sengi Mezarı
7	Ethem Pertev Paşa	2	Beka-yi Ruh (J.J Rousseau çeviri), Tıflı Naim (Victor Hugo çeviri)
8	Faik Âli	2	İnfılatı Marizane, Kardeşimle Hasbihal
9	Faruk Nafiz Çamlıbel	6	Han Duvarları, Çoban Çeşmesi, Veraset, Hazan Gazeli, Atatürk'ün Tabutu Arkasından, On İkinci Teşrin 1939
10	Fazıl Ahmet	5	Dördüncü Zemzeme, Cenap Gibi, Mehmet Emin Bey, Nedim Yolunda, Vedaname
11	Fazıl Hüsnü Dağlarca	3	Ağır Hasta, Bütün Dünya Çocuklarına, Rahatlık
12	Fuat Köprülü	2	Mesayı Melal, Yamaçlarda Kaval
13	Halide Nusret Zorlutuna	1	Git Bahar
14	Halil Nihat	2	Süleyman Nazif, Kavun
15	Halit Fahri Ozansoy	3	Eyüp Sırtlarında, Gecem, Kayboluş
16	Hüseyin Siret	2	Nevayi Hicran, Ölümünden Sonra
17	İbrahim Alâeddin	1	Süleymanpaşa Kabrinde
18	İsmail Safa	1	Öksüz Ahmet
19	Kemalettin Kâmi	2	Dadaş, Seneler
20	Mehmet Akif Ersoy	14	Bülbül, Mevlüt Gecesi, Sudanlının Ölümü, Küfeci, Bir Gece, Kubbelerimiz, Şark ve Garb, Sultan Yalısında Mevlüt, Asım, Kendim İçin, 4 Kıta
21	Mehmet Behçet Yazar	2	Kamer, O Gün
22	Mehmet Celâl	1	Bir Kuş

23	Mithat Cemal Kuntay	4	Nargile, Türbe, Beyaz Kadın, Bir Mezar Taşı
24	Muallim Naci	34	Sünbüle, Ateşpare, Tevbih, Bir Mütешaire Dair, 3 Gazel, 18 Beyit, 1 Şathiye, 3 Kıta, Oduncu İle Azrail (La Fontaine çeviri), Mersiye (Parni çeviri), Avcı (Beranje çeviri), Gözler (Sully Prudhomme çeviri)
25	Nâbizade Nâzım	1	Anadolu Hisar'nda Mezarlık
26	Namık Kemal	30	Vaveyla, Hilali Osmani, Vatan Mersiyesi, Hürername, Ali Paşa Hakkında, Ukabname, 6 Kıta, 2 Murabba, 3 Gazel, 1 Kaside, 3 Terkibibent, 7 Beyit, 1 Manzume, (Ziya Paşa'ya yazdığı eleştiri), Marseyez (Fransız Millî Marşı çeviri)
27	Necip Fazıl	5	Kaldırımlar 1, Kaldırımlar 2, Kaldırımlar 3, Yunus Emre'ye, Odadaki Eşya
28	Orhan Seyfi Orhon	6	Münacat, İman, Vaziyet, Veda, Aşktan Sonra, Yazık
29	Recaizade Mahmut Ekrem	17	Tahassür,Hasbihal, Yakacık'ta Mezarlık Alemi, Ah Nijad, 7 Beyit, 1 Manzume, 1 Müseddes, Ölüm ile Oduncu (La Fontaine çeviri), Meşe ile Saz (La Fontaine çeviri), Vecid (Victor Hugo çeviri), Yadet (Alfred De Musset çeviri)
30	Rıza Tevfik	9	Edirne İçin, Şam-ı Gariban, Udun Tesiri, Bir Anı Meyusiyet, Bir Meçhuleye, Kalenderi, Bezm-i Cem, Gelibolu'da Hamzabey Sahili, Kaside-i Kadiriyye
31	Sadullah Paşa	1	Göl (La Martine çeviri)
32	Samih Rıfat	1	Nefes
33	Şair Eşref	13	13 Kıta
34	Şinasi	13	Münacat,Kaside-i Lamiye, Eyler Manzumesi, Tenasüh, 1 Kaside, 7 Beyit, Souvenir (La Martine çeviri)

35	Şükûfe Nihal	1	Su
36	Tevfik Fikret	19	95'e Doğru, Öksüzlüğüm, Hayat, Sis, 11 Beyit, Avengi Tesavir (Fuzuli), Avengi Tesavir (Nedim), Avengi Tesavir (Nef'i), Avengi Tesavir (Hamid)
37	Yahya Kemal	25	Deniz, Açık Deniz, Denizin Türküsü, Mohaç Türküsü, Ses, Geçmiş Yaz, Gece, Boğazın Bir Tepesinde, Bahçelerden Uzak, Rindlerin Hayatı, Rindlerin Ölümü, Düşünce, İtri, Kar Musikileri, Mahurdan Gazel, Şerefabad, Hamid'e Gazel, İstanbul'u Alan Yeniçeriye Gazel, İthaf, 6 Rubai
38	Yusuf Ziya Ortaç	3	Sebilci, Eski Ev, Öyle Bir Günde
39	Ziya Gökalp	9	Lisan, Yasaya Doğru, Türk'e Göre:Din, Türk'e Göre:Ahlak, İlahi, Diğer İlahi, Şehit Haremi, Ömer Naci, Altın Işık
40	Ziya Paşa	17	Zafername, Muaşşer Tercii, 3 Gazel, 1 Terciibent, 1 Terkiibent, 10 Beyit
Toplam Sayı		331	

Tablo 39: İsmail Habib Sevük – Yeni “Edebî Yeniliğimiz” Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

İsmail Habib Sevük’ün derlediği bu çalışma, Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatının süreçlerini göstermek ve bu süreçlerde öne çıkan nitelikli eserleri imlemek amacıyla hazırlanmış ders kitabı özelliği taşıyan bir eserdir.

3.10. Baki Süha Ediboğlu - Türk Şiirinden Örnekler 1920-1944

Cumhuriyet Dönemi şairlerinden olan Baki Süha Ediboğlu (1915 - 1972), İstanbul gazetelerinde ve Ankara ve İstanbul radyolarında çalışmıştır. İlk şiirlerini *Servet-i Fünun* - *Uyanış* dergisinde yayımlamıştır (Necatigil, 1995: 123).

Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji Berkalp Kitabevi tarafından 1944 yılında Ankara’da basılmıştır. Eserde şiirleri alınan tüm şairlerin hayatları ve sanat anlayışlarına değinilir. Çalışmada Baki Süha Ediboğlu’nun ön sözünün yanı sıra Necmettin Halil Onan’ın “Yeni Türk Şiiri” başlıklı yazısı ve Cevdet Kudret Solok’un “Bugünkü Türk Şiirinin Ana Çizgileri” başlıklı yazısına yer verilmiştir. Kitabın sonunda şairlerin

bulunduğu sayfaları belirten bir fihrist de mevcuttur. Bu antoloji 1920 - 1944 yılları arasında şiirler kaleme almış şairlerden oluşur ve kitapta dönem belirten herhangi bir bölüm bulunmaz fakat Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'ın şiirleri kitabın son kısmında ayrı bir bölümde verilir. Bu durumun sebebi olarak da yazar, *Garip* adlı müşterek şiir kitabı dolayısıyla bu üç şairi bir arada tanıtmayı lüzumlu bulduğunu dile getirir (Ediboğlu, 1944: 191). Eser, yalnızca şiir örneklerinden oluşan yekpare bir çalışma olarak hazırlanmıştır. Kitabın ön sözünde yazar; divan edebiyatının Arap ve Fars edebiyatı etkisinde geliştiğini, basmakalıp terkipler, hayaller, yıpranmış şekillerden oluştuğunu ifade eder. Geleneğin halk şiiri damarını öven Ediboğlu, hâlihazırdaki Türk dilinin başarılı bir şekilde sadeleştiğini dile getirir. Bu sadeleşme ve özleşme çalışmasında Ziya Gökalp ve Mehmet Emin Yurdakul'un isimlerini hürmetle anan Ediboğlu, onları örnek alan ve edebiyatımızda Beş Hececiler olarak bilinen zümreden de övgüyle bahseder (Ediboğlu, 1944: 3-5).

Toplamda 32 şair ve 195 şiire yer verilen eser, Yahya Kemal şiirleri ile başlar ve Melih Cevdet Anday şiiri ile son bulur. Çalışmadan en fazla şiirine yer verilen şair 10 şiiriyle Ahmet Muhip Dırnaz'tır. Yahya Kemal Beyatlı Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koryürek gibi 1920 öncesinde de şiir yazan şairlerin 1920'den sonra yazılan şiirleri dikkate alınarak çalışma hazırlanmıştır. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Yahya Kemal Beyatlı, Orhan Seyfi Orhun, Yusuf Ziya Ortaç, Enis Behiç Koyürek, Halid Fahri Ozansoy, Faruk Nafiz Çamlıbel, Nâzım Hikmet Ran, Hasan Âli Yücel, Şükûfe Nihal Başar, Halide Nusret Zorlutuna, Kemalettin Kamu, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Ahmet Kutsi Tecer, Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabri Esat Siyavuşgil, Vasfi Mahir Kocatürk, Yaşar Nabi Nayır, Cevdet Kudret Solok, Ziya Osman Saba, Behçet Kemal Çağlar, Ahmet Muhip Dırnaz, Cahit Sıtkı Tarancı, Hâmit Mâcit Selekler, Feridün Fazıl Tülbentçi, Mustafa Seyit Sütüven, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu ve Melih Cevdet Anday'dır.

Yazar, şiirlerinden örnekler aldığı şairlerin aktif sanat hayatlarının devam etmesi sebebiyle onların sanat anlayışlarını değerlendirirken güncel ve öznel yorumlarda bulunur. Söz gelimi Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirlerinde artık serbest nazım şeklini kullandığını ve birkaç sene evvelki titiz şekil anlayışı içinde verdiği ahenkli manzumelerinin derin lezzetini bulamadığını dile getirir (Ediboğlu, 1944: 160). Öte

yandan yazar, Nazım Hikmet'i yaşıyan şairler içinde Yahya Kemal'den sonraki en büyük ve en usta sanatkâr olarak niteler (Ediboğlu, 1944: 55).

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

BAKİ SÜHA EDİBOĞLU – TÜRK ŞİİRİNDEN ÖRNEKLER			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi Tanpınar	9	Bursa'da Zaman, Fırtına, Bu Akşam, Şiir, Geçmiş Yaz, Hatırlama, Birden Bire, Gül, Ayna
2	Ahmet Kutsi Tecer	7	Nerdesin, Anneler, Halay Çeken Kızlar, Ölü, Tabiat Odam, Besbelli, Sorarım
3	Ahmet Muhip Dıranaz	10	Sokak, Dağın Ardında Gün Battı, Bulutlar, Kargalar, Darağacı, Step, Ayaklar, Bezginlik, Sofra, Köpük
4	Bedri Rahmi Eyüboğlu	5	Can Kuşudur, Gözlerimin Bahçesinde, Bahçeler Dolusu, Geçti Gider, Uyumak
5	Behçet Kemal Çağlar	5	Üç Bin Rakımında, Bor'da Akşam, 39 Derecede, Erzurum'da Akşam, 57 Kiloda
6	Cahit Sıtkı Tarancı	8	Ölümünden Sonra, Sanatkarın Ölümü, Robenson, Gün Eksilmesin Penceremden, Zaman Bir Kuşak Gibi, Kendiliğinden Söylenen Şarkı, Mezarlık, Allah'ı Ararken
7	Cevdet Kudret Solok	3	Bahar, Çocukluk, Seyahat
8	Enis Behiç Koryürek	3	Bilmiyorum Nerdeyim, Tuna Kıyısında, Güneşin Ölümünden Bir Parça
9	Faruk Nafiz Çamlıbel	5	Sanat, Kolsuz, Eriyen Adam, Benimle Yürüyene, Han Duvarları
10	Fazıl Hüsnü Dağlarca	5	Havaya Çizilen Dünya, Eşyalarım, Nasihat, Hikmeti Nedir Bu Karanlığın, Tanrıma
11	Feridün Fazıl Tülbentçi	4	Bu Çocuk Bir Çiçek Bahçesindendir, Helasa, Hayat, Fil ve Böcek

12	Halide Nusret Zorlutuna	5	Git Bahar, Dağların Efesi, Siz de Gitmeyin Sakın, Gel Bahar, Yunus'un Türbesinde
13	Halid Fahri Ozansoy	7	Sulara Dalan Gözler, Şadırvan, Kayboluş, Beyaz Gece, Mum Işığı, Nasılsınız, Gecem
14	Hâmit Mâcit Selekler	6	Tarih, Boğazın Karşı Yakası, Kal!, Nisan Sabahı, Çay, Antalya
15	Hasan Âli Yücel	8	Yeni Hayat, Ganj, Üç Telli Saz Şairine, Hep O Hikaye, Yunus Emre'ye, Öyle mi Böyle mi, Nefes, Kendimden Kendime
16	Kemalettin Kamu	8	Kimsesizlik, Gurbette Renkler, Dumlupınar Yolunda, İstiklal Ordusu Şehitlerine, Gurbet Geceleri, Seneler, Hava Yolcusuna, Hicret
17	Melih Cevdet Anday	7	Saadet, Noktürn, Ölmüş Bir Arkadaştan Mektup, Seyahat, Ağız Mızıkası, Gurbet, Yeni Baştan
18	Mustafa Seyit Sütüven	3	Sütüven, Koşma, Koşma2
19	Nâzım Hikmet Ran	8	Bahri Hazer, Cülüsü Hümayun, Mavi Gzölü Dev Minnacık Kadın ve Hanımmelleri, Hasret, Bugün Pazar, Roma, Bedrettin'in İdamı, Karıma Mektup
20	Necip Fazıl Kısakürek	9	Andante, Ayrılık Vakti, Rüzgar, Ben, Ölümün Odasında, Anneciğim, Otel Odaları, İstasyon, Heykel
21	Necmettin Halil Onan	4	Bir Yolcuya, Akşamlar Tekin Değildir, Kalp, Bir Han Duvarından
22	Oktay Rifat Horozcu	8	Yıldızlar, Ekmek ve Yıldızlar, Şehitlik, Pencere, Karaca Ahmet, Karga, Bir Otelin İki Odası, Kuzu
23	Orhan Seyfi Orhun	6	Vasiyet, O Beyaz Bir Kuştı, Yeis, O Gün, Veda, Rüya
24	Orhan Veli Kanık	7	Bayram, Gemilerim, Hicret, Kitabei Sengi Mezar, Güzel Havalalar, Efkarlanırım, Baş Ağrısı

25	Ömer Bedrettin Uşaklı	8	Sarıköz Mermerleri, Çoruh Akşamları, Ayşe'nin Aşk, Harman, Bir Hatıra, Bataklik Güneşleri, Deniz Sarhoşları, Bursa'da Akşam
26	Sabri Esat Siyavuşgil	5	Limanda Transatlantik, Deniz Çıplak ve Uyku, Denizde Bir Adam, Bıkmak, Ben
27	Şükûfe Nihal Başar	4	Ayşe, Mezat, Hu...Hu..., Yollar Bozuldu
28	Vasfi Mahir Kocatürk	3	Atilla'nın Ölümü, Özleyiş, Nöbetçi
29	Yahya Kemal Beyatlı	7	Deniz Türküsü, Rindlerin Ölümü, Gece, Mahurdan Gazele, Sene 1140, Şerefabad, Sonbahar
30	Yaşar Nabi Nayır	6	Onar Mısra, Sır, Sema, Karacaahmet'te Akşam, Yıllardan Sonra Bir Gün, Sen
31	Yusuf Ziya Ortaç	8	İnönü, Zeybekler, Evim, Radyo, Havuzda, Ayna Karşısında, Yaz, Bahara Girerken
32	Ziya Osman Saba	4	Baharı Beklerken Yazılmış Şiir, Bir Sokaktan Giderken, İmkansız Tesadüfler, Yağmurlu Bir Günde
Toplam Sayı		195	

Tablo 40: Baki Süha Ediboğlu – Türk Şiirinden Örnekler

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar bu çalışmayı bir edebiyat tarihi ya da antoloji olma iddiasından uzak tutmakla birlikte Türk Şiirinin yirmi beş yıllık (1920-1944) örneklerini gösterme gayesi güttüğünü dile getirir (Ediboğlu, 1944: 3-5).

3.11. Âli Tomrukçu - 48 Şair

Yazarın hayatı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşamadı bu da *48 Şair* adlı antolojinin müstear isimle yazılmış olabileceğini düşündürmüştür. Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji Recep Ulusoğlu Basımevi tarafından 1944 yılında Ankara’da basılmıştır. Eser Atatürk’ün sanat hakkındaki sözleriyle başlar ve yazarın ön sözüyle devam eder. Kitap, şiir örneklerine geçmeden önce “Yeni Şiirin Onur Sayfası” başlığı altında Nurullah Ataç, Sabahattin Eyüboğlu, Prof. Hilmi Ziya Ülken, Pertev N. Boratav gibi sanat, kültür, ilim alanında öne çıkan toplam 28 isme yer verir. “Genç Şairlerle İş Birliği Eden Ressamlar” başlığı altında Abidin Dino, Nuri İyem, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fikret Mualla gibi 16

ressamın ismine yer verilir. “Yeni Şiirin Gelişmesine Yardım Eden Dergiler” başlığı altında *Servetifünun, Varlık, Yücel, Harman, Sokak, Oluş, Hamle, Değirmen* gibi 34 dergi ismine yer verilir. Ayrıca çalışmada, içindekiler kısmı bulunmaz fakat kitabın kapağında 48 şairin ismi kitaptaki sırasıyla verilmiştir fakat bu sıralama kronolojik değildir.

Yazar çalışmanın ön sözünde eseri hazırlama sürecinden ve şiirlerin çoğunu dergilerden temin ettiğinden bahseder. Bu antolojiyle Türkiye’nin genç şairlerini bir arada ilk defa kendisinin tanıttığını dile getirir. Yeni şiirin, gerçekten yola çıkarak üstün meziyetlerini dile getiren Tomrukçu, divan şiirinin Kemalist Cumhuriyet için bir değer taşımadığını da ifade eder (Tomrukçu, 1944:5-6).

Yalnızca şiir örneklerine yer verilen bu antoloji çalışmasında toplamda 48 şair ve 144 şiir yer alır. Eser, Niyazi Akıncı’nın şiirleriyle başlar ve Mümtaz Zeki’nin şiirleriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şair 10 şiiriyle Oktay Rifat Horozcu’dur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Niyazi Akıncıoğlu, Sabahattin K. Aksal, Melih Cevdet Anday, Orhan M. Arıburnu, Sefer Aytekin, Faik Baysal, İlhan Berk, Salâh Bırsel, Kâmuran Bozkır, Nedim Çapman, Asaf Hâlet Çelebi, Fazıl H. Dağlarca, Hasan İ. Dinamo, Avni Dökmeci, Bedri R. Eyüboğlu, Fethi Giray, Enver Gökçe, Kenan Harun, Oktay R. Horozcu, Mehmet İğnebekçi, Ziya İlhan, Rifat Ilgaz, Cahit S. Irgat, A. Kadir, Orhan Veli Kanık, Asaf Karadayı, Hamdi Kestelli, Mehmet Kemâl, Salâhattin B. Kurt, Cahit Külebi,ERCÜMENT B. LÂV, Ahmet Necati, Behçet Necatigil, Fuat Ofşin, Rüştü Onur, Gavsî Ozansoy, Nâzım H. Ran, Şükrü E. Regü, Mehmet Serpin, Celâl Sılay, Sabri Soran, Cahit S. Tarancı, Suat Taşer, Suphi Taşhan, Ömer F. Toprak, Safer M. Tümay, Nahit Ulvi ve Mümtaz Zeki’dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

ÂLİ TOMRUKÇU – 48 ŞAİR			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	A. Kadir	6	Buluşursak, Koğuş, Nöbette, Uşaklı İzzet, Zehra, Terhis
2	Ahmet Necati	1	Neşeli
3	Asaf Hâlet Çelebi	3	Adımlar, Hırsız, İnsanlar

4	Asaf Karadayı	2	Mahalle Kahvesindekiler, Köylü
5	Avni Dökmeci	2	Yankılar, Cırcır Böcekleri
6	Bedri Rahmi Eyüboğlu	4	Ebabil Kuşları, Bahçeler Dolusu, Hele Bir Başlasın, Müşkülümüz Var
7	Behçet Necatigil	2	Soru, İkinci Teşrin
8	Cahit Külebi	2	Çiçekle Hasbuhâl, İstanbul
9	Cahit Saffet Irgat	6	Dalgınlık, Piyaz, Olan Olmuş, Bizim Sokak, Yalnızlıklar, Sabah
10	Cahit Sıtkı Tarancı	5	Madem ki Güzelsin, Postacı, Kış Mevsimi, Değirmen, Uçtu Uçtu
11	Celâl Sılay	1	Madem ki
12	Enver Gökçe	1	Köylülerime
13	Ercüment Behzat Lâv	7	Gemiler ve Bulutlar, Romanslar, Romanslar 2, Romanslar 3, Romanslar 4, Ballade, Ballade 2
14	Faik Baysal	1	Tahta At
15	Fazıl Hüsni Dağlarca	4	Rabbim Bir Gök Verdin ki Bizlere, Toprak, Kel Oğlan, Gece Merasimi
16	Fethi Giray	2	Sevkiyat, Bahar
17	Fuat Ofşin	1	Apartmandaki Kıza Mektup
18	Gavsi Ozansoy	1	Bağ Bozumu
19	Hamdi Kestelli	1	Yatak
20	Hasan İzzettin Dinamo	5	Bir İzdırap Türküsü, Sulh, Toprak Kokusunda Serenad, Ninemin Masalları, Gökyüzüne
21	İlhan Berk	2	İstanbul, İstanbul 2
22	Kâmuran Bozkır	1	O Büyük Şarkıdan Bir Parça
23	Kenan Harun	1	Birinci Yaprak
24	Mehmet İğnebekçi	1	Saadet

25	Mehmet Kemâl	3	Bu Şehir, Tınaz, Akrabalarım
26	Mehmet Serpin	1	Evlilik
27	Melih Cevdet Anday	8	Yalan, Senden Utanıyorum, Yeni Baştan, Her Gece Böyle Değilim, Isık Çalmak, İkinci Harbi Umumi, Fotoğraf, Gün Batarken
28	Mümtaz Zeki	2	Elma Ağacı, Gülhane Parkı
29	Nahit Ulvi	2	Kırk Yıllık, Akşam Huzuru
30	Nâzım Hikmet Ran	1	Büyük Destandan Parçalar
31	Nedim Çapman	5	Sana Ait Şiirler, Sokak Çocuğu, Su kuşları, Bugün, Bugün 2
32	Niyazi Akıncıoğlu	2	Düşman Başına, Bursadan
33	Oktay Rifat Horozcu	10	Benim Yarım, Su Gibi Geçen Günler, Peyizaj, Tecelli, Şükür, Nanoç'un Çocukluk Resmi, Ekmek ve Yıldızlar, Pencere, Hayranlık, İskele
34	Orhan Murat Arıburnu	3	İkinci Dünyadan Birinci Dünyaya Mektuplar, Suvari, Şifre
35	Orhan Veli Kanık	9	Yolculuk, Dağ Başında, Böcekler, Davet, Güzel Havalarda, Sevdaya mı Tutuldun, Hicret, Hicret 2, Efkarlanırım
36	Ömer Faruk Toprak	1	Haliç
37	Rıfat Ilgaz	3	Çocuklarım, Alishim, Çiloğlan
38	Rüşti Onur	8	Memnuniyet, Bahar, Bahar 2, Bahar 3, Kuşluk Vakti, Bana Dair, Beni Kaçır Kaptan, Gece
39	Sabahattin Kudret Aksal	4	Gece Yarısı Şiir, Bildik Şehir, Bir Sabah Uyanmak, Bütün Söylediklerim
40	Sabri Soran	2	Sana da Gülerdi, Mehmet'e Şiir
41	Safter Melih Tümay	1	Kuşlar Haber Verecek
42	Salâh Bırsel	5	118 No.lu Ev, 118. No'lu Ev 2, 118 No.lu Ev 3, Soğukkuyu Tramvay Caddesi, Soğukkuyu Mahallesi

43	Salâhattin B. Kurt	1	Dargın
44	Sefer Aytekin	3	Ay, Gurbet Mektubu, Adam Oldu
45	Suat Taşer	2	Unutamıyorum, Sılacı
46	Suphi Taşhan	2	Onlar Geldi, Küçük Aşk Şarkısı
47	Şükrü Enis Regü	3	Yağmur Yağsın, Bayram, Bayram 2
48	Ziya İlhan	1	Mevsim Yağmuru
Toplam Sayı		144	

Tablo 41: Âli Tomrukçu – 48 Şair

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Âli Tomrukçu; Türk şiirinin -eksikimiz olan- destana yöneldiğini, Kemalist Cumhuriyet'in her şeyi yenilediğini ve eski edebiyatın koca ulusumuzu destansız bıraktığını dile getirir (Tomrukçu, 1944: 6). Burdan yola çıkarak yazarın, 40 Kuşağı şairlerini, Garip şiirini ve bu anlayıştaki serbest şiirleri, sanatsız ve süssüz söyleyişleri ön plana çıkararak eski edebiyattan uzaklaştırmak ve yeni olana yaklaştırmak adına bu çalışmayı hazırladığı söylenebilir.

3.12. Fahir Onger - Bugünkü Şiirimiz

Cumhuriyet Devri eleştirmenlerinden olan Fahir Onger (1920 - 1971), banka memurluğundan sonra ticaretle uğraşmış ve sonrasında bir yayınevi kurmuştur. Yazarlık hayatına mensur şiir, hikaye ve deneme türlerinde *Sokak* ve *Servet-i Fünun-Uyanış* dergilerinde başlamış, *Bugünkü Şiirimiz* isimli antoloji ile 1940 kuşağını toplu hâlde ilk o, gün ışığına çıkarmıştır. *Yenilikler*, *Edebiyat Gazetesi*, *Edebiyat Dünyası* gibi yayınlarda eleştiri yazıları kaleme almıştır (Necatigil, 1995: 251).

Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji 1946 yılında İstanbul'da basılmıştır. Eserde herhangi bir basımevi bilgisi bulunmaz yalnızca Yaratış Mürettiphanesinde dizildiği belirtilir. Kitap, ön söz ve şiir örneklerinden oluşur, içindekiler kısmı yoktur fakat kitabın kapağında şair isimleri sırasıyla verilmiştir. Antolojiye alınan yazarların hayatı ve sanat anlayışları hakkında kısa bilgilere ve öznel değerlendirmelere yer verilir. Yazar, ön sözünde Birinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerinden doğan ve geleneksel edebiyatın inkarını ve yıkılmasını hedefleyen kübizm, sürrealizm gibi modern sanat akımlarının

Türkiye’de de alaka gördüğünü dile getirir. Bugünkü şiirimizin ilk modern şiir örneklerinin kısmen tercüme kısmen de taklit olduğunu ifade eder ve hececi şairlerle hiçbir münasebetinin olmadığını belirtir. Onger; başkaları tarafından Orhan Veli ve arkadaşlarının modern şiirimizin kurucusu olarak gösterildiğini fakat yıkıcı vasıftaki modern şiirin ilk örneklerinin aslında Ercüment Behzat, Nazım Hikmet ve Mümtaz Zeki’ye ait olduğunu iddia eder ve bu yıkıcılığın orijinal bir tarafı olmasa da dogmatik manzume anlayışını çürütmesi yönüyle müspet ve faydalı olduğunu aktarır. Yazar, bugünkü edebiyatımız için henüz içinde büyük bir şiirin doğacağı bir senteze ulaşamadığını dile getirir ancak bugün için insan, cemiyet, hareket prensiplerini benimsemiş olan sanatçının gerçeği kavramış ileri bir şair durumunda olduğunu ifade eder ve çalışmaya alınan şairler arasından yarının büyük şairini şahsında tecelli ettirecek sanatçının bugünkü şiirimizin temsilcileri arasında olabileceğini ifade eder (Onger, 1946: 7-10).

Toplamda 29 şair ve 85 şiire yer verilen eser, Nahit Ulvi Akgün’ün şiirleriyle başlar ve Sabahattin Teoman’ın şiirleriyle son bulur. Çalışmadan en fazla şiirine yer verilen şairler 4 şiirle Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Orhan Veli Kanık, Orhon M. Arıburnu, Rüştü Onur ve Salâh Bırsel’dir. Eserde şairler kronolojik olarak verilmez. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Nahit Ulvi Akgün, M.Niyazi Akıncıoğlu, Sabahattin Kudret Aksal, Melih Cevdet Anday, Orhon M. Arıburnu, Özdemir Asaf, Faik Baysal, N. İlhan Berk, Salâh Bırsel, Necati Cumalı, Asaf Halet Çelebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ahmed Muhip Dranas, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fethi Giray, Kenan Harun, Oktay Rıfat Horozcu, Rıfat Ilgaz, Cahit Saffet Irgat, Orhan Veli Kanık, Suavi Koçer, Cahid Külebi, Ercüment Behzat Lâv, Behçet Negatigil, Rüştü Onur, Mustafa Seyid Sütüven, Cahit Sıtkı Tarancı, Mümtaz Zeki Taşkın ve Sabahattin Teoman’dır.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

FAHİR ONGER – BUGÜNKÜ ŞİİRİMİZ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Muhip Dranas	4	Kezban, Fahriye Abla, Sofra, Step
2	Asaf Halet Çelebi	3	Fransa İçin Şiir 1940, İnsanlar, Lamelif
3	Bedri Rahmi Eyüboğlu	3	İstida, Sene 1943 Ebabil Kuşları, Sana Acımayı Öğreteceğim
4	Behçet Necatigil	3	Gençken, Sevda Peşinde, Kahveci Kızı
5	Cahid Külebi	3	Nurullah Ataç, Memleketimiz, İstanbul
6	Cahit Saffet Irgat	3	Korkuyorum, Rıhtım, Dert mi Ararsın
7	Cahit Sıtkı Tarancı	4	Garip Kişi, Korktuğum Şey, Gece Bir Neticedir, 35 Yaş Şiiri
8	Ercüment Behzat Lâv	3	Melodi, Bir Kapı Zil Sesi, Oda
9	Faik Baysal	2	Aleladedler, Harp ve İnsanlık
10	Fazıl Hüsnü Dağlarca	4	Kitap Arasındaki Çiçekler, Ağır Hasta, Üçüncü Halim Kabul, Öldürdüğümüz
11	Fethi Giray	2	Rizeli Alinin Hikayesi, Okyanustan Mektuplar
12	İlhan Berk	3	Bela, İnsanlara Dair, Birinci Dünya Harbi İçin Söylenmiştir
13	Kenan Harun	3	Mektup, Dudaklarımda, Barış Şiiri
14	M. Niyazi Akıncıoğlu	2	Yağmur Duası, Bursa'dan
15	Melih Cevdet Anday	3	Alaturka, Ağız Mızıkası, Yalan
16	Mustafa Seyid Sütüven	2	Pazar, Aldı da Bir Yağmur
17	Mümtaz Zeki Taşkın	2	İtiyat, Masallarımız

18	Nihat Ulvi Akgün	3	Birisi, Dalgınlık, Değişme
19	Necati Cumalı	3	Günaydın, Sabah Saat Beşte İstanbul, Hürriyete Övgü
20	Oktay Rıfat Horozcu	2	Şehitlik, Hatırlama
21	Orhan Veli Kanık	4	Şoförün Karısı, Tren Sesi, Dedikodu, Kitabı Sengi Mezar
22	Orhon M. Arıburnu	4	Şerece, Şifre, Canbaz, Kasap
23	Özdemir Asaf	2	Geceler, Saçları
24	Rıfat Ilgaz	2	Kasabamız, Kitaplar
25	Rüşti Onur	4	Gitti, Kuşluk Vakti, İtiraf, Memnuniyet
26	Sabahattin Kudret Aksal	3	Denizin Sesi, Yaz Gecesi, Birinin Ölümü
27	Sabahattin Teoman	3	Mesafesiz Yolculuk, Eşyadan Korkunuz, Kün
28	Salâh Bırsel	4	Allah Halinden Şikayet Ediyor, Soğuk Kuyu Mahallesi, Dünya Şarkısı, Dünya İşleri
29	Suavi Koçer	2	Erbaa Şiirleri, Işık
Toplam Sayı		85	

Tablo 42: Fahir Onger – Bugünkü Şiirimiz

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Behçet Necatigil'e göre Fahir Onger'in hazırladığı bu antoloji 40 Kuşağı toplumcu şarilerini ilk defa öne çıkaran antoloji özelliği taşır (Necatigil, 1995: 251). Çalışmaya dâhil edilen şiirlere bakıldığında genellikle hece ölçüsünü geride bırakmış, serbest nazımla şiir yazan şairlerin ağırlıkta olduğu dikkat çekicidir. Bu sebeple antolojinin, 1940'lı yılların şiirinin en yeni anlayışını yakalama çabasının sonucu olduğu söylenebilir.

3.13. Orhan Burian - Kurtuluştan Sonrakiler

Cumhuriyet Dönemi deneme, eleştiri yazarlarından olan Orhan Burian (1914 - 1953), Cambridge Üniversitesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirmiş sonrasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde hocalık yapmıştır. *Yücel*

dergisinde ve kendisinin kurduğu *Ufuklar* dergisinde fikir, sanat ve toplum konularında eleştiri ve denemeleriyle öne çıkmıştır. *Kurtuluştan Sonrakiler* adlı antoloji çalışması en bilinen eseridir (Necatigil, 1995: 88).

Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji, Yücel yayınları tarafından 1946 yılında İstanbul’da basılmıştır. Eserde şiirleri alınan şairlerin hayatlarından ziyade şiirlerinin edebî yönü üzerinde kısaca durulur. Yazar, şairlerin edebî kişiliği hakkında her ne kadar kısa bilgiler vermiş olsa da bu çalışma şiir örnekleri bakımından oldukça zengin bir antolojidir. Antoloji; isimlik, ön söz, şiir örnekleri ve son sözden müteşekkildir. Çalışmada; “Kurtuluştan Sonrakiler” başlığı altında yekpare bir biçimde şairler sıralanır. Bunun yanı sıra Orhan Burian bu antolojiyi bitirirken hatırdan silinmeyen bazı şairlerin sanatlarında huzura eremedikleri için eserleri hakkında sağlıklı bir hüküm veremediğini dile getirir fakat bu şairlerin şiirlerinden bir iki güzel örnek vermemeye de yazarın gönlü razı olmadığından “Nebula” adlı bölümde bu isimlerin sadece şiirlerinden örnek vermekle yetinmiştir (Burian, 2003: 445).

Yazar, kitabın ön sözünde Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin 25 yıllık bir özetini şairler üzerinden öznel ve sanatsal ifadelerle özetler. Burian, Cumhuriyet Dönemi’ne temiz bir dille geçtiğimizi söyleyip *Yeni Kalemler*’in açık dil mücahitliğiyle Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Halit Fahri Ozansoy gibi şairlerin heceyi günün edebiyatına yerleştirmekte olduğunu ifade etmiştir. Faruk Nafiz’i yeni devrin ilk ve heceyi en ustalıkla kullanan şairi olarak niteler. Yazar, yurt sevgisini dile getiren hecenin birinci kuşağının vasıflarını sıraladıktan sonra Türk Orta Asya’nın yahut Türk Anadolu’nun destanını kimin yazacağını sorar. Yazının devamında Nazım Hikmet’in Kurtuluş Savaşı için yazdığı destanı, olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirdikten sonra “İstanbul Hecesi” olarak adlandırdığı Hecenin İkinci Kuşağı şairlerinden olan Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Muhip Dıranas ve Cahit Sıtkı Tarancı gibi isimleri tek cümlelik sanatsal ifadelerle değerlendirir. Yazar devamında aynı yazım tekniğini sürdürerek Celal Sılay, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rıfat Ilgaz, Asaf Halet Çelebi ve Orhan Veli gibi isimlerin sanatı üzerine kısa değerlendirmelerde bulunur. Bütün edebî türler içinde çeyrek asırlık edebiyatımızın yüzünü ağartan kolu olarak şiiri gösterir (Burian, 2003: 23-29).

Toplamda 71 şair ve 388 şiire yer verilen eser, Faruk Nafiz Çamlıbel’in şiirleri ile başlar ve Osman Attila Yolpazoglu’nın şiiri ile son bulur. Çalışmadan en fazla şiirine yer verilen

şair 32 şiiriyle Fazıl Hüsni Dağlarca'dır. Antoloji kronoloji gözetilerek hazırlanmış olmakla birlikte, "Nebula" bölümündeki şiirlerde buna dikkat edilmemiştir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Faruk Nafiz Çamlıbel, Şükûfe Nihal Başar, Salih Zeki Aktay, Hasan Âli Yücel, Ali Mümtaz Arolat, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Kemalettin Kamu, Halide Nusret Zorlutuna, Halûk Nihat Pepeyi, Necmettin Halil Onan, Ercüment Behzat Lav, Nazım Hikmet Ran, Orhan Şaik Gökyay, Ömer Bedrettin Uşaklı, İffet Halim Oruz, Necip Fazıl Kısakürek, Selâhattin Batu, Sabri Esat Süyavuşgil, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok, Asaf Halet Çelebi, Yaşar Nabi Nayır, Behçet Kemal Çağlar, Mustafa Seyyit Sutüven, Cezmi Tahir Berktin, Hâmit Macit Selekler, Ahmet Muhip Dıranas, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rıfat Ilgaz, Feridun Fazıl Tülbentçi, Fazıl Hüsni Dağlarca, Celâl Sılay, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu, Melih Cevdet Anday, Yusuf Mardin, İbrahim Zeki Burdurlu, Ceyhun Atuf Kansu, İskender Fikret Akdora, Sabahattin Kudret Aksal, Salahattin Aldanır, Rıza Apak, Orhon Murat Arıburnu, Mehmet Başaran, N. İlhan Berk, İsmet Bozdağ, Necati Cumalı, Osman Darıcı, Hasan İzzettin Dinamo, Bülent Ecevit, Baki Süha Ediboğlu, Nüzhet Erman, Kenan Harun, Cahit Saffet Irgat, Cahit Külebi, Behçet Necatigil, Rüştü Onur, Mehmet Necati Öngay, Şinasi Özdenoğlu, Şükrü Enis Regü, Hsan Şimşek, Suat Taşer, Mümtaz Zeki Taşkın, Selahattin Teoman, Ömer Faruk Toprak, Hüseyin Ulaş, Emin Ülgener ve Osman Attila Yolpazoğlu'dur.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

ORHAN BURİAN – KURTULUŞTAN SONRAKİLER ŞİİR ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi Tanpınar	11	Hatırlama, Uyanma, Davet, Gül, Yılan, Ayna, Sfenks, Şiir, Defne Dalı, Bursa'da Zaman, Raks
2	Ahmet Kutsi Tecer	10	Lahit, Ölü, Ocak Başında, Güvercin, Sivrisinekler, Yağmur Çitli Ufuk, Deniz, Orda Bir Köy Var Uzakta, Halay Çeken Kızlar, Toprak Cenneti

3	Ahmet Muhip Dıranas	17	Portre, Serenat, Titrek Bir Damladır, Selam, Herşeyin Uzaklaştığı Saat, Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar, Yaşamaktayken, Rüya, Adamlar, Her Şey Uzaktadır, Atlı Karınca, Aydınlıklar, Köpük, Darağacı, Dağlara, Ağrı, Bu Köyün Bir Garip Kişisi
4	Ali Mümtaz Arolat	4	Bir Gemi Yelken Açtı, Laleler, Ademe Çıkan Yol, Havuz
5	Asaf Halet Çelebi	4	İbrahim, Beddua, Hırsız, Ayna
6	Baki Süha Ediboğlu	1	Yağmur
7	Bedri Rahmi Eyüboğlu	10	Birinci Mektup, İkinci Mektup, Dördüncü Mektup, Birinci İstida, İkinci İstida, Bahçeler Dolusu, Saadet, Geçti Gider, Düşünmeden Sevelim, Param Parça
8	Behçet Kemal Çağlar	13	Görmeğe Geldim, Atatürk'ü Dinlerken, İstiyorum, Dumlupınar İnsanına, Diyebilsem Bir Sabah, Elveda, Değil mi ki, Tarsus'un Çağlıyanı, Cenge Davet, Kanıma Giren Bahar, Güzelleme, Beş Bin Yıldır Üflenlen, Sazımı Terkedeyim
9	Behçet Necatigil	2	Balık, Tempora Mutantur
10	Bülent Ecevit	1	Kıtlık
11	Cahit Külebi	2	Çarşı, Hikaye
12	Cahit Saffet Irgat	1	Memnunum Diyemem
13	Cahit Sıtkı Tarancı	20	Gece Bir Neticedir, Gençlik Böyledir İşte, Öldük, Allahı Ararken, Tanrıyla Başbaşa, Desem ki, İnsan, Bir Yemiş Olacak, Uyku, İlanı Aşk, Su Sesi, Paydos, Ben Aşk Adamıyım, Hepimize Dair, Bir Ölünün Tekzibi, Davet, Akıbet, Uğurlarken, Otuz Beş Yaş Şiiri, Karasevda
14	Celal Sılay	10	Kurtuluş, Sual, Mahçubiyet, Gitti, Avuç, Yeter, Hayret, Başım, Kapının Dışı, Bana Gelirsin
15	Cevdet Kudret Solok	4	Toprağa Bağlı, Rüya İçinde Rüya, Yedikule'de Akşam, Allah Ben Vesaire
16	Ceyhun Atuf Kansu	6	Bir Çocuk Bahçesinde, Rüya, Hayat, Öğle Yemeği, Şen Saat, Yağmur

17	Cezmi Tahir Berktin	4	Hayat ve Hakikat, Kapım ve Pencерem, Gök ve Deniz, Bir Turna Kanadında
18	Emin Ülgener	2	Ölü, Masur'un Sesi
19	Ercüment Behzat Lav	8	Parsın Ölümü, Konak, Köroğlu'ndan Memiş'e Mektuplar, Yapma Düzen, Akdeniz'e Hasret, Kederler, Başkalık, Bostan Vakti
20	Faruk Nafiz Çamlıbel	18	Çoban Çeşmesi, Veraset, Melekölmevt, Gurbet, Suda Halkalar, Firari, Sefillerin Ölümü, Ali, Kış Bahçeleri, Hüseyin Pektaş'a Gazel, Kızıl Saçlar, Yanarım, Koşma, Talas Bağlarından Batı, At, Bizim Memleket, Han Duvarları, Yeşile Hasret
21	Fazıl Hüsnü Dağlarca	32	Havaya Çizilen Dünya, Nedir, Bu Eller Miydi, Gündüz, Vücut, Siyah ve Karanlık, Rahatlık, Nasihat, Rabbim Merhametin Vardır, Geceye Karşı Müdafaa, Hikmeti Nedir Bu Karanlığın, Bahçe İçinde Ev Ev İçinde Düşünmek 1-2, Tanrıma, Meclis, Kabul, Ferman, inek, Kavak, Nöbetçi, Tekmil, Harcamak, Şehit, Eski Şey, İnsandan Öte İnsan Vardır, Kalabalığın Ağrısını Çekiyordu, Bazen Kendisinde Vahşi Bir Duygu Parlardı, Korkak Denmezse de Cesur da Değildi, Çakır'ın Aradığı Şey Aşıkardı, Artık Cihan Türküsünü İşitiyordu, Can Sağlığı, Öldürdüğümüz, Siyah Derililerin Hücumu
22	Feridun Fazıl Tülbentçi	3	Hayat, Bu Çocuk Bir Çiçek Bahçesinde, Kuşlar Gece Yağmur
23	Halide Nusret Zorlutuna	4	Git Bahar, Adak 1-2-3, Ağla Bahar, Tuna'da
24	Haluk Nihat Pepeyi	2	Denizler Barbaros'suz, Esirler İstanbul'da
25	Hamit Macit Selekler	7	Çay, Tarih, Mazi, Antalya, Boğazın Rumeli Yakası, Harbe Dair, Sulh
26	Hasan Ali Yücel	2	Hep O Hikaye, Yunus Emre'ye
27	Hasan İzzettin Dinamo	1	Toprak Kokusuna
28	Hasan Şimşek	1	Nekahat
29	Hüseyin Ulaş	1	İçimdesin

30	İbrahim Zeki Burdurlu	6	Toprak İnsanları Tanrı Önünde, Döndü'nün Bohçası, Benim Aşkım Delicedir, Süren Çekirdeğin Tekerlemesi, Sürü, Tezgah Dokuduğun Oda
31	İffet Halim Oruz	2	Hint Bilmececi, Diyarbakır Şarkısı
32	İskender Fikret Akdora	1	Yarış
33	İsmet Bozdağ	2	Sen Şarkı Söylediğin Zaman, Uykudan Önce
34	Kemalettin Kamu	7	Hicret, İstiklal Ordusu Şehitlerine, Dumlupınar Yolunda, Kitabe, Gurbet, Kimsesizlik, Güz
35	Kenan Harun	1	Çiçek
36	Mehmet Başaran	4	Bizim Köyün İmamı, Ahlat Ağacı, Bu Masal, Masal
37	Mehmet Necati Öngay	1	Sır
38	Melih Cevdet Anday	5	Ukte, Beklemek, Serçe, Saadet Şiirlerinden, Ölmüş Bir Arkadaştan Mektup
39	Mustafa Seyyit Sutüven	4	Sutüven, Orşelim Kızları, Koşma, Tütün
40	Mümtaz Zeki Taşkın	1	Hepimizin Baharı
41	N. İlhan Berk	1	İnsan ve Şehir
42	Nazım Hikmet Ran	17	Yaralı Hayalet, Salkım Söğüt, Bahri Hazer, Hasret, Veda, Kerem Gibi, Mikrokosmos, Yaşamak, Roma, Bir Gemici Türküsü, Mavi Gözlü Dev, Cülusu Hümayun, Mülkü Hümayun, Hükmü Hümayun, Bugün Pazar, Karıma Mektup 1-2-3-4, Büyük Taarruz Gecesi
43	Necati Cumalı	2	Ölüme Yakın, Bir Ölünün Gözleri
44	Necip Fazıl Kısakürek	21	Örümcek Ağı, Ayrılık Vakti, Ölünün Odasında, Boş Odalar, Guru, Kaldırımlar, Sayıklama, Gözler, Keder, Tabut, Rüya, Yunus Emre'ye, Takvimdeki Deniz, Bu Yağmur, Yolculuk, Gel, Geçen Dakikalarım, Bendedir, Beklenen, Ben, Çile

45	Necmettin Halil Onan	6	Kalb, Bir Yolcuya, Gemi, Gece, Maziden Hatıralar, Yolda Mısırlar
46	Nüzhet Erman	1	Nasrettin Hoca
47	Oktay Rifat Horozcu	13	Günler Geçmiş Buradan, İthaf, Hayranlık, Ekmek ve Yıldızlar, Gün Sonu Konuşması, Kuzu, Karga, Pencere, Peyizaj, Uykusuzluk, Telli Telefon, Balkondaki Beyazlı Kadın, Karıma
48	Orhan Şaik Gökyay	5	Bu Vatan Kimin, Gurbet, Üç Nehir, Zeytin Dalı, Sitem
49	Orhan Veli Kanık	15	Masal, Uyku, İnsanlar, Hicret, ?,Başağrısı, Anlatamıyorum, Kitabe-i Seng-i Mezar, Gölge, Harbe Giden, Karmakarışık, Vazgeçemediğim, İstanbul Türküsü, ağaç, Kuş ve Bulut
50	Orhon Murat Arıburnu	3	Bekçiler ve Ben, Devran, Üsküdar'ın İmamı
51	Osman Attila Yolpazoglu	1	Hürriyet
52	Osman Darıcı	1	Düş
53	Ömer Bedrettin Uşaklı	10	Deniz Sarhoşları, Yayla Düşü, Yayla Dumanı, Telgraf Direkleri, Ufuk Hasreti, Deniz Hasreti, Yılların Dirilişi, Bir Hançer İstiyorum, Ay Işığında, Kiraz Bayramları
54	Ömer Faruk Toprak	1	Kazım'a Mektup
55	Rıfat Ilgaz	3	Kasabamız, Aşım, Komşuluk
56	Rıza Apak	1	Neticeye Doğru
57	Rüştü Enis Ergü	2	Üzüntü, Akşam Olur
58	Rüştü Onur	1	Memnuniyet
59	Sabahattin Kudret Aksal	1	Bir Sabah Uyanmak
60	Sabahattin Teoman	2	İhtar, Yeni
61	Sabri Esat Siyavuşgil	5	Bağdat Caddesinde Öğle, Akşam ve Develer, Ut, Küçük Gemi, Pencereinden Antalya
62	Salahattin Aldanır	2	Korku, Yaşayanlara

63	Salih Zeki Aktay	4	Kleopatra, Eleji, Kaside, Bulutların Ötesi
64	Selahattin Batu	3	O Büyük kuşlar, Yaprak, Köle Kızların Korosu
65	Suat Taşer	1	Şiirlerime Nasihat
66	Şinasi Özdenoğlu	1	Efsane
67	Şükufe Nihal Başar	8	Güzün Son Leyleğine, Su, Sabah Kuşları, Ölüm de Güzel, Hatıralar, Mezat, Çoban Nine, Çingene Kızlar
68	Vasfi Mahir Kocatürk	4	Özleyiş, Taraklı Kuş, Yollarda Soneler, Ergenekon
69	Yaşar Nabi Nayır	2	Kağnı Gıcırtiları, Onar Mısra
70	Yusuf Mardin	5	Sevda ki, Kumru ve Serçe, Yolculuk Hasreti, Defne, Seher Vakti
71	Ziya Osman Saba	11	Sebil ve Güvercinler, Sabah, Orda da Geçiyor Günler, Oda, İyilik, Geç Kaldık, Her Sabah Uyanınca, Rabbim Nihayet Sana, Bir Yer Bilirim, Bütün Saadetler Mümkündür, Biz İnsanlar
Toplam Sayı		388	

Tablo 43: Orhan Burian – Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Çalışmaya dâhil edilen Cumhuriyet Dönemi antolojileri içerisinde kapsamı en geniş tutulan bu derlemenin, yer verilen şiir örnekleri ve şair kritikleri bakımından nitelik yönü yüksek ve her ideolojiden şairi eserine almasıyla objektif bir çalışma olduğu söylenebilir. Yazarın, geniş perspektiften ele aldığı şair ve şiir örnekleriyle Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin panoramasını çizmeyi amaçladığı söylenebilir.

3.14. Yaşar Nabi Nayır -Türk Yenilik Şiiri Antolojisi (Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Kadar)

Yaşar Nabi Nayır (1908 - 1981); çeşitli bankalarda, *Ulus* gazetesinde, Türk Dil Kurumunda, Millî Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosunda çalışmıştır. *Varlık* dergisinin ve Varlık yayınevinin sahibidir. Yedi Meşalecilerden biri olan şair, şiirlerinin yanı sıra hikaye, roman, oyun ve makale türünde de eserler vermiştir. Uzun yıllar yayın hayatına

yaptığı hizmetlerden ötürü Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü'nü almıştır. Vefatından sonra Yaşar Nabi Nayır Edebiyat Ödülü her yıl verilmektedir (Necatigil, 1995: 237-238).

Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji 1947 yılında, Varlık yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Eserde şiirlerinden örnekler alınan şairlerin hayatlarına ya da sanat anlayışlarına yer verilmez. Kitap, Tanzimat Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan şairleri ihtiva eder. Ayrıca Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Mithat Cemal, Yusuf Ziya Ortaç gibi Cumhuriyet Dönemi'nde eser vermiş şairleri de kapsar. Antoloji; ön söz, şiirler ve içindekiler bölümünden müteşekkildir ve şiir örnekleri alınırken şairlerin doğum tarihlerinin esas alındığı belirtilmesine rağmen bu kronolojik sıra gözetilmemiştir. Yazar kitabın ön sözünde, antoloji hazırlamanın bir bakıma kolay bir bakıma da zor olduğunu dile getirir. Yazara göre en beğendiğin şairlerin şiirlerini bulup bir araya getirmek son derece kolaydır fakat bu durum sadece yazarın kendi zevkini yansıttığı için ele aldığı dönemin tamamını objektif olarak yansıtmayabilir. Antoloji hazırlanırken ortaya çıkan diğer sorun ise genel değerler ve hükümlere göre hazırlanan bir antolojinin yazar için kendi zevkinden fedakarlık etmesi demek olduğudur (Nayır, 1954: 3-4).

Yaşar Nabi Nayır, Tanzimat sonrası Türk şiiri için bir intikal, bir geçiş devri olduğunu belirtir. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar gelen devre için, eski zevkten sıyrılma ve yeni zevke intibak için bir mücadelenin tarihi olduğunu ifade eder. Hazırladığı bu antolojide, o mücadelenin safhalarını baştan sona doğru ilerledikçe merhale merhale takip etmenin mümkün olduğunu dile getirir (Nayır, 1954: 5).

Toplamda 28 şair ve 139 şiire yer verilen eser, Ziya Paşa şiirleri ile başlar ve Yahya Kemal şiirleriyle ile son bulur. Kitabın ön sözünde yazar, bu dönemin en sevdiği iki şairi olarak Ahmet Haşim ve Yahya Kemal'i zikreder, dolayısıyla çalışmada en fazla şiirine yer verilen şairler 25'er şiiriyle Ahmet Haşim ve Yahya Kemal olmuştur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Ziya Paşa, Namık Kemal, Recaizade Ekrem, Abdülhak Hâmit, Eşref, Süleyman Nesib, Tevfik Fikret, Mehmet Emin, Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif, Hüseyin Siret, Mehmet Âkif, Faik Âli, Ziya Gökalp, Celâl Sahir, Ahmet Haşim, Mithat Cemal, Emin Bülent, Ali Canip, Orhan Seyfi, Enis Behiç, Halit Fahri, Yusuf Ziya, Faruk Nafiz, Ali Mümtaz, Necmettin Halil ve Yahya Kemal'dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

YAŞAR NABİ NAYIR – TÜRK YENİLİK ŞİİRİ ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Abdülhak Hamit Tarhan	6	Makber, Sahra, Merkad-ı Fâtih'i Ziyâret, Finten, Devranı Muhabbet, Geçiciler
2	Ahmet Haşım	25	Ölmek, Bir Günün Sonunda Arzu, Havuz, Kari'e, Mukaddime, Öğle, Öğleden Sonra, Akşam, Mehtapta Leylekler, Karanlıkta Beyaz Kuşlar, Yarasalar, Mukaddime 2, Sonbahar, Yarı Yol, Karanlık, Merdiven, Parıltı, Şafakta, Karanfil, Bülbül, Bir Yaz Gecesi Hatırası, Süvari, Havuz 2, Başım, Tahattur
3	Ali Canip Yöntem	1	Şarkın Ufukları
4	Ali Mümtaz	1	Fıskiye
5	Celâl Sahir	3	Leyal-i Sahiriyet, Yeis, Buhran
6	Cenap Şahabettin	3	Yakazat-ı Leyliyye, Elhan-ı Şita, Senin İçin
7	Emin Bülent	1	Kin
8	Enis Behiç Koryürek	1	Tuna Kıyısında
9	Eşref	5	5 Kıta
10	Faik Âli	2	Fırtına ve Dalgalar, Enin-i Tahassür
11	Faruk Nafiz Çamlıbel	10	At, Çankaya, Gazi Söylüyor, Kızıl Saçlar, Melekülmevî, Suda Halkalar, Kıskaç, Mağara, Yolcu ile Arabacı, Hayat
12	Halit Fahri Ozansoy	5	Bugünkü Sadabad, Karanlıkta, Aruza Veda, Ayinden Sonra, Son Vapur Yolcuları
13	Hüseyin Siret	3	Bülbül, Ölümünden Sonra, Boğaziçi Notları
14	Mehmet Âkif	3	İstiklal Marşı, Çanakkale Şehitleri İçin, Sultan Yalısı
15	Mehmet Emin Yurdakul	4	Cenge Giderken, Yolcu, Biliniz ki Ey Gaddarlar, Bırak Beni Haykırayım
16	Mithat Cemal Kuntay	3	Türbe, Yurt Duyguları, Atatürk'ün Cenazesini Ankara'da Karşılarken
17	Muallim Naci	1	Dicle

18	Namık Kemal	9	Vatan Kasidesi, Vaveyla, Kalmıştır, 6 Kıta
19	Necmettin Halil Onan	2	Tren Sesleri, Bir Yolcuya
20	Orhan Seyfi Orhon	5	Fırtına ve Kar, Ben, Kış Gecelerinde, Annemle Hasbihal, Gidiyor
21	Recaizade Mahmut Ekrem	3	Yakacıkta Bir Mezarlık Alemi, Bir Kuş, Ah Nijad
22	Süleyman Nazif	2	Daussıla, Türk İlahisi
23	Süleyman Nesib	1	Hakikate Doğru
24	Tevfik Fikret	10	Ömr-i Muhayyel, Kılıç, Heykeli Say, Bir Lahzayı Teahhür, Sis, Rücu, Sabah Olursa, Promete, Ferda, Balıkçılar
25	Yahya Kemal	25	Vuslat, Bir Dosta Mısralar, Sonbahar, İtri, Gece, Hayal Şehir, Deniz Türküsü, Kar Musikileri, Yol Düşüncesi, Rindlerin Akşamı, Rindlerin Hayatı, Rindlerin Ölümü, Erenköyünde Bahar, Geçmiş Yaz, Ses, Deniz, Açık Deniz, Mehlika Sultan, Şekip Tunç'a Rubai, Doktor Adnan'a Rubai, Tercih (Rubai), Hayalabad (Rubai), Ömür (Rubai), Endülüste Raks, Düşünce
26	Yusuf Ziya Ortaç	2	Hatıralar, Evim
27	Ziya Gökalp	1	Kendine Doğru
28	Ziya Paşa	2	Terkibibent, Mesnevi
Toplam Sayı		139	

Tablo 44: Yaşar Nabi Nayır – Türk Yenilik Şiiri Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı bu antolojinin, Türk edebiyat tarihinin geçtiği aşamaların Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan kısmına mercek tutmak adına hazırlamış olduğu söylenebilir.

3.15. Yaşar Nabi Nayır - Yeni Türk Şiiri Antolojisi (Cumhuriyet'ten Bugüne Kadar)

Yaşar Nabi Nayır tarafından hazırlanan bu antoloji 1947 yılında, Varlık yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Eserde şiirlerinden örnekler alınan şairlerin hayatlarına ya da sanat anlayışlarına yer verilmez. Antoloji; ön söz, şiirler ve içindekiler bölümünden oluşmuştur ve şairler kronolojik olarak sıralanmıştır. Kitap, 1900'lü yılların başında

doğan şairlerle başlar ve 1947'ye kadar aktif olarak şiir yazan şairleri içerir. Yazar kitabın ön sözünde Türk edebiyatının dönemleri hakkında genel bilgiler verir. Tanzimat sonrası şiirimizin Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan kısmında bir bocalama dönemi yaşadığını, Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'le bu dönemin şahsiyet kazandığını ifade eder. Cumhuriyet Dönemi'nde ise Doğu tesirinin hiç hissedilmeyecek kadar azaldığını bunun yanı sıra Türk şiirinin kabaca Batı'yı taklit etmekten de sıyrıldığını ve kendi öz sesine kavuşmaya başladığını dile getirir. Ayrıca, Cumhuriyet Dönemi'ndeki Yedi Meşaleciler'in eskiye karşı ilk şuurlu ve keskin hamleyi yaptığını fakat emellerini hakkıyla gerçekleştiremediklerini belirtir. Ahmet Kutsi, Ahmet Hamdi, Ahmet Muhip ve Cahit Sıtkı grubunun şiirimize getirdiği yeniliğin çok daha esaslı olduğunu, hece vezninin ilk defa onların elinde eski şiirimizde aruzun vardığı mükemmellik derecesiyle boy ölçüşecek kuvvette taptaze sesler çıkardığını ifade eder. 1937-1938 yılında Orhan Veli ve arkadaşlarının bütün şiir geleneklerini yıkmak iddiasıyla ortaya attığı aşırı öncü hamlenin, sonradan bu gruba katılan şairlerle birlikte şiirimize taze bir hava ve yeni bir soluk getirdiğini söyler (Nayır, 1954: 3-5).

Toplamda 26 şair ve 152 şiire yer verilen eser, Kemalettin Kâmi Kamu şiirleriyle başlar ve Şinasi Özdenoğlu şiirleriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şair 13 şiiriyle Cahit Sıtkı Tarancı'dır. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Kemalettin Kâmi Kamu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Ömer Bedrettin Uşaklı, Necip Fazıl Kısakürek, Sabri Esat Siyavuşgil, Cevdet Kudret Solok, Vasfi Mahir Kocatürk, Yaşar Nabi Nayır, Behçet Kemal Çağlar, Ahmet Muhip Dranas, Hâmit Macit Selekler, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat, Melih Cevdet Anday, Baki Süha Ediboğlu, Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Ceyhun Atuf Kansu, Sabahattin Kudret Aksal, Necati Cumalı ve Şinasi Özdenoğlu'dur.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

YAŞAR NABİ NAYIR – YENİ TÜRK ŞİİRİ ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Ahmet Hamdi Tanpınar	8	Ne İçindeyim Zamanın, Sfenks, Bahar, Yağmur, Bütün Yaz, Bursa'da Zaman, Her Şey Yerli Yerinde, Bülbul
2	Ahmet Kutsi Tecer	10	Nerdesin, Çingirak, Ölü, Besbelli, Çıkmaz Aylar, Cezveyle Fincan, Rüzgar, Deniz, Rüzgar Güllü, Halay
3	Ahmet Muhip Dranas	7	Hatıra, Ve Böyle Bir Teviye, Selam, Fahriye Abla, Ayaklar, Adamlar, Olvido
4	Baki Süha Ediboğlu	3	Mezarlık, Parktakiler, Gece Yağmuru
5	Bedri Rahmi Eyüboğlu	7	Can Eriği, Açıl Toprak Açıl, Oğlum Mehmed'e Meyvalarımızı Takdim ederim, Hele Bir Başlasın, Dağlar ve Evler, Karadut, Müjde
6	Behçet Kemal Çağlar	3	Benim Zelzelem, Görmeye Geldim, Mezarının Başında
7	Behçet Necatigil	4	Barbaros Meydanı, Evler, Yakarış, Kurşun
8	Cahit Külebi	4	Sivas Yollarında, Yurdum, Hikaye, Çocuklar
9	Cahit Sıtkı Tarancı	13	Gün Eksilmesin Pencereyden, Perişan Sofra, Memleket İsterim, Şaşırdım Kaldım, Ölüm, Ölümünden Sonra, Gençlik Böyledir İşte, Sulh Bir Hatıra Oldu, Bir Haritam Vardı Benim, İmkansız Dostluk, Robenson, Akıbet, 35 Yaş
10	Cevdet Kudret Solok	5	Gece Yarısı, Ölmeden Gömülen, On Ölüm Şarkısından, Dilek, Çocukluk
11	Ceyhun Atuf Kansu	4	Kızamuk Ağıdı, Yaralar, Üç Kişilik Sofra, Değişen Türkü
12	Fazıl Hüsnü Dağlarca	6	Ninnisiz, Ölü, Rabbim Bir Gök Verdin ki Bizlere, Kızılırmak Kıyıları, Üç Şehitler Destanı, Sivashlı Karınca
13	Hâmit Macit Selekler	3	Sulh, Kal, Çay

14	Kemalettin Kâmi Kamu	5	Zaman İçinde, Noldu, Gurbet, Son, Kimsesizlik
15	Melih Cevdet Anday	8	Seyahat Şiirlerinden, Bir Misafirliğe, Alaturka, Rüya, Her Gece Böyle Değilim, Yeni Yol, Yörük Mezarlığı, Yalan
16	Necati Cumalı	4	Kızıl Çullu Yolu, Günaydın, Karda Ayak İzleri Var, Şu Kalabalıkta Gördüğüm Herkesin
17	Necip Fazıl Kısakürek	7	Kaldırımlar, Otel Odaları, Sayıklama, İstasyon, Keder, Tabut, Hırs
18	Oktay Rıfat Horozcu	9	Şükür, Şehitlik, Sübyan, Kuş Dili, Tecelli, Hayatımı Düşündüm, Rüya, Tomurcuk, Uludağ Sokak Satıcıları
19	Orhan Veli Kanık	11	Sevdaya mı Tutuldun, Robenson, Kitabei Sengi Mezar, Güzel Havalar, Söz, Bir Roman Kahramanı, İstanbul Türküsü, Değil, Kapalıçarşı, Galata Köprüsü, İstanbul'u Dinliyorum Gözlerim Kapalı
20	Ömer Bedrettin Uşaklı	5	Çağlıyanlara, Son Dilek, Sılaya Giderken, Kim Bilir, Deniz Hasreti
21	Sabahattin Kudret Aksal	5	Liman Mahalle Çarşı, Hatırlama, Giden, Sabaha Kadar, Bir Kadın
22	Sabri Esat Siyavuşgil	3	Resimler ve Biblolar, Akşam ve Develer, Yolculuk
23	Şinasi Özdenoğlu	2	Ben Bir Köyde Gözlerim İstanbul'da, Anadolu'nun Kaderinden Bahsedemeyen Şiir
24	Vasfi Mahir Kocatürk	2	Şairin Ölümü, Özleyiş
25	Yaşar Nabi Nayır	4	Bekliyorum, Sonbahar, Mesafeler, Onar Mısra
26	Ziya Osman Saba	10	Her Akşamki Yolumda, Bu Vakitsiz Giden Yaz, Cümlemiz, Rabbim Nihayet Sana, İmkansız Tesadüfler, İyi İnsanlar, Beyaz Ev, Orda da Geçiyor Günler, Eller, İstanbul
Toplam Sayı		152	

Tablo 45: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Türk Şiiri Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı bu antolojinin, Türk edebiyat tarihinin geçtiği aşamaların Cumhuriyet'ten 1950'li yıllara kadar olan kısmına mercek tutmak adına hazırlanmış olduğu söylenebilir. Yaşar Nabi, bir önceki çalışmasında Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan şiirin bir geçiş evresi olduğunu, Yahya Kemal ve Ahmet Haşim dışında geriye kalacak başka isimlerin olmadığını, Cumhuriyet şiirinin ise taklit devresinden kurtularak kendi yoluna girmiş ve kendi öz sesini duyurmuş olduğunu ifade eder(Nayır, 1954: 4). Bu bağlamda çalışmanın Doğu kültüründen sıyrılmış Cumhuriyet şiirine bir övgü niteliği taşıdığı söylenebilir.

3.16. Abdullah Rıza Ergüven - Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi

Abdullah Rıza Ergüven (1925 - 2001) İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuştur. Turizm Bakanlığında bir müddet çalıştıktan sonra İsveç'e yerleşmiş ve oradaki üniversitede Türkçe okutmanlığı yapmıştır. İlk şiirlerini *Yedigün* dergisinde yayımlayan şair 1954 yılından itibaren şiirlerini *Varlık*'ta yayımlamıştır. Şiir kitaplarının yanında araştırma, inceleme ve çevirileri vardır (Necatigil, 1995: 133).

Yazarın hazırlanmış olduğu bu antoloji, 1947 yılında İstanbul'da Marmara Basımevi tarafından yayımlanmıştır. Eser, o yıllarda etkili edebiyat dergilerinden biri olan *Yedigün Dergisi*'nde 1937-1947 yılları arasında şiirleri yayımlanan şairlerden oluşur. Çalışmada şiirleri alınan şairlere ait fotoğraflar, hayat ve sanatları hakkında kısa bilgiler mevcuttur. Antoloji; içindekiler, ön söz ve şiirlerden oluşur. İçindekiler kısmında kronolojik sıra gözetilmemiş, alfabetik sıra tercih edilmiştir. Kitabın ön sözünde yazar, 1940'lı yılların sanat ortamını değerlendirir ve bugünkü şiirin bir anarşi içinde olduğunu ifade eder. Yazar; yeni şiirin mizaha çalan, merdivenleştirilmiş mısralardan oluşan, kelime oyunları yapan, şuursuz karakteri olan, ayartıcı ve laubali bir havası olduğunu dile getirir ve bunların şiir olmadığını söyler (Ergüven, 1947: 3-4). Kısaca yazarın ön sözünden anlaşılan, bu dergi ve çevresinde yetişen şairlerin Yahya Kemal, Ahmet Haşim gibi şairlerin şiir anlayışına yakın olduğudur. Eleştirdiği yeni şiir cereyanlarından kast ettiği merdivenli mısralar ifadesi ile Nazım Hikmet'in fütüristik şiiri; ayartıcı ve laubali hava ifadesi ile de Garip şiiridir. Antolojinin lise ve öğretmen okulu öğrencileri ile genç amatörler faydalı bir rehber olma amacıyla yazıldığını dile getirir.

Toplamda 28 şair ve 92 şiire yer verilen eser, Abdulvehap Angın şiirleriyle başlar ve Vehbi Kızılgün şiirleriyle son bulur. Ergüven, kitabın en son kısmında kendisine ait iki

şii alfabetik sıranın dışında tutarak çalışmaya dâhil etmiştir. Eserde en fazla şiirine yer verilen şairler 6’şar şiirle Hikmet Şinasi Önel ve Rıza Beşer’dir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Abdulvehap Angın, Ali Fehmi Bulver, Cahid Obruk, Çetin Altan, Emin Âli Tanık, Engin Gönül, Esmahan Hasan, Faruk Çağlayan, Halil Soyuer, Hikmet Şinasi Önel, İbrahim Minnetoğlu, İlhan Geçer, İhsan Yücel, Mazlum Kenan Köstekçi, Mehmet Çakırtaş, Mehmet Emin Özen, Mehmet Kâmil Toppare, Neclâ Salih Suphi, Nijad Tahsin Alper, Pembe Marmara, Rıza Beşer, Rıza Ümid, Sedat Umran, Şefik Yalçın, Urkiye Mine, Ümit Y. Oğuzcan, Vehbi Kızılgün ve Abdullah Rıza Ergüven’dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

ABDULLAH RIZA ERGÜVEN – RESİMLİ YEDİGÜN ŞAİRLERİ ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Abdullah Rıza Ergüven	2	Mezar Taşları, Uhrevi Aleme Uçuşlar
2	Abdulvehap Angın	3	Hicret, Gölde Akşam, Veda
3	Ali Fehmi Bulver	3	Unutma Sakın, Malihülya, Elbet
4	Cahid Obruk	3	Yalnızlık, Obruk Akşamları, Yağmur
5	Çetin Altan	2	Bir Yaz Gecesinde, Belki de Mesut Olunur
6	Emin Âli Tanık	2	Ne Minnet, Gece
7	Engin Gönül	3	Sen ve Hayat, Sen ve Hayat 2, Lanet
8	Esmahan Hasan	4	İstanbul'un Fethinde Ulubadlı Hasan, Sonbahar, Altın Tepede, Sızlanış
9	Faruk Çağlayan	3	Hayal, Başka Alem, Edebi Sulh
10	Halil Soyuer	2	Yar Deyi Deyi, Deniz Özlemi
11	Hikmet Şinasi Önel	6	Boğaziçinde Bahar, Çadır Köşkünde Düğün, Dostluk Şarkısı, Göksu'da Sen, Emirganlıya Şarkı, Bahar ve Sen
12	İbrahim Minnetoğlu	4	Bir Toprak Çocuğuna, Dünyamız Şikayet Etsene, Lütfe, İstanbul

13	İhsan Yücel	4	Yaşamak, Anadolu Suları, Ne Çıkar, Suda Çizgiler
14	İlhan Geçer	3	Özlediğim Şehir, Serenad, Hatıralar
15	M. Kâmil Toppare	3	Kar ve Bahar, Koy Akislerine İbadet, Bandırma'da Seyran
16	Mazlum Kenan Köstekçi	4	Şamdan, Bir Yıldız Aktı Yine, Heybeliada'da Akşam, Dumandan Mısralar
17	Mehmet Çakırtaş	2	Cenk Türküsü, Bugün
18	Mehmet Emin Özen	2	Dağlar, Fecir
19	Neclâ Salih Suphi	3	Hatıralarım, Bilsem, Kıbrıs Türk Çiftçiler Marşı
20	Nijad Tahsin Alper	4	Ölümden Sonra, Şarkı, Gecenin Son Nağmesi, Göç
21	Pembe Marmara	3	Tesellim, Yaşamak Ne Tatlı, Sevgiliye
22	Rıza Beşer	6	Gözlerin, Orası, Neredesin, Günler ve Geceler, Siz Benim Neyimsiniz, Peri Kızları
23	Rıza Ümid	3	Ulu Tanrıma, Köydeki Odam ve Ben, Davet
24	Sedat Umran	5	Aynadan Gün Doğumu, Bulutların Geçışı, Mendil, Meşaleler, Yarasalar
25	Şefik Yalçın	2	Bahar Yolculuğu, Gel
26	Urkiye Mine	3	Hakikat, Gecenin Ruhu, Yorgunluk
27	Ümit Yaşar Oğuzcan	3	Siyah Gözlere Şarkı, Yaşanmamış Hatıraların Şarkısı, Hatırla
28	Vehbi Kızılgün	5	Korku, Bir Hikaye, Halka, Cenup Düşünceleri, Azat
Toplam Sayı		92	

Tablo 46: Abdullah Rıza Ergüven – Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazar; *Yedigün Şiirler Sütunu* için yabancı tesirlerden uzak, maziye de âtiyi de kavramış bir güzellikler vitrini olduğunun altını çizer. Antolojinin lise ve öğretmen okulu öğrencileri ile genç amatörler faydalı bir rehber olma amacıyla yazıldığını dile getirir (Ergüven, 1947: 3-4).

3.17. Yaşar Nabi - Yeni Şiirler 1949

Yaşar Nabi Nayır tarafından hazırlanan bu antoloji 1949 yılında, Varlık yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Eserde yalnızca şiir örnekleri bulunur, şairlerin hayatlarına ya da sanat anlayışlarına yönelik herhangi bir bilgi bulunmaz. Antoloji hazırlanırken şiirlerinden örnekler alınan şairlerin doğum tarihleri baz alınarak kronolojik sıra gözetilmiştir fakat doğum tarihlerine ulaşamayan şairlerin şiirleri en sonda verilmiştir. Çalışma, bir ön söz, şiirler ve içindekiler bölümünden müteşekkildir. Yazar eserin ön sözünde, bu çalışmanın her yıl sanatseverlere sunulacak ve şiirimizin o günkü genel manzarasını verecek bir eser olması gayesiyle hazırlandığını dile getirir. Ayrıca yazar, sanat hayatımızın bugünkü velûd mahsullerini birden kavramaya *Varlık* dergisinin hacminin darlığı sebebiyle imkanı olmadığından bu çalışmanın günden güne tazelenip zenginleşen şiirimizin gelişimini göstereceği inancındadır. Yaşar Nabi bu çalışmanın; Ziya Osman Saba, Behçet Necatigil, Attilâ İlhan, Oktay Akbal ve kendinden oluşan bir heyet tarafından seçilen şiirlerden oluştuğunu ve yaşı kırkı geçmeyen şairlerin şiirlerinden meydana geldiğini, eser seçimi konusunda oldukça titiz davranıldığını dile getirir (Nayır, 1949: 3-4).

Toplamda 83 şair ve 124 şiire yer verilen eser, Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiirleriyle başlar ve Necmi Eren'in şiiriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şair 5 şiiriyle İlhan Demiraslan'dır. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Cahit Sıtkı Tarancı, Ziya Osman Saba, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Rıza Apak, Oktay Rifat, Sabahattin Teoman, Baki Süha Ediboğlu, Behçet Necatigil, Orhon Murat Arıburnu, Cahit Külebi, Nahit Ulvi Akgün, Hasan Şimşek, İskender Cenap Ege, Ceyhun Atuf Kansu, Halim Yağcıoğlu, Emin Ülgener, Salâh Birsell, Halit Tanyeli, Sabahattin Kudret, Rüştü Onur, Arif Hikmet Par, İlhan Oymak, Necati Cumalı, Orhan Asena, Cahit Obruk, Limasollu Naci, Nuri Tarhan, Bedri Gider, Lütfü Özkök, Muzaffer Tayyip Uslu, Gaye Nail Ozanoğlu, Şinasi Özdenoğlu, İbrahim Zeki Burdurlu, Nazmi Şener, Necat Özge, Muzaffer Uyguner, Ahmet Ârif, İsmail Âli Sarar, Attilâ İlhan, M. Sunullah Arısoy, Azmi Tekinalp, Subutay Karsan, Muammer Bayman, Kenan Harun, Başaran, Metin Eloğlu, Turgut Uyar, Ümit Y. Oğuzcan, Sabih Şendil, Fuat Muradoğlu, Talip Apaydın, Tahir Pamir, Can Yücel, Ömer Edip Cansever, Muhteşem Sünter, Mustafa Şerif Onaran, İlhan Demiraslan, H. Cahit Tunçer, Mecit Dikmen, Necdet Konuk, Hüsnü Küçük, Necati Diren, Mehmet Zeki Tokyay, Vedat F. Belli, Oğuz Tansel, Nezih Cansel, Sabahattin Hüsnü, Ekrem Şani Sanal, Halûk Örnek, Alâ Ekrem Haznedar, Vehbi Kızılgün, Ahmed Ziyaeddin, Mecit Coşkun,

Sadi Cumbul, Cemal Kırca, Vasfı Kerestecioğlu, M. Kemal Yılmaz. Zeki Kuruca, Abdüllâtif M. Ünsal, Kemal Özgür, A. Celâl Alivelioglu, Ahmet Köksal ve Necmi Eren'dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

YAŞAR NABİ NAYIR – YENİ ŞİİRLER 1949			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	A. Celâl Alivelioglu	1	Gece Yazılan Şiir
2	Abdüllâtif M. Ünsal	1	Benim Köyüm
3	Ahmet Ârif	1	Rüstem
4	Ahmet Köksal	1	Barış İçin Şiir
5	Ahmed Ziyaeddin	2	Arkadaşlarım, Caddeler
6	Alâ Ekrem Haznedar	1	Dal Dal Işın...
7	Arif Hikmet Par	1	İstiklal Destanı'ndan Parçalar
8	Attilâ İlhan	2	Batı, Bombarduman
9	Azmi Tekinalp	3	Sevda Beyanındadır, Evlenmek Kaldı Bahara, Talih
10	Baki Süha Ediboğlu	1	Güvercim Mağarası
11	Başaran	2	Mektub, Öteler
12	Bedri Gider	3	Çek Arabanı Can Sıkıntısı, Bizim Saadetimiz, Beş Parasız Günlerin Şiiri
13	Bedri Rahmi Eyüboğlu	1	Çil Çil
14	Behçet Necatigil	1	Değişen Dünya
15	Cahit Külebi	2	Yolculuk, Son
16	Cahit Obruk	2	Hastahanede Biri Var, Parkta Sabah
17	Cahit Sıtkı Tarancı	1	Sağ El

18	Can Yücel	2	Ölmekten Bıkılmaz, Parasızlığa Ait ve Ait Değil
19	Cemal Kırca	1	Bir Yere Varmış ki Yolumuz...
20	Ceyhun Atuf Kansu	2	Çocuklar, Güney Hastalığı
21	Ekrem Şani Sanal	1	Sabah
22	Emin Ülgener	3	Yahya, Korku, Şehir
23	Fuat Muradoğlu	2	Bekleyiş, Cebeci Mezarlığı
24	Gaye Nail Ozanoğlu	1	Caddeler
25	H. Cahit Tunçer	1	Züğürtlüğe Dair
26	Halim Yağcıoğlu	2	Türkiyem Türkiyem, Anzelha
27	Halit Tanyeli	2	Davet, Yaşamak
28	Halûk Örnek	1	İnsanlar
29	Hasan Şimşek	1	Nekahat Şiirleri
30	Hüsnü Küçük	2	Çocukluk Günlerinden, Hep İnsanoğluyuz
31	İbrahim Zeki Burdurlu	2	Lacivert, Bir Kış Sabahında
32	İlhan Demiraslan	5	Fakir Mahallemin Şiiri, Eski Sandık Üstüne Şiir, Çaresiz Gece Şiiri, Kahvede Pazar Şiiri, Başka Başka Şeylere Dair
33	İlhan Oymak	1	Bir Heves Geldi
34	İskender Cenap Ege	3	Yakarış, Çocukluğumun Şehri, Sahil Şehri
35	İsmail Âli Sarar	2	Bir Delikanlı Konuşuyor, Çingeneler
36	Kemal Özgür	1	Rüyalar Ülkesinde
37	Kenan Harun	1	Karım Olmalısın Güzel
38	Limasollu Naci	2	Kordelası Kadifeden, Memleketimin İnsanları
39	Lütfü Özkök	1	Masa
40	M. Kemal Yılmaz	1	Bu Akşam
41	M. Sunullah Arısoy	1	Gece ve Kar Şiiri

42	Macit Coşkun	1	Nümune Hastanesinden Çıkış
43	Mecit Dikmen	1	Güvercin
44	Mehmet Zeki Tokyay	1	Yalnızlıkla Geçen Akşamlar
45	Metin Eloğlu	1	Aşk Sebebiyle Ölüm
46	Muammer Bayman	2	Balıkçı Kahvesinde Yazılan Şiir, Elma Ağacı
47	Muhteşem Sünter	1	Kırmızı Kiremitler
48	Mustafa Şerif Onaran	1	Bir Şehri Terketmek
49	Muzaffer Tayyip Uslu	1	Gramer Dersi
50	Muzaffer Uyguner	1	Ali Dayının Kahvesi
51	Nahit Ulvi Akgün	1	Hayatımı Hatırlarken
52	Nazmi Şener	1	Hemşerimle Görüştüm
53	Necat Tözge	2	Dünyanın Gerçekliğine Dair, Serencam
54	Necati Cumalı	1	Önlenmez Ayrılık
55	Necati Diren	1	Herşeyden Güzel
56	Necdet Konuk	1	Çaresizlik
57	Necmi Eren	1	Ağıt
58	Nezih Cansel	1	Saltanat
59	Nuri Tarhan	3	Halı, Pirzola, Masal
60	Oğuz Tansel	3	Harp Çocuğu, Ayaklar, İğde Ağacı
61	Oktay Rıfat	1	Mavi
62	Orhan Asena	1	İddia
63	Orhon Murat Arıburnu	1	Huyumca
64	Ömer Edip Cansever	1	Güneşlik
65	Rıza Apak	2	Böylesi Daha İyi, Dost Selamı

66	Rüştü Onur	3	Hüvelbaki, Hüvelbaki 2, Nostalji
67	Sabahattin Kudret	1	Yaşadıktan Sonra
68	Sabih Şendil	2	Bir Şehrin Hikayesi, Balıkçılar
69	Sadi Cumbul	1	Bu Sevda
70	Salâh Birscl	2	Pencerede Kadınlar, Meydandan Geçen Kızlar
71	Sabahattin Hüsnü	1	Bilen Var mı
72	Selahattin Teoman	1	Sabah Gezintilerimde Kendi Kendime Konuşmaya Bayılırım
73	Subutay Karsan	2	Hep Aynı Hikaye, Pazarlık
74	Şinasi Özdenoğlu	2	Ansızın Gel, Namütenahi
75	Tahir Pamir	2	Aşk, Halikarnaslı Balıkçıların Türküsü
76	Talip Apaydın	1	Türkiye Haritası 2
77	Turgut Uyar	2	Yasin Efendi, Ölüme Dair Konuşmalar
78	Ümit Yaşar Oğuzcan	1	Bir Şarkı
79	Vasfi Kerestecioğlu	1	Mezarda İlk Gece
80	Vedat F. Belli	1	Tahayyül
81	Vehbi Kızılgün	1	Eylül
82	Zeki Kuruca	1	Üsküdar'da
83	Ziya Osman Saba	1	Garip İstanbulumun Türküsü
Toplam Sayı		124	

Tablo 47: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Şiirler 1949

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yaşar Nabi Nayır'ın şairlerden oluşan bir heyetle hazırlamış olduğu *Yeni Şiirler 1949* isimli çalışması, her yıl başında sanatseverlere şiirimizin o günkü umumi manzarası hakkında doğruya en yakın bir fikir vermek amacıyla hazırlanan bir şiir yillığı niteliği taşıır (Nayır, 1949: 3).

3.18. Yaşar Nabi - Yeni Şiirler 1950

Yaşar Nabi Nayır tarafından hazırlanan bu antoloji, 1950 yılında Varlık yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Eserde yalnızca şiir örnekleri bulunur, şairlerin hayatlarına ya da sanat anlayışlarına yönelik herhangi bir bilgi bulunmaz. Antoloji hazırlanırken şiirlerinden örnekler alınan şairlerin doğum tarihleri baz alınarak kronolojik sıra gözetilmiştir fakat doğum tarihlerine ulaşamayan şairlerin şiirleri en sonda verilmiştir. Çalışma, bir ön söz, şiirler ve içindekiler bölümünden müteşekkildir. Yazar, eserin ön sözünde şiir sahasında yer alan başlıca genç kıymetlerin hiçbir yerde yayımlanmamış son eserlerini bir cilt altında toplayarak 1949 yılında başlatmış olduğu senelik antoloji çalışmasının devamı olarak ikinci sayıyı hazırladığını dile getirir, dolayısıyla bu çalışmalara şiir yillığı da denilebilir. Yazar, çalışmanın amacı olarak günümüz şiirlerini toplu ve kıyaslamalı bir şekilde tetkik etmek, umumi manzarası üzerinde kuş bakışı bir intiba edinmek olarak ifade eder. Yaşar Nabi bu çalışmanın; Sabahattin Eyüboğlu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ziya Osman Saba, Behçet Necatigil, Oktay Akbal ve kendinden oluşan bir heyet tarafından seçilen şiirlerden oluştuğunu dile getirir (Nayır, 1950: 4).

Toplamda 101 şair ve 143 şiire yer verilen eser, Ziya Osman Saba'nın şiiriyle başlar ve Müfide Anadol'un şiiriyle son bulur. Çalışmada şiirine en fazla yer verilen şair 6 şiiriyle Emin Ülgener'dir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Ziya Osman Saba, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Rıza Apak, Oktay Rifat, Sabahattin Teoman, Baki Süha Ediboğlu, Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Hasan Şimşek, İskender Cenap Ege, Faik Baysal, Ceyhun Atuf Kansu, Halim Yağcıoğlu, Halit Tanyeli, Salâh Birsell, Sabahattin Kudret, Rüştü Onur, Arif Hikmet Par, Necati Cumalı, Ahmet Köksal, Nuri Tarhan, Bedri Gider, Şinasi Özdenoğlu, Nazmi Şener, Necmi Eren, Muzaffer Uyguner, Özdemir Asaf, Ziya Demir, Mehmet Sami Tınar, Abdüllatif M. Ünsal, M. Sunullah Arısoy, Azmi Tekinalp, İsmail Ali Sarar, Subutay Karsan, Nurettin Özyürek, Kenan Harun, Nuri Diren, Talip Apaydın, Başaran, Ümit Yaşar Oğuzcan, Basri Şener, Turgut Uyar, Adnan Bulak, Ayhan Hünalp, Metin Eloğlu, İlhan Demiraslan, Nurettin Özdemir, Ömer Edip Cansever, Kemalettin Koç, Kâmuran Özbir, Necdet Konuk, Ercüment Uçarı, Oğuz Harzem, Hüsnü Küçük, M. Çetin Tezcan, Abidin Subaşı, İbrahim Tekelioğlu, Tarık Dursun K., Vedat F. Belli, Oğuz Tansel, Oğuz Kazım Atok, Mustafa Şerif Onaran, Mümtaz Zeki Taşkın, Ahmet Ziyaeddin Tuncar, Vehbi Kızılgün, İbrahim Minnetoğlu,

Kamuran Şipal, M. Nihat Etiz, A. Yılmaz Arkon, M. Kemal Yılmaz, Kamran S. Yüce, Ahmet Altümsek, M. Zeki Kuruca, Adnan Günay, Osman Naci Atmaca, Orhan Asena, Akif Turgut Beşe, Rahmi Dönmez, Turhan Özkan, Oğuz Ermumcu, Eşref Denizhan, Süreyya Baydargil, Mesut Tarcan, Sami Karaören, Emin Özdemir, Halûk Örnek, Turgut Gürgün, Yaşar Köksal, Abdullah Rıza Ergüven, Refet A. Kocabekir, A. Fethi Soysal, Kemal Saligin, Mevlüt Koca, Şükrü İldem, Süleyman Okay, Emin Ülgener, Mahmut Boren, Doğan Işıksaçan, Ahmet Kazım ve Müfide Anadol'dur.

Kitabın girişinde 103 şair ve 136 şiir bulundurur bilgisine rağmen, bazı şairlerin birden fazla kere ayrı yerlerde alınması sebebiyle ve bazı seri şiirlerin de tek bir şiir sayılmasından ötürü bu sayıların bizim verilerimizle uyuşmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

YAŞAR NABİ NAYIR – YENİ ŞİİRLER 1950			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	A. Fethi Soysal	1	Güller
2	A. Yılmaz Arkon	1	Köye Mektup
3	Abdullah Rıza Ergüven	2	Kıtlık, Meydan
4	Abdüllatif M. Ünsal	3	Esmer, Yağma, Beni Mahzun Eden
5	Abidin Subaşı	1	Haah Şöyle
6	Adnan Bulak	4	Kasımın Son Gecesi, Ahmetle, Uzaktaki, Üç
7	Adnan Günay	1	Biz Hayatı Suyla Yarattık
8	Ahmet Altümsek	1	Çocukluk
9	Ahmet Kazım	1	Gesi Bağları
10	Ahmet Köksal	1	Yıllardan Sonra
11	Ahmet Ziyaeddin Tuncar	1	Evler
12	Akif Turgut Beşe	1	Yolculuk

13	Arif Hikmet Par	1	Meydanlarda Yanan Ateş
14	Ayhan Hünelp	1	Venedik
15	Azmi Tekinalp	2	Sen Yine Yalnız, Kaybolan Şey
16	Baki Süha Ediboğlu	1	Saroz'da Gece
17	Basri Şener	1	Şu Anda
18	Başaran	2	Devran, Yağmurlu Gün
19	Bedri Gider	1	Bütün Vatan Kurtarıcılarına
20	Bedri Rahmi Eyüboğlu	1	Çürümek Üstüne
21	Behçet Necatigil	1	Uykusuz Gecede Dörtlükler
22	Cahil Külebi	1	Tokat'a Doğru
23	Ceyhun Atuf Kansu	1	Küçük Öküzle Söyleşme
24	Doğan Işıksağan	1	Aralık Gecesi Şiiri
25	Emin Özdemir	1	Unutulan Köyden Mısralar
26	Emin Ülgener	6	Harp, Asla Rücu, Kara Yazı, Gölgesine Çevrilen Baş, İçde Yaşamak, Çoban
27	Ercüment Uçarı	1	Bir Köy Öğretmeni Konuşuyor
28	Eşref Denizhan	2	Her Zamanki, Musalladan Beriye
29	Faik Baysal	1	Mehmetler
30	Fazıl Hüsnü Dağlarca	1	Yün Çorap
31	Halim Yağcıoğlu	2	Anzelha 2, Anzelha 3
32	Halit Yanyeli	2	Ölürken, Hep Beraber
33	Halûk Örnek	1	O da İnsandı
34	Hasan Şimşek	1	Doğu İlleri
35	Hüsnü Küçük	1	Oğlumun İlk Aşkına ve Güzin'e Dair
36	İbrahim Minnetoğlu	1	Bir Genç Kız Ölmüştü

37	İbrahim Tekelioğlu	1	Güzel Şey
38	İlhan Demiraslan	2	Pencerelerde Oturan Kızlar, Dost Yüzlü Resimler
39	İskender Cenap Ege	1	Efe Türküleri
40	İsmail Ali Sarar	1	Gecekondu
41	Kamran S. Yüce	2	Canana Böyle Yazılmaz Ama, Nasıl
42	Kâmuran Özbir	2	İkinci Dünya, Tuhaflık
43	Kamuran Şipal	1	Değişik
44	Kemal Salgın	1	Şarkı
45	Kemalettin Koç	1	Geçen Yıllar
46	Kenan Harun	1	Sarhoş Gecelerimin Birinde Bunları Yazdım
47	M. Çetin Tezcan	3	Akşamdan Sonra, Mektup, Hikaye
48	M. Kemal Yılmaz	1	Bu Bayram Ninemin Bayramı
49	M. Nihat Etiz	1	Akhisardan
50	M. Sunullah Arısoy	1	Teselli
51	M. Zeki Kuruca	1	Can Sıkıntısı
52	Mahmut Boren	2	Bir Ümit Var İçimde, Sen de Bilmezsin
53	Mehmet Sami Tınar	2	Harp, Kapı Komşunun Oğlu
54	Mesut Tarcın	2	Liman, Bir Canım Kaldı
55	Metin Eloğlu	2	Bahçede Koşan Kızlar Uğruna, Bahçede Koşan Kızlar Uğruna 2
56	Mevlüt Koca	1	Fark
57	Mustafa Şerif Onaran	1	Estergon
58	Muzaffer Uyguner	1	Dingil Kırıldı

59	Müfide Anadol	1	İnsanlar İçin
60	Mümtaz Zeki Taşkın	1	Allaha Şükür
61	Nazmi Şener	1	Gece Yarısı Düşünceleri
62	Necati Cumalı	1	Günümüz
63	Necdet Konuk	1	Anadolum
64	Necmi Eren	1	Neden
65	Nurettin Özdemir	1	Sonsuzluk
66	Nurettin Özyürek	1	Hikaye
67	Nuri Diren	1	Coğrafya Dersi
68	Nuri Tarhan	3	Son 1, Son 2, Son 3
69	Özer Ermumcu	1	Kayıp
70	Oğuz Harzem	1	Masıra Saran Kızlar
71	Oğuz Kasım Atok	1	Sabaha Karşı
72	Oğuz Tansel	2	Yolar, Çakıl Taşları
73	Oktay Rifat	1	Güvercin
74	Orhan Asena	1	Kendime Dair
75	Osman Naci Atmaca	1	Yaz Günlerin Biri
76	Ömer Edip Cansever	1	Kırın Ortasındaki Duvar
77	Özdemir Asaf	1	Anadolu Havaları
78	Refet A. Kocabekir	1	Sağdıçım Mektuplar
79	Rahmi Dönmez	2	Türkiyem, İstanbul Limanı
80	Rıza Apak	1	Güz Geceleri

81	Rüştü Onur	2	Sabaha Karşı, Nasip
82	Sabahattin Kudret	1	Böcek
83	Salâh Bırsel	1	Güzin'in Sonraki Yılları
84	Sami Karaören	1	Sana ve Bizim Oralara Dair
85	Sebahattin Teoman	2	Küçük Ev, Bitmemiş
86	Subutay Karsan	1	İşler Sarpasararken
87	Süleyman Okay	1	Bekleyiş ve Şüphe
88	Süreyya Baydargil	1	Evimiz
89	Şinasi Özdenoğlu	1	Bir Çift Göz Üstüne
90	Şükrü İldem	1	Olmuyor
91	Talip Apaydın	3	Ayrıldığıımızın Şiiri, Güz Düşünceleri, Turna
92	Tarık Dursun K.	4	Nerransula Fondati 1, Nerransula Fondati 2, Nerransula Fondati 3, Nerransula Fondati 4
93	Turgut Gürgün	1	Perdedeki Delik
94	Turgut Uyar	3	Ayrılıklardan, Yazısız Hikaye, Arapkirli'nin Mektubu
95	Turhan Özkan	3	Serseri 1, Terseri 2, Terseri 3
96	Ümit Yaşar Oğuzcan	1	Dost
97	Vedat F. Belli	2	Yaşamak, Sayıklama
98	Vehbi Kızılgün	2	Zaman Peşinden, Rüzgar
99	Yaşar Köksal	1	Lazım Olan
100	Ziya Demir	1	Biliyor Musun
101	Ziya Osman Saba	1	Eller
Toplam Sayı		143	

Tablo 48: Yaşar Nabi Nayır – Yeni Şiirler 1950

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yaşar Nabi Nayır'ın şairlerden oluşan bir heyetle hazırlamış olduğu *Yeni Şiirler 1950* isimli çalışma her yıl başında sanatseverlere şiirimizin o günkü umumi manzarası hakkında doğruya en yakın bir fikir vermek amacıyla hazırlanan bir şiir yillığı niteliği taşır (Nayır, 1949: 3). 1949 yılında başlayan bu gelenek 1950 yılında da devam etmiştir. Yaşar Nabi Nayır'ın bu çalışmayı hazırlama amacı yukarıda da belirtildiği gibi o günkü şiirin umumi manzarası hakkında doğruya en yakın bir fikir vermesidir.

3.19. İsmail Ali Sarar - Yeni Şiir Antolojisi

İsmail Ali Sarar (1925 - 2003) Edebiyat Fakültesinden mezun olduktan sonra öğretmenlik ve bankacılık yapmış daha sonra Eskişehir'de Hatiboğlu Kitabevini kurmuştur. *Zeytindalı* ve *Yazı* dergilerini çıkarmış, çeşitli şiir kitapları yayımlamıştır (Necatigil, 1995: 290). Yazar tarafından hazırlanan bu antoloji 1949 yılında, Hatipoğlu yayınları tarafından İstanbul'da basılmıştır. Çalışmada, yazarların şiirlerine yer verilmesinin yanı sıra hayatları ve edebî kişilikleri hakkında kısa bilgilere de yer verilir. Antolojiye alınan şiirlerin hangi dergiden alındığı şiirlerin sonunda italik yazıyla belirtilir. Dikkati çeken diğer bir husus da özellikle *Varlık* dergisi, *Kaynak* dergisi, *Edebiyat Dünyası*'nın alıntı konusunda öne çıkan dergiler olmasıdır. Eser, 1928 ile 1949 yılları arasındaki Cumhuriyet Dönemi şiirlerini kapsar. Antoloji; iki ön söz, şiirler, son söz ve içindekiler kısmından oluşur. Kitapta ayrıca iki bölüm bulunur: birinci kısımda bilinen, kitapları basılmış şairler mevcut iken “Nebula” adlı ikinci bölümde genç yazarların, genellikle henüz dergide çıkan şiirlerine yer verilmiştir ve bu bölümde bazı şairlerin hayatı hakkında bir iki cümlelik bilgilere rastlanır.

Kitabın kapağında Dr. Mehmet Kaplan'ın ön sözüyle adlı bir ibare mevcuttur. İlk ön söz olan Kaplan'ın “Birkaç Söz” başlıklı yazısı kitabın tanıtımından ziyade şiirin Türk edebiyatındaki yeri hakkında genel bilgiler içerir ve Kaplan edebî türler içinde şiirin özel bir yeri olduğundan bahseder. Yazının devamında Kaplan, şiir müktesebatı bakımından Türk edebiyatıyla mukayese edilebilecek bir edebiyatın çok az olduğunu dile getirir. Kaplan, hâlihazırdaki Türk edebiyatında şair bolluğuna rağmen Yahya Kemal ve Nazım Hikmet'ten sonra sönük, yorgun, insicamsız, birbirinin aynı üslubun tekrar edildiği bir edebiyat ortamı olduğunu ifade eder. Kaplan, genç yazarlara iyi şiir için hayatı yaşamaları ve şahsiyet kazanmaları öğüdünü verir çünkü şahsiyet olmadan üslubun kazanılamayacağını belirterek yazıyı sonlandırır (Sarar, 1949: 1-3).

Yazarın kendisine ait olan diğer ön söz ise, Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının gelişimi üzerinde durur. Yazar, Hecenin Birinci Kuşağı için duyguda, dilde, ölçüde basit kaldıklarını ifade eder. Hecenin asıl başarısının Necip Fazıl, Tanpınar, Ahmet Kutsi gibi ikinci kuşak şairleriyle yakaladığını dile getirir. Ön sözün devamında Nazım Hikmet ve 40 Kuşağı toplumcularını zikredip ilk yıkıcılık hareketini gösteren kimseler olduklarını söyler ve Garip Hareketi için bu yıkıcılığın devamı olduğunu ekler. Yazar, her şey şiirin konusu olabilir savını taşıyan Garipçilerin, şiire konu kısıtının kaldırılması bakımından fayda sağladığını fakat tedbirsiz hareketleri ve şiiri ayağa düşürmeleri bakımından da bu kuşağın şiire zarar verdiğini dile getirir. Garipçilerin oluşturduğu bu antipatiyi ortadan kaldırmaya savaştan bir grup olarak Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Sabahattin Kudret Aksal, Rüştü Onur gibi isimleri sıralar. Yazar, şiire yeni başlayan genç kuşak şairlerden hayli ümitli olduğunu belirterek yazıyı sonlandırır (Sara, 1949: 3-5).

Toplamda 81 şair ve 152 şiire yer verilen eser, Ahmet Muhip Dıranas'ın şiirleriyle başlar ve Münir Sönmez'in şiiriyle son bulur. Çalışmada en fazla şiirine yer verilen şairler 5'er şiiriyle Melih Cevdet Anday ve Orhon M. Arıburnu'dur. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Ahmet Muhip Dıranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Zeki Ömer Defne, Ziya Osman Saba, Kemal Kaplancalı, Vehbi Cem Aşkun, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Oğuz Kâzım Atok, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat Horozcu, Sabahattin Teoman, Melih Cevdet Anday, Baki Süha Ediboğlu, Orhon M. Arıburnu, Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Ahmet Ziyaeddin Tuncar, Hasan Şimşek, Nahit Ulvi Akgün, İlhan Geçer, Salâh Birsell, Ceyhun Atuf Kansu, Halim Yağcıoğlu, Avni Dökmeci, Sabahattin Kudret Aksal, Nedim Çapman, Fahri Ersavaş, Arif Hikmet Par, Necati Cumalı, Nezih Cansel, Şinasi Sabâ, Adnan Ardağı, Osman Attilâ, İbrahim Zeki Burdurlu, Şinasi Özdenoğlu, Rıza Beşer, Özdemir Asaf, Muzaffer Uyguner, Kenan Harun, Attila İlhan, M. Esat Tozkoparan, Kemal Yerdelen, M. Sunullah Arısoy, Azmi Tekinalp, Subutay Karsan, Nimet Leyla Uzcan, Çetin Altan, Ümit Y. Oğuzcan, Faruk Çağlayan, Sabih Şendil, Turhan Dökmeci, Fehmi Kabadayı, Talip Apaydın, Adnan Bulak, Hamdi Durmuş, Ömer Edip Cansever, Ayhan Hünalp, Şükran Kurdakul, Dündar Kortan, İlhan Demiraslan, Mahmut Kuru, Sabahattin Hüsnü, Ercüment Uçarı, Zeki Teoman, Enver Tunçalp, Ahmet Tufan Şentürk, Nazif F. Akıncı, Celâl Çumralı, Kemalettin Koç, Adalet Sümer, Vedat Okay, Fikret Sezgin, R. Ali Kocabekir, Celâl Keyyali, H. Necati Örnal, Ümit Ölmez, Ali Sert, Bedri Gider, Fakir Baykurt ve Münir Sönmez'dir.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

İSMAİL ALİ SARAR – YENİ ŞİİR ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	Adalet Sümer (Ağaoğlu)	1	Değirmen
2	Adnan Ardağı	1	Kapılar
3	Adnan Bulak	2	Zeytin Ağacı, Bizim Şarkılar
4	Ahmet Muhip Dıranas	1	Elif
5	Ahmet Tufan Şentürk	1	Adres
6	Ahmet Ziyaeddin Tuncar	2	Geliş, Sonbahar
7	Ali Sert	1	Yalnız İnsan
8	Arif Hikmet Par	2	Naz, Radyo
9	Attila İlhan	2	Cebbar Oğlu Mehmed, Türkiye
10	Avni Dökmeci	1	Ankara'dan İstanbul'a
11	Ayhan Hünel	2	Kaybolan Şey, Sokaklardan
12	Azmi Tekinalp	2	Askerlerim, Dünya Hali
13	Baki Süha Ediboğlu	4	Yağmur, Parktakiler, Tuzlu Su, İstanbul'u Dün Dolaştım
14	Bedri Gider	1	Türkiye
15	Bedri Rahmi Eyüboğlu	3	Dördüncü Mektup, Gitti Gider, Karınca Kararınca
16	Behçet Necatigil	2	Tempora Mutantur, Zor Geçit
17	Cahit Külebi	2	Çare, Hikaye
18	Cahit Sıtkı Tarancı	3	Korktuğum Şey, Otuz Beş Yaş Şiiri, Ellerimin Dönüşü

19	Celâl Çumralı	1	Bir Şairin Rüyası
20	Celâl Keyyali	1	Allahaismarladık
21	Ceyhun Atuf Kansu	3	Bir Çocuk Bahçesinde, Bozkırda Yaz Saatleri, Üç Kişilik Sofra
22	Çetin Altan	2	Bir Tanecik Saadet Şiiri, Hasta
23	Dündar Kortan	2	Annemin Gözü Perde Aralığındadır, Peri
24	Enver Tunçalp	1	Saat
25	Ercüment Uçarı	2	Şaşırtmaca, Sevdalı
26	Fahri Ersavaş	2	Mesuduz, Yolculuk
27	Fakir Baykurt	1	Size Halim Bildirir
28	Faruk Çağlayan	1	Türkiye Destanından
29	Fazıl Hüsnü Dağlarca	3	Kaçmak, Rabbim Bir Gök Verdin ki Bizlere, Tekmil
30	Fehmi Kabadayı	2	Elimde Değil, Ayrılık
31	Fikret Sezgin	1	Kukla Ömür
32	H. Necati Örnal	1	Toprak İnsanlarına Şiir
33	Halim Yağcıoğlu	2	İtiraf, Bir Vatan Parçası
34	Hamdi Durmuş	2	Aşıklar, Senin İçin
35	Hasan Şimşek	3	Nekahet Şiirleri 1, Nekahet Şiirleri 2, Sen Olmasan
36	İbrahim Minnetoğlu	1	Eski Konak-Yeni Ev
37	İbrahim Zeki Burdurlu	3	Süren Çekirdeğin Tekerlemesi, Beyaz Minare, Esmer Kız
38	İlhan Demiraslan	1	Başka Başka Şeylere Dair
39	İlhan Geçer	1	Anadolum
40	Kemal Kaplançalı	2	Bir Fikrin Adamları, Yasa
41	Kemal Yerdelen	2	Sarhoş, Benzemiyorum

42	Kemalettin Koç	2	Türkiyemi Hatırlarım, Türkiyemi Hatırlarım 2
43	Kenan Harun	1	Bir Zamanlar
44	M. Esat Tozkoparan	2	Kaptan, Yirminci Asır İnsanına
45	Mahmut Kuru	1	Türkiye
46	Melih Cevdet Anday	5	Yaşamak, Alaturka, Saadet Şiirlerinden 2, Ağız Mızıkası, Noktürn
47	Muzaffer Uyguner	2	Sabah, Ay Işığında
48	Münir Sönmez	1	Arjantinlime
49	Nahit Ulvi Akgün	3	Yurdumu Düşündüm, Birisi, Hayalet
50	Nazif F. Akıncı	1	Bulutlar
51	Necati Cumalı	3	Yaz Geceleri 2, Saçlar ve Dişler, Aşk Yüzünden Cinayet
52	Nedim Çapman	1	Şimdi Vakit Gece Yarısını Geçmiştir
53	Nezih Cansel	1	Bir Meydan Ateşi Etrafında
54	Nimet Leyla Uzcan	2	Şarkılarım, En Ateş Renklisinden En Mavisine Kadar
55	Oğuz Kâzım Atok	1	Yağmur
56	Oktay Rifat Horozcu	4	Hayranlık, Anahtar, İçim Yar ile Dolu, Karıma
57	Orhon M. Arıburnu	5	Şifre, Candarma, Vatan, Vur Bana, Hürriyet
58	Orhan Veli Kanık	4	Kitabei Sengi Mezar, Vazgeçemediğim, Yol Türkülerinden, Denizi Özleyenler İçin
59	Osman Attilâ	1	Güzden Kışa Girerken
60	Ömer Edip Cansever	1	Birinci Perde ve Eğlence
61	Özdemir Asaf	2	Kafile, Eskiden
62	R. Ali Kocabekir	1	İstifa
63	Rıza Beşer	1	Türkü Söyledikten Sonra

64	Sabahattin Hüsnü	2	Yolculuk, Sebep
65	Sabahattin Kudret Aksal	3	Yaz Gecesi, Sevda, Birinci Gece
66	Sabahattin Teoman	3	Eşyadan Korkunuz, Kün, Üçüncü Gong
67	Sabih Şendil	2	Ekmek Derdi, Dünya
68	Salâh Bırsel	3	Dünya Şarkısı, Salah Bırsel'in Son Maceraları, Hacivat'ın Karısı
69	Subutay Karsan	2	Bekarlığı Öven Şiirler, Hep Aynı Hikaye
70	Sunullah Arısoy	2	Vehim, Arzu
71	Şinasi Özdenoğlu	2	Sürme Arabacı 1, Ben Bir Köyde Gözlerim İstanbul'da
72	Şinasi Sabâ	1	Canım İnsanlar
73	Şükran Kurdakul	1	Düşük
74	Talip Apaydın	1	Türkiye Haritası 5
75	Turhan Dökmeci	2	Fi Tarihi, Demir Atmak
76	Ümit Ölmez	1	Sivas'ta Akşam
77	Ümit Yaşar Oğuzcan	2	İnsanoğlu, Yalnızlığa Sonat
78	Vedat Okay	1	Yaz Akşamları
79	Vehbi Cem Aşkun	1	Yolları Kar Kapattı
80	Zeki Teoman	1	Yenikent
81	Ziya Osman Saba	4	Sizleri Görüyorum, Ayaklar, Cümlemiz, Emek
Toplam Sayı		152	

Tablo 49: İsmail Ali Sarar – Yeni Şiir Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

İsmail Ali Sarar'ın hazırlamış olduğu bu antolojinin ön sözünde İstiklal Harbi'nden sonra gerçekleştirilen inkılaplarla memlekette yeni bir yaşam tarzının başlamış olduğunu ve köhnemiş geleneklerin bırakıldığını ve bu ölçüde şiirin de dil üzerinden bu yeniliğe sadeleşme çalışmalarıyla ayak uydurduğunu dile getirir (Sarar, 1949: 3). Yazarın, bu yeni toplumun yeni şiirini bu çalışmada göstermeyi amaçladığı söylenebilir.

3.20. Sabri Dil / Şahinkaya Dil - Resimli Ürün Antolojisi

Şahinkaya Dil (1931 - 1993), bir süre hukuk fakültesine devam ettikten sonra Kültür Bakanlığı Tanıtma ve Yayınlar Dairesi Başkanlığında şube müdürlüğü yapmıştır. Ankara’da *Çağdaş* isimli aylık bir dergi çıkarmış ve çeşitli şiir kitapları yayımlamıştır (Necatigil, 1995: 115). Şahinkaya Dil’in kardeşi olduğu tahmin edilen Sabri Dil hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.

Yazarlar tarafından hazırlanan bu antoloji, 1950 yılında Güney Basımevi tarafından Adana’da basılmıştır. Derlenen şiirler *Ürün* dergisinde yayımlanan şairlere aittir. Antoloji; ön söz mahiyetinde “Sözün Kısası” adlı bir bölümden ve şiir örneklerinden müteşekkildir, içindekiler kısmı bulunmaz. Eser, şiirlerinden örnekler alınan bazı şairlerin hayatları hakkında bilgilere yer verir. Bunun yanında çoğu şaire ait fotoğraf ya da fotoğrafı olmayan şairler için de portre çizimlerini barındırmaktadır. Ayrıca antolojinin içinde yer alan her isme ait şiir örneğine yer verilmez, bazı sanatçıların yalnızca hayatı hakkında bilgi ya da düzyazılarından örnekler verilmiştir. *Ürün* dergisinin yerel bir dergi olması sebebiyle buraya alınan şiirlerin ekserisinin sanat yönüyle zayıf şiirler olduğu söylenebilir. Eserde, mahalli şairlerin yanında ülke çapında bilinir olan Arif Nihat Asya ve Ümit Yaşar Oğuzcan’a yer verilmiştir. Şiirlerinden örnek verilen şairlerin hayatları ele alınırken şiirleri hakkında oldukça öznel yargılar ve temenni cümleleri dikkat çekicidir. Antolojiye dâhil edilen şairlerin genellikle halk edebiyatı tesiri altında şiir kaleme aldıkları söylenebilir.

Toplamda 91 şair ve 106 şiirden oluşan çalışma; Abdülkadir Kemali Öğütçü ile başlar ancak şairin şiirine yer verilmeyip yalnızca hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Kitaptaki ilk şiir örneği Arif Nihat Asya’ya, son şiir örneği ise Ziya Arıkan’a aittir. Antolojide en fazla şiirine yer verilen isim 4 şiirler antolojiyi hazırlayan isimlerden biri olan Sabri Dil’e aittir. Kitaptaki sıraya göre şiirleri bulunan şairler; Arif Nihat Asya, Arif Arık Ozan, Ahmet Vefa Aray, Aydın Hünelalp, Abdullah Tufan, Ahmet Nadir Caner, Ali Güven, A. İhsan Kurşun, Ali Baytok, Ahmet Yurtsever, Abidin Subaşı, Arif Coşkun, Abdurrahman N. Konuralp, Ali Ünal, Ali Rıza Öner, Ahmet Tufan Şentürk, Ahmet Say, Basri Gocul, Burhan Sadık Yalçın, Cengiz Turhan, Cahit Obruk, Cemalettin Ünlü, Cevdet H. Aslangül, Ercüment Uçarı, Fahrünisa Külçe, Fikret Akarcalı, Fehmi Bergut, Hamit Salih Asyalı, H. Cahit Tuncer, Halil Soyer, Hüsnü Reşit Soykam, Hüseyin Kalaba, Hamdi Akalın, Hüseyin Necati Örnal, Hakkı Uysal, H. Yaşar Bulut, Hasan Turan, Hüseyin

Çolak, Haluk Tancil, İlhan Geçer, İlhan Darendelioğlu, İhsan Cevher Kunt, İsmail Emre, Kerim Yunt, Kemal Akıncı, Kaşif Erginkaya, Mehmet Zeki Akdağ, Mehmet Akif Tuncay, Mehmet Zeki Tokyay, M. Emin Kıyas, Mehmet Güneş, Münir Sönmez, M. Cavit Ersen, Mustafa Bekir Demirkıran, Necmettin Karagülle, Nejat Develi, Nihat Ağan, Orhan Babaoğlu, Orhan Sertdemirel, Osman Nurettin Yüksel, Remzi Sevindik, Rifat Öztoprak, Selâhattin Sepici, Sabri Dil, Sabih Şendil, Sait Maden, Selahattin Okçu, S.Soylu, Süleyman Okay, Şahinkaya Dil, Şakir Kapıcı, Şevket Kutkan, Teoman Karahun, Ümit Y. Oğuzcan, Yusuf Akın, Yakup Kadri Ağbalı, Zeki Sönmez, Ziya İlhan Zaimoğlu ve Ziya Arıkan'dır. Antolojide ismi alınıp şiirlerine yer verilmeyen şairler; Abdullah Aytekin Battal, Abdülkadir Kemali Öğütçü, Ahmet Uğur, Atıf Özbilen, Cahit Öztelli, Cemalettin Gürakan, İlhan Serim, İzzet Aslan, Kaya Gül, Nihat Kuşlu, Nuri Altın, Selahattin Okçu ve Sevim Çankaya'dır.

Yukarıda belirtilen şairlerin şiirlerine daha kolay ulaşabilmek adına sayısal veriler alfabetik şekilde aşağıda tablo olarak sunulmuştur:

SABRİ DİL / ŞAHİNKAYA DİL – RESİMLİ ÜRÜN ANTOLOJİSİ			
Sayı	Şair Adı	Şiir Sayısı	Şiir İsimleri
1	A. İhsan Kurşun	2	Esirler, Dünya Üstüne
2	Abdullah Aytekin Battal	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
3	Abdullah Tufan	2	Bayrak, Bizim Köy
4	Abdurrahman N. Konuralp	1	Mehmetcik
5	Abdülkadir Kemali Öğütçü	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
6	Abidin Subaşı	1	Tarsus Parkı
7	Ahmet Nadir Caner	1	Mevsimler Geçiyor
8	Ahmet Say	1	Güney
9	Ahmet Tufan Şentürk	1	Hemşerim

10	Ahmet Uğur	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
11	Ahmet Vefa Aray	1	Halı Heybe
12	Ahmet Yurtsever	1	Beşik
13	Ali Baytok	1	Okul Hademesi
14	Ali Güven	1	Ölürüm
15	Ali Rıza Özer	1	Türkiyem
16	Ali Ünal	1	Gene Serseri
17	Arif Arık Ozan	1	Eminem
18	Arif Coşkun	1	Delidolu
19	Arif Nihat Asya	1	Bayrak
20	Atıf Özbilen	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
21	Ayhan Hünel	1	On Üç Ay
22	Basri Gocul	1	Söyleme
23	Burhan Sadık Yalçın	1	Merdivenlerde
24	Cahit Obruk	2	Sevinç, Kadınlar
25	Cahit Öztelli	-	Şairin şiiri alınmamış, düzyazısı alınmış ve hayatı hakkında bilgi verilmiş.
26	Cemalettin Gürakan	-	Şairin şiiri alınmamış, düzyazısı alınmış ve hayatı hakkında bilgi verilmiş.
27	Cemalettin Ünlü	1	Bu Sabah
28	Cengiz Turhan	2	Gelirse Beklediğim An, Murat
29	Cevdet H. Aslangül	1	Güzelleme
30	Ercüment Uçarı	2	Bahar, Hey Gidi Dünyası
31	Fahrünisa Külçe	1	Felek

32	Fehmi Bergut	1	Veda
33	Fikret Akarcalı	1	Bir Ölüye Yalvarış
34	H. Cahit Tuncer	1	Türkiyem
35	H. Yaşar Bulut	1	Bitmeyen Hasret
36	Hakkı Uysal	1	Dilek
37	Halil Soyer	1	Gönül
38	Haluk Tancıl	1	Boğaz
39	Hamdi Akalın	1	Bir Hatıradan İlhamlar
40	Hamit Salih Asyalı	1	Yalan
41	Hasan Turan	1	İsimsiz Şiir*
42	Hüseyin Çolak	1	Bıkmış Gönül
43	Hüseyin Kalaba	1	Aşk
44	Hüseyin Necati Örnal	1	Yaz Mevsimi
45	Hüsnü Reşit Soykam	1	Nefis
46	İhsan Cevher Kunt	1	Sislenivermiş
47	İhsan Serim	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
48	İlhan Darendelioğlu	2	Gönül Eylemez, İstanbul'a Şiir
49	İlhan Geçer	2	Mevsim Sonu, Postacı ile Hasbihal
50	İsmail Emre	1	Doğuş
51	İzzet Aslan	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
52	Kaşif Erginkaya	1	Armağan

53	Kaya Gül	-	Şairin şiiri alınmamış, düzyazısı alınmış ve hayatı hakkında bilgi verilmiş.
54	Kemal Akıncı	1	Amcamoğlu Değil misin
55	Kerim Yunt	1	Dilim
56	M. Cavit Ersen	1	Fakirlerden
57	M. Emin Kıyas	2	Veda Kampanası, Ayrılık
58	Mehmet Akif Tuncay	1	Yaşayan Şaraptan
59	Mehmet Güneş	2	Yeni, Fani Dünya
60	Mehmet Zeki Akdağ	1	Tanrım
61	Mehmet Zeki Tokyay	1	Eylül
62	Mustafa Bekir Demirkıran	1	Haziran
63	Münir Sönmez	1	Mazi
64	Necmettin Karagülle	1	Kıskanırım Seni
65	Nejat Develi	1	Kör Dilenci
66	Nihat Ağan	1	Dert
67	Nihat Kuşlu	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
68	Nuri Altın	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
69	Orhan Babaoğlu	1	Tanrı
70	Orhan Sertdemirel	1	Hatıralarım
71	Osman Nurettin Yüksel	1	İki Kerre İki Dört Eder
72	Remzi Sevindik	1	Gölgelerden

73	Rifat Öztoprak	1	Sevgi
74	S. Soylu	1	Pazar
75	Sabih Şendil	1	Yoldan
76	Sabri Dil	4	Ölüler Yaşıyor Demek, Ölüler Yaşıyor Demek 2, Beyaz Altın Çiçeği, Şiir
77	Sait Maden	1	Bir Çorum Gecesi
78	Selahattin Okçu	-	Şairin şiiri alınmamış, hayatı hakkında bilgi verilmiş.
79	Selâhattin Sepici	1	Gurbet
80	Sevim Çankaya	-	Şairin şiiri alınmamış, düzyazısı alınmış ve hayatı hakkında bilgi verilmiş.
81	Süleyman Okay	1	Taptığım İnsan
82	Şahinkaya Dil	3	Ümitsiz Yolcular, Yıllar, Zaman İnsan Toprak
83	Şakir Kapıcı	1	Süleymaniye Camii
84	Şevket Kutkan	1	Kızıma
85	Teoman Karahun	1	Bir Nisan Sabahı
86	Ümit Yaşar Oğuzcan	1	Atam
87	Yakup Kadri Ağbalı	1	Gemiciler
88	Yusuf Akın	1	Gözün Neden Bendedir
89	Zeki Sönmez	1	Bekleyiş
90	Ziya Arıkan	2	Sayıklama, Türkü
91	Ziya İlhan Zaimoğlu	1	Öğüt
Toplam Sayı		106	

Tablo 50: Sabri Dil / Şahinkaya Dil – Resimli Ürün Antolojisi

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Yazarlar, çalışmanın ön sözünde *Ürün* dergisi şair ve hikayecilerini bir araya toplamak amacıyla bu çalışmayı hazırladıklarını ve çalışmanın hiçbir iddiasının olmadığını belirtir (Dil - Dil, 1050: 3).

3.21. 1923 - 1950 Yılları Arasında Yayımlanan Yeni Türk Edebiyatı Antolojileri Üzerine Karşılaştırmalı Değerlendirme

1923 - 1950 yılları arasında yayımlanan Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatını kapsayan 20 antoloji çalışmasının içeriğine dair detaylı bilgileri kitap bazında yukarıda paylaştık. Bu 20 antolojide toplam 499 şaire ait şiirler ve anonim şiirler olmak üzere toplam 2856 şiir tasnif edilmiştir. Çalışma kapsamında tasnif edilen bu şiirlerden 79'u beyit, 11'i gazel, 2'si kaside, 37'si kıta, 3'ü murabba, 1'i müseddes, 9'u rubai, 1'i şathiye, 1'i terciibent, 2'si terkebent, 3'ü manzume, 14'ü tercüme şiirdir. Şinasi'ye ait bir şiirin türü belirlenememiştir. Yukarıda sayılan toplam 164 şiirin dışındaki 2692 şiir, başlığı bulunan şiirlerdir.

Cumhuriyet Dönemi'nde hazırlanan bu 20 antoloji ele alındığında; içlerinden şiir örnekleri bakımından en hacimlişi Orhan Burian tarafından hazırlanan *Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi* (1946), içlerinden kişi sayısı bakımından en fazla şaire yer verilen eser ise Yaşar Nabi Nayır'ın hazırlamış olduğu *Yeni Şiirler – 1950* isimli antolojidir. Yine bu çalışmalar ele alındığında şiir ve şair sayısı bakımından hacmi en dar olan antoloji Murad Uraz'ın hazırlamış olduğu *Edebiyat Antolojisi Fecriâti, Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil* (1938) isimli çalışmasıdır.

Çalışma kapsamında incelenen antoloji sayısının çokluğu nedeniyle, Batı etkisinde gelişen şiirlerden oluşan antolojileri dönemlere ayırıp kendi içlerinde mukayese etmenin daha faydalı olacağı düşünüldü. Bu kapsamda; Tanzimat'tan Cumhuriyet Dönemi'ne kadar alınan şair ve şiir örnekleri kendi içinde, Cumhuriyet Dönemi şair ve şiirler örnekleri alınan antolojiler kendi içinde ayrı ele alınarak değerlendirildi.

İlk olarak ele alınan çalışmalar, Tanzimat'tan Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan süreci ihtiva eden Ali Canip Yöntem'in hazırladığı *Türk Edebiyatı Antolojisi* (1931), Murad Uraz'ın hazırladığı *Servetifünun Zümresi Şairler ve Romancılar Edebiyat Antolojisi* (1938), *Fecriâti Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil* (1938), *1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz* (1938), İsmail Habib Sevük'ün hazırladığı *Yeni Edebi Yeniliğimiz*

Tanzimattan Beri Edebiyat Antolojisi (1940) ve Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Türk Yenilik Şiiri Antolojisi* (1947) olmak üzere bu 6 antolojidir.

Ali Canip Yöntem'in hazırlamış olduğu antoloji Devlet Matbaası tarafından basılan bir ders kitabıdır. Eser, Tanzimat edebiyatının kurucu isimlerinden olan Şinasi ile başlar ve bunun sebebi de yazarın Şinasi için Avrupaî Türk edebiyatının temelini oluşturan isim olduğunu ifade etmesidir. Çalışma yalnızca şiir örneklerinden oluşmaz; tiyatro metinlerinden bölümler, makaleler, fıkralar, romanlardan parçalar, hikaye, deneme ve anı örnekleri de barındırır. Bu bakımdan diğer antolojilerden daha kapsamlı ve dönemin edebiyat çerçevesini daha geniş perspektiften aktarması adına ayrışır. Yazar, kitabı hazırlarken kronolojik bir sıra takip etmekle birlikte, kitabı bölümlere ayırmadan yekpare bir biçimde hazırlamıştır. Bunun yanı sıra çalışmada, edebî eserlerden örnekler verilirken ilgili yazar hakkında bilgiler bulunmasına karşın dönemin genel sanat anlayışı ya da dönemin tarihsel süreci ile ilgili bir bilgi verilmez. Çalışma 1931 yılında yazılmış olmasına rağmen Cumhuriyet Dönemi'nin ünlü yazar ve şairlerinden örnekler barındırır. O yıllarda henüz yirmilerinde ve otuzlarında olan Necip Fazıl Kısakürek, Peyami Safa, Kemalettin Kamu ve Yaşar Nabi Nayır gibi sanatçıların eserlerinden de örnekler barındırması dikkat çekicidir. Bunun sebebi olarak da bu yıllarda sade Türkçenin devlet tarafından teşviki ve yazarların da bunu desteklemesinin sonucu olarak sade dille yazan genç yazarların ön plana çıkması gösterilebilir. Devlet Matbaası tarafından ders kitabı olarak basılması sebebiyle, eserin bu yıllardaki diğer yayınlara göre çok daha titiz hazırlandığı, yazım ve basım hatalarına az rastlanan bir antoloji oluşu da dikkati çeken bir başka husustur.

Murad Uraz'ın hazırladığı *Servetifünun Zümresi Şairler ve Romancılar Edebiyat Antolojisi* (1938), aynı zamanda kendisinin edebiyat öğretmeni olması dolayısıyla ders kitabı olarak hazırlandığı izlenimini uyandırır. Bu çalışmada da yukarıda bahsedilen iki antolojide olduğu gibi hem şiir hem de nesir örnekleri alınmıştır. Antoloji, bölümlere ayrılmadan tek parça hâlinde eser örnekleri sunar. Örneklerin yanında şairlerin biyografileri ve sanat anlayışlarıyla ilgili bilgiler verilir fakat yazar, şairleri değerlendirirken öznel yargılara başvurur.

Yazar Murad Uraz'ın hazırladığı ikinci antoloji olan *Edebiyat Antolojisi Fecriâti, Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil* (1938), içerik bakımından ilk antolojinin devamı niteliğindedir. Çalışmada; şiirlerin yanı sıra düzyazı örneklerine de yer verilir, yazarların

hayatına ve sanat anlayışına yine öznel yargılar kullanılarak değinilir. Bu eserin, işlenen dönem itibarıyla yazar ve örnek bakımından hacmi diğer antolojilere göre oldukça dardır. Antoloji bir fihriste sahip olmayışı ve kronolojik sıra gözetilmeyişi açısından karmaşık ve düzensiz bir çalışma olarak nitelendirilebilir.

Yazar Murad Uraz'ın hazırladığı üçüncü antoloji olan *1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz* (1938) isimli eser de ilk iki eserle aynı özellikleri taşımakla birlikte dikkati çeken farklılık bu çalışmada düzyazı örneklerinin alınmayıp yalnızca şiir örneklerine yer verilmesidir.

Murad Uraz'ın hazırladığı son antoloji olan *ve 1923'den Sonra Yetişen Şairlerimiz* (1940) sadece şiir örneklerini içerir ve yazarın diğer antolojilerine nazaran en fazla şairden şiir örneği alınan çalışmadır. Çalışma, 1940 yılında basılmış olmasına rağmen Orhan Veli, Oktay Rifat Horozcu gibi henüz yeni yeni edebiyat dünyasına giriş yapan isimleri dâhil etmesi sebebiyle dikkate değerdir. Bu çalışmanın kronolojik sıranın gözetilerek hazırlanmış olduğu da gözden kaçmamıştır.

Uraz tarafından hazırlanan 4 antoloji, birbirinin devamı niteliğinde olduğundan eserleri tasnif ve inceleme aşamasında tespit edilen bazı eksikleri sıralamak gerekirse *1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz* (1940) çalışmasının kapağındaki ismi ile iç sayfadaki ismini farklılığından başlanabilir. Akabinde yazarın tüm antolojilerindeki baskı hataları, yazım yanlışları, yazım tutarsızlığı, dilbilgisi kusurları sayılabilir. Bunun yanı sıra kronolojiye tam anlamıyla dikkat edilmemesi de eserin tasnifini ve değerlendirmesini zorlaştıran unsurlar arasındadır.

İsmail Habib Sevük tarafından hazırlanan *Yeni Edebi Yeniliğimiz Tanzimattan Beri Edebiyat Antolojisi* (1940) de ders kitabı olarak hazırlanan diğer antolojidir. Diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada oldukça kapsamlı bir fihrist ve lügatçe bulunur. Yazar, hazırladığı çalışmada ele aldığı Tanzimat'tan sonraki şiiri dönemlere ayırarak örneklendirir. Her dönemin kendi içinde nazım ve nesir başlıkları mevcuttur. Nazım başlığı altında şiirler, manzum tiyatrolar, manzum mizah metinleri ve manzum tercümeler bulunurken nesir başlığı altında ise makale, tercüme, tiyatro, roman, tarih, edebiyat tarihi, tenkit, mektup, hitabet, ilmî ve felsefî nesir gibi türlerden örnekler verilir. Bu yönüyle, bu dönemi ele alan çalışmalar içinde farklı türlerdeki örneklerin çeşitliliği bakımından diğerlerinden ayrılır. Bir diğer dikkat çekici husus da dönemlerin adlandırılmasındaki farklılıktır. Çalışmada yazarların hayatı ve sanat anlayışları hakkında bilgi verilmemekle

birlikte örnek olarak alınan eserlerin arka planı, yazılış amacı, yazılış hikayesi hakkında bilgiler verilir. Örneğin yazar, Akif Paşa tarafından yazılan mersiye'nin, çocuk yaşta vefat eden torununun etkisiyle kaleme aldığını dile getirir. Yanı sıra özellikle Tanzimat Dönemi şiirlerinde eski kelimelerin sık kullanıldığı metinleri de günümüz Türkçesine aktarır. Yukarıda zikredilen bu özellikleri sebebiyle İsmail Habib Sevük'e ait bu antoloji incelediğimiz diğer çalışmalardan ayrılır. Bu eser de Ali Canip Yöntem'in antolojisi gibi ders kitabı olarak basılması sebebiyle titizlikle hazırlanmış, yazım ve basım hatalarına az rastlanan bir antoloji olarak karşımıza çıkar.

Tanzimat'tan Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan şairleri ve şiirlerini ele alan son antoloji, Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Türk Yenilik Şiiri Antolojisi* (1947)'dir. Bu çalışma, Ziya Paşa'nın terakibibendiyle başlar, Yahya Kemal'in "Düşünce" şiiriyle son bulur. Yazar, kitabın ön sözünde şairlerin sıralamasını doğum tarihlerine göre aldığını ifade etse de Yahya Kemal'i öne çıkarmak amacıyla son sıraya, ona özel bir sayfa ayırarak göstermek istemiştir. Zaten kitabın ön sözünde kendisine kalsa Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar olan bütün bu dönemi Yahya Kemal ve Ahmet Haşim şiirleriyle dolduracağını ifade eder. Eserin tek düzenli sayılabilecek yönü Yahya Kemal dışındaki kronolojik sıradır. Yazarın biyografisi hakkında yalnızca doğum ve ölüm tarihleri verilirken (Bu antoloji hazırlandığında şiirlerinden örnekler alınan şairlerin bir kısmı hayatta olduğundan ötürü, bu şairlerin sadece doğum tarihleri bulunur) sanat görüşleri hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmez, bu durum da çalışmayı içindeki şiir örneklerinin çokluğu bakımından zengin kılmıştır. Yaşar Nabi Nayır, çalışmada şairlerle ilgili biyografi ve sanat anlayışına yer vermese de bu eksikliğini kitabın ön sözünde dönem hakkındaki düşünceleri ve bazı şairler hakkındaki görüşleriyle gidermeye çalıştığı söylenebilir.

Tanzimat'tan Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan süreci kapsayan antoloji çalışmalarına genel olarak bakıldığında ele alınan şairler bağlamında 1923 - 1950 yılları arasında antoloji yazarlarının dönem anlayışıyla günümüz arasında belirgin bir fark olmadığı gözlemlenir. Örneğin, Tanzimat Dönemi şairleri olarak karşımıza, bugün olduğu gibi Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa gibi yenilikçi-yeni taraftarı şairler çıkar. Bu durum da hazırlanan antolojilerin sonraki yıllarda oluşacak edebiyat tarihi anlayışını etkileyen faktörlerden birisi olduğunun düşünülmesinde etkili olur. Dikkati çeken bir diğer nokta, Millî Edebiyat Dönemi adlandırmasına rastlanmamasıdır. Bu dönem için Murad Uraz 1908'den 1923'e adlandırmasını kullanırken İsmail Habib Sevük ise Meşrutiyet Devri

Edebiyatı ismini kullanmıştır. Bundan yola çıkarak Millî Edebiyat adlandırmasının edebiyat tarihçileri tarafından sonraki dönemlerde yapıldığı ya da kabul gördüğü söylenebilir. Orhan Burian'ın hazırladığı Cumhuriyet Dönemi Türk şiirini kapsayan *Kurtuluştan Sonrakiler* isimli antoloji de bu fikri kuvvetlendiren bir başka örnektir.

Tanzimat, Servetifünun, Fecriati gibi Cumhuriyet Dönemi'ne kadar olan süreci kapsayan bu 6 antolojide toplamda 753 şiir tasnif edilmiştir. Bu antolojiler, şair ve şiir örnekleri açısından incelendiğinde Tanzimat Dönemi'ne ait şairlerden en fazla şiir örneği bulunan isim 47 şiiriyle Abdülhak Hamit Tarhan, Servetifünun Dönemi'ne ait şairlerden en fazla şiir örneği bulunan isim 47 şiiriyle Tevfik Fikret, Fecriati Dönemi'ne ait en fazla şiir örneği bulunan isim 48 şiiriyle Ahmet Haşim ve Millî Edebiyat Dönemi'ne ait şairlerden en fazla şiir örneği bulunan isim ise 59 şiiriyle Yahya Kemal'dir. Yazarların, günümüzde olduğu gibi 1923 – 1950 yılları arasında da çoğunlukla sanatını güçlü buldukları şairlerin şiirlerine yer verdikleri görülür.

İkinci olarak ele alınan çalışmalar, Cumhuriyet Dönemi şairlerini kapsayan Feridun Fazıl Tülbentçi'nin hazırladığı *Büyük Harpten Sonrakiler* (1935), Mehmet Behçet Yazar'ın hazırladığı *Genç Şairlerimiz ve Eserleri* (1936), Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu'nun hazırladığı *Mütarekeden Sonrakiler 1918 – 1938* (1939), Murad Uraz'ın hazırladığı *1923'ten Sonra Yetişen Şairlerimiz Edebiyat Antolojisi* (1940), Baki Süha Ediboğlu tarafından hazırlanan *Türk Şiirinden Örnekler* (1944), Âli Tomrukçu'nun hazırladığı *48 Şair* (1944), Fahir Onger'in hazırladığı *Bugünkü Şiirimiz* (1946), Orhan Burian'ın hazırladığı *Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi* (1946), Yaşar Nabi'nin hazırladığı *Yeni Türk Şiiri Antolojisi* (1947), Abdullah Rıza Ergüven'in hazırladığı *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* (1947), Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Yeni Şiirler 1949*, İsmail Ali Sarar'ın hazırladığı *Yeni Şiir Antolojisi* (1949), Sabri Dil ve Şahinkaya Dil'in hazırladığı *Resimli Ürün Antolojisi* (1950) ve Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Yeni Şiirler 1950* olmak üzere toplamda 14 antolojidir.

Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından derlenen *Büyük Harpten Sonrakiler* (1935) isimli antoloji genç şairlerin ürünlerinden örnekler barındıran ilk antoloji olması bakımından önem arz eder. Çalışmada yazar, Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatını kısaca değerlendirdikten sonra genç kuşak şairlerin sanatının gücünü bu antolojide göstermek ister bu sebeple en yaşlısı 40'lı yaşlarda olan şairlere yer verir. Çalışma bir nevi harp sonrası ürün veren genç şairlerin Türk edebiyatına kabulünü amaçlayan bir özellik taşır.

Dönemin diğer antolojilerine nazaran baskı ve dizgi hataları yok denecek kadar azdır, bu yönüyle titiz bir çalışma olduğu söylenebilir.

Mehmet Behçet Yazar tarafından hazırlanan *Genç Şairlerimiz ve Eserleri* (1936) adlı antoloji, şiirleri tasnif yöntemiyle standart antolojilerden farklıdır. Kitabı iki kısma ayıran yazar; birinci kısımda “Eserlere Toplu Bir Bakış” başlığı altında 1908’den sonra gelişen edebiyatımız üzerine genel bir değerlendirme yapar. Bu kısımda yazar, basılan şiir kitaplarını basım tarihleri ile vererek bu eserler hakkında ve yeni şiirimizin karakteri hakkında kısa bir değerlendirmede bulunur. İkinci kısım olan “Eserlerden Örnekler”de ise şiirleri melal, fantastik, humoristik, satir, egzotik, epik gibi tematik başlıklar altında tasnif eder. Bu bağlamda çalışmanın kronolojik bir sıra teşkil etmediği görülür. Bu kitap bir antoloji çalışmasından ziyade dönemin genç şairlerinin şiir karakterini ortaya koymak amacıyla kaleme alınmış gibidir nitekim kitabın girişinde 1936 yılına ait Kadıköy Halkevi’nde verilen bir konferans neticesinde kitaplaştırıldığı ifade edilir. Çalışmayı diğer antolojilerden ayıran en önemli özellik şiirlerin tematik başlıklar altında verilmesi ve dönemin sanat anlayışını yansıtmaya çabasıdır. Bu sebeple şiirler hakkında verilen bilgiler diğer çalışmalara nazaran daha yoğunudur fakat bu durum örnek olarak çalışmaya alınan şiir sayısının azlığı ile neticelenmiştir.

Behçet Kemal Çağlar, Orhan Burian ve Halûk Y. Şehsuvaroğlu tarafından hazırlanan *Mütarekeden Sonrakiler 1918 -1938* (1939) adlı antoloji tıpkı Feridun Fazıl Tülbentçi’nin hazırladığı antoloji gibi yeni nesil şairlerin ürünlerini içerir ve aynı amaca yönelik hazırlandığı söylenebilir. Yeni şiire yöneltilen eleştirilere cevap verme mahiyetinde o dönemin edebiyat dergilerinden biri olan *Yücel* dergisi yazarları tarafından hazırlanmıştır. Devlet Matbaası ya da Millî Eğitim Bakanlığından çıkan antolojiler haricinde baskı–dizgi kalitesi bakımından o yıllarda hazırlanmış en titiz çalışmalardan biri olduğu gözlemlenir. Cumhuriyet sonrası hazırlanmış antolojiler içerisinde şair ve şiir sayısı bakımından da oldukça zengin bir çalışma olduğu söylenebilir.

Murad Uraz’ın hazırladığı *1923’ten Sonra Yetişen Şairlerimiz Edebiyat Antolojisi* (1940), şair sayısının çokluğu bakımından ve kendisinin hazırladığı diğer antolojilerde de olduğu gibi nazım ve nesri iç içe vermeyip sadece şiir örneklerinden oluşması bakımından diğer çalışmalarından ayrılır. Ayrıca yazarın diğer çalışmalarından farklı olarak bu kitapta geçen şairlerin hayatı ve sanat anlayışları hakkındaki bilgi çok kısa tutulmuştur. Bu durumun sebebi olarak da (Kitabın 1940 yılında basıldığı göz önünde bulundurularak)

yazarın ele aldığı şairlerin henüz sanat hayatlarının başında olan genç şairler olması olarak görülebilir. Çalışmada; hece ölçüsü ile yazılan yurt sevgisi, Anadolu, memleket temalı şiirlerin ve bu temayla ilgili şiir yazan şairlerin çokluğu göze çarpmaktadır. Ayrıca yazarın, şiirlerinden örnekler aldığı şairler hakkında yaptığı öznel değerlendirmeler de dikkat çekici diğer bir unsurdur. Örneğin, Nazım Hikmet için söylediği “Şiir ve sanat kabiliyetini siyasi bir rejime esir etmek gibi bir gaflette bulunmuştur.” (Uraz, 1940: 12) ifadesi, yazarın dünya görüşünün ve politik duruşunun da istikameti hakkında bilgi verir. Baki Süha Ediboğlu tarafından hazırlanan *Türk Şiirinden Örnekler* (1944) isimli antoloji çalışması, yazarın ön sözden sonra Necmettin Halil Onan ve Cevdet Kudret Solok’un “Yeni Türk Şiiri” ve “Bugünkü Türk Şiirinin Ana Çizgileri” yazılarıyla takdim edilmiştir. Bu yazılarda çalışmanın şiir örnekleri kısmına geçmeden evvel Türk şiirinin dil, vezin, şekil ve ahenk meseleleri üzerinde durulmuştur. Eser, yazarın ifadesiyle yaşayan en büyük ve kudretli şarilerimizden olan Yahya Kemal ile başlar ve kronolojik şekilde ilerleyerek Garipçilerle son bulur. Kitapta göze çarpan bir husus olarak yazarın Orhan Veli Kanık, Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday’ın şiirleri için müşterek sanat anlayışlarından dolayı kitabın sonunda ayrı bir kısım oluşturmasıdır. Bu antolojiyi, çalışma kapsamında incelenen diğer antolojilerden ayıran en önemli özelliklerinden biri yazarın yeri geldiğinde dipnot kullanarak yaptığı açıklamalar ve verdiği bilgilerdir. Bir diğer özelliği ise yazarların hayatı ve edebî kişiliği hakkında daha derinlemesine ve detaylı bilgiler verilip, isabetli tespitlerde bulunulmasıdır.

Âli Tomrukçu’nun hazırladığı *48 Şair* (1944) isimli antoloji isminden de anlaşıldığı üzere yazarın 48 şair üzerinden derlediği ve ekseriyetle onların kısa şiirlerinden örnekler seçtiği bir çalışmadır. Eserde, diğer antolojilerden aşına olunmayan “Yeni Şiirin Onur Sayfası” başlığı altında eleştirmenler, edebiyat tarihçileri, şairler, yazarlar, yayıncılar ve akademisyenlerin sıralandığı bir liste mevcuttur. Ayrıca “Genç Şairlerle İşbirliği Eden Ressamlar” ve “Yeni Şiirin Gelişmesine Yardım Eden Dergilerin Listesi” başlıkları altında sıralanan isimler bulunur. Kitapta yine diğer antolojilerde rastlanmayan bir diğer özellik de şiir örneklerinin aralarına şiir, şair, edebiyat ve sanat üzerine tanınmış kişilerin sözlerinden birkaç satırlık alıntılar yapmasıdır. Antoloji kapsamında örnekleri verilen şair ve şiirlere genel olarak bakıldığında Hasan İzzettin Dinamo, Enver Gökçe, Rifat Ilgaz, Cahit Irgat, A. Kadir, Mehmet Kemal, Ercüment Behzat Lav ve Ömer Faruk Toprak gibi 40 Kuşağı toplumcu gerçekçi şairlerin çokluğu bu çalışma için ayırıcı bir özelliktir.

Fahir Onger'in hazırladığı *Bugünkü Şiirimiz* (1946) isimli antoloji fasikül boyutlarında bir çalışmadır. Kitapta yer verilen şairler kronolojik bir şekilde sıralanmamıştır bunun yanı sıra şiir örneklerinin şairin hangi kitabından ya da hangi süreli yayından alındığı bazı örneklerde belirtilirken bazılarında belirtilmemiştir. Antolojinin bu yönleriyle düzenli ve titiz bir çalışma olduğunu söylemek doğru olmaz. Derlemenin içeriğinde göze çarpan bir diğer husus da 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan antolojilerin kahir ekseriyeti hece ölçüsüyle yazılmış şiir örneklerinden oluşurken bu çalışmanın -1946 yılında basılmış olmasına rağmen- özellikle serbest ölçüde yazılmış şiirlerden oluşmasıdır. Yazarın bu seçimi de çalışmanın başlığı olan *Bugünkü Şiirimiz* ile paralellik gösterir.

Orhan Burian'ın hazırladığı *Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi* (1946) incelenen çalışmalar arasında en kapsamlı, en düzenli ve en çok şiir örneği barındıran eserdir ve bu yönüyle diğer antolojilerden bariz şekilde ayrılır. Çalışmanın bu niteliği yıllar sonra YKY tarafından tekrar basılmasına vesile olmuştur. Kitapta yazar, edebî bir üslupla şairler hakkında kısa değerlendirmelerde bulunmuştur. Çalışmanın geneline bakıldığında yazarın, destan türüne ayrı bir önem verdiği gözlemlenir. Bu durum Nazım Hikmet'in "Kuvayi Milliye Destanı"ndan alınan parçaya ve Fazıl Hüsnü'nün yazdığı destan hakkında yaptığı değerlendirmelerden anlaşılmaktadır. Nitekim yazar, kitabın ön sözünde Türk Orta Asya'nın yahut Türk Anadolu'nun destanını kimin yazacağını sorar.

Yaşar Nabi'nin hazırladığı *Yeni Türk Şiiri Antolojisi* (1947), 1900'lü yılların başında doğan Kemalettin Kamu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi hece ölçüsüyle şiir yazan şairlerle başlar ve yalnızca şiir örneklerinden müteşekkildir. İçinde şairlerin hayatına ve edebî kişiliğine ait herhangi bir bilgiye rastlanmaz. Çalışma kronolojik olmasının yanı sıra her edebî gruptan şairlerden örnek barındırması sebebiyle de dengeli bir antolojidir.

Abdullah Rıza Ergüven'in hazırladığı *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* (1947), *Yedigün* dergisi etrafındaki şairlerin şiirlerinden oluşan bir çalışma olması dolayısıyla yalnızca bu çalışma kapsamında incelenilen bir diğer antoloji olan Sabri Dil ve Şahinkaya Dil tarafından hazırlanan *Resimli Ürün Antolojisi* (1950) ile benzerlik gösterir. Bu çalışmanın en ayırıcı vasfı, içinde yer alan şairlerin her birine ait fotoğraf ya da portre çizimi bulundurmasıdır. Eserde çoğunlukla, kitabın hazırlandığı yıllardaki şiire heves eden ve bu iştiaikle şiir yazan genç isimler mevcuttur. Bu sebeple Türk edebiyatının bu yıllardaki

önemli isimlerine rastlanmaz fakat sonraki yıllarda önemli şair ve yazarlardan olacak Sedat Umran, Çetin Altan ve Ümit Yaşar Oğuzcan gibi isimler karşımıza çıkar.

Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Yeni Şiirler 1949* ve *Yeni Şiirler 1950* çalışmaları aslında bir şiir antolojisi olmasından ziyade bir şiir yıllığı özelliği taşır. Bu iki çalışmayı kıymetli kılan oldukça genç şairlere yer vermesidir. Öyle ki henüz İkinci Yeni hareketi oluşmadan evvel İkinci Yeni şairlerinden olan Turgut Uyar, Edip Cansever, Metin Eloğlu gibi birçok isimden şiir örneği verilmiştir. Ayrıca bu iki derlemenin şiirlerinin bir komisyon tarafından seçilmesi de bu iki kitabı diğer çalışmalardan ayırır.

İsmail Ali Sarar'ın hazırladığı *Yeni Şiir Antolojisi* (1949), Mehmet Kaplan'ın ön sözüyle başlar ve şiir örneklerinin yanı sıra şairlerin hayatı ve edebî kişilikleri hakkında kısa değerlendirmeler barındırır. Ayrıca kitaptaki şiir örneklerinin altında, şairin hangi kitabından ya da şiirin hangi süreli yayından alındığına dair bilgi vardır ve şairler ilgili bilgiler verilen her paragrafın alt kısmında şairlerin tüm eserleri sıralanmıştır. Eser, bu yönüyle incelenilen diğer antolojilerden ayrılır. Antolojinin son kısmında içindekiler bölümü ve -diğer antolojilerde olmayan- yanlış / doğru cetveli başlığı altında yapılan baskılarda yanlış yazılan kelimelerin doğrusunun verildiği ayrı bir bölüm de mevcuttur. Esere genel olarak bakıldığında düzenli, titizlikle hazırlanmış bir çalışma olduğu söylenebilir.

Sabri Dil ve Şahinkaya Dil'in hazırladığı *Resimli Ürün Antolojisi* (1950) de Abdullah Rıza Ergüven'in hazırladığı *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* ile hem bir dergi etrafında toplanan şairlerden oluşması bakımından hem de şairlere ait fotoğraf ya da portre çizimlerini ihtiva etmesi bakımından benzerlik gösterir. Eser; kronolojik sıra gözetilmeyen, dizin ve yazım hatalarına sıklıkla rastlanılan, içinde hem şiir hem de nesir örneklerinin olduğu amatör sayılabilecek bir çalışmadır. Çoğunlukla genç, yerel şairler etrafında oluşturulan bu antolojide memleket şiirleri, pastoral şiirler ön plana çıkar. Bu yerel şairler içinde sonradan tanınırlığı artan tek isim Ümit Yaşar Oğuzcan'dır.

Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren 1950 yılına kadar olan süreci kapsayan bu 14 antolojide toplamda 2103 şiir tasnif edilmiştir. Bu antolojiler, şair ve şiir örnekleri açısından incelendiğinde bu döneme ait şairlerden en fazla şiir örneği bulunan isimler sırasıyla 82 şiiriyle Faruk Nafiz Çamlıbel, 80 şiiriyle Necip Fazıl Kısakürek ve 73 şiiriyle Cahit Sıtkı Tarancı'dır.

Yeni Türk edebiyatı antolojileri üzerine yapılan bu çalışmada toplamda 20 antoloji incelenmiş, tasnif edilmiş ve değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda dikkati celbeden bazı ortak özellikleri ayrıca belirtme ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu minvalde Ali Canip Yöntem'in hazırlamış olduğu *Türk Edebiyatı Antolojisi* (1931) ve İsmail Habib Sevük'ün hazırladığı *Yeni Edebi Yeniliğimiz Tanzimattan Beri Edebiyat Antolojisi* (1940), incelenen 20 çalışma arasından ders kitabı mahiyetindeki iki antolojidir. Çalışma esnasında incelenen antolojiler, içinde yalnızca şiir olan ve içinde şiirlerin yanı sıra diğer edebî metinlerin de olduğu antolojiler olarak değerlendirilmiş, çalışmalarla ilgili bilgilerin olduğu bölümde belirtilmiştir. Bu minvalde, daha az sayıda olması açısından içinde yalnızca şiir örneklerinin bulunmadığı düz yazı örneklerine de yer verilen antolojiler: Ali Canip Yöntem'in hazırlamış olduğu *Türk Edebiyatı Antolojisi* (1931), İsmail Habib Sevük'ün hazırladığı *Yeni Edebi Yeniliğimiz Tanzimattan Beri Edebiyat Antolojisi* (1940), Murad Uraz'ın hazırladığı *Servetifünun Zümresi Şairler ve Romancılar Edebiyat Antolojisi* (1938), yine Murad Uraz'ın hazırladığı *Fecriâti Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil* (1938) ve Sabri Dil - Şahinkaya Dil'in hazırladığı *Resimli Ürün Antolojisi* (1950) olmak üzere bu 5 antolojidir. Bu 5 antoloji dışında kalan diğer antolojilerde yalnızca şairlerden şiir örnekleri bulunur. Yine çalışma esnasında göze çarpan diğer bir husus bazı antolojilerde şiir örneklerinin yanı sıra şairlerin hayatı ve sanat anlayışlarına yer verilirken bazılarında ise yalnızca şiir örneklerinin alınmış olmasıdır. İçinde yalnızca şiir örnekleri barındıran antolojiler; Yaşar Nabi Nayır'ın hazırladığı *Yeni Şiirler 1949- Yeni Şiirler 1950- Türk Yenilik Şiiri* (1947) ve *Yeni Türk Şiiri Antolojisi* (1947), Âli Tomrukçu'nun hazırladığı *48 Şair* (1944)'dir. Bir dergi etrafında toplanan şairlerin şiirlerinden örneklerle oluşturulan iki antoloji bulunur, bunlardan ilki Abdullah Rıza Ergüven'in hazırladığı *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi* (1947) ve ikincisi Sabri Dil - Şahinkaya Dil tarafından hazırlanan *Resimli Ürün Antolojisi* (1950)'dir. Bu iki antolojinin bir diğer ortak özelliği ve aynı zamanda diğer antolojilerde bulunmadığı için ayırıcı vasfı da şairlere ait fotoğraf ya da portre çizimlerini ihtiva etmesidir. Feridun Fazıl Tülbentçi'nin hazırladığı *Büyük Harpten Sonrakiler* (1935) ve Behçet Kemal Çağlar / Orhan Burian / Halûk Y. Şehsuvaroğlu'nun derlediği *Mütarekeden Sonrakiler 1918 - 1938* adlı antoloji çalışmalarının ortak özelliği ise Cumhuriyet Dönemi genç şairlerin sanat gücünü göstermek amacıyla hazırlanmış olmasıdır. Antoloji çalışmaları yapılırken fark edilen diğer bir ortak özellik de bazı çalışmalarda yazarların "Nebula" başlıklı bir

bölüm altında yeni şairlere yer vermesi olmuştur. “Nebula” bölümünün bulunduğu iki antoloji Orhan Burian’ın hazırladığı *Kurtuluştan Sonrakiler Şiir Antolojisi* (1946) ve İsmail Ali Sarar’ın hazırladığı *Yeni Şiir Antolojisi* (1949)’dir ve bu iki antoloji bu ortak özellikleriyle diğer antolojilerden ayrılır. Yaşar Nabi Nayır tarafından hazırlanan *Yeni Şiirler 1949* ve *Yeni Şiirler 1950* isimli çalışmalar, bir kurul tarafından seçilmesi ve o yıl çıkan dergilerde yayımlanmış şiirleri derlemesi bakımından şiir yıllığı özelliği taşıyan iki antolojidir.

SONUÇ

1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan şiir antolojilerini incelediğimizde bazı antolojilerin ders kitabı olarak, bazı antolojilerin ise dönemin şiir zevkini ortaya koymak amacıyla hazırlandığını söyleyebiliriz. Birinci bölümde incelemiş olduğumuz halk şiiri antolojilerinin bazıları şiir varlığını ortaya koyma, bazıları da didaktik özellikler taşıyarak metni inceleme amacıyla yazılmıştır. Yazıldığı dönemin dünya görüşü olarak halk şiiri, geleneğin içinde yüceltilmiş bir alan olarak karşımıza çıkar. Çünkü Millî Edebiyat Dönemi ile başlayan dilde sadeleşme hareketi Cumhuriyet Dönemi’inde de devam etmiş, ilkesel olarak geçmişin halk şiiri damarı sade Türkçesiyle açık, anlaşılır ifadeleriyle modern şiire bir kaynak olarak görülmüştür. 1900’lü yılların başlarında doğmuş şairlerin hemen hemen tamamı hece ölçüsünü tercih etmiş ve edebiyat dilini konuşma diline yaklaştırmıştır. 1923 – 1950 yılları arasında yazılan ve incelediğimiz halk edebiyatı antolojilerinde âşık edebiyatı geleneği içinde verilen şiir örneklerinde nazım şekli olarak koşmanın diğer türlere göre oldukça öne çıktığı dikkati çeker. Ayrıca nazım türü olarak ise aşk, tabiat gibi temaların ele alındığı güzelleme antolojilerde çoğunlukla karşımıza çıkar. Halk edebiyatının dinî - tasavvufî geleneğinde ise nazım türü olarak çoğunlukla ilahi örneklerinin alındığını söylemek yanlış olmaz. Bazı kitaplarda örnekleri verilen anonim halk edebiyatı ürünleri içinde mani türünün varlığı diğer türlere göre daha fazladır.

Bu dönemin halk edebiyatı antoloji yazarlarının değerlendirmeleriyle, günümüzdeki değerlendirmeler arasında farklılık gözlenmez. Bugün de halk edebiyatının en önemli isimlerinden kabul edilen Karacaoğlu, Dadaloğlu, Bayburtlu Zihni gibi isimler 1923 – 1950 yılları arasındaki halk edebiyatı antolojilerinde de eserlerine en sık rastladığımız şairlerdir.

İkinci bölümde incelemiş olduğumuz 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan divan edebiyatı şiir antolojilerinin kimi edebiyat tarihi özelliği gösterirken kimi daha metin şerhi odaklı kimi de sadece geleneğin şiir varlığını göstermeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda bir eser hariç diğerleri didaktik özellikler gösterir ve ön sözlerinden anlaşıldığı üzere özellikle lise öğrencilerine yardımcı bir kitap mahiyeti taşır. Bu sebeple, bir eser hariç diğerlerinde sözlük mevcuttur. Eserlerin içeriklerine baktığımızda gazel türünden diğer türlere oranla çok daha fazla örnek verildiği gözlemlenir. Halk edebiyatı antolojileri kendi içindeki geleneklere göre tasnif edilirken

incelediğimiz divan edebiyatı antolojileri yüzyıllara göre tasnif edilmiştir. Bu yüzyıllar içinde 16. yüzyıldan örnek alınan şair ve şiir varlığı niceliksel açıdan diğer yüzyıllardan fazladır. Bugün de divan edebiyatının en önemli isimlerinden kabul edilen Fuzuli, Baki, Nefi, Nedim gibi isimler 1923 – 1950 yılları arasındaki divan edebiyatı antolojilerinde de eserlerine en sık rastladığımız şairlerdir.

Çalışmanın üçüncü bölümü olan Batı etkisindeki Türk şiirini ele alan 1923 – 1950 yılları arasındaki antolojiler, kendi içinde Tanzimat’tan Cumhuriyet Dönemi’ne ve Cumhuriyet Dönemi (1950 yılına kadar) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Tanzimat Dönemi’ni ele alan antolojilerde eski nazım şekillerinin kullanıldığı ve bir kısmına başlık atılmadığı dikkati çeker. Bu dönemde şiirlerinden en fazla örnek verilen isim Abdülhak Hamit Tarhan’dır. Tanzimat Dönemi şairleri olarak karşımıza, bugün de Tanzimat edebiyatının en önemli isimleri olarak kabul edilen Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa gibi yenilikçi-yeni taraftarı şairler çıkar. Bu durum da hazırlanan antolojilerin sonraki yıllarda oluşacak edebiyat tarihi anlayışını etkileyen faktörlerden birisi olduğunun düşünülmesinde etkili olur.

Tezin kapsamında ele aldığımız antolojiler içerisinde en fazla çalışmanın olduğu dönem 1923 sonrası dönemdir. Bu dönemde hazırlanan antolojilerde dikkat çeken hususlardan biri dilde sadeleşme fikrinin savunulması ve bazı yazarların antolojilerini dilde sadeleşme cereyanına hizmet etmek amacıyla kaleme almasıdır. Bu sebeple çalışmalarda dönemin yenilik taraftarı şairlerine ve yeni şairlere çokça yer verilmiş, yeni şiir tarzı övülmüştür. Bu durumun istisnası olarak Yahya Kemal örneği dikkat çekicidir. Eski şiire yani divan şiirine dair olumsuz bir bakışın olduğu gözlemlenmekle birlikte Yahya Kemal gibi gelenekten beslenen bir şairin bu durumun dışında tutulması önemlidir. Hatta birçok ön sözde Yahya Kemal’in yaşayan en büyük Türk şairi olduğu dile getirilir. Nazım Hikmet’in o yıllarda tutuklu ayrıca şiir kitaplarının da yasaklı olmasına rağmen hemen her antolojide şiirlerinden örnekler bulunması dikkat çekici başka bir husustur.

Diğer bir ilgi uyandıran durum ise o yıllarda henüz üne kavuşmamış amatör diyebileceğimiz şair adaylarının şiirlerine yer verilmesi ve ilerleyen yıllarda bu isimlerin başarılı ve bilinir şairler olmasıdır. Bu da antoloji hazırlayıcılarının isabetli seçimlerinin bir göstergesi ya da edebiyat tarihlerini ve okuyucuları nasıl etkilediklerinin bir işaretidir. Ele aldığımız antolojilerin bir kısmının ders kitabı özelliği gösterdiğinden daha önce bahsetmiştik. Örneğin 1931 yılında hazırlanan Ali Canip’in *Türk Edebiyatı Antolojisi*’nde Necip Fazıl, Ömer Bedrettin gibi henüz 20’li yaşlarında olan şairlere yer vermesi

günümüzün edebiyat ders kitaplarıyla mukayese ettiğimizde rastlanılmayacak bir farklılıktır. Günümüz ders kitaplarında yaşayan şairler genellikle ömrünün son dönemlerindeki isimlerdir. Ele aldığımız antolojilerde ise oldukça genç isimlere yer vermelerinin sebebi; o dönemde desteklenen sade dile ait şiir örneklerinin azlığı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında şiirin günümüze göre çok daha hayatın içinde olmasıdır. Şiirin o dönemki popülaritesinin toplum içindeki fazlalığı bu genç şairlerin ders kitaplarına kadar girebilmesini sağlamıştır.

1923 sonrasını ele alan antolojilerde memleket sevgisi, yurt güzellikleri, pastoral ve epik şiir örneklerinin sayıca fazlalığı ilgi uyandıran bir başka meseledir. Bunun sebebi olarak Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılmış bir toplumun var olan toprak parçasını yüceltme, onu kavi hâle getirme çabası olduğu düşünülebilir. Bu sebeple Türklükten, Anadoluculuktan, halk şiirinden beslenen epik şiir örneklerinin bulunduğu antolojiler karşımıza çıkar. Belki de bu saiklerle M. Kemal Atatürk ve İnönü gibi kurucu isimlere de yazılan şiirler sanat yönü zayıf olsa da bu dönemin antolojilerinde yer bulur.

Sanat eseri ortaya çıktığı dönemin izlerini taşır. Bir derleme çalışması olan antolojiler de bu hâkim anlayışın temerküz ettiği kitaplardır. Bu bağlamda 1923 – 1950 yılları arasında hazırlanan antolojiler, dönemin dünya görüşünü şiir sanatı üzerinden yansıtmaları bakımından dikkate değer çalışmalardır. Dilde sadeleşme, yeni yurdun güzellemesi, halk şiirinin modern şiire bir kök olarak görülmesi, eskinin geride bırakılıp yeniliğin övülmesi bu dönemki antolojilerimizin genel karakterini teşkil eder.

KAYNAKÇA

- Akün, Ömer Faruk. “Divan Edebiyatı”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 20 Mayıs 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/divan-edebiyati>
- Ali Canip. *Türk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Devlet Matbaası, 1931.
- Aydın, Salih. “Halûk Yusuf Şehsuvaroğlu’nun Hayatı, Görevleri ve Askerî Tarihçiliği”. *Türk Savaş Çalışmaları Dergisi*, 5 (2024), 64-89. <https://doi.org/10.52792/tws.1462374>.
- Boratav, Pertev Naili – Fıratlı, Halil Vedat. *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi*. Ankara: Maarif Matbaası, 1943.
- Bulut, Birol. “İşlev ve Mahiyeti Açısından Türk Şiiri Antolojileri (1928-1940)”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Dergisi*, 32 (2023), 472-495. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1252779>.
- Burian, Orhan. *Kurtuluşstan Sonrakiler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.
- Canpolat, Mustafa. “Mecmûatü’n-Nezâir”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 16 Nisan 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmuatun-nezair>
- Çağlar, Behçet Kemal vd., *Mütarekeden Sonrakiler*. İstanbul: Yücel Kitapları, 1939.
- Daşcıoğlu, Yılmaz. *Bitmeyen Başlangıçlar*. İstanbul: Şule Yayınları, 2019.
- Dil, Sabri – Dil, Şahinkaya. *Resimli Ürün Antolojisi*. Adana: Güney Basımevi, 1950.
- Ediboğlu, Baki Süha. *Türk Şiirinden Örnekler*. Ankara: Berkalp Kitabevi, 1944.
- Ergun, Sadettin Nüzhet. *Halk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Devlet Basımevi, 1938.
- Ergüven, Abdullah Rıza. *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi*. İstanbul: Marmara Basımevi, 1947.
- Genç, İlhan vd. *Dede Korkut Kitabı Han’ım Hey*. 2 Cilt. Ankara: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 2014.
- Güney, Eflatun Cem. *Halk Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 3. Basım, 1954.
- İsen, Mustafa. “Tezkire Türünün Doğuşu ve Tarihsel Gelişimi”. *Eski Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şair Tezkireleri*. ed. Mustafa İsen. 2-20. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2019.
- Karagülle, Fatih. “Türk Edebiyatında Antoloji”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 4/8 (2006), 383-404.
- Kocatürk, Vasfi Mahir. *Divan Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 3. Basım, 1954.

- Köprülüzade Mehmet Fuat. *Eski Şairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, 1934.
- Kurt, Mustafa. “Şiir Antolojileri”. *Hece (Şiir Özel Sayısı)*. 53,54,55 (2001), 583-599.
- Mutluay, Rauf. *Türk Halk Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2017.
- Nayır, Yaşar Nabi. *Türk Yenilik Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 3. Basım, 1954.
- Nayır, Yaşar Nabi. *Yeni Türk Şiiri Antolojisi*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 3. Basım, 1954.
- Nayır, Yaşar Nabi. *Yeni Şiirler 1949*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 1949.
- Nayır, Yaşar Nabi. *Yeni Şiirler 1950*. İstanbul: Varlık Yayınevi, 1950.
- Nebioğlu, Osman. *Kim Kimdir Ansiklopedisi*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, 1962.
- Necatigil, Behçet. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yayınları, 16. Basım, 1995.
- OA, Oktay Aras. “Mithat Sadullah Sander”. 1 Mayıs 2024. <https://www.oktayaras.com/midhat-sadullah-sander/tr/29322>
- Onan, Necmettin Halil. *İzahlı Divan Edebiyatı Antolojisi*. Ankara: Maarif Matbaası, 1941.
- Onger, Fahir. *Bugünkü Şiirimiz*. İstanbul: y.y., 1946.
- Püsküllüoğlu, Ali. *Türkçe Sözlük*. İstanbul: Doğan Kitapçılık, 5. Basım, 2004.
- Sağlam, Nuri. “İsmail Habip Sevük”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 27 Nisan 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sevuk-ismail-habip>
- Sander, Mithat Sadullah. *Lûgatçeli ve İzahlı Antoloji*. İstanbul: Kültür Basımevi, 1940.
- Selim, Ömer. *1860-1928 Yılları Arasında Düzenlenen Türk Edebiyatı Antolojileri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996.
- Sevük, İsmail Habip. *Yeni Edebi Yeniliğimiz Tanzimattanberi Edebiyat Antolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1940.
- Tikdemir, Hakan. *Türk Halk Şiiri Antolojileri Bibliyografyası*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Tomrukçu, Âli. *48 Şair*. Ankara: Recep Ulusoglu Basımevi, 1944.
- Tülbentçi, Feridun Fazıl. *Büyük Harpten Sonrakiler*. Ankara: Ulus Basımevi, 1936.

Uraz, Murad. *1908 – 1923 Arasında Yetişen Şairlerimiz*. İstanbul: Semih Lutfi Erciyas Kitabevi, 1938.

Uraz, Murad. *1923'den Sonra Yetişen Şairlerimiz*. İstanbul: Semih Lutfi Erciyas Kitabevi, 1940.

Uraz, Murad. *Fecriâtî, Şair ve Romancıları Servetifünuna Zeyil*. İstanbul: Semih Lutfi Erciyas Kitabevi, 1938.

Uraz, Murad. *Serveti Fünun Zümresi Şairler, Romancılar*. İstanbul: Semih Lutfi Erciyas Kitabevi, 1938.

Yazar, Mehmet Behçet. *Genç Şairlerimiz ve Eserleri*. İstanbul: Ahmet Sait Basımevi, 1936.

Yusuf Ziya. *Halk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul: Kanaat Kütüphanesi, 1933.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Mahinur Özdoğan YILMAZ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Fen – Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Özdoğan Yılmaz, Mahinur. “Mustafa Kutlu’nun Huzursuz Bacak Adlı Hikayesinde Flanör Düşünce”. <i>Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi</i> .	